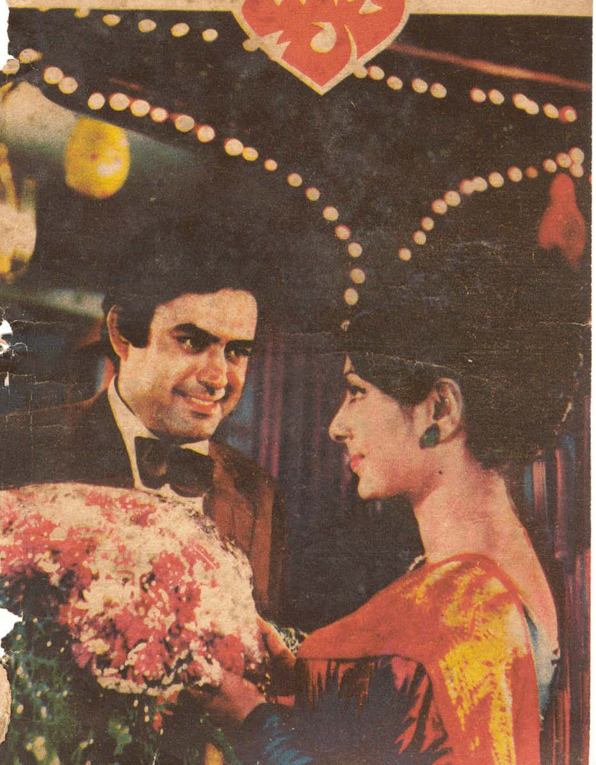
నవంబర్ 1974

రూ. 2

దేవీప్రియదర్శిని పిక్చర్స్
హారతి
స్క్రీన్‌ప్లే-దర్శకత్వం: లక్ష్మీదీపక్
నిర్మాతలు: యం. చంద్రశేఖర్ - బండి కృష్ణారావు
సంగీతం: చక్రవర్తి

జ్యోతి

నవంబర్ 1974

సచిత్ర మాసపత్రిక సంపుటి: 13; సంచిక: 11

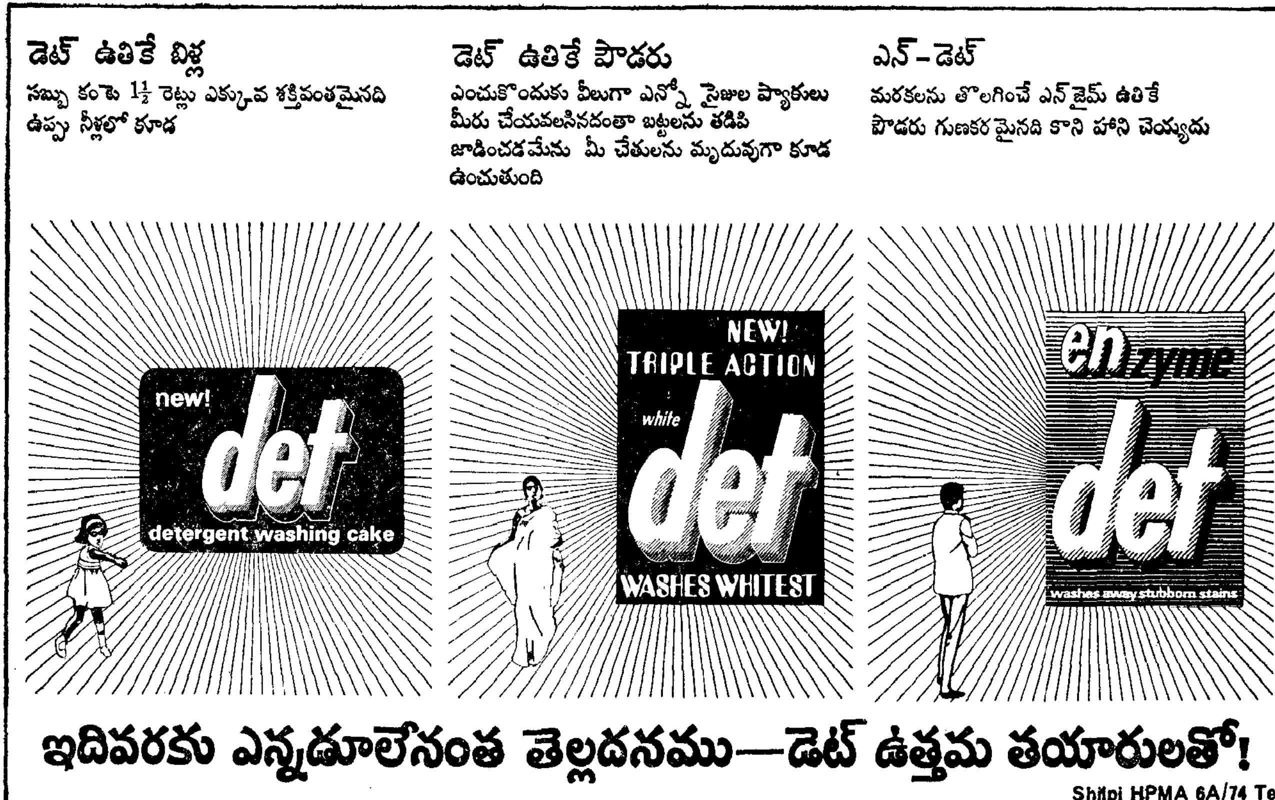
విషయసూచిక

ముఖచిత్రం: అన్నపూర్ణా సినీ ఎంటర్ ప్రైజెస్‌వారి 'ఊర్వశి'లో
భరత సంజీవ్‌కుమార్, ఊర్వశి శారద.

సంస్థాపకులు: కీ. శే. వి. వి. రాఘవయ్య

మేనేజింగ్ ఎడిటర్: శ్రీమతి వి. లీలావతి రాఘవయ్య

జ్యోతి, 40/1 మూసాసెయిట్ స్ట్రీట్, టి. నగర్, మద్రాసు-600017.
విడి ప్రతి: రు 2-00; సంవత్సర చందా (ప్రత్యేక సంచికతో) రు. 29/-

డెట్ ఉతికే బిళ్ల
సబ్బు కంటె 1½ రెట్లు ఎక్కువ శక్తివంతమైనది
ఉప్పు నీళ్లలో కూడ
డెట్ ఉతికే పౌడరు
ఎంచుకొందుకు వీలుగా ఎన్నో సైజుల ప్యాకులు
మీరు చేయవలసినదంతా బట్టలను తడిపి
జాడించడమేను మీ చేతులను మృదువుగా కూడ
ఉంచుతుంది
ఎన్-డెట్
మరకలను తొలగించే ఎన్‌జైమ్ ఉతికే
పౌడరు గుణకరమైనది కాని హాని చెయ్యదు
new!
det
detergent washing cake
NEW!
TRIPLE ACTION
white
det
WASHES WHITEST
enzyme
det
washes away stubborn stains
ఇదివరకు ఎన్నడూలేనంత తెల్లదనము—డెట్ ఉత్తమ తయారులతో!
Shilpi HPMA 6A/74 Tel

తొలిమాట

అక్టోబరు సంచికలో ప్రారంభించబడిన 'నేనొక మంచి వేధవను' శీర్షికను ప్రశంసించడమే గాక ఆ శీర్షికకు తమ అనుభవాలను ఎంతో మంది పాఠకులు పంపుతున్నారు. జ్యోతి తన పాఠకులను గురించి గర్వపడుతుంది. జ్యోతిని ప్రయోజన కరమైనదిగా తీర్చి దిద్దేందుకు మేం చేస్తున్న ప్రయత్నాలకు చేయూతనిస్తున్న పాఠకులకు కృతజ్ఞతలు.

సంచలనాత్మక మైనదిగా ప్రశంసించ బడుతున్న వాసిరెడ్డి సీతాదేవిగారి 'తొణికిన స్వప్నం' నవల వచ్చే సంచికతో పూర్తి అవుతుంది. నవలాను బంధంలో తరువాతి నవలగా పోలాప్రగడ సత్యనారాయణమూర్తిగారి 'ప్రేమాయణం' హాస్యరస ప్రధానమైన నవల నందిస్తున్నాము. వివరాలు వచ్చే సంచికలో చూడగలరు.

ఈ సంచిక మీ చేతికందిన పదిరోజుల లోపుగానే జ్యోతి దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక వెలువడుతుంది. పాఠక జనరంజకంగా తయారవుతున్న దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక గురించిన వివరమైన ప్రకటన లోపలి పేజీలలో ఉంది.

వె. రాఘవేంద్రరావు

ఉత్తరాలు

అక్టోబరు జ్యోతి కథల్లో ''మాయ మనుషులు,'' ''బలిపశువు,'' మరియు ''కోతి మనసు'' కథలు మాకు ఎంతగానో నచ్చాయి, ముఖ్యంగా ''బలిపశువు'' కథ మాలో చెరగని ముద్రవేసింది. అనాదిగా అబలలను ఆటబొమ్మలుగా చేసే పురుషులకు, అందమైన అమ్మాయి కనబడగానే 'కామం'తో ఆమెను బలిపశువుగా మార్చే విలాసపురుషులకు. ఈ కథ చక్కని కనువిప్పు ''విశేషవార్తలు'' శీర్షికలో ''ఆకలి రాక్షసి'' గురించి చదివా నిజంగా 'ఆకలి' ఎంతటి క్రూరమైన రాక్షసో అర్థమయ్యింది.

మీరు కొత్తగా ప్రవేశపెట్టిన ''నేనొక మంచి వెధవను" శీర్షిక ప్రబోధాత్మకంగా వుంది. కాని దీనిపేరు మార్చమని మనవి. ''కబుర్లు'' చదివి పొట్ట చెక్కలయ్యేటట్లుగా నవ్వుకున్నాము.

—పోమాల పరమేశ్వర్. బి. కాం.,
షాద్‌నగర్.

''ముగ్ధ మనోహర ముఖచిత్రం (శోభన్ - మంజుల) వెలసిన అక్టోబరు ''జ్యోతి'' అందానికి అప్సరసలా ఉన్నదనడములో ఎట్టి అతిశయోక్తి లేదు.

ముఖ చిత్రానికి మీరు తీసుకునే శ్రద్ధ శ్లాఘనీయం. ఈ నెల కథలు. సీరియల్స్ హుషారుగ సాగినవి. ''జ్యోతి'' రచయితలకు మా అభినందనలు.

—కె. యం. ముంతాజుద్దీన్. బి. ఏ.,
కరీంనగర్.

అక్టోబరు నెల జ్యోతి 'శోభన్ మంజుల' ముఖచిత్రంతో దేదీప్యమానంగా శోభిల్లుతున్నదనడం అతిశయోక్తి కాదేమో!

''నవలానుబంధం''లో కుమారి వాసిరెడ్డి సీతాదేవిగారి కలంనుండి వెలువడిన ''తొణికిన స్వప్నం'' రెండవభాగం చాలా రక్తి కట్టింది.

''మన నంబరే మనం కలిపినప్పుడు ఎంగేజ్‌డ్ సౌండ్ వస్తుంది. అర్థ రహితమైన శబ్దం - మూలుగులాంటి శబ్దం.... అది ఎవరి కంఠంనుంచీ వచ్చేశబ్దం కాదు. ఎవరి కంఠమైనా వినాలంటే మనం వేరే నంబరు డయిల్ చెయ్యాలి. అలాగే హృదయం కూడా.''

వాడియైన మాటలతో రచయిత్రిగారు మానవజీవితం గురించి చక్కగా వివరించారు

యదార్థజీవితానికి అత్యంత సన్నిహితమైన పాత్రలు సృష్టించడములో సీతాదేవిగారు అందెవేసిన చేయి అనడం పొగడ్త కాదేమో!

మంచి నవలనందిస్తున్న రచయిత్రిగారికి, సంపాదకులకు జ్యోతి పాఠకుల తరపున నా కృతజ్ఞతాభివందనములు.

—పి. వి. వి. వి. నరసింహారావు.
బి. యస్. సి., విజయవాడ - 2.

సరిక్రొత్త పాలిడార్ రికార్డులు

ఆడపిల్లల తండ్రి
పుట్టింటి గౌరవం — తెలుగు
దీర్ఘ సుమంగళి

కన్నడం — భక్త కుంభార
శ్రీ శ్రీనివాస కల్యాణం

స్వర్గత్తిల్ తిరుమణం
రాజనాగం — తమిళం
ఢిల్లీ మాప్పిళ్ళై

మలయాళం — విష్ణు విజయం
అమ్మా యెన్న స్త్రీ

దుల్హన్
రోటీ
పాకెట్ మార్ — హిందీ
వో మై నహీ
దో షికారీ

పాలిడార్ రికార్డులు

బలి పశువు కథ ఈ రోజులనుబట్టి వాస్తవానికి చాలా దగ్గరగా ఉన్నదనటంలో అతిశయోక్తి లేదు. ఈ నాటి భోగలాలసతకు అలవాటుబడ్డ ''సంతోష్'' లాంటి వ్యక్తులలో ''కామం'' కళ్లు కప్పినప్పుడు జరిగే విపరీత ధోరణులను చక్కగా విశదీకరించారు. రచయిత మూర్తిగారు.

''తమవల్ల మరో వ్యక్తి చిత్రహింసకు గురి కాబడుతున్నప్పుడు "తమ వాళ్లు'' ఒక రెవరో అలాంటి పరిస్థితులలో చిక్కుకుంటే.... అన్న చిన్న ఆలోచనవస్తే చాలు మనుషులు సంస్కారవంతులుగా మారుతారు.

''డబ్బున్న.... వ్యసనాల జబ్బులున్న, కొంతమంది యువకుల చేతిలో బలిపశువు అయిపోయిన ''యువతి'' మా హృదయాలను ఆకట్టుకొంది. ఎంతయినా అభినందించదగ్గ కథ బలిపశువు.

రచయిత అన్నట్లు ''మీ ఆనందం కోసం పరులను హింపించే మహాశయులారా! ఆ పరులలో మీ వారుంటే మీరెంత బాధపడతారో ఆలోచించండి. అన్యాయాలకు పాల్పడకండి .. స్వచ్ఛమయిన జీవితాన్ని సాగించండి.

—కొంగర ఉమామహేశ్వరరావు, తెనాలి.

అక్టోబరు ''జ్యోతి''లోని పి. వి. బి. యస్. మూర్తిగారి ''బలిపశువు'' కథ చాలా బాగుంది (''లెటిట్ బి స్మాష్'' లాంటివి మినహాయిస్తే). ఈ రోజుల్లో యిటువంటి అరాచకాలు ఎక్కువైపోతున్నాయి విద్యార్థులలో, క్రిందటి సంవత్సరం ఢిల్లీ యూనివర్శిటీ గొడవని మనసులో పెట్టుకుని ఈ కథ రాశారా అనిపిస్తోంది.

—యం. యస్. వి. జి. రాజు, (కటక్ - ఒరిస్సా).

''మంచి మనుషులు'' మంజుల, శోభన్‌బాబుల ముఖచిత్రంతో వెలువడిన ''జ్యోతి'' నూత్న జ్యోతులను వెదజల్లింది. ''నే నొక మంచి వెధవను'' వంటి ప్రయోజనాత్మక శీర్షిక ప్రారంభించిన ''జ్యోతి'' సంపాదకులకు నా అభినందనలు.

దివ్యదీపావళి ప్రత్యేక జ్యోతి అపురూపంగా తయారవుతుందని ఆశిస్తూ, స్వాగతమిస్తున్నాను.

—ఎం. జి. మూర్తి, విశాఖపట్నం - 8.

శోభన్ మంజుల ముఖచిత్రంతో వెలువడిన ఈ మాసం ''జ్యోతి'' ఈ నవవసంతంలో, సుగంధాలను విరజిమ్ముతూ, వికసించిన గులాబీలా బ్యూటిఫుల్‌గా వుంది. ''ఇది ఒక వింత ప్రపంచం'' శీర్షికన ''ఖస్! ఖస్! కత్తులపదును'' గురించి చదివి ఆశ్చర్య పోయాము. ఇలాంటి వింత కత్తుల గురించి మేము ఇంతవరకు వినలేదు. ''చీకటి పొద్దున వెలుగురేఖ'' సీరియల్ ముస్ముందు ఏం జరుగుతుందో నన్న వుత్కంఠను కలుగచేస్తూ, సరి కొత్త మలుపులు తిరుగుతూ వుంది. కథల్లో ''కోతి మనసు'' కథ మమ్మల్నెంతగానో ఆకర్షించింది. 'తొణికిన స్వప్నం'' నవల రెండవభాగం భలే ఇంట్రెస్టుగావుంది. మిగతా శీర్షికలు బాగున్నాయి.

—మాధవి బస్వరాజ్, మణిబసప్ప, సేనప్ప, వినోద్, (మహబూబ్‌నగర్.)

ఆర్టిస్టు గారిని టాక్సీ ఎక్కించి ఆఫీసుకు తీసుకొచ్చి "అయ్యా ఇదీ సంగతి! మీ కళాఖండంలో ఉన్న మహత్తర సందేశం ఏమిటో వివరించి మా తగాదాల్ని పరిష్కరించండి!" అని వేడుకున్నార్ట.

అందుకా కళాకారుడు ముందు ఓ నిమిషం గడ్డం నిమురుకున్నాట్ట. తర్వాతో నిమిషం జుట్టు పీక్కున్నాట్ట!

"మీరు నా కళాఖండం టైటిల్ చూళ్ళేదా?" అని అకస్మాత్తుగా ప్రశ్నించేట్ట!

"చూశాం! కానీ, ఆ నెంబరు ఏంటో అర్థం గావటం లేదు సార్!" అన్నారట అందరూ ఏకగ్రీవంగా!

అప్పుడా కళాకారుడు లేచి నాలుగయిదు పచార్లు చేసి, పైకప్పుకేసి దీర్ఘంగా ఆలోచించి, నేలకేసి చూసి గాఢంగా నిట్టూర్చి "నేటి మన కళకు కళాకారులే అర్థం చెప్పుకోవలసి రావటం ఘోరం. నా పెయింటింగ్‌లో ఉన్నదేమిటంటే మా యింటి కెదురుగా ఉన్న మున్సిపాల్టీ డస్ట్ బిన్! ఆ అంకెలు దాని మీదున్న మునిసిపాల్టీ నెంబరు" అన్నాడుట.

మా విలేఖర మిత్రుడు అడ్డం వచ్చేడు. "మరయితే సదరు వేతన శర్మలంతా కలసి ఆ కళాకారునికి ఏమీ సన్మానం చేయలేదా?"

"చేద్దామనుకున్నారుట! ఆ మహానుభావుడిని ఆయన చిత్రం ప్రక్కనే వ్రేలాడదీద్దామనుకున్నారుట. కానీ ఎంతైనా వేతన శర్మలు గదా! అంత సాహసం చేయలేక ఊరుకున్నారుట."

"మొత్తం మీద కళ చాలా నిగూఢమైనదేనండీ!" అన్నాడా విలేఖర మిత్రుడు ఇంకోటీకి ఆర్డరిస్తూ *

హెచ్చరిక

కులం మతం
రక్తాలు త్రాగే సింహాలు
సింహాల పెంచకు
చీల్చుక తింటాయి నిన్ను

అదృష్ట దురదృష్టాలు
ముందు మాపు లేని గుఱ్ఱాలు
ఆ గుఱ్ఱాలమీద పయనించకు
వెనుకకు తీసుకెళ్తాయి నిన్ను.

దేవుడూ-దయ్యం
చేతికందని చుక్కలు
చుక్కల కాంతిలో
దారి నన్వేషిస్తే
నిరాశలో ముంచి
ఆత్మవిశ్వాసశక్తికి దూరంచేస్తుంది నిన్ను.

శాంతి-అహింస
మోసగాళ్ల పన్నిన
అందమైన పదాల వలలు
అందాన్ని చూచి ఆనందిస్తే
వల సుఖం లేకుండా
బందీ చేస్తుంది నిన్ను.

—సి. హెచ్. మధు

ప్రయోజనాత్మకమైన మంచి శీర్షిక!

నేనొక మంచి వెధవను!

ఆ రోజు_ క్రొత్త సినిమా విడుదల. అందులోను జేమ్స్‌బాండ్ టైప్ క్రైం పిక్చర్!... అటువంటి పిక్చర్లంటే నాకుండే సహజ శ్రద్ధాసక్తులవలన ఆదరా బాదరా పరిగెత్తాను మార్నింగ్ షోకి...

హాలుదగ్గర జనసంగోహం! బుకింగ్ దగర గుంపుగా వున్నారు. బహుశా దోపిడీ చెయ్యడానికేమో! దోపిడీలంటే భయపడేవారు, దోపిడీలో దూరలేని వారు లైన్లో నిల్చున్నారు. ఇంకా బుకింగ్ తలుపు తెరవలేదు.

అయినా, తలుపుదగ్గర మాత్రం తోపులాట జరుగుతూనే వుంది. ఎందుకొచ్చిన అవస్థ? అనుకుంటూ వెళ్ళి నేను కూడా లైన్లో నిలబడ్డాను... కొద్ది నిమిషాలు గడిచాయి___

తలుపు భడాలున తెరుచుకుంది. తోపులాట మొదలైంది. అంతవరకు లైన్లో నిలబడ్డ వాళ్ళంతా చెల్లాచెదురుగా పరిగెత్తి, బుకింగ్ దగ్గర గుంపుగా చేరి, తోపులాట ప్రారంభించారు.

చూస్తూ నిలబడలేకపోయాను. దోపిడీలో దూరాను. తోపులాట జరుగుతుందే కాని ఒక్కరు బుకింగ్‌లో దూరినట్టు కన్పించటంలేదు... నలిగిపోతున్నాను-

వేడి!... ఉక్క!!... చమట!!!... కంపు...

కొన్ని నిమిషాలు భారంగా గడిచాయి. జనం బుకింగ్‌లో దూరుతున్నారు. ఇంతలో___

నా ముందునించి వెళ్ళిందో చెయ్యి, మరొకరి జేబులోకి. మరుక్షణం కొన్ని నోట్లు! నేను చూశాను చేతిని, కాదు. ఆ చెయ్యిగల మనిషిని_ నల్లటి ముఖం. ఎర్రటి కళ్ళు. నావేపు నిప్పులు కురిసేటట్టు చూస్తున్నాడు... చెబుదామంటే నోరు రావటంలేదు. వాణ్ని ఎవ్వరూ గమనించటంలేదు. మౌనంగా కదలిపోయాను_ బుకింగ్‌లోకి.

మరుక్షణం_ 'బాబోయ్! నా డబ్బు ఎవరో కొట్టేశారు' అరుస్తున్నారెవరో. కొట్టేసిందెవరో నాకు తెల్సు. నేన్చూశాను. కాని, చెప్పలేకపోయాను. కారణం_ భయం!

చూశానని చెప్తే ఎవడో చూపించాలని పట్టుబడ్తారు. నాకెందుకీ గొడవలన్నీ?... పాపం. డబ్బుపోయిన వాడు అరుస్తున్నాడు. ఎవరెవరో సాను

అందుకు ఆ మేనేజరు వినయంగా "మరేం వ్రేలాడదీయమన్నారు సార్! ఆర్టిస్టుగారు దొరికి చావందే!" అన్నాట్ట.

అందుమీదట ప్రొప్రయిటర్ సాబ్ దాన్నక్కడ్నుంచి తీసేయించి ఆఫీసు మెయిన్‌హాల్లో వ్రేలాడ దీయించాట్ట. ఖరీదు వెయ్యిన్నూటపదహార్లు అని రాసి ఉన్న లేబిల్ కావాలనే ప్రముఖంగా కనపడేలా ఉండనిచ్చాట్ట.

ఆ మర్నాటి నుండీ ఆ ఆఫీసులోని ఉద్యోగులంతా సదరు పెయింటింగులోని కళను ఆస్వాదించటంలో పోటాపోటీలు పడసాగారట. వారిలో ఓ అజ్ఞానిమాత్రం "అసలు ఈ బొమ్మలో వున్న బొమ్మ ఏంటీ?" అని ఓ పెద్దప్రశ్న లేవదీశాట్ట. అందుమీదట ఆఫీసులో ఆవిషయంమీద నాలుగు గ్రూపులు ఏర్పడ్డాయట. ఒకరు "ఈపెయింటింగులో ప్రముఖంగా కను

పిస్తున్నది, అదుగో ఆఎర్రరంగులోఉన్న భాగం. ఎరుపు సూర్యోదయానికి చిహ్నం. మనమంతా తెల్లారగట్లే ఆఫీసుకొచ్చి కూర్చుని బుద్ధిగా పనిచేయాలని ఈకళా ఖండం ప్రబోధిస్తున్నది!'' అని తీర్మానిం చారట!

రెండో గ్రూపువారు ''కాదు! ఆఎరుపు సూర్యాస్తమయానికి సింబల్! ప్రొద్దు గూకకుండానే కొంపలకు చేరి భోంచేసి నిద్రబోవటం మన ఆరోగ్యాలకు మంచిదని ఈపెయింటింగ్ సారాంశం'' అని తీర్మా నించారట.

మూడో గ్రూపువారు ''కాదు! ఎరుపు విప్లవానికి సంకేతం, మనమంతా జీవితాన్ని విప్లవాత్మకం చేసుకోవాలని ఈమహత్తర కళాకండం నిర్దేశిస్తున్నది. అయితే మనం కేవలం వేతన శర్మలంగదా! విప్లవాలు ఎలాతెస్తాం. కనీసం ఆఫీసులోనన్నా విప్ల వకార మార్పులు తెద్దాం. అందుకు నాం దిగా ఈగదిలో టేబుళ్ళు ఆగదిలోకీ, ఆ గదిలో కుర్చీలు ఈగదిలోకీ మార్చేద్దాం. కనీసం మన కుర్చీల్లోనన్నా విప్లవాలు తెద్దాం'' అని కుర్చీలు, బల్లలు సర్దబో యేరుట.

నాలుగోగ్రూపువాళ్ళు కాస్త దొక్క శుద్ధిఉన్న బాపతు! వాళ్ళు అంతావిని, తర్వాత ఆపెయింటింగు వెనకాల లేబిల్ని చూసేరుట! దానిమీద ఆపెయింటింగ్ పేరు ఉంటుందిగదా! ఏదన్నా క్లూ దొరుకుతుం దేమోనని! తీరాచూస్తే పెరుకుబదులు ఓ అయిదంకెల సంఖ్య వ్రాసి ఉందట.

అప్పుడు వాళ్లు 19836 అంటే ఏమిటీ? అని దీర్ఘంగా ఆలోచించేరుట. చర్చించే రుట. చివరికి వాళ్ళు ''ఈపెయింటింగులో ఉన్నదేమంటే 19836లో భారతదేశం'' అని నిర్ధారించి పారేశారుట. కాస్త దొక్క శుద్ధి వున్నవాళ్లగనుక "మాతీర్మానంతో విబేధించేవాళ్ళ డొక్కలు చించి కాన్వాసులు చేయించి ఈఏడాది ఎకాడమీ ఆర్ట్ ఎగ్జిబి షన్లో గోల్డుమెడల్ తెచ్చుకునే కళాకారుడికి బహూకరిస్తాం! జాగ్రత్త!'' అని ఓ వార్నింగుకూడా ఇచ్చి మిగతావాళ్ళ నోళ్ళు మూయించబోయారుట.

కానీ మిగతా గ్రూపులవాళ్ళు ఊరుకో లేదు, మాటామాటా పెరిగి ఛాలెంజీలు ఎక్కువయి ఆఫీసు పనికాస్తా ఆగిపోయిం దిట, బుర్రలుపగిలే ప్రమాదంకూడా ఏర్ప డిందిట.

ఈ సంగతి తెలిసిన ప్రొప్రయిటర్ గారు సదరు కళాఖండాన్ని అర్జంటుగా అక్కడ్నించి ఊడబీకించి, స్టోర్ రూంలో ఓ చీకటి మూలన పాతర వేయించి ''ఖబ ర్దార్! మీరికమీదట కళను గురించి చర్చలు చేశారో, జీతాలు తెగకోస్తాను జాగ్రత్త'' అని వాళ్ళ నోళ్ళు మూయించ బోయాట్ట.

కానీ, ఉద్యోగులకూ, వారి గ్రూపులకూ కళ ఎప్పుడో నసాళాని కంటి ఉండటాన వారు రహస్యంగా సవాళ్ళు చేసుకుని, పందేలు వేసుకుని మేనేజరు గారిని మధ్య వర్తిగా పెట్టుకుని ఆ కళాఖండము అంతు తేల్చుకో బూనుకున్నారట.

ఓ ఆదివారం నాడు సదరు కళాఖండం వేసిన అకాడమీ గోల్డుమెడల్ విన్నర్

గమనించండి!

1-10-74

నుంచీ

జ్యోతి చిరునామా మారింది

40/1 మూసాసెయిట్ స్ట్రీట్,

టి. నగర్

మద్రాసు-600 017

ఈనెల జ్యోతి ముఖచిత్రం ముచ్చటగా వున్నది. "నేనొక మంచి వెధవను" శీర్షిక చాలా ప్రయోజనాత్మకంగా నున్నది. ఈ శీర్షిక ప్రవేశపెట్టినందుకు మీరు చాలా అభినందనీయులు. "భూమి గుండ్రముగానే వుంది" కథ రచయిత్రి చాలా చక్కగా రచించినారు. వీరికి నా ధన్యవాదములు. నేటి సంఘములోని వ్యక్తులు, నాయకులు సహాయము చేస్తామని చెప్పుచూ తప్పించుకొనే మన స్తత్వమును త్రిపురనేని రాం గోపాల్‌గారు హృదయమునకు తాకునట్లు "మాయ మనుషులు"లో చిత్రీకరించినారు. కబుర్లు శీర్షికలో చలసాని ప్రసాదరావు గారు "ఆర్ట్"ను గురించి చాలా చక్కగా వ్రాసినారు. ఈనాడు ఆర్టు ఎగ్జిబిషన్‌లలో చూచినట్లయితే ఇలాంటి "ఆర్ట్"లే ఎక్కువగా కన్పించుచున్నవి. "తొణికిన స్వప్నం' లోని రాధ జీవితంలోని క్రొత్త అధ్యాయం కొరకు ఉత్సాహంగా ఎదురు చూస్తున్నాం.

—రాజేష్-ఫరుఖ్‌నగర్.

కబుర్లు

జలసాని ప్రసాదరావు

ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్ నుండి బయటపడి ఓ అరకప్పు స్ట్రాంగ్ టీ సేవించాక మా విలేఖర మిత్రుడు కాస్త కోలుకున్నాడు. పిచ్చాసుపత్రినుండి తప్పించుకు రాగలిగిన బుద్ధిమంతుడిలా ఊపిరి పీల్చుకున్నాడు.

నేనూ సంతోషించేను. ఈయనగారికి ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్లో ఉండగా ఏ ప్రమాదమేనా జరిగితే ఎంత అప్రతిష్ట. ఎంతయినా నేనూ స్వయంగా ఓ ఆర్టిస్టునే గదా! "కళా ఖండాలు చూసి మూర్ఛిల్లిన - లేదా - పిచ్చెక్కిన పత్రికా విలేఖరి విషాదగాధ" అని రేపు పత్రికల్లో "రైల్వేవాళ్ళ బస్సు బోల్తా ప్రమాదంలో విలేఖర్లు" న్యూస్ అంత పెద్ద పెద్ద అక్షరాల్తో అచ్చయితే మా చిత్ర కళారంగానికీ, కళాకారులకూ, వారి కళకూ పరువేమన్నా నిలుస్తుందా! సదరు ఎగ్జిబిషన్లు ఏర్పాటుచేసి ఆర్టునూ, ఆర్టిస్టుల్నీ ఉద్ధరించేస్తున్న అకాడమీల పరువెలా తగలడను.

"ఎలా ఉంది విలేఖర కామ్రేడ్? ఆధునిక కళ చాలా ఘాటుగా ఉందను కుంటాను!" అని పరామర్శించేను.

అవునన్నట్లతను తలూపేడు. కాస్సేపాగి అడిగేడు "కానీ, సార్! మీరు ఆర్ట్‌క్రిటిక్కు గదా! ఈ బాపతు ఎగ్జిబిషన్లనూ, కళాఖండాల్నీ ఎన్నింటినో చూసి ఉంటారు. మరి మీరింత ఆరోగ్యంగా ఉండగలగటం ఆశ్చర్యంగా ఉంది స్మండీ!" అన్నా డతను నన్నో మహా పురుషుడిని చూసినట్టు చూస్తూ.

అతనికో కథ చెప్పేను. వెనకటికో పెద్దమనిషి బ్లాక్‌మనీ ఎక్కువయిపోయి తెలిసిన వారెవరో వారి పెయింటింగుల ఎగ్జిబిషన్ పెట్టి పిలిస్తే వెళ్ళి ఓ కళాఖండం కొనేసి వాళ్ల మ్యానేజరుకిచ్చి పంపేశాట్ట. ఆ మ్యానేజరు సూపరింటెండెంటు కివ్వగా, అతను క్లర్కుకివ్వగా అతను దాన్ని ఆఫీసులో ప్రొప్రయిటరుగారి రూంలో శ్రీవారి కుర్చీ కెదురుగా గోడకు వ్రేలాడదీశాట్ట.

ఆ మర్నాడు ప్రొప్రయిటరుగారు ఆఫీసుకురాగానే, కుర్చీలో కూర్చోగానే ఎదురుగా ఉన్న సదరు బొమ్మను చూసి ఉలిక్కిపడి లేచి మేనేజర్ని పిలిచి కేకలు వేశాట్ట. "ఇదేమిటయ్యా! దీన్నిక్కడ ఎందుకు వ్రేలాడదీశావూ?" అని.

భూతి వాక్యాలు పలుకుతున్నారు. నేరం చూసిన నేను నోరుమూసుకున్నాను. నిజాన్ని దాచాను. ఆ సమయంలో నే నెవర్నో నాకే తెలీలేదు. ఎవర్ని???

— వి. యస్. ప్రసాద్, విశాఖపట్నం.

మా ఊరు పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో భీమవరం తాలూకా యండగండి గ్రామం. అది పల్లెటూరి మూలంగా పెద్దపెద్ద పనులుండి భీమవరం బస్సు **(R. T. C.)** లో వెళ్ళి చేసుకొస్తుంటారు ఆ వూరి ప్రజలు. బస్సు టిక్కెట్టు నలభై పైసలు. నేను కాలేజికి రోజూ భీమవరం వెళ్ళి వస్తూండే వాడిని బస్సుమీద.

ఒకరోజు బస్సుకోసం నిలబడ్డా. బస్సు వచ్చింది. కానీ బస్సులో సీట్లు ఖాళీలేవు. బస్సు రాగానే టిక్కెట్టు కోసం ప్రయాణీకులు బస్సులోకి తోసుకుని ఎక్కసాగారు. నేనుకూడా ఎక్కి కండక్టరుకు నలభై పైసలిచ్చాను టిక్కెట్టుకు. కానీ కండక్టరు మరో పదిపైసలిమ్మన్నాడు . 'ఎందుకని' అడిగాను. అంటె ఓవర్‌లోడ్ చేసినందుకు పది పైసలు లంచమన్నమాట. నేను పదిపైసలివ్వటానికి ఒప్పుకోలేదు. "ఖాళీలేకపోతే దింపెయ్యి కాని నేను పదిపైసలెక్కువ ఇవ్వ"నన్నాను. అంటే నా ఉద్దేశ్యం ఇలా మనం అలవాటు చేస్తే ఇంక అది మామూలు అయిపోతుందని. అంతే అందర్నీ దింపేశాడు నా తర్వాత వాళ్ళను. కానీ నా ముందు పదిటిక్కెట్లు ఇచ్చాడుగా! బస్సు వెళ్ళిపోయింది. దిగిపోయిన వాళ్ళంతా తలో మాట నన్ను అన్నారు. "పదిపైసలలో ఏంపోయింది. ఎవడైనా పట్టుకుంటే వాడుమాత్రం వాడికి లంచం పెట్టడా" అని నన్ను తిట్టారు.

మరోసారి నేను బస్సుకోసం నిలబడ్డాను. ఆరోజు శనివారం అర్జెంటుగా బ్యాంకుకు వెళ్ళవలసిన పనిపడింది. శనివారం బ్యాంకు పన్నెండు గంటలతో ఆఖరు. బస్సు ఎంత సేపటికి రాలేదు. చివరకు పదకొండు దాటుతూండగా వచ్చింది. వస్తూనే కండక్టరు 'ఖాళీలేదు ఖాళీలేదు' అంటూ వచ్చాడు. ప్రయాణీకులలో ఒకరు పదిపైసలు తీసుకుని తీసుకుపోవయ్యా అన్నారు. అంతే అందరికి టిక్కెట్లు ఇచ్చి ఎక్కించుకున్నాడు. ఆఖరున నేనుకూడా పదిపైసలు ఎక్కువ ఇచ్చి బస్సు ఎక్కాను.

ఇప్పుడు చెప్పండి! మరి పదిపైసలు ఎక్కువ ఇచ్చి కండక్టర్లను లంచాలకు ప్రోత్సహించిన నేను మంచి వెధవలలో ఒకడిని కదూ!

— హెచ్. వి. యెస్ సుబ్రహ్మణ్యం.
హైదరాబాదు.

దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక 1974

మామూలు జ్యోతికి రెట్టింపు సైజులో వుంటుంది

బాపు ముఖచిత్రంతో అందంగా అలంకరించబడింది

ప్రముఖ రచయిత(త్రు)ల కథలున్నాయి

ఆలోచింపజేసే వ్యాసాలున్నాయి

నవ్వుకోడానికి రెండు 'కార్టూన్' కథలున్నాయి

'పన్‌చాంగం ఉంది

ఇంకా కొన్ని ఆకర్షణలూ ఉన్నాయి

దీపావళికి వారం రోజులు ముందుగానే విడుదలవుతుంది

జ్యోతి దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక

వెల. 5 రూపాయలు

ఇంతవరకూ జ్యోతి పట్ల పాఠకులూ ప్రకటనకర్తలూ ఏజంట్లూ చూపుతున్న ఆదరణకు మా కృతజ్ఞతలు ఎప్పటిలాగానే యీసారి దీపావళి ప్రత్యేక సంచికకు పాఠకుల ఆదరణ లభించగలదని ఆశిస్తున్నాము

—మేనేజింగ్ ఎడిటర్, జ్యోతి

చంద్ర నీతి చంద్రిక

— 'చార్వాక'

(ఏవో దివ్యవస్తు సముదాయాల్ని, అనంతద్రవ్యరాసుల్ని ఊహించుకొని, తన విగా చేసుకోవాలని కలలుగని, నిరంతర శాస్త్రపరిశోధనలో సఫలీకృతుడైన మానవుడు తొలిసారిగా చంద్రధూళిలో పాదంమోపాడు. కాని అక్కడ అతను ఆశించినవేవీ లభ్యంకాలేదు. పైగా చంద్రుడు హితోక్తిపలికాడు. ఆ చంద్రుడి వాక్యాలుగా ఊహించి రాసిన గేయమిది)

నాగరికత తోపుతో నా ఒడిలో బడ్డ మానవుడా!
నీ లోకంలోంచి తెగిన ముక్కను నేను
తల్లికి దూరమై ఎదబరువుతో కృంగిపోతున్న చెక్కను నేను
పసిపిల్లల గుజ్జనగూళ్ళ పాటలోని అబద్ధాల తళుకును నేను
కడుపునిండి కావ్యాలు అల్లేభావుకుడి మేధలోని మిణుగురును నేను
మతాల అభూత కల్పనలలోని నిజానికి ప్రత్యక్షసాక్ష్యాన్ని నేను
దూరతీరాల బాటసారులకు గుక్కెడు నీళ్ళివ్వలేని గృహస్తును నేను
జీవన పరిణామంలో చెక్కుచెదరని శిలని నేను
ఏం చూద్దామని నా దగ్గర కొచ్చావు?
ఏం చేద్దామని నా దగ్గర కొచ్చావు?
పొరుగువాణ్ని ప్రేమించలేని నువ్వు పెరవాడిని పెనవేసుకోడానికి వచ్చావా?
మీ లోకపు ఆకలికేకలు నా లోకం వరకూ వినిపిస్తున్నాయి
ఆ లోకపు స్వార్థపు కంపులు ఈ లోకంవరకూ కొడుతున్నాయి
ఆలోచనలు పెంచుకొని ఆకళింపు చేసుకో
ఆవేశం చంపుకొని ఆత్మీయతను పెంచుకో
మానవుడా!
నా నిర్జీవపు ధూళిలో జీవరాసులు లేవు
తాగడానికి జలాలులేవు అంగులో అందంగా కదిలే మీనాలు లేవు
నీటిలో మొనలు తడిసి జలతారు ముసుగులో మొహం దాచుకున్న రెల్లు పొదలులేవు
దివాకర కరస్పర్శతో పులకాంకితమైన ప్రొద్దు తిరుగుడు పూలులేవు
గాలివాటుకు ధూళిపయ్యదను తొలగించిన గడ్డిపూల నగ్న సౌందర్యాలు లేవు
వానపోటుకు స్నానాలుచేసిన సరిగతోపుల బారసాలలు లేవు

ముద్దుగొన్న ముద్దరాలి పెదవిని బోలిన గులాబీలు లేవు
మలయమారుతాలు లేవు___ముత్యాల సాగరాలు లేవు
ఆమని లేదు___అందాల మగువలు లేరు
మధుమాసము లేదు___మామిడి చిగుళ్లు లేవు
కోయిలమ్మలు లేవు___కుహూకుహూలు లేవు
మానవుడా! తిరిగి వెళ్ళు! నీ లోకం నిన్ను పిలుస్తోంది
భూలోకానికి మించిన స్వర్గం నే నెరుగను
నీ లోకం జగత్తులో దివ్యత్వం నింపుకున్న సురలోకం
సిరులున్నవి ఝురులున్నవి
గిరులున్నవి తరులున్నవి
బీడువారిన భూమిలోకి నీళ్ళు మళ్ళించు
కరువువచ్చే చోటులోన వాన గుప్పించు
పోరువచ్చిన మనిషిలోన ప్రేమ చొప్పించు
రాక్షసత్వం తెంచుకో ప్రేమతత్వం పెంచుకో
నీదు స్వర్గం నిలుపుకో భూమిస్వర్గం తెలుసుకో.

మెట్లు ఎక్కగల చక్రాల కుర్చీ

అమెరికాలో కొన్నినగరాలలో చక్రాల కుర్చీలలో వెళ్ళేవారికి ప్రత్యేకదారులు న్నాయి. చక్రాలకుర్చీలో ఊరంతా తిరిగి రావచ్చునుగాని, ఇల్లుచేరుకున్న తరువాత ఇబ్బంది వస్తుంది. ఈ కుర్చీలో కూర్చొని గడపదాటి ఇంట్లోకి పోవడం కష్టం.

ఈ సమస్యను పరిష్కరించటానికి లూయిజియానా సంస్థ ఒకటి ఎల్-ఓ-వేటర్ అనే కొత్తరకం కుర్చీ తయారు చేసింది.

బ్రౌసార్డ్ (లూయిజియానా)కు చెందిన జాన్ టాస్ అనే ఆయన ఈ కుర్చీని కని పెట్టాడు. ఈయనా చక్రాలకుర్చీ ఉపయోగించేవాడే. ఈ కొత్తరకం కుర్చీ నడవ లేని వారికేకాక హృద్రోగులకూ, వయోవృద్ధులకుకూడా పనికివస్తుంది. ఇదొక సామాన్యమైన ఎలివేటరులాంటిది. 1/3 వంతు హార్స్‌పవరుగల ఎలక్ట్రిక్ మోటారుతో ఇది పనిచేస్తుంది. ఇదొక వాటర్ ప్రూఫ్ సాధనం. దీనికి మెట్లు ఎక్కటానికి దిగటానికి స్విచ్ ఉంటుంది. దీనిలో కూర్చుని మూడు అడుగుల మొదలు ఆరడుగులదాకా ఎత్తు ఎక్కవచ్చు. వర్షంలో, మంచులోకూడా ఈ చక్రాల కుర్చీ పని చేస్తుంది.

★

సీరియల్

34

ఆ తర్వాత వారం రోజులకే నేను రంగా రావు భార్య నయిపోయాను.

నా కథంతా ఏదో పీడ కల మాదిరిగా గడిచిపోయింది. ఆ రోజులు సరిగా గుర్తు లేవు. నన్నేదో ఎవరో మంత్రించినట్టు నా బాహ్యస్మృతిపోయింది. ఎవరేది చెపితే అది చేశాను. పెళ్ళి ఏర్పాటులు చకచక చేసేసి మళ్ళీ మనసు మారకుండా నన్ను శాశ్వతంగా బావనించి దూరంచేసి పెళ్ళి అనే వ్యవస్థలో బందీచేసి అందరూ సంతోషంగా చేతులు దులుపుకున్నారు. బావనించి విడివడని ప్రేయసిగా కన్నుమూసి, రంగారావుగారి భార్యగా పరకాయ ప్రవేశం చేశాను.

అసలు నరకం మొదటి రాత్రి నించే ఆరంభించింది. అందరూ నెట్టితే నాకు తెలియకుండానే గదిలోకి ప్రవేశించాను. ఆ గదిని, ఆ అలంకారాన్ని, మంచంమీద కూర్చున్న ఆయన్ని చూసేసరికి గాని ఒక్కసారిగా అంతవరకు జరిగింది గుర్తు రాలేదు! జరుగబోయేది గుర్తువచ్చి వణికి పోయాను. నేనేం చేశానో, అందరూ నన్నేం చేశారో అప్పటికిగాని తెలిసి

గాలేదు. ఆ పరిస్థితిని ఎలా ఎదుర్కోవాలో కూడా ఆలోచించే వ్యవధిలేదు. పులి ఎదుటపడితే మేకపిల్లలాగ నిలువెల్ల వణుకుతూవున్న చోటే స్థాణువైపోయాను. ఆ స్థానంలో మరొకరిని ఊహించడానికి మనసేకాక శరీరం కూడా ఎదురు తిరుగుతుంది. నేను ఏదీ ఆలోచించే లోపలే ఆయన ఎదురుగావచ్చి నిల్చున్నారు. భుజం మీద చెయ్యివేశారు. ఆ స్పర్శకి జుగుప్సతో ముడుచుకుపోయాను. సిగ్గనుకుని వుంటారు ఆయన. అప్రయత్నంగా బావ స్ఫురించి కళ్లు నీళ్ళతో నిండిపోయాయి. రా, ...కూర్చుందాం, ఎంతసేపలా నిలబడతావు!' అంటూ చెయ్యిపట్టుకున్నారు. నేను విసురుగా విదిలించుకున్నాను. ఆయన కాస్త ఆశ్చర్యంగా నావైపు చూశారు. నా కళ్లల్లో నీళ్లు చూసి ఆశ్చర్యం. అదేమిటి ఏడుస్తున్నావెందుకు' అన్నారు ఏం లేదన్నట్టు తలాడించాను. మళ్ళీ చెయ్యి పట్టుకున్నారు. మళ్ళీ వదిలించుకున్నాను.

ఆయన నాకు తాళికట్టిన భర్త అని, ఆ రోజునించి నా మీద, నా శరీరంమీద ఆయనకి పూర్తి అధికారం వుందన్నది గుర్తే లేదు నాకు. ఏదో నాకు అన్యాయం, బలాత్కారం జరుగుతున్నట్లనిపిస్తుంది తప్ప అది సహజంగా అన్పించలేదు. ఆయన్ని దగ్గిరికి చేరనీయక, ఏడుస్తున్న నన్ను చూసి.... "ఏమిటీ ఏడ్పు, .. ఏం జరిగింది? ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు?" ఆయన మామూలుగా పైకి ప్రసన్నత నటిస్తున్నా ఆయన గొంతులో అసహనం ధ్వనించింది. నేనేం జవాబీయకుండా మరింత కుంచుకుపోయాను. ఆయన నన్ను ఓ విధంగా బలవంతంగానే లాక్కెళ్లి మంచం మీద కూర్చోపెట్టారు. మళ్ళీ మళ్ళీ కారణం అడిగారు. ఎంతకని ఏం చెప్పకుండా తప్పించుకోగలను? ఏదో చెప్పాలిగా. ఆయనని తిరస్కరించే హక్కు అవకాశం నాకు లేదుగదా! అందుకని నాకిప్పటినించి పెళ్లిచేసుకోవాలనిలేదు, నాకు ఉద్యోగం చేసుకోవాలని వుందంటూంటే మా వాళ్ళు పెళ్లిచేసేసారు. నేను ఉద్యోగం మానను..." అంటూ సిల్లీగా ఏదో కారణం చెప్పాను. అది విని ఆయన నవ్వారు అదోలా ..! నిన్నిప్పుడు ఉద్యోగం మానమని ఎవరన్నారు! .. డాక్టరు చదివావని, ఉద్యోగం చేస్తావనే కదా నేను నిన్ను పెళ్ళిచేసుకున్నాను నీవు ఉద్యోగం చేయడం నీ కంటె నాకే ఎక్కువ అవసరం, దీనికోసమా ఏడుపు ..' అంటూ ఇంకేం వినకుండా, ఇంకేం మాట్లాడే సందీయకుండా నన్ను దగ్గిరికి లాక్కున్నారు. ఏమనను! ఏ మనగలను? ఎలా అడ్డుకోగలను?

మొదటి రాత్రిలాగే ఆతరువాత రాత్రిళ్లు అన్నీ నాయిష్టం, నాప్రమేయం. నా అయిష్టము దేనిమీదా ఆధారపడకుండా గడిచిపోయాయి. ఆయనతో నా జీవితం ఎలా గడిచిందో! పదేళ్ళ నా వైవాహిక జీవితం నేను ఏ అనుభూతులకి లోను కాకుండానే గడిచింది. మొదటి రాత్రి ఆయన మీద నాకేభావం లేనట్టే మిగతా రోజులలోను ఆయనపట్ల నాకే అనుభూతి కలిగేది కాదు. పెళ్లి చేసుకున్నాను. భర్త, నా దేహం ఆయనది. నేను కాదనడానికి వీలులేదు అన్న భావంతప్ప ఆయన నాకు కావాలని, నేనాయన్ని ప్రేమించాలని నాకెప్పుడూ అని

: జరిగిన కధ :

డాక్టర్ కల్యాణి దగ్గర హౌస్ కీపర్ సుజాత. సుజాతను స్వంత చెల్లెలుగ చూసుకొంది కల్యాణి. కల్యాణి దగ్గర అసిస్టెంటుగా చేరిన రామకృష్ణ, సుజాతల ప్రేమించుకున్నారు. వారి పెళ్లి కళ్యాణే జరిపించింది. కళ్యాణి భర్త డాక్టర్ రంగారావు త్రాగుబోతు. భార్యను చాలా హీనంగా చూస్తుంటాడు. కల్యాణి బావ ఆనంద్ వచ్చి తన దగ్గర వున్నంతకాలం ఉత్సాహంగా ఉండేది కల్యాణి ఎంతో మంచిదనుకున్న కల్యాణి భర్తను మోసంచేస్తూ బావతో ప్రేమకలాపాల సాగించడం వింతగా అన్పించింది సుజాతకు. సుజాత అనుమాన నివృత్తిచేస్తూ త కధ చెప్పసాగింది కల్యాణి.

కల్యాణి మామయ్య కొడుకు ఆనంద్. బీదవాడు. కల్యాణి ఇంట్లోనే ఉండె వాడు. బీదవాడన్న కారణంగా కల్యాణి తండ్రి ఆనంద్‌ను హీనంగా చూసేవాడు అయినా యౌవనంలో ప్రవేశించిన కల్యాణి,ఆనంద్‌లు ప్రేమించుకొన్నారు.కల్యాణి తండ్రి వారి పెళ్ళికి ఒప్పుకోలేదు. కల్యాణి ఎదురు తిరిగింది. ఆనంద్ ఇంట్లోంచి వెళ్ళ గొట్టబడ్డాడు. కళ్యాణిని బలవంతాన పెళ్లికి ఒప్పించారు.

పించలేదు. ఆయనకూడా నాపట్ల ప్రేమాను రాగాలు ఎప్పుడూ కనపరచినట్లు నా కని పించలేదు. ఆయనకి నా మనసుకంటె నా దేహంమీద, నే సంపాయించే డబ్బుమీద ఎక్కువ వ్యామోహం అని చాలా త్వరలో అర్థమైంది. బావపట్ల నాప్రేమను మరిచి పోయేట్టు నన్ను ఆయన ప్రేమానురాగా లతో ముంచెత్తినట్లయితే .... కొన్నాళ్ళ కయినా బావని మరిచి యీయనపట్ల ప్రేమ రగిలేదేమో! ఆయన మనిషితోతప్ప మన సుతో సంబంధంలేని వ్యక్తి! ఆడదానికి మనసన్నది వుంటుందని, దానిని స్పందింప చేసేశక్తి పురుష హృదయానికి వుండా లనీ, ప్రేమానురాగాలతో ఆడదాని మన సుని ఆకట్టుకోవాలని ఆయన ఎన్నడూ ఆలోచించలేదు. నా పదేళ్ళ వైవాహిక జీవితంలో కనీసం క్రొత్త రోజులలో కూడా నన్ను ప్రేమతో, అనురాగంతో నోరారా పిలిచి దగ్గిరికి తీసుకొన్న సంఘ టన నాకేదీ గుర్తులేదు. అవసరంతప్ప, ఆరాధన ఎన్నడూ ఆయనలో కన్పించ లేదు. కోరికతోతప్ప ఆర్తితో అనురాగ ముతో ఆయన చేతులు నన్నెప్పుడూ బంధించలేదు. కామంతో ఆయన శరీరం నాకు చేరువయ్యేదితప్ప ప్రేమతో నా మన సుతో ఆయన నాకు ఎన్నడూ చేరువకా ప్రయత్నించలేదు.

బహుశా నేనే పొరపాటుగా అర్థంచేసి కున్నానేమో! తాళి కట్టిన ప్రతీ మొగుడు పెళ్లాం దేహాన్నితప్ప మనసుని వాంఛించ డేమో! పెళ్లాన్ని, తనేం చేసినా సహించి పడుండాల్సిన భార్యని ప్రేమించాల్సిన అవ సరం భర్తలకి లేదేమో! ఆయన్ని, ఆయన చేతలని సరిగా అర్థం చేసికోలేక ఆయన్ని ప్రేమించలేక పోవడం నా తప్పేనేమో! బావ నాపట్ల చూపించిన ఆరాధనని ప్రతీ

మొగాడు చూపించగలగాలని, చూపించాలని ఆత్యాశపడి, అది దొరకలేదని వాపోవడం సరికాదేమో! కవిగా, చిత్రకారుడిగా బావలో వున్న సౌందర్యోపాసన ప్రతి మొగాడిలో లేదని చింతించడం నా తెలివితక్కువేమో! శరీరంపై కోరికతో కంటే మనసుని ముందు దగ్గిర చేర్చుకోవాలని, మనసులేని శరీరం కట్టెతోసమానం అన్నసంగతి మగా ళ్ళకి, మొగుళ్ళకి తెలియకపోవడం అది వారితప్పు కాదేమో! అది ప్రతి మొగుడికీ సహజమేనేమో! అలా ఆశిస్తే అది భార్య అత్యాశమాత్రమే నేమో నాకు తెలియదు!

ఏమయితేనేం! - నాలోపమో, ఆయన లోపమో, ఆయన దురదృష్టమో, నా దుర దృష్టమోగానీ ఆయన్ని నేను ప్రేమించ లేకపోయాను.

ఆయనకి మనసులో నా పట్ల ఏమన్నా ప్రేమవుందేమోకాని అది ఆయన ఎన్నడూ వెల్లడించలేదు. నేను తెలుసుకోగలిగేట్టు ప్రవర్తించలేదు. అసలే బావమీద ప్రేమతో యిష్టం లేని పెళ్లి చేసుకున్న నాకు మనసు పూర్తిగా విరక్తి చెందింది. కేవలం నేను పెళ్లి చేసుకుని వివాహ వ్యవస్థని గౌర విస్తూ ఆయనతో కాపురం చేశాను. ఆయన పిల్లలకి తల్లి నవగలిగాను. లోకుల దృష్టిలో ఆయన భార్యని, ఆ యింటికి యిల్లాలిని, ఆ పిల్లలికి తల్లిని. అంతే మా యిద్దరి మధ్య వున్న సంబంధం!

పెళ్లయిం దగ్గిరనించి నేను వివాహితు రాలినని, పరాధీననీ బావని మరిచి పోవా లని అనుక్షణం ప్రయత్నించే దాన్ని. బావ గుర్తు వచ్చినప్పుడల్లా చటుక్కున లేచి ఏదో పని పెట్టుకోడం, ఎవరితో నన్నా మాట్లాడుతూ కూర్చోడమో చేసేదాన్ని. బావని మరిచిపోవాలనే నాప్రయత్నాలు ఫలిం చకపోగా ఆయన నాతో వున్న ప్రతిక్షణం బావ గుర్తువస్తూ, బావతో ఆయన్ని పోల్చు కోడంతో నా అసంతృప్తి మరింత ఎక్కు వయ్యేది. నా విముఖత్వాన్ని, ముఖావాన్ని మొదట్లో సిగ్గుగా, తర్వాత స్వభావంగా సరి పెట్టుకున్నారు. అసలు ఏదో అనుకునేటంత ఓపిక, ఆలోచించే తీరిక ఆయన కెక్కడ? భార్య అన్నది ఇంటికి అలంకారం, రాత్రి అవసరం తీర్చుకోవడానికి, అవి కాక నేను చదువుకున్న దానిని గనక డబ్బు సంపా దించడానికి-ఇవే ఆయనకి నన్ను గుర్తు తెచ్చే విషయాలు.

35

నా పెళ్లి అయిన రెండు నెలలకే మా నాన్న ఆయన కోరిక తీరిన సంతృప్తితో నిశ్చింతగా కన్ను మూశారు.

నా పెళ్లికి ఆయన గవర్నమెంట్ హాస్పిటల్లో ఉద్యోగంలో వుండేవారు. ఆయనకి తల్లిదండ్రులు లేరు. చాలా చిన్న ప్పుడే పోతే పినతండ్రి దగ్గిర పెరిగారుట, తండ్రి సంపాయించిన డబ్బు, ఉన్న కాస్త పొలం పుట్రతో యీయనకి చదువు చెప్పిం చాడు పినతండ్రి. ఆయనకీ చాలా మంది పిల్లలు. ఆర్థికంగా వెనకబడి వుండడంతో యీయన ఎప్పుడూ డబ్బు యిబ్బందుల మధ్యనే పెరిగారు. మా సంబంధం అంటే మా నాన్న ఆస్తిపాస్తులూ, ఆ ఆస్తికి నేను వారసురాలిని అవడం, ఆయన కుటుంబం కంటేమా అంతస్థు ఎక్కువగావుండడం... ఇవన్నీ నాకంటె ఆయన్ని ఎక్కువ ఆక ర్షించిన విషయాలని తర్వాత నాకు అర్థం

అయింది. ఈయన 'డబ్బు మనిషి' అన్నది పెళ్లయిన చాలా కొద్ది రోజులకే నాకు అర్థం అయింది. చిన్నప్పటి లేమి కారణంగా డబ్బుకోసం కక్కుర్తి పడడం, రెండు చేతులా ఆర్జించాలని తాపత్రయ పడడం ఆయనలో చాలా ఎక్కువగా వుండేవి.

నాన్న పోగా ఆస్థి కంతటికీ నేనే హక్కుదారిని. మా ఆయన ఉద్యోగం మానేశారు. ఇద్దరం కలసి నర్సింగ్‌హోమ్ ఓపెన్ చేద్దాం, ఇంకా యీ వెధవ ఉద్యోగం మనకెందుకు' అన్నారు. అసలు నాన్న వున్నప్పుడే నాన్న ఆ అభిలాష వ్యక్తం చేశారు. ఆయన బ్రతికింది రెండు నెలలు- అలోపల ఆ కోరిక తీరకుండానే ఆయన పోయారు. అమ్మతో సంప్రదించి నర్సింగ్ హోమ్ కట్టించడానికి భూము లమ్మేశారు. ఆడది, అమ్మ వంటరిగా ఎలాగూ వుండదు. కనక ఆ వూళ్లో ఇల్లమ్మి ఇక్కడి కొచ్చేసి యీ ఇల్లు కట్టించు కున్నాం. ఆస్థి నా చేతిలో. అమ్మ చేతిలోనే వున్నా అజ మాయిషీ అంతా మా వారిదే! కొడుకయినా అల్లుడయినా ఆయనే గనక అమ్మ అంత పెత్తనం అల్లుడి మీదే పెట్టింది. నాకు ఎప్పుడూ డబ్బు వ్యవహారాల మీద ఆసక్తి లేదు, తాపత్రయమూ లేదు. అంచేత ఆయన ఎలా చెపితే అన్నింటికి ఊ కొట్టాను.

నర్సింగ్‌హోమ్ కట్టించాక ఇద్దరం ప్రాక్టీసు పెట్టాం. ఆ చుట్టుప్రక్కల ఆ మాత్రం నర్సింగ్ హోమ్ లేకపోవడం, మేం ఇద్దరుండడం, ఆరంభించిన వేళా విశేషంతో పెట్టిన కొద్ది కాలంలోనే ఇద్దరికి మంచి పేరు వచ్చింది. ఆర్జన కూడా చాలా బాగుండేది.

డబ్బు వస్తున్న కొద్దీ ఆయనకి ఆశ ఎక్కువవడం ఆరంభించింది. ఎంతొచ్చినా సంతుష్టి అన్నది లేకపోవడం గమనించాను. ఎంత సేపున్నా 'ఇంకాసేపుండి ఎవరన్నా వస్తారు, అప్పుడే ఇంటికి వెళ్లి ఏం చేస్తాం' అంటూ మిట్టమధ్యాహ్నం రెండు గంటల దాకా, రాత్రి తొమ్మిది దాకా అక్కడనించి కదిలేవారు కారు. అన్నేసి గంటలు అంత ఏకధాటిగా, ఇతర ప్రపంచాన్ని మరిచి పోయి కేవలం డబ్బు సంపాయించడం తప్ప మరో లక్ష్యం లేనట్టు ఆయనలా నేను కూర్చోలేక పోయేదాన్ని. ఆయనకి ఓ సినిమా అక్కర లేదు. పుస్తకాలు, స్నేహితులు అసలే అక్కరలేదు. భార్యతో కనీసం ఓ షికారు వెళ్లాలని, సాయంత్రం అలా బయట కబుర్లు చెప్పుకుంటూ కూర్చోవాలని, ఏ వెన్నెల రాత్రో క్రొత్త భార్యతో డాబా మీద కూర్చుని తన్మయం చెందాలనీ, ఇలాంటి విషయాలు ఆయనకి తెలియనివను కుంటాను. స్త్రీ పురుషుల మధ్య ప్రేమ అన్నది ఎంత ఉన్నతంగా వుండగలదో, స్త్రీ పురుషుల మధ్య కేవలం శరీరాకర్షణే వుండక్కరలేదని నిరూపించిన బావ ప్రేమ చవిచూసిన నాకు ఆయన పట్ల అన్ని విధాలా అసంతృప్తే కలిగించేది ప్రతి సంఘటనా! పెళ్లాడిన నేరానికి ఎంత సరిపెట్టు కుందామన్నా ఆయన స్వభావం నా స్వభావం ఏ విషయంలోనూ కలిసేది కాదు.

సరే, మా కాపురంలో ఆనందం అటుంచి ఆయనలో ధనార్జనే లోకం అన్న

గుణం చూసి బొత్తిగా సహించలేక పోయాను. మొదట్లో ఏమనలేక, అంటే ఏం అనుకుంటారోనని నేను తప్పనిసరిగా ఆయనతో పాటు రోజంతా ఆస్పత్రిలో గడిపే దాన్ని. అమ్మ ఇంటిలో చూసుకో డానికి వుండేది గనక యింటి విషయాలు నేను చూసుకో నక్కరలేదు.

మూడు నెలలు గడిచే సరికి మా ఆర్జన వేలలోకి దిగినా ఆయన తృప్తిపడక పోవడం నాకు కోపంతో పాటు చిరాకు కలిగించి కాస్త గట్టిగానే మూడు నాలుగు సార్లు ఆయనతో వాదన పెట్టుకున్నాను. ఆయన వినలేదు. 'బాగుంది, డబ్బు సంపా దించడానికి కదూ యీ నర్సింగ్‌హోము ఇంత ఖర్చుపెట్టి కట్టించింది. ఓపికలేక పోతే పనెలా జరుగుతుంది' అంటూ నా మాట లక్ష్యపెట్టే వారు కాదు. ఆయనతో వాదించలేక, ఆయన్ని వప్పించలేక నేను మాత్రం నా రాకపోకలకి టైములు నిర్ణ యించుకున్నాను. ఆయనతోపాటు నేనూ అంతసేపు కూర్చోడం లేదని ముందు విసుక్కోడం, తరువాత పణగడం, ఆ తర్వాత దెప్పడం, ఆ తర్వాత గట్టిగానే తగాదాలోకి దిగడం చేశారు. ఆయన యీ ధోరణి నాకు మరింత విరక్తిని, ఏహ్యతని పెంచింది.

పెళ్ళయిన ఏడాదికే రవి, మరో ఏడా దికి రేఖ ఇద్దరూ వెంటవెంటనే పుట్టారు. వేవిళ్ళతో నీర్సంగా వున్నా, నెలలునిండి బరువుగా వున్నా, పచ్చిబాలెంతరాలుగా వున్నా ఆయన ఎన్నడూ నా కష్టం సుఖం విచారించడంగాని, ఎలా వున్నావు అని అడిగిన పాపానపోకపోగా నీర్సంగావుండి ఆస్పత్రికి వెళ్ళలేని రోజున ధుమధుమలాడే వారు. 'ఎక్కడలేని నీరసాలు నీవే, లోకంలో ఇంకెవరూ పిల్లల్ని కనలేదులా వుంది. ఆమాత్రం కూడా ఓర్చుకోలేవు' అంటూ విసుక్కునేవారు. పురుడొచ్చిన ఇరవై రోజులనించి 'ఇంక రాగలవుగా, రేపటినించి వస్తే బాగుంటుంది. అబ్బబ్బ నీ ఆడపేషంట్లతో చస్తున్నాను. ఒక్క డినీ చూసుకోలేక పోతున్నాను .... ఆడ వాళ్ళు నీవు లేకపోతే నాచేత చూపించు కోడంలేదు . యీ రెండు నెలలనించి నీవులేక రాబడి ఎంత తగ్గిందో తెలుసా!' అంటూ మాట్లాడారు. నాకెలా వుంటుందో ఆలోచించు. నా ఆరోగ్యం, నా మంచిచెడ్డా ఏం పట్టకుండా కేవలం డబ్బు సంపాదించే సాధనంగా నన్ను చూస్తుంటే భరించలేక పోయేదాన్ని.

అలాంటి సందర్భాలలో అప్రయత్న ముగా బావ గుర్తువచ్చి కళ్ళు చెమ్మగిల్లేవి. నాకాల్లో ముల్లు గుచ్చుకుంటే గిలగిలలాడి సుతారంగా నాకాలు పట్టుకొని ముల్లుతీసే బావ, తల నొప్పితో పడుకుంటే 'అమృ తాంజనం రాస్తా కళ్యాణీ, తలపట్టనా' అంటూ ఆదుర్దాగా అడుగుతూ తలరాసే బావ, జ్వరంవస్తే అలా నాప్రక్క విడవ కుండా కూర్చునే బావ గుర్తువచ్చి నేనేం పోగొట్టుకున్నానో తెలిసి దుఃఖంపొంగేది. నాదుఃఖం, నాబాధ ఎవరికీ అర్థం అయ్యేవి గావు, ఎవరితో చెప్పుకునేదీకాదు! కనీసం కన్నీళ్లుకూడా పైకి కనపడకుండా ఏడవా ల్సిన స్థితి నాది!

ఆయన అలా మాట్లాడుతూంటే నా బాధ, నాకష్టం చెప్పుకోవాలనిపించకపోగా

ఎంత వంట్లో బాగులేకపోయినా ఆయన చేత చెప్పించుకునే స్థితినించి తప్పించుకో డానికి ఆస్పత్రికి వెళ్ళిపోతూండేదాన్ని. ఆ యింట్లో, ఆ సంసారంలో మా యిద్దరి మధ్య భార్యాభర్తల అనుబంధం, అనురాగం లేవు ఏదో ఒక హోటల్లో వుండే ప్రయాణికులలాగ ఒకరి కష్టసుఖాలతో ఒకరి మనసులతో ఒకరికి సంబంధం లేకుండానే మా దినచర్యలు యాంత్రికంగా జరిగిపోయేవి.

మా పెళ్ళి జరిగి అప్పటికి మూడు సంవత్సరాలు దాటింది. అన్నేళ్ళయినా వైవాహిక జీవితంలో మేం ఇద్దరం కలిపి ఓ సినిమాకి కూడా వెళ్ళలేదంటే నీవు నమ్మాలి. పెళ్లయిన క్రొత్తలో కూడా ఆయన ఓ సినిమాకి షికారుకి వెడదామని అడగలేదు. నా అంతట నేను అడగడానికి ముందు నాకూ ఉత్సాహం లేక నిర్లిప్తంగా వున్నా. తరువాత, తరువాత .. పెళ్లిచేసుకున్నాం. ఆ జీవితంతో రాజీపడాలి అన్న సత్యం గుర్తించి ఎక్కడికైనా వెళ్లాలని అనుకునే దాన్ని. ఓసారి చాలా మంచి ఇంగ్లీషు సినిమావచ్చి నోరు తెరిచి వెడదామా అని అడిగాను. 'పోనిద్దూ వెధవ సినిమాలు, నాకేం ఇంటరెస్ట్ లేదు, నీవు కావాలంటే వెళ్లు. నే నెలాగో మేనేజ్ చేస్తాలే యీ పూటకి' అంటూ మహా ఉదారంగా వెళ్ళడానికి నాకు పర్మిషన్ యిచ్చారు. ఒక్కతినీ వెళ్లాలంటే ఉత్సాహంచచ్చిపోయింది. ఆ తరవాత నేనడగాలేదు. ఆయన తీసి కెళ్ళనూలేదు.

ఆ మూడేళ్ల జీవితంలో ఆనందంగా గడిపిన క్షణాలు ఏమన్నావుంటే అవి నా పిల్లల సమక్షంలో మాత్రమే! నా భర్త ఎలాంటివాడైనా, మా యిద్దరి అనురాగాలు ఎలావున్నా నేను ఒక తల్లిని. పిల్లలపట్ల తల్లి ప్రేమను గురించి నేను క్రొత్తగా ఏం చెప్ప నక్కరలేదు. అయితే నా మిగతా జీవితంలో ఎటుచూసినా ఆనందం లోపించిందేమో నా ఆశలు, నా కోరికలు, నా సంతోషం అంతా పిల్లలమీదే కేంద్రీకృతమైవుండేవి. వాళ్ళబోసి నవ్వులతో, ముద్దు మాటలతో, తప్పటడుగులల్లో నా నైరాశ్యాన్ని మరిచిపోవాలని ప్రయత్నించే దాన్ని. ఇతర ఆలోచనలు నాలో జొరపడకుండావుండడం కోసం యింట్లో వున్నంతసేపూ వాళ్ళతోనే కాలక్షేపంచేసే దాన్ని. ఆ అలవాటుతో కొన్నాళ్లకి వాళ్ళే నా ప్రపంచంగా మిగిలారు. ఏ సరదాలు లేని నా ఆ జీవితంలో పిల్లలే నా కాలక్షేపం! అందుకే రోజు రోజుకి వాళ్లతో ఎటాచ్‌మెంట్ పెరిగిపోయింది.

తక్కినవన్నీ ఎలా వున్నా ఆయన పిల్లలపట్ల కూడా ప్రేమాభిమానాలు కనపరచకపోవడంతో వింతగా వుండేది నాకు పసిపిల్లలుగా వున్నప్పుడైనా అభిమానంగా అనురాగంతో ఎత్తుకోడం అన్నది నేను చూడలేదు. మహాముద్దువస్తే ఇలా బుగ్గగిల్లీ, వీపు నిమిరీ, ఓ ముద్దుపెట్టుకోడం చేసేవారు. పిల్లలు తిన్నారా, నిద్రపోయారా అని అడిగిన పాపాన ఎప్పుడూ పోలేదు. అసలు ఆయన యింట్లోవుండే సమయం ఎక్కడ? ఉదయం లేచిం దగ్గిర నించి హడావిడిగా పనులు ముగించుకుని ఎనిమిదికి వెళ్లడం. ఏ రెండు గంటలకో వచ్చి కాసేపు పడుకుని మళ్ళీ వెళ్ళినమనిషి

ఏ రాత్రికోరావడం - ఇంక యింటి విషయం, పిల్లలవిషయం పట్టించుకునే టైము, ఓపిక ఎక్కడ ఆయనకి. అందులో నేనూ డాక్టరినే గనక పిల్లల ఆరోగ్యం బాగులేనపుడయినా చూసే అవసరం ఆయనకి లేకపోయింది.

36

రోజులు యథాప్రకారం గడిచిపోయాయి! అప్పటికి బావ యింట్లోంచి వెళ్లిపోయి ఐదు సంవత్సరాలు అయింది.

ఎక్కడున్నాడో, ఏం చేస్తున్నాడో, అసలువున్నాడో, పరిస్థితులని ఎదుర్కోలేక, మరో గత్యంతరం లేక ఏ ఆత్మహత్యన్నా చేసుకున్నాడో - అంతా ఊహించడం తప్ప ఏ సంగతి నాకు తెలియదు. కనీసం ఓ ఉత్తరమన్నా రాయకుండా వుండగలిగిన బావ మనస్థయిర్యానికి కోపం తెచ్చుకునేదాన్ని. నా ఆలోచనలలో బావ దూరం కాకపోయినా బావకోసం బాధపడడం క్రమక్రమంగా తగ్గింది. జీవితంతో రాజీపడి బ్రతకడం అలవాటు చేసుకున్నాను. కాలం నా గుండెల్లో గాయాన్ని తాత్కాలికంగా పూడ్చింది.

అనుకోని విధంగా నా జీవితం ఓ పెద్ద మలుపుతిరిగింది. ఓ రోజు హఠాత్తుగా బావ యింటికివచ్చాడు. అప్పుడు ఉదయం ఏడున్నర. నేను స్నానంచేసి అద్దంముందు ముస్తాబవుతున్నాను. ఆయన స్నానం చేస్తున్నారు.

హఠాత్తుగా గుమ్మందగ్గర బావ నిలబడి 'కళ్యాణీ' అని పిల్చాడు. అద్దంలో బావ ప్రతిబింబం చూసి అలా నిశ్చేష్టితనై కొన్ని క్షణాలుండి పోయాను. మళ్ళీ 'కళ్యాణీ' అన్నాడు బావ ఆర్ద్రంగా. అప్పటికిగాని అది నిజమన్న స్ఫురణ రాలేదు. అంతే! ఒక్క ఉదుటున పిచ్చిదానిలా లేచాను. బావ ముందుకు అడుగువేసి రెండు చేతులూ చాచి 'కళ్యాణీ' అన్నాడు. అంతే, చాచిన బావ చేతుల్లోకి వాలిపోయి బావని హత్తుకుపోయాను. దుఃఖం పొర్లుకొచ్చి 'బావా' అంటూ భోరుమన్నాను. బావచేతులు నాచుట్టూ బిగిసిపోయాయి. 'కళ్యాణీ, నా కళ్యాణీ' అంటూ బావకూడా పిచ్చివాడిలా నాభుజంమీద తలఆన్చి ఏడవడం ఆరంభించాడు. 'బావా ఏమయిపోయావు? ఇన్నాళ్ళూ నన్నొదిలి ఎక్కడున్నావు, నన్నొదిలి ఎందుకు వెళ్ళిపోయావు బావా!' అంటూ వెర్రిదానిలా ఏడుస్తూ అన్నాను.

'కళ్యాణీ! నేనెన్ని వుత్తరాలు రాశాను నీకు. నీకేసి అందలేదా. యీ అయిదు సంవత్సరాలు, నిన్నే తల్చుకుంటూ, నీపేరే కలవరిస్తూ బ్రతికాను కళ్యాణీ' అంటూ ఆవేశంగా బావ నన్ను మరింత గాఢంగా హత్తుకున్నాడు. నేను బావ గుండెల్లో మొహం దాచుకొని ఏడుస్తున్నాను.

ఆక్షణంలో నాకు మిగతా ప్రపంచం ఏమి గుర్తులేదు, నేను వివాహితనని, బావ నాకు పరాయివాడని, నేను పరాయిదాన్నని, నేను ఇలా పరపురుషుడ్ని అంటరాదని ఏవి గుర్తులేవు. ఎటు చూసినా బావ, నా బావ అన్నాళ్ళకి కంటబడ్డాడన్న నిజం ఒక్కటే గుర్తుంది. అలా ఇద్దరం ఎంతసేపున్నామో తెలియదు! హఠాత్తుగా 'కళ్యాణీ' అన్న గర్జన వినపడి తుళ్ళిపడి తెలివి తెచ్చుకున్నాను. బాత్‌రూము గుమ్మంలో

ఆయన ప్రళయకాళ రుద్రుడిలా నిలబడి వున్నారు. ఆయన ఎప్పుడు వచ్చారోకూడా తెలియని తన్మయావస్థలో వున్నాం మేము. ఆయన మొహం చూశాకగాని నేను చేసిన పని తెలిసిరాలేదు. అప్పటికిగాని నేను బావ వస్తువును కాదని, బావనాకు పరాయి వాడని గుర్తురాలేదు. వాసకూడా అప్పుడే తెలివి తెచ్చుకున్నట్టు నానించి దూరంగా జరిగాడు. ఆయన చూపులకే శక్తివుంటే మమ్మల్ని మాడ్చి భస్మంచేసి వుండేది. ముగ్గురం ఒకరివంక ఒకరం చూసుకుంటూ ఒక్క-క్షణం అలావుండిపోయాం. ఆతర్వాత నిమిషంలో ఆయన ఆవేశంగా నాదగ్గరకి రావడం నాచెంప పగిలేట్టు కొట్టడం కన్నుమూసి తెరిచేటంతటిలో జరిగిపోయాయి. బావ ఒక్క గంతులో నాదగ్గరకువచ్చి ఆయన చెయ్యి పట్టుకున్నాడు. 'ఆగండి. తొందరపడకండి' అన్నాడు ధృడంగా.

'షటప్. హూ ఆర్ యూ టు ఇంటర్ఫియర్ అవుట్ గెటౌట్'' ఆయన చేయి బావచెంపని తాకింది యీసారి. నావంక ఏహ్యంగా, తిరస్కారంగా చూస్తూ' ఛీ నీవిలాంటి నీచురాలివని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. ఎవడు వీడు. ఎన్నాళ్ళనించి సాగుతూంది యీనాటకం. ఇంట్లో నేనుండగానే నీకెంత ధైర్యం'' కోపంతో వణికిపోతూ అన్నారు ఆయన.

నేనింకా ఆషాక్‌కి, ఆ దెబ్బకి తేరుకోలేకపోయాను. జవాబు చెప్పలేక నిస్సహాయంగా బావవంక చూశాను.

''మీరు పొరపడుతున్నారు. కళ్యాణి... కళ్యాణికి నేను బావని....ఇప్పుడే వచ్చాను ఐదేళ్ళ తరువాత ...' నా తరుఫున అన్నాడు బావ.

'బావ! .. బావయితే ...కళ్యాణి ఎవరో తెలుసా, నాభార్య .. నీకెంత ధైర్యం నా యింట్లో యింత సాహసం చేయడానికి'' తీక్షణంగా అన్నారాయన.

బావ తల దించుకున్నాడు, ''క్షమించండి పొరపాటే. ..కళ్యాణిని ఐదేళ్ళ తరువాత చూస్తుంటే నన్ను నేను మరిచాను . కళ్యాణి పరాయిదని గుర్తురాలేదు . .సారీ, వెరీసారీ'' ఆయన కొట్టినందుకు ఏమాత్రం బాధ, అవమానం లేకుండా ఉద్రేకం ఆపుకుంటూ అన్నాడు.

'ఓహో!...కళ్యాణి ...అంటే... మీరు కళ్యాణి ప్రేయసీ ప్రియులన్న మాట ఇదివరకు' హేళనగా తిరస్కారంగా చూస్తూ నావంక తిరిగి 'ఏం కల్యాణీ, పాపం నీకు ఓ ప్రియు డున్నాడని ఎన్నడూ చెప్పలేదేం? స్వయానా బావగారు ప్రియుడయి వుండగా మరి నన్నెందుకు పెళ్ళిచేసుకున్నావు?''

ఆయన హేళన, వ్యంగ్యధోరణిని ఇంకా వింటూ సహించలేకపోయాను. ''ఆపండి యింక! గడిచిపోయిన గతం గురించి యిప్పుడు మీకు ప్రశ్నించే అధికారము లేదు.'' నిబ్బరంగా కాస్త కటువుగానే అన్నాను.

''గతం సరే, యిప్పటిమాట! ఇందాక కళ్ళారా చూసినదానికి నీ సమాధానం'' తీక్షణంగా అడిగారు. నేను చేసింది తప్పయినా రైటైనా సమాధానం చెప్పాలి; తప్పదు. ఏదో మొండిధైర్యం ప్రవేశించినది.

''సమాధానం ఏం లేదు. స్వయంగా చూశారు. చూసిన దానికంటె ప్రస్తుతం మామధ్య యింకేం లేదు.'' నా సమాధానానికి కరుకుగా నావంక చూపి ఆ తర్వాత బావవంక తీక్షణంగా చూస్తూ ''వెళ్లండి ఇక్కడనించి వెంటనే వెళ్ళండి; మళ్ళీ ఈ యింటికి రావాలని ఎప్పుడూ ప్రయత్నించకండి! ఇంకోసారి యిలాంటి సంఘటన జరగడానికి వీలులేదని గుర్తుంచుకోండి, ఊఁ వెళ్లండి'' అంటూ వేలుతో గుమ్మం చూపారు.

ఐదేళ్ళ తర్వాత కంటబడిన బావని, నా యింటికి వచ్చిన బావని గుమ్మంలోంచే అంత అమర్యాదకరంగా పంపించేస్తుంటే సహించలేక పోయాను బావ నన్ను కళ్లనిండుగా ఒకసారి చూసి' వస్తాను కళ్యాణి నిన్ను కళ్ళారా మళ్ళీచూసాను. నాకంతే చాలు. బాధపడకు వెడతాను' అంటూ వెళ్ల బోయాడు. ఇన్నాళ్లకి ఇంటికివచ్చిన బావకి ఓ పూట భోజనంకూడ పెట్టకుండా పంపించడం, నేనింక వూరుకోలేకపోయాను. ఆయన తరువాత ఏమన్నా అననీ అన్న ధైర్య వచ్చింది. 'బావా! ఇన్నాళ్ళ తరువాత కనిపించి ఒక్క పూటయినా వుండకుండా వెళ్ళడానికి వీలులేదు. రా లోపలికి వెడదాం! క్రిందికి రా, అమ్మని చూద్దువు గాని'' అన్నాను గబగబ ఆయనవంక చూడకుండా.

ఆయన కటువుగా 'వీల్లేదు; యింకా ఏ మొహం పెట్టుకుని వుండమంటున్నావు: చేసినపనికి సిగ్గుతో తల వంచుకోవాల్సింది పోయి ...వెళ్ళమను అతన్ని.''

''కళ్యాణీ ప్లీజ్ నన్ను వెళ్లనీ! నావల్ల మీ యిద్దరిమధ్య కలతలు రాకూడదు. జరిగిందేదో జరిగింది....ఇంకచాలు నన్ను వెళ్ళనీ! '' అన్నాడు బావ యీ గొడవకి నొచ్చుకుంటూ.

నేను చాలా కోపంగా ఆయనవంక చూశాను.'నాఇంటికి వచ్చినమనిషినిపొమ్మ నేటంత కుసంస్కారిని కాలేను. దయచేసి వూరుకోండి. నా అతిథిని అవమానపరిస్తే నేను సహించలేను. మీ రీవిషయంలో ఏం అనద్దు.''చాలా ఖచ్చితంగా నా అభిప్రాయం చెప్పాను. ''హు నీకో సంస్కారం ఏడ్చిందా, నీ నీతి, నీ సంస్కారం ఎంతటిదో బాగా తెలిసిందిలే'' ఎకసెక్కంగా అన్నారు.

''మీ యిష్టం ఎలా అనుకున్నా పరవా లేదు. నే నేదో తప్పు చేశానని అనుకోడం లేదు. చిన్నప్పటినించి ఓ చోట పెరిగి, ఐదేళ్ల తరువాత ఉన్నాడో లేడో తెలియని అయోమయస్థితిలో హఠాత్తుగా ఆ మనిషి కనిపిస్తే అలా ప్రవర్తించడంలో నాకేం తప్పు కనిపించడంలేదు. దానికోసం యిలా అపార్థంచేసికోడం, యింటి కొచ్చిన మనిషిని యిలా అవమానించడం,''

''అబ్బే మరో మగాడ్ని కౌగలించుకోడం ముద్దుపెట్టుకోడం యిదంతా తప్పు కాదని యింకా సమర్థించుకుంటున్నావు సిగ్గు లేకుండా. నేను కాబట్టి వూరుకున్నాను యింకా నీవేం చేసినా వూరుకుంటానని మాత్రం అనుకోకు.''

'ప్లీజ్, ఆగండి, నా గురించి మీ రిద్దరూ యిలా తగాదాపడద్దు. నాది తప్పే నన్ను క్షమించండి. కళ్యాణీ, నే వెడు

తున్నాను' చప్పున బావ ముందుకు కదిలాడు.

'బావా!' అన్నాను దీనంగా, గుమ్మానికి అడ్డంగా నిలబడి 'లే కళ్యాణీ, యిలా రావడం, యిలా జరగడం ఐదేళ్ల తర్వాత వచ్చి యిలా నీ కాపురంలో కలతలు రేగడానికి నేను కారణం కావడం సహించగలననుకుంటున్నావా? దారి వదులు కళ్యాణీ, నీవు అశక్తురాలివని నాకు తెలుసు. నాకు అవమానం జరుగుతూందని బాధపడకు చిన్నప్పటినించి అవమానాల మధ్యనే పెరిగిన నాకు ఇదేం క్రొత్త కాదని నీకూ తెలుసు, వస్తా, నే నెక్కడ వున్నా నీ సుఖమేకోరుతున్నాను. అత్తయ్యని ఇందాకే చూశాను, మాట్లాడి వెళ్లిపోతా' అంటూ బావ వెళ్ళిపోయాడు.

బావ వెళ్ళిపోతూంటే ఆపలేక నిస్సహాయంగా, కసిగా ఆయనని చూస్తూ ఒక్క ఉదుటునవెళ్ళి ప్రక్కమీద వ్రాలి నాలో నేను కుమిలి కుమిలి ఏడ్చాను. ఏం బ్రతుకు!? నా బావ నా ప్రాణంలో ప్రాణంలాంటి బావ వస్తే మనస్సు విప్పి సంతోషంగా ఒక్క మాట కూడా మాట్లాడ నోచుకోని యింత అస్వంతత్రపు బ్రతుకు ఏం బ్రతుక్కు? నే చేసింది తప్పా అన్న ఆలోచన నాకు లేదు, ఐదు సంవత్సరాల తర్వాత హఠాత్తుగా మరి కనపడదు అన్న మనిషి కనిపిస్తే ఎవరన్నా నా లాగే ప్రవర్తిస్తారు! అందులో అంత తప్పు పట్టడానికి ఏముంది అన్పించింది!

ఆయన్ని ఏమనలేక, బాధ దిగమింగలేక అలా ఏడుస్తూ అన్నం మాని ఆ రోజంతా పడుకున్నాను. అమ్మ దగ్గిర ఐదు నిమిషాలు కూర్చుని వెళ్లాడట బావ. కళ్యాణిని బాధ పడద్దను. తనని ఓ సారి చూడ గలిగిన సంతృప్తి చాలు నాకు కళ్యాణి ఆడది, భర్తచాటు ఆడది, ఏం చెయ్యలేని నిస్సహాయురాలు అని నాకు తెల్సు అన్నాడట. అమ్మవచ్చి నేను ఏడుస్తూపడుకుంటే ఓదార్చింది. అమ్మని చూసి నా దుఃఖం మరింత ఎక్కువయింది. "నీవేనా వుండమనలేదా అమ్మా బావని, ఎంత దూరంనించి వచ్చాడో, కనీసం యింత కాఫీ అయినా యీయకుండా పంపేశావా? ఏం చెప్పాడమ్మా? ఎక్కడున్నాడో యిన్నాళ్ళూ చెప్పాడా? ఇప్పు డెక్కడున్నదీ అయినా అడిగావా?" అంటూ ఏడిచాను అమ్మని కౌగలించుకుని.

"ఏం చెప్పలేదే వాడు. 'ఎక్కడుంటే ఏం అత్తా. నేను మనిషినయితేగాని కనబడను అన్నాను గదా. ఆ ప్రకారమే మీ ముందు గర్వంగా నిలబడే స్థాయికి ఎదిగి వచ్చాను. కానీ ఏం లాభం? ఎవరి కోసం అయితే యీ స్థాయి కావాలను కున్నానో వాళ్లకిప్పుడు నా స్థాయి అవసరం లేదు.' అంటూ ఏమిటేమిటో అన్నాడే బాధగా. కాఫీ అన్నా త్రాగరా అని యిస్తే వద్దని వెళ్ళిపోయాడే" అంది అమ్మ కళ్లు వత్తుకుంటూ.

"ఎద్రసన్నా యీయకుండా కన్పించి నట్టే కనిపించి మాయమయ్యావా బావా, అసలు మళ్ళీ ఎందుకొచ్చావు బావా!" అంటూ ఎంత ఏడ్చానో, మానరాక మాను తున్న నా గాయాన్ని మళ్లీ రేపింది.

37

ఆ సంఘటన మా వైవాహిక జీవితం మీద, అసలే అంత మాత్రంగా వున్న

మా జీవితం మీద మరింత దెబ్బ తీసింది. బావ వెళ్లిందగ్గిర నించి ఆయన ఏదో వంకన నన్ను సాధించడం మొదలు పెట్టారు. నేను చేసిన తప్పుని ఆసరాగా తీసుకుని ఆయన దానికి కాని దానికి నన్ను దెప్పడం వ్యంగ్యంగా సూటిపోటి మాట లనడం ఆరంభించారు. ఏదన్నా ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటే 'మీ బావ గురించా' అనడం, నేను ముభావంగా వుంటే 'మీ బావ గుర్తు వస్తున్నాడా పాపం' అని వ్యంగ్యంగా దెప్ప డం, ఆయన సమక్షంలో నేను విసుగ్గా వుంటే 'ఏం బావ తప్ప నేను పనికి రానే మిటి?'-అనడం. తీరుబాటు దొరికి నప్ప డల్లా 'మీ బావని ప్రేమించి నన్నెందుకు పెళ్లాడావు మీ ప్రేమాయణాలు ఎంతకాలం సాగాయి. ఎంతదాకా జరిపించారు. పెళ్ళి ప్పుడు అందుకా ఏడ్చావు. మీ బావని ప్రేమించి నన్ను పెళ్లాడి నన్ను మోసం చెయ్యడంలో నీ ఉద్దేశం ఏమిటి? అసలు ఈ పిల్లలు నాపిల్లలేనా'-అంటూ మాటలతో హింసించడం ఆరంభించారు. మేమిద్దరం ఏకాంతంగా వుండే సమయాల్లో ఆయనకి నన్నిలా దెప్పడం మినహా మరో పని వుండేది కాదు.

బావ వెళ్ళాక ఆయన ఇలా మాట్లాడు తూంటే, రెండు మూడు సార్లు విని ఆయ నకి వున్న సంగతి స్పష్టంగా చెప్పడం మంచిదని, నేను దాచడం ఆయన అపో హలకి, అపార్థాలకి మరింతగా దారి తీస్తుం దని ఆలోచించి స్పష్టంగా మా విషయం చెప్పేశాను. 'అవును పెళ్ళికి ముందు నేను బావని ప్రేమించాను. చిన్నప్పటి నించి మేం ఇద్దరం ఒకరంటే ఒకరు ఎంతో అభిమానించు కున్నాం. బావని పెళ్లాడాలను కున్నాను. కాని విధి మాకు కలిసి రాలేదు. బావ దూరమయ్యాడు. చావు బ్రతుకుల్లో వున్న నాన్న మాట కాదనలేక, ఆయన్ని సంతృప్తి పరచడానికి యీ పెళ్ళికి వప్పు కున్నాను. నాకు బావని తప్ప ఇంకెవ్వరినీ చేసుకోడం యిష్టం లేదు. అయితే పెళ్ళి చేసుకున్నాక నేనేం మీకు ద్రోహం చెయ్య లేదు. బావని మరిచి పోవడానికే ప్రయ త్నించాను. మనసు నా చెప్పు చేతల్లో లేదు గనక ఆలోచనలని నేను కంట్రోలు చేయలేక పోయాను గానీ మీకు నేనేం అప చారం చెయ్యలేదు. వివాహ బంధాన్ని గౌరవించి మీతో కాపురం చేస్తున్నాను. నమ్మినా మానినా నిజం ఇదే. ఇంతకంటె మా మధ్య ఏం లేదు' అని వున్నదున్నట్టు నిష్కర్షగా చెప్పాను. ఆయన నమ్మినట్టు లేదు. అదోలా హేళనగా నవ్వి 'పెద్ద పతి వ్రతలా నటించకు' అన్నారు.

ఆయన మాటలతో, ఆయన వ్యంగ్యో క్తులతో రోజు రోజుకి నా మనసు విరిగిపో సాగింది. దానికి తోడు బావ గురించి దిగులు. అన్నీ కలసి నన్నీరకం విరక్తిలో పడేశాయి. అన్నింటి పట్ల నిర్లిప్తత! బావ వెళ్లిపోయిన ముందు రోజుల్లాగ తయా రయింది మళ్ళీ పరిస్థితి! ఆస్పత్రి కెళ్లాలన్నా చిరాకు. మనిషి మాట్లాడితే విసుగు! దుర్భ రంగా తయారయింది నా పరిస్థితి! బ్రతుకు మీద విరక్తి, బావని నన్ను విడదీసిన ప్రపంచం మీద కసి!

బావ వెళ్లిన నెల రోజులకి ఓ ఉత్తరం రాశాడు. కనీసం బావ ఎక్కడున్నాడో బావ క్షేమ సమాచారాలు తెలుసుకో గలిగి నందుకు బ్రహ్మానంద పడుతూ కవరు తెరిచాను.

(ఇంకా వుంది)

తొమ్మిది సంవత్సరాల వయసుకే లాన్స్‌నాయక్ మోహన్‌కు నాయక్ హోదా మంజూరు

తొమ్మిది సంవత్సరాల వయసుగల లాన్స్ నాయక్ మోహన్ జీవితంలో సెప్టెంబరు 26న గొప్ప సుదినం. 1971 నాటి భారత, పాకిస్తాన్ దేశాల సంఘర్షణ సందర్భంగా లభించిన పతకాలు తగిలించిన రిబ్బన్లతో వీపు అంతా కప్పిన పచ్చని శాలువాతో కులుక్కుంటూ మహ హూందాగా నడచి వచ్చిందారోజు లాన్స్‌నాయక్ మోహన్. పీర్ (4) అని వ్యవహరించే దానివెంట సుబేదార్ మేజర్, వేత్రహస్తుడైన ఉద్యోగికూడా వున్నారు. దళవాయి ముందు వారు ముగ్గురు నిటారుగా నిలబడ్డారు. మరోక్షణం తర్వాత లాన్స్ నాయక్ మోహన్ ముందు కాళ్ళు రెండూ వంచి వంగబడి, అధికారికి వందన సమర్పణ నిమిత్తం తల క్రిందకు వంచింది. వెంటనే ఆ అధికారి చురుకుతనం, మంచి క్రమశిక్షణ ప్రదర్శించినందుకు మెచ్చుకొంటూ దాని తలపై మృదువుగా తట్టారు. అప్పుడు ఆయన లాన్స్‌నాయక్ నుంచి నాయక్ స్థాయికి హోదా పెంచిన గుర్తుగా చారల రిబ్బను దానికి బహూకరించారు. ఆ రిబ్బను ధరించి అది ఒకసారి గర్వంగా తలాడించింది. దానికి నాయక్ హోదా లభించినందుకు ఆ చుట్టుపట్ల నిలబడిన అధికారులు, సైనికులు అందరూ హర్షామోదాలు వ్యక్తం చేశారు.

నాయక్ మోహన్ అంటే ఎవరో కాదు జమ్మునుంచి వచ్చిన మేక. సుప్రసిద్ధ కుమివోన్ దళంలో దీన్ని ఎనిమిది సంవత్సరాలు చేర్చుకొన్నారు. అది ఈ దళం వెంట నాగాలాండ్‌కూ, ఆతర్వాత 1971 డిసెంబరులో బంగ్లాదేశ్‌కూ వెళ్ళింది. తన పూర్వీకుల మాదిరిగానే, ఆ సంప్రదాయాలను చక్కగా పాటిస్తూ అది నీరు, మందుగుండు సామాగ్రులు, తపాళ్ళు మోసింది. అగ్రగామి స్థావరాలకూ జడుపు గిడుపులేకుండా రాకపోకలు సాగించి విధులు నిర్వహించింది. బంగ్లాదేశ్‌లో యుద్ధం జరిగిన సమయంలో ప్రశంసార్హమైన సేవలు చేసినందుకు దానికి పతకాలు లభించాయి.

ఇప్పుడు హోదా పెరిగింది.

ప్రతిరోజూ ఉదయం సుబేదార్ మేజర్ వెంట అది దళవాయి దగ్గరకు వెళ్ళి హాజరు వేయించుకొంటుంది. ఆయన దానికి సెనగలు పెట్టి ముద్దుకోసం తలపై తడతారు. తప్పుచేస్తే ఆ దళంలోని ఇతరులకు లాగానే దానికికూడా తగుశిక్ష విధిస్తూ వుంటారు. ఇటీవల ఒకసారి ఒక ప్రముఖ వ్యక్తి వచ్చినప్పుడు వందన సమర్పణ చెయ్యనందుకు అది ఆ మైదానంలో వీపుపైన బరువులు వేసుకొని పరుగులు పెట్టవలసి వచ్చింది. ★

వస్తుగుణ విశేషములు

సుగుణ

గులాబి

గులాబిపూవు అందాల సుందరేగాక ఆరోగ్యానికి కూడ మంచిది.

ఈ పూలతో గుల్కాందు తయారు చేయవచ్చును. గుల్కాందు సువాసన కలిగి తియ్యగ వగరుగ రుచిగనుండును.

గులాబిరంగు పూరేకలను వెడల్పు మూతిగల సీసాలోవేసి పైన మెత్తని పంచదార జల్లి ఎండలో పెట్టవలెను. మరునాడు దానిపైన మరల రేకలువేసి పంచదార జల్లవలెను. ఇలా పదిరోజుల పాటు చేస్తూ ఉండిన ముద్దలా తయారగును. దీనిని మరో విధంగా కూడ చేయవచ్చును. గులాబి పూరేకలను నీడ పట్టున బాగా ఆరనిచ్చి పంచదార లేత పాకముపట్టి అందులో ఆరబెట్టిన రేకలు వేసి మూతపెట్టి వుంచిన ముద్దకట్టును. ఇది తేలికైన పద్ధతి. ఇలాగే తేనెలో కూడ చేయవచ్చును.

ఈ గుల్కాందు అన్ని విధములైన మేహ పైత్యములను తగ్గించును. వేడిని తగ్గించును. గుండెబలము నిచ్చును. జీర్ణ శక్తిని కలుగజేయును. కండ్లకు చలవ చేయును. మలబద్ధకమును పోగొట్టును.

రోజుకొక్క గులాబిపూరేకలనునమిలి మ్రింగుచుండిన మలబద్ధకము పోగొట్టి ఆరోగ్యమునిచ్చును. కఫమును పోగొట్టును. అతి మూత్రము కట్టును. వేడిమీద వచ్చిన దగ్గులు, నోటిపూత తగ్గును. ఎండు గులాబి పూరేకలుగాని మొగ్గలుగాని నేతిలో దోరగ వేయించి భోజన సమయములో మొదటి ముద్దతో తినినను చాల మంచిది. గొంతును శుభ్రపరచి రుచిని పుట్టించును. విరేచన కారి. గులాబి పూరసమును ముక్కులో పిండిన తలనొప్పి తగ్గును.

గరికి

గరికి_ గరికి వేళ్ళరసము 10 చుక్కలు ముక్కులో వేసి పీల్చిన ముక్కువెంట కారు రక్తము తగ్గును.

గరికి రసముతో కాచిన ఆవు నెయ్యి పైన పూసిన సర్పి మొదలైన చర్మ వ్యాధులు తగ్గును.

గరికి వేళ్ళముద్దను నీళ్ళలోవేసి కాచి చల్లార్చిన కషాయము మూత్రబంధము పోగొట్టును. గరికిలో తెల్లగరికి శ్రేష్ఠమైనది.

★

చందు సోంబాబు

సుఖం లేని మనిషి

అయిదు దాటుతుండగా ఆఫీసులోంచి బయటపడ్డాడు శ్రీనివాసరావు. అతనికి చాలా చికాగ్గావుంది. అయినా ఇంటికి వెళ్ళాలని లేదు. భారంగా నడుస్తూ వెళ్ళి టాంక్ బండ్ పైన ఓ బల్లపైన కూర్చున్నాడు.

అక్కడ అంతగా జనంలేరు. హుస్సేన్ సాగర్‌పై నించి వీచే చల్లగాలి హాయిగావున్నా శ్రీనివాసరావు అందులోని అందాన్ని గమనించే స్థితిలో మాత్రం లేదు. అతనికింటికి వెళ్ళాలంటే భయంగా వుంది.

ఇక సంసారం ఈదడం తనవల్ల కాదనిపిస్తోంది శ్రీనివాసరావుకి. ఏ రోజు కారోజే ఓ గండం. అది పరిపాటయిపోయింది ఓ విధంగా అతనికి. కష్టపడి చదువుకొని, డిగ్రీలు సంపాదించి గుమాస్తా బ్రతుకయిపోయిన జీవితంపైన అమిత

మైన విరక్తిని పెంచుకొన్నాడు శ్రీనివాస
రావు తనకొచ్చే జీతం సంసారం గడప
డానికి చాలదు. తన చదువుకీ, తన సంసా
రానికీ, తన కష్టానికీ సరిపడని ఉద్యోగం.
తన తాహతుని మించిన సంసారం. తల్లి,
భార్య, స్కూలుకెళ్లే కుర్రాడు, పాలుతాగే
పసిపిల్ల, చదువుకొంటున్న తమ్ముడు
సత్యం. ఇంతమంది అతని వెనకవున్నారు.

శ్రీనివాసరావు కణతలు నొక్కు-
కొన్నాడు.

తనకింకా ముప్పైసంవత్సరాలు రాలేదు.
కానీ ఏభై సంవత్సరాల అనుభవం మాత్రం
వచ్చింది.

"ఇంటి కెలావెళ్లేదిః" అనుకొన్నాడు.

జేబులు తడువుకొన్నాడు. చిల్లరడబ్బు
వున్నాయి. అంతే! తల్లికిమందు, పసి
దానికి పాలడబ్బా, బాబ్జీగాడికి స్కూలుఫీజు
కట్టాలి.

నెలలో మూడోవారం అది. ఆ సమ
యంలో ఓజానికి తనలాంటి వాడిదగ్గర
చిల్లరడబ్బు లుండడమే గొప్పవిశేషం.

తను పడుతోన్నబాధ ఎలాంటిదో సర
స్వతికి తెలుసు.

సరస్వతి గనక, అన్ని కష్టాలు తనతో
సమానంగా పంచుకొని భూదేవిలా భరి
స్తోంది. అదే మరో ఆడదైతే, తనవల్ల
కః భారం వహించడం చేతకాదని
ఎప్పుడో పారిపోయివుండేది.

సరస్వతికి నెలక్రితం అయిదోనెల్లో
ఎబార్షన్ అయింది. చాలా కష్టమైపోయింది.
అప్పట్నుంచీ చాలా నీరసంగా వుంటోంది
సరస్వతి. డాక్టరు టానిక్కులు వాడమని
చెప్పాడు.

ఇవేమీ తనవల్ల కావు. తానేం చెయ్య
లేడు.

తన అసమర్థతని తల్చుకొంటే ఆ సమ
యంలో అతనికి హూస్సేన్‌సాగర్లో దూకి
చచ్చి పోవాలనిపించింది.

చల్లగాలి ప్రారంభమయింది. వర్షం
వచ్చేలా వుంది.

లేచి నడవడం ప్రారంభించేడు. గాలికి
రోడ్డుపైన దుమ్ము చక్రాల్లా లేస్తోంది.

శ్రీనివాసరావు అయిదు నిమిషాల్లో
లిబర్టీ దగ్గర బస్సుస్టాపు చేరుకున్నాడు.
అక్కడ జనం విపరీతంగా వున్నారు. శ్రీని
వాసరావుకి నవ్వొచ్చింది.

నగరంలో జనం లేని చోటేదిః

బస్సుల్లో, సినిమా హాల్లో, రోడ్లపైన,
కాలేజీల్లో, ఆఫీసుల్లో, ఎక్కడ చూసినా
జనమే. ఆ మహా ప్రవాహంలో తనూ
ఒకడు.

బస్సొచ్చింది. జనంతోపాటు అతనూ
బస్సు పైన ఎగబడ్డాడు. బస్సు ఎక్కు-
చువ్వ పట్టుకొని ఫుట్‌బోర్డు పైన ఒక
కాలుంచి, బస్సుని అందుకోగలిగేడు.

బయట విపరీతంగా గాలి వీస్తూనే
వుంది. ఇప్పుడు అతనికి త్వరగా ఇల్లు
చేరుకోవాలనుంది. ఇంటి కెళ్లగానే తన
వంక ఆశగా చూసే మొహాలు గుర్తుకొచ్చే
సరికి మనసు తల్లడిల్లి పోయింది.

అతనికప్పుడు చంద్ర గుర్తుకొచ్చేడు.
శ్రీనివాసరావు అనుకున్నాడు. వాడి దగ్గర
కెళ్తే డబ్బు కొంతైనా దొరక్క పోదు.
తనెప్పుడూ వాడ్ని అడగలేదు. చంద్రనే
కాదు, ఏ స్నేహితుడి దగ్గరా ఎప్పుడూ

డబ్బు అడిగే ప్రయత్నం చెయ్యలేదు తను. అవసరానికి తప్పనిసరైతే వడ్డీకి తీసుకొంటాడే గానీ, స్నేహితుల్లో చవక కావడం మాత్రం అతనికి ఇష్టంలేదు.

తనని చూస్తే స్నేహితులు జేబులు సర్దుకొనే పరిస్థితికి రాకూడదని అతని అభిప్రాయం. కానీ తాహతుకి మించిన అప్పులు చేసేశాడు. ఇప్పుడు అప్పులు కూడా దొరికే పరిస్థితిలో లేదు.

చంద్రని అడగాలి. తప్పదు. అడిగితే కాదనే మనస్తత్వం కాదు వాడిది.

నారాయణగూడా దగ్గర బస్సు దిగేశాడు. చంద్ర ఇంటివేపు గబగబా నడిచేడు శ్రీనివాసరావు.

శ్రీనివాసరావు వెళ్ళేసరికి చంద్ర ఇంట్లో పదమూడు ముక్కల మహాసభ జోరుగా సాగుతోంది. శ్రీనివాసరావుని చూస్తూనే చంద్ర ఆప్యాయంగా పలకరించి తిరిగి ఆటలో పడిపోయాడు. శ్రీనివాసరావు చంద్ర పక్కన కూర్చున్నాడు

శ్రీనివాసరావుకి పేకాట రాకపోలేదు కానీ ఆడే అలవాటు లేకపోడానికి కారణం అతని చాలని జీతం.

అందులో ఒకతను అడిగేడు.

''మీకు సీటుగానీ కావాలా?'' అని.

''అబ్బే నేను ఆడను'' అన్నాడు శ్రీనివాసరావు.

చంద్ర నవ్వి,

''మావాడు మరీ పాపాత్ముడండీ బాబూ ఒక్కమంచి అలవాటూ లేదు'' అన్నాడు.

శ్రీనివాసరావు నవ్వి ఊరుకున్నాడు.

అంతలో కుర్రాడు టీలు పట్టుకొచ్చేడు. చంద్ర శ్రీనివాసరావుకి ఓకప్పు అందించి, తిరిగి ఆటలో పడ్డాడు.

శ్రీనివాసరావు ఏదో అడగాలన్నట్టుగా,

''స్టేకెంత?'' అన్నాడు.

ఫైవ్‌పెన్-ఏం! దూకుతావా?'' అడిగేడు చంద్ర. సమాధానం ఇవ్వకుండా టీతాగి కాళీకప్పు పక్కనపెట్టేసి ఆటవంక చూస్తూ కూర్చున్నాడు.

ఆట ఎప్పుడు ఆపుతారో తెలీదు.

ఆటమధ్యలో డబ్బు అడగకూడదు. అది పేకాటలో పెద్ద సెంటిమెంటని తెలీక పోలేదు శ్రీనివాసరావుకి.

ఇంటికిపోయి తాను చెయ్యవలసిందీ ఏమీలేదు. ఓ విధంగా తాను ఆలస్యంగా ఇంటికిపోతేనే మంచిది. అందరూ నిద్రపోతారు. ఉదయం తను నిద్రలేచేసరికి తమ్ముడు కాలేజీకీ, బాబ్జీగాడు స్కూలుకు వెళ్ళిపోతారు. భార్యకేదో చెప్పి బయట పడ్డం తనకి తేలికవుతుంది.

శ్రీనివాసరావు చూస్తూండగానే చంద్ర నాలుగు కౌంటులిచ్చేడు.

శ్రీనివాసరావుకి గుండె చెరువైంది.

వాడివెయ్యి మరీ చచ్చుగావుంది. తన అదృష్టం బాగా లేదు. లేచినించుని ''వెళ్ళొస్తా''నని చెప్పి బయటపడ్డాడు.

నారాయణగూడాకి చిక్కడపల్లి పెద్ద దూరం ఏమీకాదు. మహా అయితే అయిదారు నిమిషాల నడకచాలు.

పది దాటుతూండగా ఇల్లు చేరాడు.

అతననుకొన్నట్టుగా తమ్ముడు సత్యం నిద్రపోవడంలేదు. ఏదో రాసుకొంటున్నాడు. పసిది నిద్రపోతోంది. బాబ్జీగాడు

మంచంపైన పడుకొని దొంగచూపులు చూస్తున్నాడు. మధ్యమధ్య తల్లిదగ్గు వినబడుతోంది.

స్నానంచేసి, ఏమీ మాట్లాడకుండా లుంగీ కట్టుకొని, తువాలు భుజంపైన వేసుకొని వంటగదిలోకి నడిచేడు. సరస్వతి అతనికి వడ్డించింది.

పీటపైన కూర్చుంటూ,

"అందరి భోజనాలు అయినాయా?" అడిగేడు.

"ఆ .. మీరు వున్నారు. అంతే!" అన్నది.

సరస్వతి మాటలకి అర్థం తెలుసు. మీరువున్నారు అంటే తన తర్వాత తను వుందన్నమాట.

భోజనం ముగించి తన గదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. సరస్వతి మరోగంట తర్వాత గానీ అతని దగ్గరకి రాలేదు.

బాబ్జీగాడు నిద్రపోతున్నాడు. సత్యం లైటార్పేసి పడుకొన్నాడు.

కిటికీలోంచి మసకవెన్నెల ఆ గదిలోకి పడుతోంది

వెన్నెల వెలుగులో సరస్వతిని దగ్గరికి తీసుకొంటూ,

"సరూ! నాలాంటి పేదవాడు భర్తగా దొరికినందుకు బాధ పడ్తున్నావు కదూ?" అడిగేడు.

సరస్వతి చేతితో అతని పెదవుల్ని మూసింది.

భర్త కళ్ళల్లోకి ప్రేమతో కూడిన చూపుల్ని చూస్తూ,

"ఇంకెప్పుడైనా ఇలాంటి మాటల్ని మాట్లాడితే నా పైన ఒట్టు" అంది.

శ్రీనివాసరావు సరస్వతి చెక్కిళ్ళను చేతుల్తో సవరిస్తూ ఆమె మొహాన్ని దగ్గరగా తీసుకొన్నాడు. సరస్వతి చిక్కిపోయింది. ఊపిరిలేని బొమ్మలా శరీరం తయారైనా ఆ కళ్ళలో మాత్రం అపురూపమైన కాంతి కొట్టొచ్చినట్టుగా వెన్నెల వెలుగులో అతనికి కనుపించింది.

"సరూ! నీ తలలో పూలుచూసి ఎన్నిరోజులైందో తెలుసా? నీకు కనీసం, ఓ పావలా పువ్వులు కూడా తేలేని జీవితం అయిపోయింది నాది" నిస్పృహా ధ్వనించిందతని మాటల్లో.

సరస్వతి కళ్లల్లో కన్నీళ్లు మంచి ముత్యాల్లా మెరిసాయి.

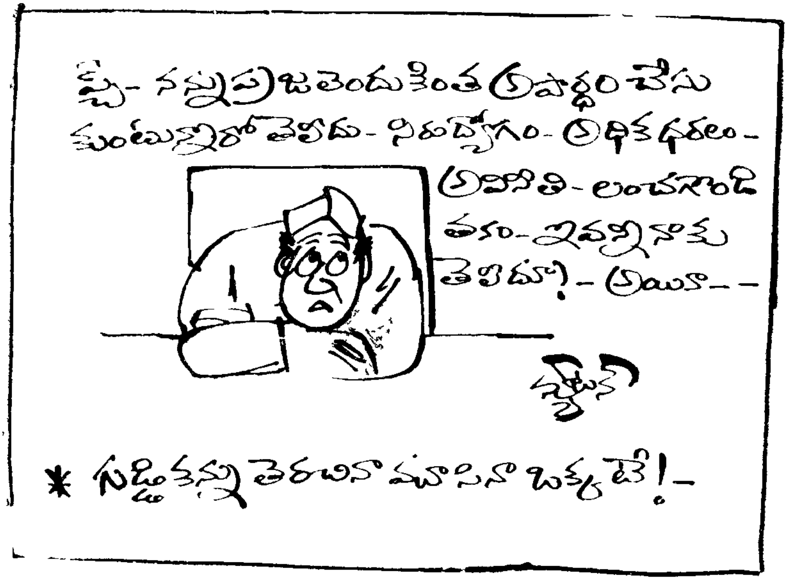
"భలేవారే స్వామీ! ఇప్పుడు మన మేమీ కొత్త దంపతులం కాదు కదా ముచ్చట్లు తీర్చుకోడానికి. మీరు సుఖంగా వుంటే నా కదే పదిలక్షలు." అంది సరస్వతి.

"కానీ ...సరూ!" అతనేదో చెప్పబోయాడు.

"మీ రిలా ప్రతి చిన్నవిషయానికీ బాధపడితే శిక్ష ఏమిటో తెలుసా?" పవిటచెరగుతో ఓ సారి మొహాన్ని వత్తుకొని అడిగింది.

"ఏమిటీ?"

"మిమ్మల్ని మాట్లాడకుండా చేస్తాను" అంటూ అతని పెదవుల్ని సున్నితంగా తన పెదవులతో తాకింది సరస్వతి. ఆ తర్వాత కొంతసేపు ఇద్దరిమధ్య మాటలులేవు అలసటతో సరస్వతి వడిలోనే నిద్రలో!

జారిపోయాడు శ్రీనివాసరావు.

* * *

మర్నాడు శ్రీనివాసరావు లేచేసరికి సత్యం బయటికి వెళ్ళిపోయాడు.

బాబ్జీగాడు మాత్రం ఇంకా బడికి వెళ్ళలేదు.

తన పనులన్నీ ముగించుకొని భార్యకోసం చూసేడు. పసిదానికి గదిలో పాలిస్తోంది సరస్వతి. తల్లిదగ్గర పాలులేక పోవడంచేత కాబోలు పసిముండ ఏడుస్తోంది. అప్పుడతనికి పాల డబ్బా గుర్తొచ్చింది.

వూపిరి లేకుండా, నిస్సత్తువుగా, బలహీనంగా వున్న సరస్వతి దగ్గర ఏముంటుందనీ? వెక్కి-పడుతూనే పసిముండ ఆత్రంగా సరస్వతి చేతుల్లో ఎగబడుతుంటే శ్రీనివాసరావుకి చాలా బాధ అనిపించింది.

"సరూ!" అని పిలిచేడు బొంగురుపోయిన గొంతుతో.

సరస్వతి పిల్లని పడుకోబెట్టి అటొచ్చింది.

అంతలోనే అత్తగారి పిలుపు వినబడ్డంతో,

"ఇప్పుడే వస్తాను," అంటూ వెళ్ళిపోయింది.

తల దువ్వుకొంటుంటే తల్లి మాటలు వినబడుతూనే వున్నాయ్.

"ఏమే అమ్మాయ్! అబ్బాయి మందు తెచ్చేడా?"

సరస్వతి గొంతు చాలా తగ్గుస్థాయిలో వినిపించింది.

"లేదత్తయ్యా. ఈ రోజు తెస్తారు. వారికి గుర్తుచేస్తాను."

"నాకు తెలిసే, పిచ్చివెధవ తెగ అవస్థ

పడిపోతున్నాడు. వాడికి చెప్పమ్మా, బాధ పడవద్దని చెప్పు. ఈ మందులూ మాకులూ వాడితే మాత్రం నేను లేచి తిరిగి ఏం చెయ్యగలను గనుక.''

సరస్వతి ఏమీ సమాధానం చెప్పలేదు.

శ్రీనివాసరావు సరస్వతి మొహంలోకి పరీక్షగా చూసేడు.

''అమ్మ ఏమంటుంది?'' అడిగేడు.

సరస్వతి కొంచెం తడబడింది.

''ఏమీ లేదండి. మీరు ఆఫీసుకు వెళ్లారా లేదా అని అడుగుతున్నారు?'' అన్నది.

శ్రీనివాసరావు తిరిగి ఏమీ ప్రశ్నించ లేదు; కారణం అది అబద్ధం అని తెలుసు.

''వడ్డిస్తాను రండి,'' అంది.

''వద్దు సరూ, నాకు మనసు ఏమీ బాగో లేదు. ఈ పూట భోజనం చెయ్యను.''

అంతలో బాబ్జీగాడు.

''డాడీ'' అంటూ పరుగెత్తుకొచ్చాడు.

శ్రీనివాసరావుకి ఆ మాట వినగానే చిర్రెత్తు కొచ్చింది.

''ఒరే, వళ్లు చీరేస్తాను. ఈ సారి డాడీ అని పిలిచావంటే, డాడీ ఏమిట్రా వళ్ళు బలిసిన మాటలు. నాన్నా అని పిలి చేడవలేవూ?''

''మమ్మీ, డాడీ అని పిలవమంది డాడీ'' అన్నాడు బాబ్జీ.

శ్రీనివాసరావు బాబ్జీ వీపు నిమురుతూ,

''ఒరే బాబ్జీ, మనం తెలుగు వాళ్లంరా. అందులోనూ నేను గుమస్తా గాడ్ని. మన కోసం కాకపోయినా, బయట వాళ్ళ కైనా వెరవాల్రా. నన్ను డాడీ అని పిలవడం, ఎవరైనా వింటే నవ్వి పోతారు. నాన్నా, అని చక్కగా పిలవరా'' అన్నాడు.

''ఐతే 'డాడీ' అని పిలవకూడదా?''

వాడు అమాయకంగా అడుగుతోంటే జాలి కలిగింది శ్రీనివాసరావుకి.

''పిలవ కూడదు అంతే! ఎందుకో తెలుసురా-డాడీ అనబడే నాన్నగారింటి ముందు ఒక కారు వుండాలి. పెద్ద మేడ వుండాలి. ఆఫీసరు హోదా, దానికి తోడు ఓ బొచ్చుకుక్కా వుండాలి. అప్పుడు మన సాంప్రదాయల్ని, భాషనీ మర్చిపోయి, డాడీ మమ్మీ అని మొదలెడతార్రా పారాలు. ఒరేయ్ బాబ్జీ, నేను నీకు డాడీని కాను. నాన్ననిరా బాబూ నాన్నని.'' అని తట్టి గబగబ బయటికి నడిచేడు.

ఆఫీసులో కూర్చున్నాడన్న మాటే గానీ, ఏ పనీ చెయ్య బుద్ధి కాలేదతనికి. శెలవు పెట్టడానికదీ లేదు.

శ్రీనివాసరావు సిగిరట్టు వెలిగించాడు. సూపరింటెండెంటు రాలేదు. అదీ ఒక నయమే. అడిగే వాడుండడు. క్యాంటీన్లో కాఫీ తాగడానికి టిక్కట్లు తన దగ్గ రుంటాయి. అవి ముందే కొని దగ్గర వుంచుకొంటాడు.

క్యాంటీన్లోకి నడిచేడు శ్రీనివాసరావు.

క్యాంటీన్లో రద్దీగానే వుంది. ఓ మూల చలపతి, రంగారావు, మరో ఇద్దరు గుమ స్తాలు గుర్రాలు గురించి మాట్లాడు కొంటు న్నారు. నలుగురి చేతుల్లోనూ రేసు పుస్త కాలున్నాయి. వాళ్లు మాట్లాడే పద్ధతి వింటుంటే మతి పోతోంది. ఒక్కడికీ ఎప్పుడూ డబ్బులు వచ్చిన పాపాన పోలేదు. కానీ కబుర్లు చాలా పెద్ద స్థాయిలో వున్నాయి.

చలపతికి క్రితం రోజు రెండు లక్షలు వచ్చేవట. అనుకోకుండా మరో గుర్రం గెలవడంతో అదృష్టం చెయ్యిజారి పోయిందిట.

శ్రీనివాసరావు కాఫీగ్లాసుతో వెళ్ళి వాళ్ళపక్కనే కూర్చున్నాడు.

రంగారావు శ్రీనివాసరావుని పలకరించేడు.

"ఏం గురూ, నీకులేదా ఈపిచ్చి?"

"లేదు గురుగారు. నాకు వాటిగురించి బొత్తిగా తెలీదు" అన్నాడు.

చలపతి కల్పించుకొని అన్నాడు.

"చూడుగురూ, మనం గుమస్తా వెధవలం, ఇలాంటి జన్మలు పదెత్తినా కనీసం పూరిగుడిసెకూడా కట్టుకోలేం. కారణం గొర్రెతోకలు మనవి మిగిలిన వెధవల్ని చూడు. ఈరోజు చూసినవాడు మర్నాటికి బలిసిన ఆంబోతులై పోతున్నారు. బ్లాక్ మనీ పరుపులెక్కి పడుకొని నిద్రపట్టక ఛస్తున్నారు. పరుపులు మనకి దొరక్కపోవచ్చు కనీసం దుప్పటి దొరికినా కొంత మెరుగ్గా బ్రతకొచ్చు. ఏమిటీ? ఒప్పుకొంటావా?"

ఒక విధంగా చలపతి మాటలు నిజమే కానీ దేనికైనా కొంత పెట్టుబడి అవసరం. అదీకాక తన ఆఫీసులోనే శర్మగారికి వారం క్రితం అయిదువేలు వచ్చాయి. కానీ ఆయన కొచ్చేయని, తనకి రావాలన్న 'రూలేమీ' లేదుకదా.

శ్రీనివాసరావు కాఫీ పూర్తిచేసి సిగరట్టు వెలిగించాడు,

అందరూ లేచారు. శ్రీనివాసరావు మాత్రం కూర్చునె వున్నాడు. చలపతి తిరిగి అయిదునిమిషాల్లో వచ్చాడు. శ్రీనివాసరావు ముందుకూర్చుని సిగరట్టు వెలిగించి అన్నాడు.

"చూడుగురూ. నిన్నుగురించి చూచాయగా నాకు తెలుసు. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే మనంఅంతా ఒకేరకం మనుషులం మధ్యతరగతి వెధవలం, కాబట్టి పరువు కోసం పాకులాడి, బయటపడి ఛావలేక దిగులుపడి చస్తాం."

"ఈ ఉపోద్ఘాతం ఎందుకో అర్థం గావడంలేదు" అన్నాడు శ్రీనివాసరావు.

అప్పుడు చలపతి నవ్వేడు.

"ప్రయత్నం లేనిదే ఏదీ జరగదు. లక్షరూపాయలు నిన్న కారీఓవర్ అయింది. తిరిగి రేపు రేసుంది. రేపు తప్పకుండ కొట్టేస్తానని నమ్మకంగా వుంది" అన్నాడు.

"ఇంతకీ నన్నేం చెయ్యమంటావ్?" అన్నాడు శ్రీనివాసరావు.

"నువ్వుకూడా ఓయాభై చూడు. నాకు తెలిసిన జాకీ, టిప్స్‌కూడా ఇస్తున్నాడు. కాదనకు" అన్నాడు చలపతి,

"సారీగురూ, నాదగ్గర ఏమీలేదు" అన్నాడు శ్రీనివాసరావు లేదని చెప్పడానికి బాధ పడుతూనే.

అప్పుడు చలపతి పగలబడి నవ్వేశాడు.

"భలే జోకుచేస్తావు గురూ, అదేమిటి చేతికి ఉంగరంలేదూ? రేపు సాయంత్రం ఇటువంటివి వంద చేయించుకోవచ్చు" అన్నాడు.

శ్రీనివాసరావుని చాలా ఇబ్బంది పెట్టేశాడు చలపతి.

శ్రీనివాసరావు చాలాసేపు ఆలోచించాడు. ఈ నికృష్టపు బ్రతుకు బ్రతికేకంటే ఒసారి ప్రయత్నిస్తే తప్పేమిటి? అని పించింది.

అదీకాక వాడు అంత ఖచ్చితంగా చెపుతున్నాడు.

శ్రీనివాసరావు చేతి ఉంగరంతీసి చల పతి కిచ్చేడు.

ఆ సాయంత్రం శ్రీనివాసరావు, చల పతీకలిసి నడచివస్తుంటే అనుకోకుండా శ్రీనివాసరావు దృష్టి ఓ రిక్షా పైనపడింది. అందులో తన తమ్ముడు సత్యం, వాడి పక్కన గౌను, బెల్‌బాటం ప్యాంటువేసు కొన్న ఓ అమ్మాయివున్నారు.

శ్రీనివాసరావుకి చాలా కష్టం అనిపించింది.

వాడిని తనెంతో కష్టపడి చదివిస్తు న్నాడు. వాడు చేస్తోన్నదేమిటి? అసలు కాలేజీకి వెళ్తున్నాడా? లేదా? ఫీజులు అవీ సరిగా కడుతున్నాడా లేదా?

తన నెంత కష్టపడి చదివిస్తోంది తెలీని వయస్సేమీ కాదు వాడిది. కానీ వాడు చేస్తోందేమిటి?

తనదృష్టి అటుపడకపోయినా బాగుం డేది అనుకొన్నాడు.

వాడిని మందలించాలి. కాని బుద్ధెరిగిన తర్వాత ఎప్పుడూ తమ్ముణ్ని తిట్టెరగడు. సరస్వతికి చెబితే!

మరిదిపైన చెడు అభిప్రాయం కలుగు తుందేమో. కానీ సరస్వతి దేవతలాంటిది. అయినా తను చెప్పలేదు. వాడిని అడ గనూ లేదు.

రాత్రి ఎనిమిది గంటల వేళ సత్యం ఇంటికొచ్చేడు. తనతో పాటే భోజనం చేశాడు. అటు తర్వాత సత్యాన్ని పిలిచి అన్నాడు.

''పదరా, అలా బయట కెళ్ళొద్దాం.''

సత్యం అన్నగారితో పాటు బయట కొచ్చేడు. వెన్నెల్లో నారాయణగూడా వంతెనపై కూర్చున్నా రిద్దరూనూ.

ఎలా ప్రారంభించాలో అర్థం కాలేదు శ్రీనివాసరావుకి.

''ఎప్పుడూ లేంది ఏమిటన్నయ్యా. రాత్రి పూట బయటికి తీసుకొచ్చావ్?'' అడిగేడు.

''ఏం లేదురా, వెన్నెల బాగుంటేను'' అనగలిగేడు.

మరో పదినిమిషాల తర్వాత,

''పదరా పోదాం'' అన్నాడు.

దారిలో మాత్రం అన్నాడు.

''చూడరా,మనలాంటి వాళ్లకి చదువేరా ఆధారం. అదే అటు బ్రతకడానికీ, ఇటు ఛావడానికీ వీల్లేకుండా ఆధారపడేది. చదు వుని అశ్రద్ధచేయకు.''

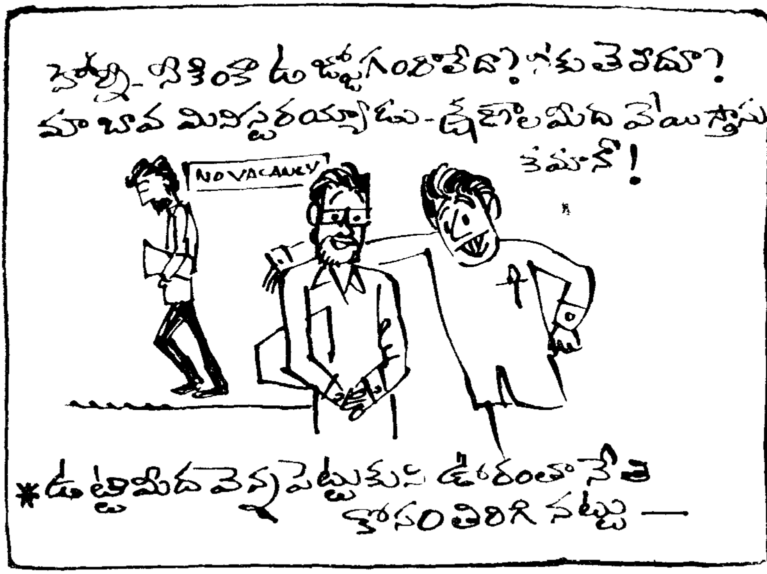
సత్యం అన్నగారి మొహంలోకి చూసి,

''అలాగే అన్నయ్యా '' అన్నాడు.

ఇద్దరూ తర్వాత మరేం మాటలు లేకుండానే ఇల్లు చేరుకొన్నారు.

మర్నాడు— రేసుకోర్సు గ్రౌండులో చలపతి చేస్తున్న హంగామా చూస్తుంటే, శ్రీనివాసరావుకి ఆశ్చర్యం కలిగింది. అలాంటిచోటుకి వెళ్ళడం అదే మొదటి సారతనికి.

రకరకాల మనుషులు. అందరి మొహా ల్లోనూ, లక్ష్మీదేవిని తాడుపెట్టి కట్టేసి,

లాక్కుని పోవాలన్న తపన, కోరికా కనబడుతోన్నాయి. ఖరీదైన మనుషులు, మధ్య తరగతి మనుషుల సమ్మేళనంగా వుంది అక్కడి వాతావరణం.

మైకులో మధ్య మధ్య ఎనౌన్స్‌మెంట్లు వినబడుతున్నాయి. బుక్కీలదగ్గర జనం విపరీతంగా వున్నారు. చలపతి శ్రీనివాసరావుని చెయ్యిపట్టి లాక్కెళ్ళాడక్కడికి.

ఓ సూటువాలా వందకాగితాలని లెక్కపెట్టి ఇస్తూ నెంబరు ఫోర్ 'సరిత' అనే గుర్రంపైన పందెంకాసేడు ఎవరిష్టం వచ్చిన వాటిపై వాళ్ళు కడుతున్నారు.

చలపతి నూట ఇరవై పెట్టి జాక్‌పాట్ కాంబినేషన్ టిక్కట్టు తీసాడు అందులో వరసగా అయిదు రేసుల్లోనూ అయిదు గుర్రాలు గెలవాలి

రేసు ప్రారంభమయింది. గుర్రాలు పరుగెత్తుకొస్తున్నాయి. చలపతి అరుస్తున్నాడు శ్రీనివాసరావు దేవుళ్ళందర్నీ ప్రార్థించేడు మూకంగా పరిగెత్తి వస్తున్న గుర్రాలు తన పాలిట లక్ష్మి కావాలని శ్రీనివాసరావు మనసులో పదే పదే అనుకొన్నాడు. అతనికదో విధమైన వణుకు కూడా ప్రారంభమైంది. చలపతి కట్టిన గుర్రమే గెలిచింది. చలపతి గంతులు వేస్తున్నాడు.

శ్రీనివాసరావు ఉత్సాహంగా చలపతి భుజం తట్టి. "కంగ్రాచ్యులేషన్స్" అన్నాడు.

"బాంక్ కొట్టేసినట్టే గురూ హుంషారుగా వుండు" అన్నాడు.

త్వరగా వరుసగా మూడు రేసుల్లో కూడా చలపతి నెంబర్లు వచ్చేయి.

చలపతికీ శ్రీనివాసరావుకీ కూడా భూమి

బాద కాళ్లు నిలవలేదు. నాలుగో రేసుకి మిగిలిన టిక్కెట్లు రెండేనట-ఆఖరి నంబరు కూడా వస్తే రెండు లక్షల రూపాయలు. తనకీలక్ష, చలపతికి లక్ష. దరిద్రం తీరి పోతుంది.

స్పెషల్‌గా ఓ డాక్టర్ని పెట్టి తల్లికి ట్రీట్‌మెంటు ఇప్పించాలి. సరస్వతికి మంచి చీరలు, నగలు కొనాలి. బాబ్జీ గాడ్ని కాన్వెంటులో చదివించాలి. సత్యాన్ని ఇంజనీరుగా చెయ్యాలి. వెధవది చేసి చేసి విసుగొచ్చిన గుమస్తా వుద్యోగాన్ని వదిలేయాలి. ఎన్నాళ్ళ నించో అనుకోడం మోటారు సైకిలు కొనుక్కోవాలని.

శ్రీనివాసరావు చేతి గడియారం వంక చూసుకొన్నాడు. టైం ఆగిపోయి వుంది. విసుక్కున్నాడు రేసుకోర్సునించి ఇంటికి వెళ్ళేటప్పుడు దారిలో మూసీ నదిలో పారేయ్యాలను కొన్నాడు.

నుదుట పట్టిన చమటని తుడుచుకొని టీ తాగొచ్చి కూర్చున్నాడు.

ఆఖరి రేసు అయింది. తనకు కావల్సిన నెంబరు గుర్రం ఓడిపోయింది.

చలపతి మొహంలో నెత్తురు చుక్కలేదు.

శ్రీనివాసరావుకి కళ్ళ నీళ్ళ పర్యంతం అయింది.

చలపతి భారంగా నించుని,

''పదరా పద, పోదాం'' అన్నాడు

''మనకి పోయినట్టేనా?'' అడిగేడు శ్రీనివాసరావు ఆశ చావక అన్నట్టుగా.

చలపతి పేలవంగా నవ్వి.

''అదృష్టం ఇంకా కలిసి రాలేదు. అఫ్ కోర్స్ దిగులు పడకు. చూశావుగా వెంట్రుక 'వాసిలో' లక్ష్మి చెయ్యి జారి పోయింది.''

శ్రీనివాసరావు అప్రయత్నంగా అన్నాడు.

''మనం దరిద్రులంరా. మన మొహం చూస్తే లక్ష్మికి పరమ అసహ్యం. చూసి చూసి మన దగ్గరకి ఎలా వస్తుంది?'' బయటకొస్తుండగా అన్నాడు.

''అఫ్‌కోర్స్, ఆఫ్‌కోర్స్. కానీ మన ప్రయత్నం చేసేకే కదరా. అది మాత్రం మనకు తెలిసింది. వుయ్‌విల్ ట్రై ఎగేన్'' అన్నాడు చలపతి

అప్పుడు శ్రీనివాసరావు దిగులుగా చేతివంక చూసుకొని,

''పెళ్ళికి మా వాళ్లిచ్చిన ఉంగరం!'' అని నసిగాడు.

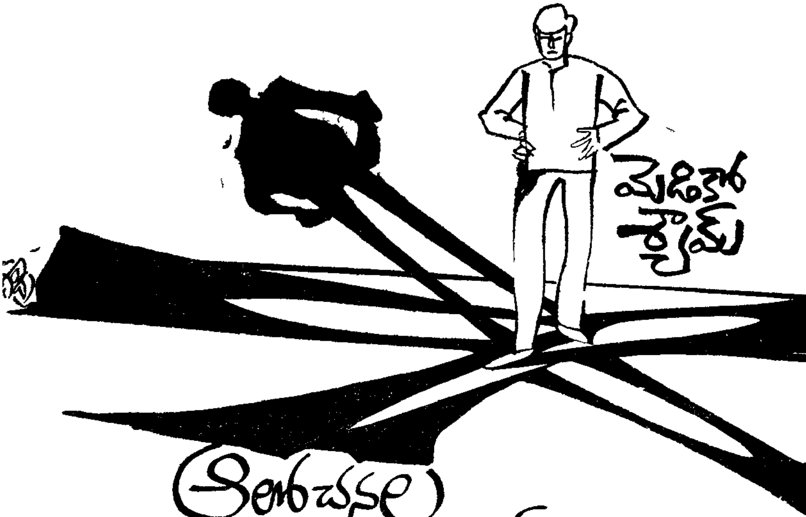
చలపతి బెరుగ్గా చూశాడు.

''వెధవ వుంగరం గురించి మాట్లాడుతున్నావే కానీ, మా ఆవిడ మంగళ సూత్రం గురించి మాట్లాడవేంరా?'' అన్నాడు అతని మాటలకి.

దేశంలో తనలాంటి సగటు మనుషులు లక్షలకొద్దీ వున్నారు. ఆ లక్షల జనాభాలో తనూ ఒకడు. అందరిలాగే తనూ....

అతనికి ఇల్లు దగ్గరవుతూండగా తల్లికి మందు, సరస్వతికి టానిక్కులు, పసిపిల్ల పాల డబ్బా, బాబ్జీగాడి బడి ఫీజు, సత్యం కాలేజీ ఫీజు గుర్తుకొచ్చినాయి.

శ్రీనివాసరావు భారంగా అడుగులు వేశాడు. ★

ఆలోచనల ట్రెయిన్‌లో...

మెడికో శ్యామ్

''ప్రోఫెట్ చదివారా?''

''ప్రాఫిట్ ఏమిటండీ?''

''బలేవారేనండీ. కాఫిన్‌లోకి వెళ్ళడానికికూడా ప్రాఫిట్ అడిగేట్టున్నారే!''

''కాఫిన్‌లోకి వెళ్ళడమే పెద్ద ప్రాఫిట్ కదండీ!''

''అయితే నాకు తెలియక అడుగుతాను. ప్రతీ పనికీ ప్రాఫిట్ వుండాలంటారా?''

''కాదూ మరి! చెప్పండి వీలయితే యూసెస్ ఆఫ్ లిటరసీ!''

''మీరు అబ్బాయి అనుకోండి. పాకెట్ వలన ప్రాఫిట్ ఏమిటి?

మీరు అమ్మాయి అనుకోండి. జాకెట్ వలన ప్రాఫిట్ ఏమిటి?''

''నేను అబ్బాయి అనుకోండి. పాకెట్‌లో మనీ దాచొచ్చు.

నేను అమ్మాయి అనుకోండి. జాకెట్‌లో హనీ పెంచొచ్చు.''

''మీరు అబ్బాయి అనుకోండి. మనీ ఎందుకు?

మీరు అమ్మాయి అనుకోండి. లాకెట్ ఎందుకు?''

''నేను అబ్బాయి అనుకోండి. మనీ హనీ ముఖ్యం,

నేను అమ్మాయి అనుకోండి. హనీ మనీ సఖ్యం.

నేను అమ్మాయి అనుకోండి లాకెట్

అందాన్ని పెంచేందుకు.''

''జాకెట్‌లో అందాన్ని దాచడ మెందుకు?

లాకెట్‌లో అందాన్ని పెంచడ మెందుకు?''

''ఏమండీ మాట్లాడరు? ఏదో ఓ క్షణంలో ఆగాలనా ఆగేరు? అందుకే వెనకటికెవరో అన్నారు ఒక ప్రశ్నకి సమాధానం లోంచి పది ప్రశ్నలు పుడతాయని. మాట్లాడరేం!''

''ఏం మాట్లాడమంటారు?మాట్లాడక పోవడమే మాట్లాడడం. ఆలోచనలతో ఆడుతున్నా మాటలు. ఇదేమిటీ మనం ఇలా చేస్తాం? ఇదేమిటీ మన పనులు ఇలా వుంటాయి? ఇదేమిటీ జాతి? ఏమిటి దీని ప్రగతి? ఆలోచన తెగదు. ఆలోచన ఆగదు.''

''ఆలోచనకుగల లోచనం నిర్వచనం ఇవ్వలేం. అసలు ఆలోచనను అనుసరించ గలమా?''

''ఆలోచనను అనుసరించాలంటే నాకెలా సాధ్యం? నా ఆలోచనలు అనుసరించాలంటే మరో ఆలోచన రావొచ్చు.''

''మీలో నాలో కలవాటిని చూడ లేము. ఏవో ఏవో లోకంలో వాటిని చూచెదము.''

''ఇదేమిటి మనం ఇలా మాట్లాడు కుంటున్నాం? దీనికి అర్థమేమిటి?''

''అర్థంలేనిది వ్యర్థం. మరి అర్థం కానిది? వ్యర్థం అనుకుంటే మన బతుకే వ్యర్థం.''

''అనుకోకపోవడం కాదా స్వార్థం?''

''స్వార్థంలోనే పదార్థం కలదని ఎవరో అన్నట్టు విన్నట్టు జ్ఞాపకం.''

''జ్ఞాపకం అంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది. జ్ఞాపకం అంటే ఏమిటి? ఎలా వుంటుంది? మానవ జీవితంలో ఎసెన్సు. అందమయిన రెమినిసెన్సు. ఉషారయిన ఊహల్లాగే విషాదమైన విషయాలూ వుంటాయిగా. అసలు జ్ఞాపకమంటే ఏమిటి?''

''నిజాన్ని కలగనడమే జ్ఞాపకం. కాదంటారా? ఔనంటారా?''

''ఇదే మాటల్ని ఎక్కడో ఎవరో అన్నట్టు జ్ఞాపకం.''

''కలంటే కలకలం చెలరేగింది. కలంటే ఏమిటి? కలం అంటే ఏమిటి?''

''కలంటే చెప్పడంకంటే అందం మౌనంగా ఊహించుకోనడంలో వుంది. ఎందుకంటే ఎవరిష్టం వచ్చినట్టు వారూ హించుకోవచ్చు. కలం అంటే జరిగినవి గాని జరగనవిగాని జరగేవిగాని అయిన కలల్ని రికార్డుచేసే యంత్రం.''

''యంత్రం?''

''సాయంత్రాలు యంత్రంలా గడ పడం అంటే ఎవరికిష్టం? అయినా మంత్ర ముగ్ధలయి గడపడం మాత్రం సత్యం. ఎందుకు? అంటే ఏ భాషలో చెప్పను. భాషకు లోబడని భావాలుంటాయి. డ్యూటీలో హేపీగా ఉంటుందా డియర్? ఇక్కడ చికాకుల్ని అక్కడ కౌంటర్ బాలెన్స్. అందుకే కాబోలు అన్నది లా ఆఫ్ కాన్సెర్వేషన్.''

''కాన్సెర్వేషన్ అంటే గుర్తొ

చ్చింది. కాన్ వెర్ జేషన్ కేమయినా 'లా' లున్నాయా?''

''లా'లతో లాలూచీ పడలేం. కానీ డైరీలో పేజీల్లాగే డైలాగ్స్‌తో టాపిక్స్ కూడా మారిపోతాయి. లేదా అటునించి ఇటు.''

''ఇంతవరకూ మా టాక్‌ని ఎవరైనా రికార్డ్ చేస్తే ఎంత బాగుండును?''

''ఇక్కడ రికార్డ్ కాని మాటల్లోకి లాగే అయిపోయిన రోజుల్లోకి మళ్ళీ వెళ్ళలేం (?) అందుకే కలలు కనడం?''

''కలల్లో మన కలలే కనాలా ఇంకెవరివైనా కనాలా? కలల రికార్డులు కన కూడదా?''

''జాబిల్లి కింద 'లల్లబీ' ఎంత బాగుంటుంది. బలమైన భావం ప్రభావం తప్పని సరిగా పడుతుంది. న్యూక్లియస్‌లాంటి ఎవర్ గ్రీన్ ఆర్ట్ నుండి ఇన్ఫినిటీ దూరం వెళ్ళివస్తుంది ఎలాక్ట్రాన్‌లాంటి మనసు. ఇప్పుడు చెప్పండి. ప్రతీ పనికీ ప్రాఫిట్ కావాలా?''

''అలా అనకండి. ప్రాఫిట్ లేని పనే లేదు.''

''కళలలో ప్రాఫిట్ లేనిది లేదుగానీ, ప్రాఫిట్ వున్నదల్లా పనికాదు. అలాగే ప్రాఫిట్ లేని పనేలేదు అనడం కూడా కళవళ పెట్టేమాటే.''

''నిజమే కళ కళకళలాడే కల. దీనికీ, గజిబిజి బిజినెస్‌కీ రిసెంబ్లెన్స్ కాదు. కనీసం రిలేషనుకూడా లేదు.

''కళ్ళు అందమయినవి. ఆకర్షణీయమైనవి. మరి ఆ కళ్ళు? ఎంత ఘోరం? కళాకారుడికికూడా కావాలికదా వేళకి ఖానా?

''ఎక్స్‌ప్లాయిటేషన్‌లో ఇన్‌వాల్వ్ అవడంలో కన్నింగ్ నేచర్ లేదనడంలో కన్నింగ్ నేచర్ ఉందనడం తప్పనడం తప్పంటాను!''

''ఎందుకంత గాభరా! రాబరీ చేసిన వాడిలా గాభరా ఎందుకూ?''

''మానవుడి నేచర్ తెలుసుకోవడం నిజానికి గ్రేట్ ఎడ్వంచర్'.

''నిజానికీ నిజానికి వ్యతిరేకమయినది కూడ నిజమైనదే. అయితే ఈ సెంచరీలో వెంచర్ చేసిన వాళ్ళెందరు?''

''రెడీ రెకనర్! అన్నీ లెఖ్ఖల్లోనే వుంటాయిగానీ అన్నిటినీ లెఖ్ఖ వెయ్య కూడదు.''

''మనల్ని ఎవరైనా విప్పి తిరగేసి ఆరవేస్తే మనల్ని పోల్చగలరా ఎవరైనా?''

''ఊహలోంచి ఊహ జనించడం. ఊసులోంచి ఊసు జనించడం చెయిన్ రియాక్షన్. దినంలోంచి దినం జనించడంలా ప్రశ్నలోంచి ప్రశ్న జనించడంలా మానవుడనే ఒకే ఒక ప్రశ్నలోంచి ఈ ప్రశ్నలన్ని జనించడం నిజం అంటే నిందించడం నేరం కాదా డియర్?''

''ఈ నిజం ప్రిజన్‌లో పెట్టినా ప్రిజమ్‌లో పెట్టినా ఒకేలా ఉండదూ రెమ్?''

★

స్నేహం

''చెలిమి కలిమి అమూల్యమైనది. పొందగోరినట్లయితే వేగిరపడకు. కాని పొందుతూ ఉన్నట్లయితే నిబ్బరంగానూ, నిశ్చలంగానూ ఉండు.''

—సోక్రటీస్.

''చీకట్లో దారిచూపేది నేస్తం; కళ్లు తలకెక్కితే దింపేది నేస్తం.
మనసులోని లోపాలు తెలిపేది నేస్తం; నిజమైన మనిషిగా నిలిపేది నేస్తం.''

—దాశరథి.

''మన ఇంటికి వచ్చే మిత్రులే మన గృహానికి అలంకారం.'' —ఎమర్సన్.

''వివేకశూన్యుడైన మిత్రుడు, వివేకవంతుడైన శత్రువుకంటె ప్రమాదకరమైన మనిషి.'' —షేక్స్పియర్.

''సృష్టిలోని గొప్ప వస్తువులలో అతి సుందరమైనది మైత్రి.'' —ఎమర్సన్.

''మానవుడు తోబుట్టువు లేకుండా జీవించగలడు. కాని తన మంచినీ, చెడును విచారించుకొనేందుకు ఒక స్నేహితుడైనా లేకుండా జీవించలేడు.''

—జెర్మెద్ సామేల్.

''స్నేహం అనగా పరస్పరానురాగము; ఒకరి క్షేమాన్ని మరొకరు అభిలషించటం.'' —టాల్‌స్టాయ్.

''స్నేహితునికి ఏమి బహుమతి ఇవ్వగలమా అని సందేహపడకు.
ఉత్తమ బహుమతి నీలోని ఒక భాగాన్ని ఇవ్వటమే.'' —ఎమర్సన్.

''నిజమైన మైత్రికి శరీరాలు రెండేకాని, మనస్సుమాత్రం ఒక్కటే.''

—రోమారోలా.

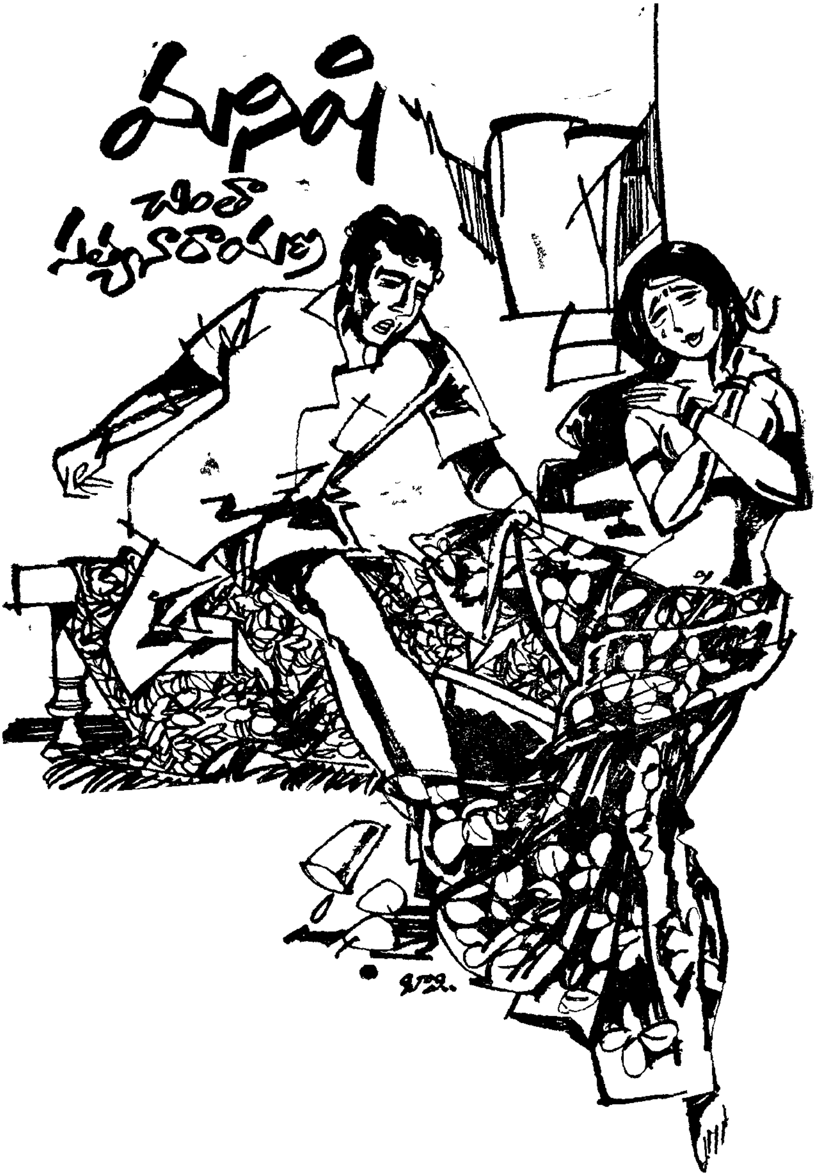
''శత్రువుయొక్క కపట ముద్దులకన్న మిత్రుని చేతిదెబ్బలే మిన్న.''

—థామస్-ఏ-బెకెట్.

''స్నేహితుల మధ్య ప్రేమ అనంతం, అమరత్వం.'' —ప్లాటో.

సేకరణ:

శ్రీముఖ.

ఆతని రెండు కళ్ళూ ఆ రోడ్డుమీదే ఉన్నాయి.
వసంత ఇంకా రావడం లేదు.

చిరాగ్గా వాచీ చూసుకున్నాడు. తొమ్మిదీ ఇరవై. అంటే, ఇంకో నాలుగయిదు నిముషాల్లో వస్తుందన్నమాట.

"ఈ ఆడవాళ్ళెప్పుడూ ఇంతే! ఎప్పుడూ ఒక్క క్షణం ముందు రారు. ఆదరా బాదరా వచ్చి బస్సింకా రాలేదు, ఇంకా రాలేదని కొట్టుకుపోతుంటారు." అనుకున్నాడు విసుగ్గా.

ఉదయపు ఎండ ఎర్రబడుతోంది.

మొహంమీంచి గాగుల్స్ తీసి ఓ చేత్తో పట్టుకుని, రెండో చేత్తో జేబురుమాలుతీసి ముఖం తుడుచుకున్నాడు.

అతనొచ్చి అప్పుడే పావుగంటయింది. అతను వెళ్ళవలసిన బస్సులు రెండు వెళ్ళిపోయాయి. మూడో బస్సు వెళ్ళిపోవడానికి సిద్ధంగావుంది.

"ఈ దేవిగార్ని కళ్ళారా, తనివితీరా చూసుకుందామని పావుగంట ముందు రావడం—రాణీగారేమో చీర సింగారించి వచ్చేటప్పటికి బస్సు రావడం—పోనీ ఆఫీసులోనైనా, ఏ కాంటీనులోనో కనిపిస్తుందా అంటే కుర్చీకి అతుక్కుపోతుందో, వాళ్ళ సెక్షన్ ఆఫీసరు కదలనివ్వడో కాని, అసలు దర్శనమే ఉండదు. సాయంత్రమైనా ఓ అయిదు నిముషాలు కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుందామా అంటే, ఆఫీసునుంచి బయటికి రాగానే బస్సు సిద్ధం. పోనీ ఆదివారమైనా ఏ పబ్లిక్ గార్డెన్స్‌లోనో, నౌబత్ పహాడ్ మీదో దర్శనమిస్తుందా అంటే—అదీ లేదు. ఇల్లే వైకుంఠం, వాకిలే వారణాసి,

మోహన్‌కి చాలా కోపంగావుంది. పరిచయమయి మూడునెలలయింది కాని, కథమాత్రం అంగుళం ముందుకు కదల్లేదు.

రోడ్డు దాటుతున్న వసంతను చూడగానే అతని కళ్ళల్లో దీపాలు వెలిగాయి. పలకరింపుగా చిరునవ్వు నవ్వాడు. ఆమె 'నమస్తే' అని రెండుచేతులూ జోడించి అతనికి కొంచెం ఎడంగా నిల్చుంది. అతను గర్వంగా, ఆనందంగా, లాటరీలో లక్షరూపాయలొచ్చిన వాడిలా ఆ బస్సుస్టాపులో నుంచున్న అందరివైపూ చూసాడు, చూశారా నాకు ఎంత అందమైన గరల్ ఫ్రెండ్ ఉందో అన్నట్టు!

షో కేసులో పెట్టిన అందమైన బొమ్మలా వుంది ఆమె.

ఆమెకళ్ళు చేపపిల్లల్లా తళుక్ తళుక్ మంటున్నాయి.

ఆమె బుగ్గలు కాశ్మీర్ ఆపిళ్ళలా కొరుక్కుతినేయాలనిపిస్తున్నాయి.

ఆమె నిల్చున్న తీరు అజంతాశిల్పాన్ని మరిపిస్తోంది.

మోహన్‌కి పిచ్చెక్కిపోతోంది. బెంగుళూరులో ఉన్నప్పుడు హేమను చూసినప్పుడుకూడా ఇలాగే పిచ్చెక్కిపోయేది. హేమకూడా ఇలాంటి పెంకి ఘటమే! తను తెలివయినవాడు కాబట్టి, ఏ ఆడపిల్లను ఏ వలతో పట్టుకోవాలో, ఎలా లొంగదీసుకోవాలో తెలిసినవాడుకాబట్టి రెండునెలల్లో కథ క్లయిమాక్సుకు తీసుకొచ్చాడు. ఆరు నెలల్లో కథ ముగించాడు.

అవకాశాలు అరుదుగా వస్తాయి. వచ్చిన అవకాశాన్ని చెయ్యిజారిపోనివ్వ కూడదు. ఒక్కోసారి అవకాశాలు రానే రావు. తెలివిగా, మెలకువగా మనమే అవకాశాలు సృష్టించాలి—అతని మెదడు చురుకుగా పనిచేస్తోంది.

వాళ్లు వెళ్ళవలసినబస్సు గర్భిణీస్త్రీలా ఆయాసపడుతూ ఆగింది. కొమ్మ పట్టుకుని కోతులు వ్రేలాడుతున్నట్లు జనం వేలాడుతున్నారు. ఇద్దరూ ఒకరిమొహాలొకరు చూసుకుంటూ అసహాయంగా నిలబడిపోయారు. కాని మోహన్‌కి మనసులో సంతోషంగా నేవుంది. ఇంకోబస్సుకూడా ఖాళీలేకుండావస్తే వసంతా, తనూ ఇలా ఆటోరిక్షాలో వెళ్ళవచ్చు!

"దీనిముందు బస్సూ ఇలాగే వెళ్లింది. పోనీలెండి, నెక్స్టట్ బస్సులో వెడదాం" అన్నాడు ఆమెకు కొంచెం దగ్గరగా జరిగి.

టైము అప్పుడే తొమ్మిదీ యాభై.

వసంతకు తొందరగావుంది. ఆ వచ్చే బస్సయినా ఖాళీగా వస్తుందా?

మరో పదినిముషాలకు జనంతో క్రిక్కిరిసిన బస్సు వచ్చింది. ఆగినట్లేఆగి, పురిటికి పుట్టింటికి వెడుతున్న ఆడపడచులాగా ఆయాసంగా కదిలి, వేగం అందుకుంది.

వసంత అసహాయంగా నిలబడిపోయి వాచీ చూసుకుంది.

అమ్మో...పదయిపోయింది!

వెళ్లిపోతున్న బస్సువంక చిరాగ్గా, చూసినట్లు చూసి, ఆటోను పిలిచాడు మోహన్

'ఊర్వశి' శారద

"ఇవాల్టికీబస్సులింతే- ఆఫీసుకులేటయేటట్లుంది రండి" అని చొరవగా ఆమె చెయ్యి పట్టుకులాగి, ఆటోలో కూర్చున్నాడు. వసంతకూ ఆటోలో కూర్చోక తప్పలేదు.

"ఇలా అనుకోకుండా అవకాశాలు కలిసొస్తే, వారంరోజుల్లో నువ్వు నాదానివి. థాంక్ గాడ్!" అనుకుని నవ్వుకున్నాడు.

ఆటో మంచి వేగంగా పరుగిడుతోంది.

కుదుపులకు ఒకరిబుజాలొకరికి ఒరుసుకుంటున్నాయి.

వసంత ఒకవైపుకు ఒదిగి కూర్చుంది

మోహన్ కళ్లు ఆమె అందాన్ని, అంగ సౌష్టవాన్ని, నిమ్నోన్నతాల సొగ

కుర్ళ్ని, సోయగాల్ని పరిశీలిస్తున్నాయి. ఆమె కట్టుకున్న చీర బీదదని చెపుతోంది. కట్టుకున్నతీరు సంస్కారాన్ని చూపుతోంది. అందాన్ని రెట్టింపు చేస్తోంది.

ఇంత అందాన్ని తను చేజిక్కించుకుంటున్నందుకు, అతను ఒక్కక్షణం గర్వపడి ఛాతీ విరుచుకున్నాడు. ఈ మూడు నెలలుగా తను పడిన కష్టాన్ని గుర్తుచేసుకుని చివరికి గెలుపు తనదే అవుతున్నందుకు తన అదృష్టాన్ని అభినందించుకున్నాడు.

"ఆ శేషుగాడిని మక్కెలిరగ్గొట్టేసి, ఉస్మానియా హాస్పిటల్లో జాయిను చేసేద్దామనుకున్నాను కాని, వాడి పెళ్ళాం మొహంచూసి వూరుకున్నాను. అయినా గట్టి వార్నింగే ఇచ్చానులెండి. వెర్రివేషాలేస్తే, మూసీనదిలో ముంచేస్తానన్నాను" అని గట్టిగా వూపిరి పీల్చుకుని ఆమె కళ్ళల్లోకి కళ్ళుపెట్టి చూసాడు.

"ఆయనకు పెళ్ళికూడా అయిందాండీ?" అని ఆశ్చర్యపోయింది వసంత.

"పెళ్ళేనేమిటండీ బాబూ, ఆరునెలల పిల్లాడు కూడాను."

వసంతకు ఏడుపొచ్చింది. పెళ్ళయి పిల్లల్నికంటూ, ఇంకా తన్ను వెంటాడుతున్నాడంటే ఏమనుకోవాలి?మనిషేనా? భగవాన్, నన్ను ఆడపిల్లగా ఎందుకు పుట్టించావ్?

మొన్న సాయంత్రం కూరగాయలు కొనుక్కొని ఇంటికి వెడుతుంటే శేషగిరి కలిసాడు. తనూ అటే వెడుతున్నానంటూ కూడావచ్చాడు. "మీరు చీర విప్పేసి గౌనేసుకుంటే రాక్వెల్ వెల్షలా గుంటారు" అన్నాడు. "మీ బుగ్గలు కాశ్మీర్ ఆపిల్లలా కొరుక్కుతినేయాలనిపిస్తాయి" అన్నాడు మళ్ళీ. తనుభయంతో వణికిపోయింది ఆమాటలకు. తనఅదృష్టం బాగుండబట్టి, అదే సమయంలో మోహన్ సైకిల్ మీద ఎదురొచ్చాడు.

వసంతకు అన్నయ్య జ్ఞాపకంవచ్చాడు. తను హైస్కూల్లో చదువుకుంటున్నప్పుడు, ఇలాగే ఒక కుర్రాడు తన జడ పట్టుకు లాగాడు. తను అన్నయ్యతో ఏడుస్తూ చెబితే, ఆ మర్నాడు వాణ్ణి స్కూల్ ప్లే గ్రౌండులో చావగొట్టేశాడు. వాడు ఉక్రోషం పట్టలేక పెద్ద రాయి పెట్టి అన్నయ్య తలమీద కొట్టాడు. అన్నయ్య తలపగిలి ఎంత రక్తం కారిందని! నుదుటిమీద అప్పటిమచ్చ ఇప్పటికీ పోలేదు.

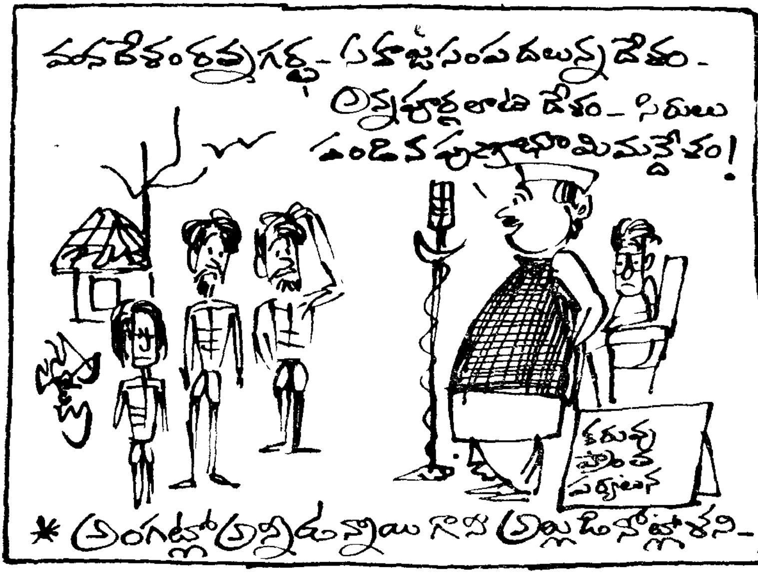
అన్నయ్య ఎక్కడున్నాడో? ఎన్ని కష్టాలు పడుతున్నాడో?

ఒక్క కుదుపు కుదిపి ఆటో ఆగింది. ఇద్దరూ దిగి, ఆఫీసులోకి నడిచారు.

*   *   *

మోహన్కి నిద్రపట్టడంలేదు. ఎదురుగా కిటికీలోంచి చల్లనిగాలి వీస్తోంది. కొత్తగా పెళ్ళయిన కుర్రాడికిమల్లే కులాసాగా నవ్వుతున్నాడు చంద్రుడు. చేతికందే దూరంలో ఓ కొంటె తారక అప్పుడే శోభనం గదిలో కడుగుపెట్టిన కొత్తపెళ్ళికూతురిలా మహాసిగ్గు పడిపోతోంది. బయటనున్న అమ్మలక్కలు గది తలుపులు బిగించినట్లు ఓ నల్లనిమబ్బు పరదావేసింది.

రగ్గు మొహంమీదికిలాక్కుని, గట్టిగా

కళ్లుమూసుకున్నాడు మోహన్. ఉదయం ఆటోలో కూర్చున్నప్పుడు తను చూసిన వసంత అందాల్ని కళ్ళముందు చిత్రించుకున్నాడు. ఇంకా ఎన్నిరాత్రులిలా నిద్ర లేకుండా?

కాకినాడలో, కాలేజీలో చదువుకొనే టప్పుడు ఇలాగే నిద్రపట్టేదికాదు- సుందరి జ్ఞాపకాలతో! ఆ తొలి యవ్వన దశలో, సుందరిలేకుండా జీవితం లేదనిపించేది. ఆ రోజుల్లో ప్రేమంటే అదో వెర్రి! ప్రేమించాలని, పెళ్ళిచేసుకోవాలని అదో ఉబలాటం. సుందరికీ అంతే!" "మోహన్, నువ్వులేకుండా క్షణంకూడా ఉండలేను" అనేది.

కాని జీవితానికి ప్రేమ ఒక్కటే చాలదని, డబ్బుకూడా కావాలని క్రొత్తగా అప్పుడే తెలుసుకున్నాడతను. ఈ బ్రహ్మచారుల వేలంలో, ఒడ్డూ పొడుగూ చూసి, చదువూ సంధ్యా కొలిచి వేలకు వేలు గుమ్మరిస్తున్నప్పుడు ప్రేమా, పిచ్చి అనడం ఎంత అవివేకం! ఈ ప్రేమ అనే మిథ్యాప్రపంచంనుంచి, మాయలోంచి ఎంత త్వరగా బయటపడితే అంత మంచిదనుకున్నాడు.

సుందరని వదిలించుకోవడానికి కొంత గొడవే అయింది.

"మీరు పెళ్ళిచేసుకుంటారని, మీరే నా సర్వస్వమని నా సర్వస్వం మీకర్పించాను. ఈ కడుపులో వూపిరిపోసుకుంటున్న మీ బాబుకు మూడో నెల. వాణ్ణీ, నన్నూ గొంతునులిమి చంపెయ్యండి" అని ఏడ్చింది.

"నీ జాగ్రత్తలో నువ్వుంటున్నావనుకున్నాను కాని, మరీ కంట్రీబ్రూట్‌లా

మూడో నెల, నాలుగో నెలని నాకు ఉరేస్తావనుకోలేదు. గుట్టుగా ఎబార్షన్ చేయించుకుని, నీ తాహతుకు తగ్గవాణ్ణి కట్టుకో! లేకపోతే ఓ మూడుమీటర్ల చేంతాడు కొనుక్కుని ఉరేసుకో!'' అన్నాడు తను నిష్కర్షగా.

అప్పుడలా తెలివిగా బయటపడబట్టి తను బ్రతికిపోయాడుగాని, లేకపోతే మెడకు ఉచ్చులా బిగుసుకుపోయేది సుందరి.

సుందరికంటె తెలివైనది, అందమైనది హేమ.

హేమ అపూర్వ సౌందర్యరాశి. అజంతా గుహల్లోంచి, ప్రాణంపోసుకుని నడిచివచ్చిన నాట్యమయూరిలా వుండేది. చక్రాల్లాంటి ఆ కళ్ళలో కళ్లు కలిపితే ఆమె సాన్నిధ్యంకోసం ఏ త్యాగమైనా చెయ్యొచ్చుననిపించేది.

ఆమెను చూసేకొద్దీ పిచ్చెక్కిపోయేది తనకు. ఆ అందం, ఆకర్షణ అలాంటివి. ఆమెతో నేర్పుగా పరిచయం సంపాదించుకున్నాడు. నెలరోజుల్లో స్నేహంగా మార్చుకున్నాడు. రెండు నెలల్లో కలిసి సినిమాలకెళ్లేంత దగ్గరయ్యారు.

తన అందంతో మత్తెక్కించి, తన హొయలతో రెచ్చగొట్టి,తన్ను బానిసను చేసుకుని మెళ్లో మూడుముళ్ళూ వేయించుకోవాలని ఆమె పథకం.

తన తక్కువ తిన్నాడా?

మనసులు కలవాలి కాని పెళ్ళికేముందని మురిపించాడు. నీ తోడిదే నాకు లోకమని మైమరపించాడు. ముద్దులూ మురిపాలూ తీర్చుకున్నాడు.

కాని హేమను వదిలించుకోవడానికి చాలా కష్టపడవలసి వచ్చింది.

''మీరు నాకు మెళ్లో తాళి కట్టకపోవచ్చు. అయినా మీరు నా భర్తే! ఈ కడుపులో ప్రాణంపోసుకుంటున్న కసికందుకి తండ్రికూడా మీరే! తాళి కట్టకపోయినంతమాత్రాన ప్రకృతి మనల్ని క్షమిస్తుందా? ఈ ఇల్లు నాది. ఈ సంసారం నాది. ఇక్కణ్ణించి కదలనంటే కదలను'' అని హఠం వేసుక్కుంది తన గదిలో.

ఆమె పట్టుదల, దీక్ష, మొండితనం చూస్తే తనక్కూడా భయంవేసింది.

అయినా తన తెలివితేటలు మెరుపులా పనిచేసాయి.

సమయానికి సాయంచేశాడు స్నేహితుడు మెడికల్ రిప్రజెంటిటివ్ శేఖర్. ''నీ ఫోటోకి ఫ్రేము కట్టించి, వారానికో దండ వేయిస్తానురా!'' అని తన కృతజ్ఞతలు చెప్పుకున్నాడు.

అవి ఏ మాత్రలో తనకూ తెలీదు. నాలుగు దాటితే ప్రాణానికే ముప్పట! అందుకని మూడివ్వమన్నాడు. తప్పితే నాలుగివ్వమన్నాడు. రెండురోజులదాకా నిద్రలేవదన్నాడు.

ఆ రాత్రి పాలలో తను ఎన్ని కలిపాడో జ్ఞాపకంలేదు. మూడో? నాలుగో? ఆరో?

తెలివిగా పాలు త్రాగించి, నిద్రపుచ్చి బెంగుళూరునుంచి ఎగిరిపోయాడు. ఎగిరి, ఎగిరి హైద్రాబాదులో వాలాడు.

రెండు నెలల వరకూ ఉద్యోగంలేక బాధపడ్డాడు.

ఆ తరువాత అదృష్టంకొద్దీ ఈ ఉద్యోగం దొరికింది. ఆ అదృష్టం రెట్టింపయి వసంత దొరికింది.

"ఇంకా ఎన్నాళ్ళిలా నిద్రరాని రాత్రులు?" అని బాధగా మూలిగాడు మోహన్.

* * *

తనకు దొరికిన ఏ చిన్న అవకాశాన్నీ విడిచిపెట్టలేదు మోహన్.

బస్సులు రద్దీగా వచ్చిన రోజులు తనకు పర్వదినాలనుకునేవాడు. ఆటోరిక్షాకిచ్చే నూటఅరవై పయిసలకీ నూరురెట్లుపోసినా దొరకని ఆనందం తను అనుభవిస్తున్నట్లు ఫీలయ్యేవాడు. కానీ ఎంతకాలమిలా గిల్టీగా సంతృప్తిపడడం?

"మళ్ళీ ఆదివారం మీరు మారూముకు రండి. కాఫీతీసుకుని వెళుదురుగాని" అని ఎంతో ఆప్యాయత వుట్టిపడేలా ఆహ్వానించాడు.

ఆమె కళ్లు ఆనందంతో మిలమిలా మెరిసాయి.

"నేను తరువాత వస్తాను కానీండి, రేపు ఆదివారం మీరే మా ఇంటికిరండి" అంది.

ఆమె ఆహ్వానానికి ఆశ్చర్యపోయాడు మోహన్. "ఏమో అనుకున్నాను కాని, వసంతకూడా జాణే" అనుకున్నాడు.

"మీరు ఒంటరిగా ఉంటున్నారా?" అన్నాడు ఆమె కళ్లలోకి ఆత్రుతగా, ఆశగా చూస్తూ.

"లేదండీ, మా అమ్మా, తమ్ముడూ, చెల్లీ నేనూ ఉంటున్నాం" అంది.

ఆ సమాధానం అతనికి చాలా అసంతృప్తిగావుంది. వీళ్ళంతా ఎవరు దయ్యాల్లా? అనుకున్నాడు. అయినా తన అదృష్టం బాగుండి అవకాశంరావాలిగాని, ఆయమ్మ ఏ పురాణానికో పోక పోతుందా? ఈ తమ్ముడూ, చెల్లీ ఏ ఆటలకో పోకపోతారా?

మనసుండాలిగాని మార్గమేవుండదా?

ఆ శనివారం రెండవ శనివారం మూలంగా ఆఫీసుకు శలవు. వసంతని చూడనిరోజు అతనికి ఏమీ తోచదు. వసంత ఎలాగూ పిలిచింది కాబట్టి ఇంటికి వెడితే? అని ఆలోచించాడు. కాని తనకు

ఇల్లు తెలియదు. తను నిజంగా ఓ తెలివి తక్కువ ఈడియట్! 'మీరు మాఇంటికి రండి' అని పిలిస్తే ఇల్లు ఎక్కడో అడిగాడా?

"ఒరే మోహన్, నీ తెలివి తేటల్ని ఎవడికో తాకట్టు పెట్టేశావురా!" అని విసుక్కున్నాడు.

ఆ సాయంత్రం నీటుగా బట్టలేసుకుని, ట్రిమ్ముగా టాయిలెటయి, గదికి తాళం వేసి బయలుదేరాడు. అలా ఓసారి వేంకటేశ్వరస్వామి గుడికివెళ్ళి స్వామి దర్శనం చేసుకుని, ఆ కళ్ళతోనే గుడికొచ్చిన సుందరాంగుల్ని దర్శనం చేసుకుంటే మనసుకు అదో వుల్లాసం.

హోటల్లో ఓ కప్పు కాఫీ తాగి, ఆ సెంటర్లో వచ్చేపోయే చిలకమ్మల్ని చూసుకుంటూ, హైహీల్డుహీరోయిన్లతో గమ్మత్తుగా కళ్ళు కలుపుతూ, అవకాశం చిక్కినపుడు ఢీకొట్టి 'సారీ' చెప్పుకోడం అదో విచిత్రమైన అనుభవం!

బస్సుస్టాపుకు దగ్గరగా పేవ్ మెంటు మీద నిల్చుని సిగరెట్టు వెలిగించాడు. బస్సుస్టాపు కన్నుల పండువుగా వుంది. రకరకాల చీరల్లో అమ్మాయిలు అప్పుడే ఫాషన్ పెరేడ్ నుంచి వచ్చినట్లున్నారు. సాయంత్రపు నీరెండ వాళ్ళ చీరలకు క్రొత్త రంగులు పులుముతోంది.

"ఆ ఎర్రచీర కట్టుకున్న అమ్మాయి ఎవరోకాని, మొగుణ్ణి అమ్మేసి చీర కొనుక్కున్నట్లుగా వుంది." అనుకున్నాడు ఓ అమ్మాయిని చూసి. ఆ చీర అయిదొందలో, ఆరొందలో వుంటుందేమో అని ఆశ్చర్యపడ్డాడు. ఆ చీర కళ్ళను జిగేల్ మనిపిస్తోంది.

ఆ చీర వసంతకు కడితే ఎంత అందంగా వుంటుంది?

"ఏ అప్సరకాంతో ఇలా భూమిమీదికి షికారు కొచ్చినట్లుంటుంది. ఏ అజంతా శిల్పమో ప్రాణం పోసుకుని నాట్యప్రదర్శనానికి వెడుతున్నట్లుంటుంది" అనుకున్నాడు.

కాని వసంత చీరలేకుంటేనే బాగుంటుందేమో. గ్రీకు శిల్పంలా!

ఆ ఆలోచన రాగానే ఒళ్ళు జలదరించింది.

బస్సువచ్చింది. అమ్మాయిలంతా ఒకళ్ళనొకళ్లు తోసుకుంటూ బస్సెక్కారు. అక్కడ అతనికి వుండ బుద్ధికాలేదు.

గుడికి బయలుదేరాడు.

ఎదురుగా వస్తోంది వసంత!

తన కళ్ళను తనే నమ్మలేకపోయాడు.

ఏమిటీ యీ అదృష్టం?

తన్ను వెదుక్కుంటూ గుడిలోంచి వస్తున్న లక్ష్మీదేవిలా!

పలకరింపుగా చిరునవ్వు నవ్వాడు. "గుడినించాండీ" అన్నాడు.

"అవునండీ. మీరూ గుడికి వెడుతున్నారా?" అంది రోడ్డుకు ఒక ప్రక్కగా నిల్చుని. తల స్నానం చేసిందేమో, కురులు పట్టుదారాల్లా నిగనిగలాడుతున్నాయి. నుదుట తీర్చిదిద్దిన తిలకం క్రొత్త అందాల్ని పొదుగుతోంది. చిరుగాలికి రెపరెపలాడుతున్న ముంగురులు ఆ అందాన్ని మూడింతలు చేస్తున్నాయి.

'కథానాయకుని కథ'లో ఎన్. టి. రామారావు, వాణిశ్రీ

ఆమె అడిగిన ప్రశ్నకు ఏం సమాధానం చెప్పాలో తోచలేదు మోహన్‌కి. "లేదండీ, ఏం తోచక అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాను." అన్నాడు- అని ఇలాంటి సమాధానం చెప్పానేమిటి అని బాధపడ్డాడు.

"అయితే మా ఇంటికి రండి. దగ్గరే! కాఫీ తీసుకుని వెడుదురుగాని."

ఆ పిలుపుకు అతని గుండెల్లో వీణలు మ్రోగాయి, సితార్లు పలికాయి. అతని మనసు రబ్బరు బంతిలా గెంతింది.

అతను ఎదురు చూస్తున్నది ఆ పిలుపు కోసమే!

"మీరు పిలిచినపుడు కాదంటానా? పదండి" అని బయలుదేరాడు.

అతని సంతోషం రథంమీద వూరేగుతోంది.

ఈ అవకాశం ఇంత త్వరలో చిక్కుతుందని ఎప్పుడైనా కలగన్నాడా? వసంత తనకు తానుగా ఇలా ఆహ్వానిస్తుందని ఎప్పుడైనా వూహించాడా?

ఆమె సరసన అలా నడుస్తుంటే "నీకోసం ఇలా ఎన్ని మైళ్ళయినా, ఎన్ని యోజనాలయినా నడవాలనిపిస్తుంది" అనుకున్నాడు.

అతని ఆలోచనలు గుర్రాలమీద స్వారీ చేస్తున్నాయి.

అతని కోరికలు అగ్నిశిఖల్లా నాలుకలు చాస్తున్నాయి.

"ఈ మూడు నెలలనుంచీ రక్తంమరుగు

తోంది. నువ్వు చూసిన ప్రతిచూపు, నవ్విన ప్రతి నవ్వూ నానరాల్ని తెంచింది. ఇంత కాలానికి, ఇంత తపస్సు తరువాత ఈ రక్తాన్ని చల్లబరుచుకునే అవకాశాన్ని కలిగిస్తున్నావు'' అనుకుని నవ్వుకున్నాడు.

వసంత మౌనంగా నడుస్తోంది. మోహన్ని ఆలోచనలు తినేస్తున్నాయి.

''తను ఇంట్లో అడుగుపెట్టేటప్పటికి వాళ్ళమ్మ ఏ పురాణానికో, ఏ 'సతీ సావిత్రి' సినిమాకో పోయివుంటుంది. తమ్ముడూ, చెల్లీ ఏ ప్రక్కింటి పిల్లలతోనో ఆడుకుంటూ వుంటారు.

వసంత తనకి కాఫీ ఇస్తుంది.

తను కాఫీ ప్రక్కనపెట్టి ''వసూ, నాకు కాఫీ కాదు—నీ పెదాలమీది పాయసం కావాలి'' అని గట్టిగా...''

తన వూహాలు మరీ పావురాల్లా ఎగురుతున్నాయే అని నవ్వుకున్నాడు.

వసంతకు అతనెందుకు నవ్వుతున్నాడో అర్ధంకాలేదు. ''నవ్వుతున్నారేమండీ'' అంది.

మోహన్ దొరికిపోయిన దొంగలా ఇబ్బందిగా మొహంపెట్టి, ఏం చెప్పాలో తోచక ''ఆహా! మీ ఇల్లు ఇక్కడే అని చెప్పి ఇంతదూరం తీసుకొచ్చారేమిటా అని'' అన్నాడు.

అతన్ని చాలాదూరం నడిపించినందుకు వసంత నొచ్చుకుంది.

''వచ్చేశామండీ, ఆ చివర్న కన్పిస్తున్నదే ... ఆ పెంకుటిల్లే మా ఇల్లు'' అని చూపించింది.

ఆ సందు మరీ ఇరుకుగావుంది. కార్పొరేషనువాళ్లు పన్నులకోసం తప్ప, చెత్తా చెదారం వూడ్చడానికి ఎప్పుడూ రానట్లుగావుంది.

ఆ పెంకుటింటి ముందు నిక్కరుతో నుంచున్న కుర్రాణ్ణి చూసి, ''ఈ వెధవే అనుకుంటాను వసంత తమ్ముడు'' అనుకున్నాడు. అనుకున్నట్లుగానే ''అక్కా'' అంటూ పరుగు పరుగున ఎదురొచ్చాడు ఆ కుర్రాడు. అక్క చేతిలోంచి ప్లాస్టిక్ బాగ్ లాక్కుని, ఒకసారి వింతగా మోహన్ వంక చూసి ''అన్నయ్యానుకున్నానే అక్కా'' అంటూ బాగ్ పుచ్చుకుని ఇంట్లోకి పారిపోయాడు.

వాడన్నమాట మోహన్ కి అసహ్యంగా వుంది. ''మీ అక్క మొగుణ్ణనుకోలేదట్రా వెధవాకి'' అని వాణ్ణి తన్నాలనిపించింది.

ఆ పెంకుటిల్లు బాగా పాతది. నడి కప్పు ముసలాడి వెన్నెముకలా ఒంగి, ఒంకర్లు తిరిగిపోయింది. పెంకులు పడదామా, మానేద్దామా అని సందేహంగా చూస్తున్నట్లున్నాయి. మోహన్ కి భయం వేసింది—ఆ ఇల్లు తనమీద కూలిపోతుందేమోఅని.

భయపడుతూనే లోపల పాదం పెట్టాడు. గది శుభ్రంగా కడిగి ముగ్గులు పెట్టివుంది. గోడలు ఎన్నో సంవత్సరాలుగా సున్నం వేయక మసిబారివున్నా, శుభ్రంగావున్నాయి. గోడలకు అక్కడక్కడా రకరకాల దేవుళ్ళ కేలండర్లు తగిలించివున్నాయి. గదిలో ఓ మూలగా నవారుమంచం. ఆ మంచంమీద గుండెలదాకా దుప్పటి కప్పుకుని ఓ పదారేళ్ళ పిల్ల పడుకునుంది.

వసంత కుర్చీ వేసింది. ఆ కొయ్య కుర్చీలో కూర్చోవడం ఇబ్బందిగావున్నా ఆ పడుకున్న పిల్లను చూస్తూ అన్నీ మరిచి పోయాడు.

మంచులో తడిసిన ముద్ద మందారంలా వుంది ఆమె మొహం. పెదాలు గులాబి రేకుల్లా పలుచగా, ఎర్రగా వున్నాయి. బుగ్గలు పూలగుత్తుల్లా వున్నాయి. అప్పుడే మొగ్గలు తొడుగుతున్న యవ్వనం ఆమె అందాలకి మెరుగులు దిద్దుతోంది.

అవతలి గదిలో వసంత కాఫీ ప్రయత్నంలో వుంది.

మోహన్ కు ఆమెను ఎంత చూసినా తనివితీరడంలేదు. ఇలాంటి సౌందర్య దేవతలకి జన్మనిచ్చిన ఆ తల్లి ఇంకెంత అందంగా వుంటుందో? అని ఆలోచిస్తు న్నాడు.

ఉలిక్కిపడి లేచినట్లు లేచింది ఆ అమ్మాయి. నిద్ర కళ్ళు నులుముకుని, మోహన్ని చూసి "నమస్తే" అంది. వసంత కాఫీకప్పుతో వచ్చింది.

"మా చెల్లెలండీ, విజయ" అని పరిచయం చేసింది, కాఫీకప్పు అందిస్తూ.

అక్కచెల్లెళ్ళిద్దరినీ మార్చి, మార్చి చూస్తున్నాడు మోహన్.

"లే విజీ, మొహం కడుక్కో" అని దుప్పటి కొద్దిగా పక్కకు తప్పించింది. విజయ సిగ్గుపడిపోతూ, దుప్పటి మళ్ళీ గుండెలదాకా లాక్కుంది.

"సిగ్గుపడకూడదమ్మా, వెళ్ళి మొహం కడుక్కునిరా, కాఫీ ఇస్తాను" అని దుప్పటి సగం తొలగించింది.

నడికప్పు కూలి తనమీద పడిపోయి నట్లుగా అదిరిపడ్డాడు మోహన్.

విజయ దుప్పటి తప్పించుకుని, అక్క సాయంతో మంచం దిగింది.

అతని రక్తమంతా నీరయిపోయినట్లు అచేతనంగా అలా గ్రుడ్లప్పగించి చూస్తు న్నాడు.

అంత అందమైన శరీరానికి అతుక్కుని ఎండిపోయిన కట్టెల్లాంటి రెండుకాళ్లు. అవి కాళ్లుకావు—ఎండిపోయిన రెండు జొప్పాయి గొట్టాలు.

నడవడానికి పనిచేయని ఆ రెండు కాళ్ళమీద దేకుతోంది విజయ.

గుండెల్ని ఎవరో పట్టకారుతో పిండి నట్లుగా విలవిల్లాడిపోయాడు మోహన్.

"మా విజీకి చిన్నప్పుడు పోలియో వచ్చి, రెండుకాళ్ళూ పడిపోయాయి. డబ్బులేక సరైనవైద్యం చేయించలేదు నాన్నగారు. మళ్ళీ ఆకాళ్లు రాలేదు" అంది వసంత దీనంగా.

"దాని కాళ్లు చూసినప్పుడు నాకు దేవుడు లేడనిపిస్తూంది. ఉండి కనిపిస్తే దాని బంగారు జీవితం ఇలా ఎందుకు చేశా వని నిలబెట్టి అడగాలనిపిస్తుంది" అంది.

విజయ దేకుకుంటూవచ్చి, అక్క సాయంతో మంచంమీద కూర్చుంది. తన మొహం ఎవరికీ చూపించడం ఇష్టం లేనట్లు తల దించుకుంది.

తమ్ముడు కాఫీ అందించి, వసంతదగ్గర కొచ్చి నిలబడ్డాడు.

మోహన్ కాఫీ తాగుతున్న విజయను చూస్తూ, మాటా మంతీ లేకుండా అచేతనంగా అలా కూర్చుండిపోయాడు. అతనికి మాట్లాడాలన్నా నోరు పెగలలేదు.

"మా అమ్మను చూద్దురుగాని రండి" అని ఆ రెండవగదిలోకి దారితీసిందివసంత.

మోహన్ మంత్రించిన మనిషిలా నడిచాడు.

మంచంమీద పడుకున్న ఆ శవంలాంటి మనిషిని చూసి ఒక్క క్షణం భయపడ్డాడు. ఆ తల్లి ఏడుపు మొదలు పెట్టింది. "వచ్చావురా బాబూ, ఈ ముసలితల్లిమీద దయగలిగి ఇప్పుడొచ్చావురా నాయనా, ఈ రెండేళ్ళూ ఎక్కడెక్కడ తిరిగావురా నాయనా" అంటూ.

"అన్నయ్యకాదే అమ్మా మోహన్ గారని మా ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నారు" అని చెప్పి, మంచం దగ్గరగా ఓ స్టూలు వేసింది వసంత. తను తల్లి కాళ్ళదగ్గర కూర్చుంది.

ఆ తల్లిని చూస్తే మోహన్ కి భయం వేస్తోంది. ఒక కాలూ, చేయీ పడిపోయి కదలడంలేదు. నోరు కొద్దిగా వంకర్లు తిరిగింది. సరైన తిండిలేక శరీరం బాగా చిక్కిపోయింది.

"కూర్చోబాబూ." అంది ఆ తల్లి.

మోహన్ ఇబ్బందిగా ఆ స్టూలుమీద కూర్చున్నాడు. గది ఇరుకుగావుంది. ఒకవైపు స్టవ్, వంటపాత్రలు వున్నాయి. రెండోవైపు కిటికీ ఎదురుగా ఆ తల్లి మంచంవుంది. కిటికీప్రక్కన వసంత తండ్రిఫొటోవుంది. ఆ ఫోటోకి ఎప్పుడో వేసిన ఎండిపోయిన పూలదండ, ఎప్పుడో సగంకాలి ఆరిపోయిన అగరువత్తులూ ఉన్నాయి. ఆ ఫొటోలో మనిషికూడా, కాబూలీ అప్పులవాడు రక్తమంతా త్రాగేస్తే మిగిలిన ఎముకల పోగులా ఉన్నాడు.

"మందులు బాగా వాడుతున్నారా?" అన్నాడు మోహన్ ఆ తల్లినుద్దేశించి.

"ఏం మందులో నాయనా, ఆ ఆచారి దగ్గరే వాడుతున్నాను" అంది నిరాశగా ఆ తల్లి.

"కొంతకాలం ఇంగ్లీషు మందులు వాడామండీ! ఇక డబ్బు సర్దుకోలేక ఆయుర్వేద మందులు వాడుతున్నాం. ఆచార్లుగారు రోజూ వచ్చి చూస్తుంటూరు" అంది వసంత దీనంగా.

ఆ తల్లి మొహంలోకి చూడడానికి ధైర్యం చాలలేదు మోహన్ కి.

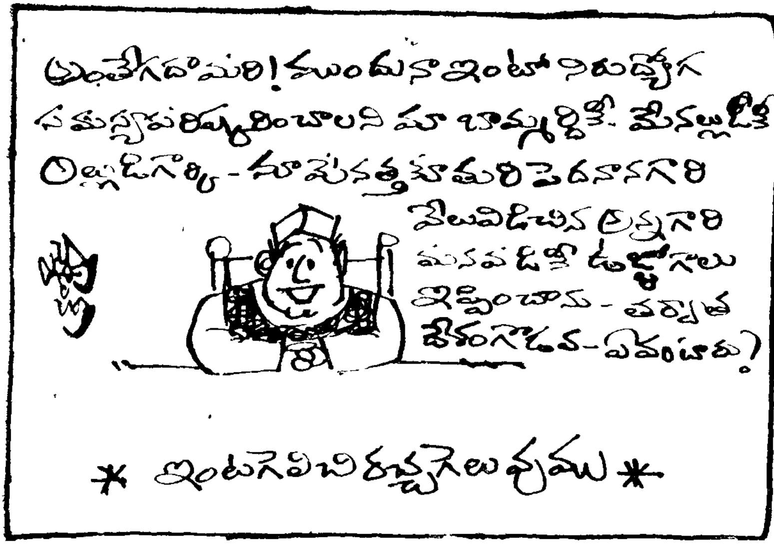
"నేను పస్తులుండైనా మా అమ్మకు మందులు కొని బ్రతికించుకోవాలని వుంది మోహన్ బాబూ! కాని రోజురోజుకీ అమ్మ పరిస్థితి చూస్తే భయంవేస్తోంది."

ఆమె కళ్ళనుంచి టపటపా కన్నీటి బిందువులు. మోహన్ నిశ్చేష్టుడై పోయాడు. అప్రయత్నంగా ఆమె బుగ్గల మీది కన్నీళ్ళని తుడిచాడు. "ఛ...ఛ... ఏమిటిది వసంతా?... మేమంతా లేమూ? మీ అమ్మకేం భయంలేదు." అన్నాడు వూరడింపుగా.

"మా అన్నయ్య పిరికివాడు మోహన్ బాబూ! మాకూ మంచిరోజులొస్తాయని నమ్మకంలేక పారిపోయాడు. రెండేళ్ళయింది. ఎక్కడున్నాడో, ఏమో? తింటున్నాడో, పస్తులుంటున్నాడో తెలీదు."

మోహన్ కి వూపిరి అందడంలేదు.

"మీరు మా ఇంటికి వస్తే నిజంగా

మా అన్నయ్యే ఇంటికి వచ్చినట్లుంది.''

మోహన్ బరువుగా గాలి పీల్చుకుని, లేచి నుంచున్నాడు. అతని మనసు ఆర్ద్రమయి జాలితో నిండిపోయింది. ఏదో తెలియని జన్మాంతర బంధం తనకూ, ఆ కుటుంబానికీ పెనవేసుకుని వున్నట్లుగా ఫీలయ్యాడు. వసంతను దగ్గరగా తీసుకుని, ఆమె తలమీద చేత్తో నిమిరాడు. ''నీకు భయంలేదు చెల్లీ! నేనే నీ అన్నయ్యననుకో'' అన్నాడు వుద్వేగంగా.

అతని మాటలకు వసంత కళ్ళల్లో కొత్త ఆశలు మెరిశాయి.

ఆ ఇంటిలో దీపం వెలిగినట్లు, ఆమె మొహంలో క్రొత్త వెలుగు!

''అమ్మను ఓ మంచి డాక్టరుకు చూపిద్దాం. చెల్లికీ ఏదో ఓ ఏర్పాటు చేద్దాం. నువ్వేం భయపడకు.'' అని చెప్పి ''మరి నేను వెడతానండీ'' అని ఆ తల్లి దగ్గర శలవు తీసుకున్నాడు.

అతన్ని ఆ సందు చివరివరకూ దిగబెట్టి వచ్చింది వసంత.

ఆ గదిలో దేవుడిముందు వెలిగించిన దీపం మును పెన్నడూ వెలగనంత దేదీప్యమానంగా వెలుగుతోంది. వసంత రెండు చేతులూ జోడించింది.

''భగవాన్, నాకు మేడలొద్దు. మాన్యాలొద్దు. సిరులూ, సంపదలూ వద్దు. పెళ్ళిచేసుకోవాలనీ, సంసారం చేయాలని పెద్దపెద్ద ఆశలేం లేవు. కాని మా అమ్మ మామూలుగా తిరుగుతుందని, నా చెల్లి జీవితం లోటులేకుండా జరుగుతుందని, తమ్ముడూ, నేనూ అకలితో చచ్చిపోమని నాకు ధైర్యం ఇవ్వు! యీ నిప్పుల సముద్రాన్ని యీదుతాను. ఈ వేదనల వడగళ్ళ వానలో తడుస్తాను. ఆ తల్లికి కూతురిగా, చెల్లికి అక్కగా,

అంతకుమించి మనిషిగా అది నా ధర్మం. నువ్వు సాయం చేయొద్దు. కాని యీ నావ ఒడ్డుకు చేరుకుంటుందని నాకు రవ్వంత ధైర్యం ఇవ్వు.''

* * *

మోహన్‌కి నిద్రరావడంలేదు.

అతని గుండెను ఎవరో కత్తితో చీలుస్తున్నట్లు గిలగిల్లాడిపోతున్నాడు.

సిగరెట్టు వెలిగించి రెండు దమ్ములు లాగాడు.

''పుట్టినప్పుడు ప్రతి ఒక్కడూ మనిషే! అతడు పెరిగిన పరిసరాలూ, అతడు నేర్చుకున్న సంస్కారం మనిషిగానో, పశువుగానో నిలబెడతాయి. ప్రతి పశువూ కూడా సిగ్గుపడి, లెంపలు వేసుకుని, తను నడుస్తున్న బాట మార్చుకోవలసిన పరిస్థితి ఎప్పుడో ఒకప్పుడు ఎదుర్కొంటుంది'' అనుకున్నాడు.

తనమీద తనకే అసహ్యం వేస్తోంది. ఒకసారి గతం గుర్తుకు తెచ్చుకుంటే.

హేమ, సుందరి గుర్తుకువచ్చి నిలువునా వణికిపోయాడు.

వసంత కళ్ళముందు కదిలింది దీనంగా.

పక్షవాతంతో తీసుకుంటున్న ఆ తల్లీ, కాళ్లులేని చెల్లీ తన కాళ్ళమీద పడి ఏడుస్తున్నట్లుగా భయపడిపోయాడు.

''భగవాన్! నాకు వూహ తెలిసిన తరువాత ఒక్క మంచి పనీ చేసి వుండకపోవచ్చు. కాని ఒక చెడ్డపనిని విరమించుకున్నానన్న సంతృప్తినైనా దక్కనీయి'' అని చేతులు జోడించాడు.

''నేను యీ క్షణంనుంచీ క్రొత్త జీవితం ప్రారంభిస్తాను. అందుకు కావలసిన మనోబలాన్నీ, ఆత్మవిశ్వాసాన్నీ నాకు ప్రసాదించు స్వామీ'' అని వేడుకున్నాడు.

ఆ రాత్రి అతనికి కలత నిదురే అయింది.

ఉదయం లేచేటప్పటికి కళ్లు మంటలు పుడుతున్నాయి.

ఒళ్లు వెచ్చగానూ, నొప్పులుగానూ వుంది.

ఆ మధ్యాహ్నం భోజనం మానేసి పడుకున్నాడు. సాయంత్రమయేటప్పటికి జ్వరం ఫెళ్ళున కాసింది. ఓ రెండు మాత్రలు మింగి, పాలు తాగి పడుకున్నాడు.

ఆ మర్నాడూ కొద్దిగా జ్వరం వుంది. ఆఫీసుకు శలవు పెట్టాడు.

మరుచటిరోజుకు జ్వరంతగ్గింది. నీరసం ఎక్కువయింది. విశ్రాంతికోసం శలవు పెట్టేశాడు.

* * *

''జడుసుకుని, జ్వరం తెచ్చేసుకున్నాడోరే, మోహన్‌గాడు.'' అన్నాడు శర్మ కాఫీ సిప్ చేస్తూ కాంటీన్‌లో.

''ఇంతకీ చెప్పుతో కొట్టిందో, చేత్తో కొట్టిందో చెప్పాడా?'' అన్నాడు సోమయాజి కుతూహలంగా.

సుబ్బారావుకి కోపం వచ్చింది సోమయాజి తెలివి తక్కువ ప్రశ్నకి. ''అది నన్ను చెప్పుతో కొట్టిందని చెప్పుకుంటాడ్రా ఏ సన్నాసి వెధవైనా?'' అన్నాడు కోపంగా.

''ఏమంటాడయి తే?''

"మీరు మా అన్నయ్యలాగున్నారు- అని చెప్పి- 'అన్నయ్యా' అని పిలిచిందట. వీడు 'చెల్లీ' అని కావిలించుకుని వచ్చేశాట్ట!" అన్నాడు సుబ్బారావు కసిగా, వ్యంగ్యంగా.

అందరికీ అవమానంగా వున్నా, శేషగిరికి మాత్రం చాలా సంతోషంగా వుంది.

ఆ రోజు పెద్ద హీరోలాగ సైకిలాపి "వసంత నాగి. ఆమె జోలికొచ్చావంటే మూసీ నదిలో ముంచేస్తాను." అంటూడా అంతమంది జనంలో అని పళ్లు నూరాడు.

కాగల కార్యం గంధర్వులే చేస్తారు- అని భలే అయింది, అనుకుని నవ్వుకున్నాడు.

"ఈ శుభ సందర్భంలో మీ అందర్నీ ప్లాజాకి తీసుకెడుతున్నానురా. సెకండ్ షో- బ్లోహాట్, బ్లోకోల్డ్." అని ప్రకటించాడు అందరివంకా గర్వంగా చూస్తూ.

శర్మ మొహం అప్పనంగా సినీమా అనేటప్పటికి కలువపువ్వులా వికసించింది. "అయితే మీరంతా, సరిగ్గా ఆరున్నరకి మోహన్‌గాడి రూము కొచ్చేయండోరే! వాడితో సంతాప సభ ఏర్పాటుచేసి, ఆనక సినిమా కెడదాం. సభకి ప్రెసిడెంటు, గౌరవనీయులు శేషగిరిగారే," అన్నాడు నవ్వుతూ.

ఆ సాయంత్రం శర్మా, సుబ్బారావూ, శేషగిరీ మోహన్ గది చేరేటప్పటికి అతను మంచంమీద పడుకుని సిగరెట్టు కాల్చుకుంటూ, ఏవో తెలీని సత్యాల కోసం అన్వేషిస్తున్న మహా మునిలాగా, దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నాడు.

మంచాని కెదురుగావున్న రెండు కుర్చీల్లో శర్మా, శేషగిరీ కూర్చున్నారు. సుబ్బారావు ఓ కాలు భూమ్మీద ఆన్చుకుని కిటికీలో కూర్చున్నాడు.

గదినిండా చిందరవందరగా, కాల్చిన సిగరెట్లు పడివున్నాయి.

శర్మ ఉపోద్ఘాతం ప్రారంభిద్దామనుకొన్నంతలో సోమయాజి వచ్చాడు. కూర్చోడానికి ఎక్కడా చోటులేక, మోహన్ పడుకున్న మంచంమీదే, తల దగ్గరగా కూర్చున్నాడు. "నువ్విలా బెంగ పెట్టుకుని, దిగులుగా మంచాన పడిపోతే ఎలారా? ఏ చేత్తో ఏ చెంపమీదకొట్టిందో ఆ చేత్తోనే అదే చెంపమీద ప్రేమగా నిమిరే రోజులొస్తాయని ధైర్యంగా వుండాలిగాని" అన్నాడు.

మోహన్ పౌరుషంగా, పడుకున్న వాడల్లా లేచి కూర్చున్నాడు. "నన్ను చెంపమీద కొట్టే ధైర్యం యీ సిటీలో ఏ ఆడదానికీ లేదు" అన్నాడు సోమయాజిని కోపంగా చూస్తూ.

శర్మ వ్యంగ్యంగా నవ్వాడు. "అయితే మరేం జరిగిందిట? అబ్బాయిగారు గాజులే వేయించుకుని ఎందుకొచ్చేశారట?" అని తను ఎంత గొప్ప ప్రశ్న అడిగానో చూడండన్నట్లు మిత్రులందరివైపూ చూసాడు.

మోహన్ బోనులోనుంచుని సంజాయిషీ చెప్పుకుంటున్న ముద్దాయిలా మొహం పెట్టాడు. "ఇంతవరకూ ఆడదంటే మగాడి కోరిక తీర్చే సాధనంగానూ, వండి వార్చే బానిసగానూ ఆలోచిస్తూ వచ్చాం. కాని మన దృక్పథం

తప్పని, స్త్రీ మగాడికంటె ఎంత బాధ్యతాయుతంగా వుంటుందో చూపించింది వసంత! కష్టాలలో పుట్టి, కష్టాలలో పెరిగిన వసంత అన్నయ్య ఆ కష్టాలలోనే కడతేరిపోవాలేమోనన్న భయంతో తల్లినీ, చెల్లెళ్ళనీ వదిలి పారిపోతే, వసంత ధైర్యంగా నడుం బిగించి, పక్షవాతంతో తీసుకుంటున్న ఆ ముసలి తల్లినీ, రెండు కాళ్ళూ లేని అవిటి చెల్లిని సాకుతూ, తను ఉద్యోగం చేస్తూ తమ్ముణ్ణి చదివిస్తోందిరా! వసంత నిజంగా స్త్రీ కాదు_ఒక దేవత! ఆ దేవతను ముట్టుకుంటే కళ్ళు పోతాయి'' అన్నాడు బరువుగా నిశ్వసిస్తూ.

శర్మ, సుబ్బారావు పగలబడి నవ్వారు.

''నువ్వు ఏ తెలుగు సినిమాకైనా డైలాగులు రాస్తున్నావేమిట్రా?'' అన్నాడు వెక్కిరింపుగా సోమయాజి.

''ఒరేయ్, మీరు నమ్మండి_నమ్మకపొండి. వసంత నన్ను 'అన్నయ్యా' అని పిలిస్తే నా మనసు పులకించిపోయింది.''

''ఆవిడ 'అన్నయ్యా' అని పిలిస్తే నువ్వు 'చెల్లీ!' అని కావిలించుకున్నావన్నమాట'' అని వ్యంగ్యంగా, గట్టిగా నవ్వాడు సుబ్బారావు ఎంత అసందర్భంగావుందో చూడండన్నట్లు.

''ఆరేళ్ళ కుర్రదాన్ని చెల్లీ అను! అరవైయేళ్ళ ముసలిదాన్ని తల్లీ అను. తప్పులేదు. కాని పదారేళ్ళ పడుచుదాన్ని చెల్లీ తల్లీ అంటె నీకు దృష్టిదోషమైనా వుండాలి, పిచ్చెక్కయినా వుండాలి లేక...'' అని ఠక్కున ఆగిపోయాడు సోమయాజి ఉగ్రుడైపోతున్న మోహాన్ని చూసి భయంతో.

''లేక ఇంపొటెంట్ వెధవ్వయినా అయుండాలి.'' అని ముగించాడు సుబ్బారావు నిర్భయంగా.

ఓ గొప్ప సత్యాన్నిబట్ట బయలుచేసినంత ఆనందంగా ఘొల్లుమని నవ్వారు మిత్రులంతా.

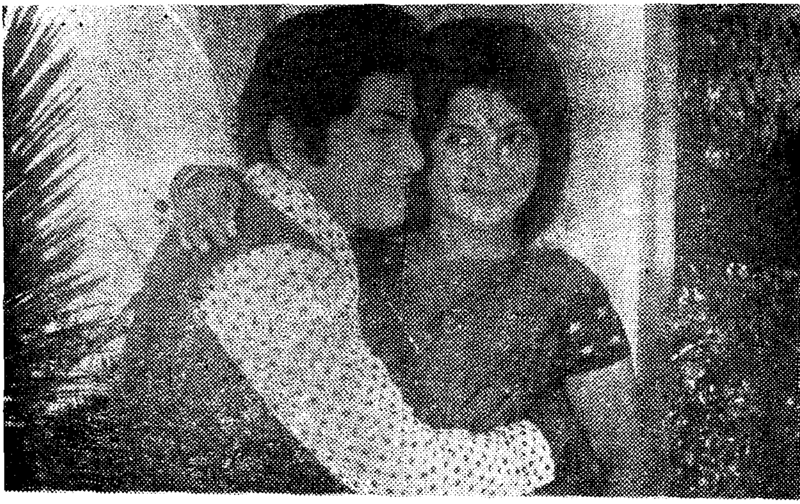
తుప్పుపట్టిన కత్తిని గుండెల్లో గుచ్చినట్లు కలుక్కుమంది మోహన్‌కి. వాళ్ళ నవ్వులు ములుకుల్లాగా గుచ్చుకుని, కండ కండనూ చీలుస్తున్నట్లు బాధపడ్డాడు. రక్తమంతా మొహంలోకి పొంగింది. ఆ సుబ్బిగాణ్ణి పీకపిసికి చంపేయాలనిపించింది.

నవ్వి, నవ్వి అలసిపోయిన తరువాత శర్మ వాచీ చూసుకుని, చాలా టయిము ఇక్కడే గడిపేసామని నొచ్చుకున్నాడు.

''వీధిలోకి గాజుల సాయెబు వచ్చినపుడు ఓ డజను కొత్త గాజులేయించుకో. ఈ రూపాయి నోటుంచుకో!'' అని జేబులోంచి రూపాయి నోటుతీసి టేబులు మీద పెట్టాడు శేషగిరి. శేషగిరి అంత గొప్ప జోక్ వేస్తాడని అనుకోని మిత్రులు ఒక్కక్షణం తెల్లబోయి, మళ్ళీ నవ్వారు పగలబడి.

వాళ్ళు బయటకు నడవగానే ఠక్కున గడియవేసుకున్నాడు కోపంగా.

సుబ్బారావన్న మాటలు అతని గుండెను పిండి, పిండి గిలగిల్లాడిస్తున్నాయి. ''నువ్వు ఇంపొటెంట్ వెధవ్వయినా అయుండాలి, అయుండాలి అయుండా''లంటూ ఆ గది గోడలు కూడా నవ్వుతూ ప్రతిధ్వనిస్తున్నట్లు

'రామ్ - రహీమ్'లో చంద్రమోహన్, రోజారమణి

అతని చెవుల్లో గింగుర్లుమంటున్నాయి.

పౌరుషంగా, కసిగా, క్రూరంగా, గట్టిగా, పిచ్చెక్కిన మనిషిలా "నో్ర్యుయ్!" అని అరిచాడు ఆ గది గోడలు కూలిపోయేలా మోహన్!

*   *   *

ఆ రోజుకూడా మోహన్ ఆఫీసుకు రాకపోవడంతో వసంత మనసు బెంబేలెత్తిపోయింది. అప్పుడే నాలుగో రోజు. రెండురోజులక్రితం మోహన్ సెక్షన్‌లో అడిగితే జ్వరం అని చెప్పారు. ఇంకా తగ్గలేదంటే, ఒకవేళ టయిఫాయిడు కాదుగదా అని భయపడిపోయింది.

బెదురు గుండెతో, ఏం వినవలసి వస్తుందోనన్న భయంతో సోమయాజి సీటుకు వెళ్ళింది.

"నిన్న నేను వెళ్ళేటప్పటికి నూటరెండు జ్వరం. చెల్లీ-చెల్లీ అని కలవరిస్తున్నాడు. ఆ చెల్లెలు మీరే కాబోలు."

అన్నాడు వ్యంగ్యాన్ని మిళాయించి.

"టైఫాయిడు కాదుగదండీ" అంది భయంభయంగా.

"ఇప్పుడు మామూలు జ్వరమే. మీరు చూడకపోతే టైఫాయిడులోకి దింపవచ్చు." అన్నాడు వెటకారంగా.

వసంత మనసంతా దిగులుగా వుంది. జ్వరమొస్తే ఓ గుక్కెడు కాఫీ నీళ్ళయినా కాసిపోయడానికి ఆడదిక్కు లేకుండా వుంటున్నాడు. ఈ నాలుగు రోజులనుంచీ ఏమైనా తిన్నాడో, లేదో అని ఆమె గుండె చెరువయిపోయింది.

సోమయాజి నడిగి, ఇంటి అడ్రసు

తీసుకుంది. ఆమెకి యే పనీ చేయ బుద్ధి కావడంలేదు. ఆమె రెండు కళ్ళూ గడియారం మీదే వున్నాయి. యుగాలు గడిచినట్లు ఒక్కో నిముషమూ గడుస్తోంది.

అయిదు గంటలకి, జైలులోంచి బయటపడ్డ మనిషిలాగా గట్టిగా నిశ్వసించి, ఆత్రంగా బయలుదేరింది.

ఏమీ కష్టం లేకుండానే, ఆ యిల్లు కనుక్కోగలిగింది.

ప్రకృతి కాంత నల్లచీర కట్టుకుంటూ ముస్తాబవుతోంది. చీరకద్దిన తళుకు ముక్కల్లాగ అక్కడక్కడ దీపాలు వెలుగుతున్నాయి.

వసంత నెమ్మదిగా తలుపు తోసింది. గది చీకటిగా వుంది. లైటువేసింది. మోహన్ దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్న మనిషిలాగా గంభీరంగా పడుకున్నాడు మంచం మీద. సగం కాల్చి విసిరేసిన సిగరెట్లు గదంతా చిందర వందరగా పడివున్నాయి.

"ఇప్పుడెలా వుందన్నయ్యా, ఏమైనా తగ్గిందా?" అంది కుర్చీ మంచానికి దగ్గరగా లాక్కుంటూ. అతడి నుదుటిమీద, కణతలమీద చేయివేసి చూసింది వేడిగా వుందేమోనని.

అప్పుడే చైతన్యం వచ్చిన మనిషిలాగా ఆమె కళ్ళల్లోకి చూసాడు మోహన్. ఆ కళ్ళల్లో మెరుపులు అతన్ని పిచ్చివాణ్ణి చేసాయి. కణతలమీది ఆమెచేయి అతని నరాల్లో విద్యుత్తును పుట్టిస్తోంది. గదిగోడలు సుబ్బారావన్న మాటలు ఇప్పటికీ ప్రతిధ్వనిస్తుంటే, చెవులు గింగుర్లు మంటున్నాయి. "నువ్వు ఇంపొటెంట్

వైధవ్యయినా అయుండాలి."

అతని రక్తం మరిగి మరిగి గుండెల్లోకి ఎగదన్నింది.

పొదలోంచి లేస్తున్న పెద్దపులిలాగా లేచాడు మంచంమీంచి. అతని కళ్ళల్లోంచి కోరికల నిప్పుల రవ్వలు కురుస్తున్నాయి. ఆమె నడుంచుట్టూ చేతులువేసి, దగ్గరగా లాక్కున్నాడు.

చావుదెబ్బకొట్టడానికపంజాపైకెత్తిన పెద్దపులికి, అసహాయంగా రెండుచేతులూ జోడించిన జింకపిల్లలా "ఏమిటన్నయ్యా ఏమిటిది?" అంది భయవిహ్వలయి.

ఆమె బుగ్గల్ని గట్టిగా కొరికి ఆమెని మంచంమీదికి తోసాడు.

"అన్నయ్యా," అంది రాబోయే ఆపదను ఊహించి, తల్లికోసం అరిచిన లేడిపిల్లలా.

ఆమె పెదాలను తన పెదాలతో నొక్కిపెట్టి, మరి అన్నయ్యా అననివ్వలేదు.

ఆమె పెనుగులాట మరింత రెచ్చగొట్టింది.

కోరికతో కాలిపోతున్న పశువులాంటి మగాడిముందు, అర్భకురాలైన ఆడపిల్ల ఎంత?

ఆ గదిలో గాలిదేవుడు భయంతో గడ్డకట్టుకుపోయాడు.

నేనీ దారుణాన్ని చూడలేనన్నట్లు చంద్రుడు మబ్బు దుప్పటీ కప్పుకున్నాడు.

కండకండనూ చీల్చి తిని, తృప్తిగా త్రేన్చిన పెద్దపులిలాగా మత్తుగా ఆమె చుట్టూ చేతులువేసి పడుకున్నాడు మోహన్.

కొండచిలువల్లా తన మెడను పె… వేసుకున్న చేతుల్ని బలంగా విడదీసి లే… నుంచుంది వసంత. ఎముకలన్నీ విరిగిపోయినట్లు ఒళ్ళంతా నొప్పులుగావుంది. కళ్ళ ముందు చీకటితప్ప మరేమీ కన్పించడం లేదు. కాళ్ళు భూమ్మీద నిలవలేమంటూ తేలిపోతున్నాయి.

ఎదురుగా గోడకు తగిలించిన కేలెండరులోని దేవుడికి రెండుచేతులూ జోడించింది క్షమాపణ కోరుకుంటున్న మనిషిలా. దేవుడు తలదించుకున్నాడు. ఆమె కళ్ళలోకి చూడ్డానికి దేవుడికూడా ధైర్యం చాలడంలేదు.

* * *

ఆ ఇల్లంతా చీకటిగావుంది.

నాలుగు పశువులమధ్య పెరిగిన ఒక మనిషి ఆవేశానికి-అర్థంలేని పౌరుషానికి అగ్నికీలలాంటి కోరికకి బలైపోయి బ్రతుకులాగ, చీకటిగా, భయంకరంగా వుంది ఆ యిల్లంతా.

చిరుదీపమైనా వెలిగించడానికి ఆ ఇంటికి ఎవ్వరూలేరు.

మంచానికి శిలువ వేసిన మనిషిలా ఆ తల్లి.

ఆ తల్లి కాళ్ళమీద వసంత,

ఏడ్చి ఏడ్చి ఎండిపోయిన కళ్ళల్లోంచి

కనుకొలకుల మీంచి

చెంపలమీదుగా ధారలు...

ఆ కంటినుంచి కారేవి కన్నీళ్ళుకావు-

రక్తపు చక్కలు! ★

అప్పో అప్పులు!

"బయటికెళ్ళి మాట్లాడుకుందాం రండి" అంటూ తనకోసం వచ్చిన వాళ్ళని బయటికి తీసుకెళ్ళాడు సీతారాం.

"వాళ్ళంతా ఎవరో తెలుసా! అప్పుల వాళ్ళోయ్" అన్నాడు సుబ్బారావు నవ్వుతూ.

మరనాడే ఒకటో తారీఖు. నేను జీతాల బిల్లులో సంతకం పెడుతూ యథాలాపంగా పైకి చూశాను. నాపై పేరే సీతారాంది! అతని జీతంలో అన్నీ కోతలే! ప్రావిడెంటు ఫండు అప్పులు, కో ఆపరేటివ్ అప్పులు, పండుగ అడ్వాన్సులు, సైకిల్ అడ్వాన్సులు, శలవజీతం అడ్వాన్సుల తాలూకు కోతలు పోను చేతికి వచ్చేది చాలా స్వల్పం! గుండె గుభేలుమంది!

నాకు వణుకు పుట్టింది గాని సీతారాం మాత్రం ఎప్పటిలాగా సంతోషంగా, చలాకీగా ఉన్నాడు. ఆరోజుకూడా అతనికోసం మనుష్యులు వస్తూనేవున్నారు! అతను ఎవరికే సమాధానం చెప్పి పంపుతున్నాడో నాకు తెలియలేదు. కొందరికి డబ్బులు యివ్వటంకూడా చూశాను!

సిగరెట్టుగాని, టిఫిన్, కాఫీ అలవాట్లు లేనివాణ్ణి, మా ఆఫీసులో అతనొక్కణ్ణే చూశాను. అంత పొదుపుగా ఉన్నవాడికి అన్ని అప్పు లెందుకున్నాయో తెలియలేదు. లేక అప్పులవల్ల ఏర్పడ్డ పొదుపే నేమో యిది!

* * *

ఒకనాడు సీతారాం నాదగ్గరికి వచ్చాడు. "మీరు ప్రావిడెంటు ఫండు లోను పెట్టారా?" అని అడిగాడు.

నాకంత అవసరం లేదన్నాను.

"పోనీ నాకోసం పెడతారా. మీ వాయిదాలన్నీ మీ బదులు నేనే చెల్లిస్తాను. పదిరూపాయలు పైన యిస్తాను. అదీ అడ్వాన్సుగా" అంటూ ప్రాధేయపడ్డాడు.

సరేనని లోను పెట్టి డబ్బుయిచ్చాను.

తర్వాత నాకు తెల్సిన ఆశ్చర్యకరమైన విషయమేమిటంటే, అతను ఇట్లా ఇంకా కొంతమందిచేత తనకోసం లోను పెట్టించాడట. అంతేగాదు అందరికీకూడా మాటప్రకారం వాయిదాలు చెల్లిస్తూనే ఉన్నాడు.

* * *

"అదిగో! అటుచూడు."

"ఎవరు...మన సీతారాం గద!"

"అవును చూసావా అతని అవతారం. ఆ మాసిన బట్టలు! కనీసం ఆ తలకు ఇంత నూనె అయినా రాసుకోలేదు."

"అతని బాధ అతనిది" అన్నాను!

* * *

రెంటాల జూనియర్, హాస్యప్రియ

నాకు మా ఊరు బదిలీ అయింది. నలుగురు పిల్లలు. జీవితం సాఫీగా గడిచి పోతోంది.

అప్పుడప్పుడు సీతారాం గుర్తొస్తుండేవాడు.

"సీ తా రా ం పోయాడటోయ్!" అన్నాడు మా సెక్షన్ హెడ్!

నాకు షాక్ కొట్టినట్లయింది. ఆయనే అన్నాడు మళ్ళీ "పదిహేను రోజులైందట! నిన్న హైదరాబాదునుంచివస్తుంటే సుబ్బారావు చెప్పాడు."

* * *

"ఏమోయ్ గోపాలం! కులాసా? మన వాళ్ళంతా బాగున్నారా?" అన్నాన్నేను అనుకోకుండా రోడ్ మీద కలిసిన అతణ్ణి చూసి.

"బాగానే ఉన్నా(రా!"

ఇద్దరం కల్సి హోటల్లోకి వెళ్ళాము. రెండు కాఫీలకి ఆర్డరిచ్చి "ఇంకా ఏమిట్రా విశేషాలు?" అన్నా.

"ఏమున్నయోయ్! అన్నీ మామూలే!"

"మన సీతారాం పోయాడటగా! పాపం!" అన్నాను.

"అవునోయ్ పోయాడు – ఆరోజు, అతనికోసం ఎప్పుడూ వస్తుండే ఆ కొంత మంది ఆఫీసుకు వచ్చారు. అయితే వాళ్ళ ముఖాలు చాలా సంతోషంగా ఉండటం నాకు చాలా ఆశ్చర్యం కల్గించింది. ఆరా తీస్తే అప్పుడు తెలిసింది! అతను లోను తీసుకొన్న డబ్బంతా నెలకు పన్నెండు రూపాయల హెచ్చువడ్డీలకిఅప్పులిస్తుండేవాడని! శ్లేష్మంలో ఈగనుకున్నాంగాని, పెద్దసెజు జలగట!"

"ఆఁ..." అన్న నానోరు అటాగే తెరుచుకు ఉండిపోయింది!!! ★

జల్లెడలో నీళ్ళు

ఆకొండి వెంకటరత్నం

ఈ వేళ సూర్యుడు చాలా చల్లగా వున్నాడు. ఈ మిట్టమధ్యాహ్నం-మండువేసంగి సూర్యుడు చల్లగా వుండడానికి కారణం లేక పోలేదు. ఎన్నాళ్లనుంచో ఎదురు చూస్తున్న జీతండబ్బులు ఈ వేళ చేతిలో పడ్డంవల్ల ఎండకూడా చల్లగా, కమ్మగా వుంది-మజ్జిగలా!

తెగిపోయిన కాలిచెప్పుని లెక్క చేయకుండా మరుగ్గా నడుస్తున్నాను. నా మనసులో రకరకాల చీరలు_కొత్త కొత్త పరిమళాలతో గుట్టలు గుట్టలుగా కనిపిస్తున్నాయి. వాటిమధ్య నా శ్రీమతి......

ఆవేళ పదిహేనో తారీకు. ఉదయం నేను లేచేసరికే తలారా స్నానంచేసిన శాంత కాఫీ కలుపుతూ దర్శనమిచ్చింది.

"ఏమిటి విశేషం ఈవేళ తలంటుకున్నావ్?" అని అడిగాను.

"ఈవేళే నేను పుట్టానోచ్! నన్ను పలకరించకండి, నాకుమాటలురావుగా" అంది శాంత మల్లెపువ్వులా నవ్వుతూ.

"అరె! పుట్టిన్రోజా! మరి ముందుగా చెప్పావుకాదేం?"

"ఏం__చెబితే కొత్తచీర కొనిచ్చేవారా?"

నా మనస్సు ఒక్క క్షణం మూగబోయింది. దీర్ఘంగా ఆమెవైపుచూశాను. ఆమె శరీరంమీద వెలిసిపోయిన పాతచీర ఎడారి పొరలా పరుచుకుంది. అది రెండేళ్ళ క్రితం కొన్న చీర. మళ్ళీ ఈనాటివరకూ ఒక్క చీరకూడా కొనలేకపోయాను. ఎర్రచీమలాంటి జీతం, ఎలుగుబంట్లవంటి ఖర్చులు!...

"చీరగురించి ఆలోచన తరవాతగానీ_కాఫీ తీసుకోండి" అంటూ గ్లాసు అందించింది శాంత.

అప్పటికే ఓ నిర్ణయానికి వచ్చాను.

"శాంతా! ఒకటో తారీకున తప్పకుండా నీకు చీర కొనిపెడతాను" అన్నాను దీక్షగా ఆమె కళ్ళలోకి చూస్తూ.

"ఏమిటండోయ్! ఇది మరీ బావుంది. ఈవేళ పుట్టిన్రోజేమిటి__ఒకటో తారీకున చీర కొండమేమిటి! ఇదేదో కొత్త రకం ఖాతాలావుందే!" అంది శాంత. కేవలం హాస్యానికే అన్నప్పటికీ__నా గుండె చివుక్కుమంది.

"శాంతా__నా జీవితం అంతా నీకు తెలుసు. ఈవేళే కొనగలిగితే ఇంతసేపు ఊరుకునేవాణ్నా! ఆ బట్టలకొట్టువాళ్లు మనలాంటి వాళ్ళకు అరువివ్వరు. ఈనెల మధ్యలో అప్పిచ్చే మిత్రుడుకూడా లేడు" అన్నాను. చిన్నగా నిట్టూర్చాను.

"వట్టినే అన్నానండీ_నాకిప్పుడు చీరలెందుకు. ఉన్నబట్టలు చాలవా యేమిటి! సాయంత్రం వచ్చేప్పుడు మల్లెపూలు మాత్రం తెచ్చిపెట్టండి."

నన్నర్థం చేసుకుంది కనక కోరికల్ని దిగమింగడం నేర్చుకుంది శాంత.

"అలాకాదు_ఒకటో తారీకున చీర కొనడం ఖాయం" అన్నాను దృఢంగా.

శాంత నవ్వింది.

"ఇలాంటి వాగ్దానాలుమాత్రం చెయ్యకండి. వాగ్దానాలంటే__దొరకని పొగలాంటివి__కాదు కాదు అగరత్తుల పొగలాంటివి. పైగా_చేసిన వాగ్దానాలుమళ్ళీ మళ్ళీ గుర్తుతెచ్చుకోనక్కరలేదనేభావం మన పెద్దల్లో బలిసిపోవడంచేత_జనంలో వాగ్దానాలంటే లోకువ పెరిగిపోయింది!" అంటూ ఓ అరగంట ఉపన్యాసంచెప్పింది శాంత.

శాంత, చిన్నప్పటినించీ చాలాపుస్తకాలు చదివింది. ఇప్పుడుకూడా పత్రికలు పుస్తకాలు ఎవరింట్లోనుంచయినా తెచ్చు

కని చదువుతూనే వుంటుంది. ఏడాదినించి కథలు, వ్యాసాలు రాస్తూందికూడా! ఓ వంద రచనలు చేసిన తరువాత ఒక్కొక్కటి పత్రికలకి పంపించాలని ఆమెఅభిప్రాయం. ఖర్మంచాలక ఆమెతో వాదించానంటే ఓ డజనుమంది కవుల్నీ పాతికమంది రచయితల్నీ తన వాదానికి సాక్ష్యాలుగా, ఆధారాలుగా తీసుకొస్తుంది. అయితే ఇలాంటి భేదాభిప్రాయాలేవీ మా అన్యోన్యతకి, అనురాగానికీ ఆటంకాలుమాత్రం కావు.

ఏమైతేనేం—చీర కొంటాననిశపథం చేశాను కనక డబ్బు అవసరం, ఆతృత రెట్టింపు పెరిగాయి.

ఇన్నాళ్ళూ వెయ్యిగుండెలతో ఎదురు చూస్తూ గడిపి, ఈవేళ జీతం తీసుకున్నాను. మధ్యాహ్నం అతి కష్టంమీద ఆఫీసులో సెలవు సంపాదించాను. సరదాగా కుటుంబ సమేతంగా షికారు, సినిమా వగైరాలన్నీ అనుభవాల పేటికలో దాచుకోవాలని తీర్మానించుకున్నాను. ఈవేళ పండుగ చేసుకుంటాను.

చల్లటి ఎండలో కమ్మగా నడుస్తున్నాను.

బస్ హారన్ బయ్యిమంది. ఆలోచనల గదులపెట్టిలోంచి బయటపడి చుట్టూ చూశాను. షోకేసుల్లో చీరలు కట్టుకున్న బొమ్మలతో, వేలాడే చీరలతో, అటుయిటు కదిలే మనుషులతో బట్టలకొట్లు నిండుగా నవ్వుతున్నాయి. ఈ రంగుల్నీ ఈ నవ్వుల్నీ చూస్తే శాంత ఏ ఉపమానం చెబుతుంది చెప్మా...? అని ఆలోచన కలిగింది. 'ఈ బజారు—శకశకాల రంగు సరుకులతో వేగుతున్న పోపులావుంది!' అంటుందేమో! సాధారణంగా శాంత ఉపమానాలన్నీ యిలాగే వంటింటి పరంగా ఉంటాయి. రోజూ వింటూండడంచేత నాకుకూడా వాటిలో కొన్ని అప్రయత్నంగా దొర్లిపోతూ ఉంటాయి.

దుకాణాలవెంపు చూస్తూ కాస్సేపు నిలబడ్డాను. తరుచు వెళ్ళేవాడిని కాకపోవడంవల్ల అవన్నీ నాకు కొత్తే! ఎదురుగా ఉన్న ఓ కొట్లో ప్రవేశించాను.

“రండి–రండి” అంటూ వినయంగా ఆహ్వానించాడు యజమాని–ఎంతవొల్చినా ఊరే నీరుల్లిపాయి పొరల్లాంటి చిర్నవ్వులతో!

కొట్లో చాలామంది జనం ఉన్నారు. ఓ పనికుర్రాణ్ణి పిలిచి చీరలు చూపించమన్నాను.

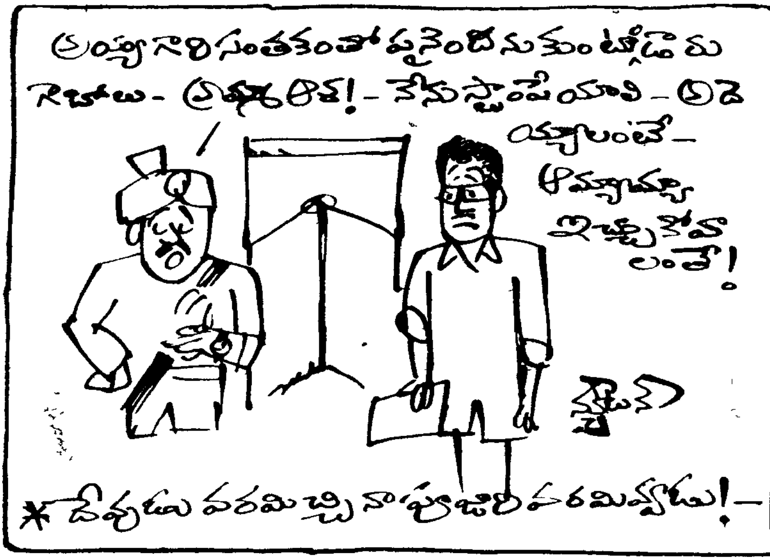
“ఏరకం సార్? బనారసా, కంచా, ఉప్పాడా, పెద్దాపురమా, నైలెక్సా–రూబీ, టెర్లిన్, పద్మ, జయంతి, సావిత్రి...” అంటూ ఓ పెద్ద దండకం చదివాడు కుర్రాడు. ఎప్పుడూ ఆ పేర్లేనా వినలేదు నేను.

“అవేవీ వద్దుగాని పువ్వుల వాయిల్ చీరలు చూపించు” అన్నాను.

అయిదు నిముషాల్లో ఓ గుట్ట నాముందు పడింది. అటూ ఇటూతిప్పి అన్నీ చూశాను ఒక్కటీ నచ్చలేదు.

“వాయిల్స్‌లో, బంతిపువ్వురంగు పువ్వుల చీరల్లేవూ?” అని అడిగాను.

“ఉప్పాడ బూటాలో ఉన్నాయి సార్–డెభ్భై ఎనభై రూపాయల్లో–చూపించమంటారా?”

సరే!! ఆ చీరకొంటే ఈ నెలంతా ౩ చీరనే చూస్తూ కడుపు నింపుకోవాలి!

"మళ్ళీ వస్తా" అంటూ కొట్టుదిగాను.

మరో కొట్టు_ఇంకో షాపు_అన్నీ వెతుకు ఏన్నాను. మొత్తం పాతిక కొట్లయినా ౩తికేసివుంటాను. బంతి పువ్వు రంగు పువ్వుల వాయిల్ చీర ఎక్కడా లేదు.

రంగుంటే పువ్వుల్లేవు. పువ్వులుంటే ంగులేదు. ఎన్ని షాపులని తిరగను! నీర ంగా ఉంది. విసుగ్గా వుంది! తక్కువ ురీదులలో అందమైన చీర_ అందులోనూ ాంతకి నచ్చే రంగులో కావాలంటే సాధ్యంలా కనబడుతూంది. చీర ొనడం పెద్ద సమస్యలా తయారైంది! ండీగా డబ్బుంటే ఏ సమస్యా లేదేమో!

ఇంక ఆఖరుసారిగా ఓ కొట్టుచూసి ఏదో ఒకటి కొనుక్కుపోవాలి.' అను కుంటూ ఓ చిన్నకొట్లోకి అడుగుపెట్టాను.

నా అదృష్టమో ఏమో _ ఆ కొట్లో నా కోర్కెలన్నిటికీ తగిన చీర ఠక్కున దొరికింది. చాలా అందంగా వుంది.

"తీసుకోండి సార్ చాలా బాగా మన్నుతుంది. ముప్ఫయ్ రూపాయలు." అన్నాడు షాపు యజమాని.

"అమ్మ బాబోయ్! అంత ఖరీదే!" అప్రయత్నంగా అన్నాను.

"అదేమిటి సార్ ముప్ఫయ్యేగా!" అని ఒకక్షణం ఏదో ఆలోచించాడు. వేళ్ళతో గాలిలో ఏవో లెక్కలు వేశాడు. "ఉఁ_ సరేసార్_ ఇరవైఎనిమిదిన్నరివ్వండి. మీకు_నకీ కన్సెషన్." అంటూ చీర పాక్ చెయ్యసాగాడు.

"అబ్బే_అదేంలేదు. ఆ అర్ధరూపాయి కూడా తీసెయ్యండి." అన్నాను ఏదో

తెలివిగా బేరం చేస్తున్నట్టు!

"బలేవారే సార్! ఊc. సరే తప్పుతుందా!" అంటూ చిర్నవ్వుతో పాకెట్ అందించాడు. పాకెట్ అందుకుంటూంటే_ ఎవరి మేతో తింటున్న ఏనుగు నా ప్రయాణాలకోసం మా ఇంటి ముందు బిచాణా వేసినంత ఆనందం కలిగింది! బిల్లు చెల్లించి రోడ్డుమీద పడ్డాను.

హమ్మయ్య ఎలాగయితేనేం చీర దొరికింది. ఈ చీరని చూసి పాలల్లా పొంగి పోతుందేమో శాంత.

సూర్యుడు చల్లగా ఉన్నాడు. ఆనందంగా ఉన్నాడు.

ఆప్యాయంగా పాకెట్ గుండెలకి హత్తుకుని చురగ్గా నడుస్తున్నాను. తియ్యటి ఊహాల్ని పీల్చుకుంటున్నాను.

హఠాత్తుగా ఎవరిగో కేక వినబడింది. తుళ్ళిపడ్డాను. నా ఎదురుగా ఓ మిఠాయి బండి ఆగివుంది.

"ఏటండీ_ గంటనిపింసుకోరు, తప్పుకోరు! కాంత సూసుకోండి ఏ లారీ కిందేనా పడగల్రు." అంటూ కసురుకున్నాడు మిఠాయి బండివాడు.

చటుక్కున జేబులోంచి అయిదు రూపాయల కాయితంతీసి బండివాడి చేతిలోపెట్టాను. వాడు బూడిదకుప్పలా నోరెళ్లబెట్టాడు.

"ఈ వేళ చేసిన తీపిసరుకు అయిదు రూపాయలపొడుక్కీ_ పార్సిల్ చెయ్యి." అన్నాను.

"అదా! హు హు హు... సంపేశారండీ బ్బాబూ..." అంటూ పప్పు ఎనుపు తిన్నట్టుగా ఓ పావుగంట నవ్విన బండి వాడు పొట్లాం అందించాడు.

ఆలోచనల్ని జేబులోదాచేసి వేగంగా ఇల్లు చేరుకున్నాను.

"నాన్నొచ్చాడోయ్_ నాన్నొచ్చాడోయ్." అంటూ పిల్లలు ఎగబడ్డారు. పొట్లాం విప్పి తలో రెండు మిఠాయిలూ పెట్టాను. వాళ్ళు తింటూ పరిగెత్తుకు వెళ్ళిపోయారు.

శాంత లోపల వంట పనిలో వుంది కాబోలు. కాస్సేపు ఆడిద్దాం. బోను మరి! ఇంత కష్టపడి తెచ్చిన చీర ఏ గడబిడా లేకుండా చేతిలో పడితే_ 'ఓస్ ఇంతేనా! ఉల్లిపాయలేని కందిపొడుంలా వుంది!' అంటుదేమో! చీర పాకెట్ ఓ వార్న దాచేశాను.

"శాంతా_శాంతా! ఇలారా ఓసారి."

"వస్తున్నా." అంటూ అరిచి, కాస్సేపటికి అంటగరిటతో ప్రత్యక్షమైంది శాంత. రాగానే నన్ను చూస్తూ అంది_ "ఏవిఁటండోయ్_ఇంగువచారులా ఈ వేళ మీ మొహం ఘుమఘుమలాడిపోతూంది!" అని.

"అప్పుడే కనిపెట్టేశావన్నమాట! నీకేం తెచ్చానో చెప్పుకో." అన్నాను ఊరిస్తూ.

"పేద! చెప్పుకోలేనా ఏవిఁటి! ఏ మల్లెపూలో, బరాణీలో తెచ్చుంటారు."

"ఏయ్_ కాదు కాదు."

"అబ్బ చెబుదురూ_ అవతల అన్నం వార్చుకొచ్చింది."

ఇలా మేవిఁద్దరం మాట్లాడుకుంటూ అన్నీ మరిచిపోయి గంటలకొద్దీ గడిపెయ్యగలం!...

కాస్సేపు ఊరించి అసలు విషయం చెప్పాను- "నీ పుట్టినరోజునాటి వాగ్దానం తీర్చుకున్నాను శాంతా" అన్నాను గర్వంగా కాదు ప్రేమగా

"అయ్యో- నిజంగానే తెచ్చారా! ఇప్పుడెందుకండీ నాకు చీర ఆడమ్మింటే ఈ నెల్లో చంటాడి పాలడబ్బా ఖర్చు ఎత్తుకుపోనుకదా ఇచ్చెయ్యండి కొట్టువాడికి" అంది నొచ్చుకుంటూ

"ఇదేం పైత్యం! చక్కగా కొత్త చీర కట్టుకుని నాతో సినిమాకి వస్తావనుకుంటే, చీరే వద్దంటావేం ఖర్మ!"

"అసలే అంతంతమాత్రం జీవితాలు కదా- ఇలా దూబరా చేస్తే ఎలాగండీ!"

"ఫరవాలేదులే- మిగిలిన డబ్బు మన అవసరాలకి సరిపెట్టుకోవచ్చు కాకపోతే కిరానాకొట్లో మరికాస్త అరువు పెరుగుతుందంతేగా"

"ఒద్దండి- ఆ అరువుమాత్రం ఎందుకు? నా మాట విని చీర తిరిగి ఇచ్చెయ్యండి" అంటూ బ్రతిమాలింది

"వీల్లేదంటే వీల్లేదు" అన్నాను ఖచ్చితంగా పాకెట్ తెచ్చి చకచకా విప్పాను "ఇది నువ్వు కట్టుకు తీరాలి" అని పట్టుబట్టాను

పైకి ఊరికే ఒద్దంటుందిగాని, మంచి బట్టలు, టాయిలెట్ సామాన్లు, భర్తతో షికార్లు- లోలోపల ఉండకుండా ఉంటాయా! ఈ విషయం చాలాకాలం క్రితమే గ్రహించాను గాని ఆమె కోర్కెలు తీర్చే ఎత్తుకు మాత్రం ఎదగలేకపోతున్నాను

శాంత మౌనంగా చీర వెంపు చూస్తోంది

"తీసుకో శాంతా- నా ఉత్సాహాన్ని చంపకు" అంటూ గెడ్డం పట్టుకున్నాను

చాలాసేపటి తరవాత ఎలాగైతేనేం ఒప్పుకుంది ఆనందంతో పొంగిపోయాను ఏదో ఘనకార్యం చేశాననిగాని, దేశానికేదో మేలుచేశాననిగానీ కాదు, చాలా రోజులుగా డబ్బుకోసం ఎదురుచూసి- ఎన్నో కొట్లు తిరిగి తిరిగి కొన్న చీర- ఇది మళ్ళీ కొట్లోకే వెళ్ళకుండా శాంత ఒంటిమీద, ఉంగరంలో పొడిలా మెరిసిపోవడంకన్న నాకింకేం కావాలి

"ఎలావుంది చీర?" అడిగాను ఏ ఉపమానం చెబుతుందా అనుకుంటూ

"చాలా బాగుందండీ- బంగాళదుంపల వేపుడు రుచిలా వుంది" అని మెచ్చుకుంటూ చీర పరీక్షించసాగింది

గారెలు తిన్నంత సంతోషంగా వుంది నాకు. ఈ చీరలో శాంతని ఊహించుకుంటున్నాను.

"ఎన్ని మూరలుందో చూద్దాం పట్టుకోండి." అంటూ చీరమడతలన్నీ విప్పింది. ఓ కొస నేను పట్టుకున్నాను. అట్నించి కొలుస్తూంది శాంత. "ఒకటీ, రెండూ, మూడూ, నాలు..." మధ్యలో ఎందుకో ఆగిపోయింది.

"అయయ్యో ఇదేం చీరండీ!" అంటూ అరిచింది.

ఆ కేక విని హడలిపోయాను. "ఏవైం దేవైంది?" అన్నాను కంగారుగా.

"చూడండి! దీనికి నా తలకాయంత చిల్లుంది. ఎవడంటగట్టాడో గాని చూసుకోవొద్దుటండీ."

నాగుండె గతుక్కుమంది. విశ్వరూపం దాల్చిన కండచీమలాగ చీరకివున్న కన్నం నన్ను వెక్కిరిస్తూంది. చాలాసేపు శాంత ఏం మాట్లాడిందో నాకు తెలియలేదు.

"...ఆ కొట్టువాడికి నాలుగు చీవాట్లు వేసి చీర ఇచ్చేసిరండి. లేకపోతే మరో చీర ఇమ్మనండి" అన్న వాక్యంమాత్రం నా చెవిలోకి ఎక్కింది.

చీర లుంగచుట్టి చేతి సంచీలో పెట్టుకున్నాను. రివ్వున వీధిలోకి పరిగెత్తాను!

... ...

బజార్లో...బట్టల కొట్లో...

"...అబ్బే—పుచ్చుకోంసార్. ఇలా అడక్కడం షాపు మర్యాదకాదు" కొట్టువాడు ఖండితంగా అన్నాడు.

"పోనీ అయిదు రూపాయిలు తగ్గించి తీసుకొని మరోచీర యివ్వండి" అన్నాను

"కుదరండీ_కుదరదు! ఇలా నలిపేశారు పైగా. వెళ్ళిరండి."

"అహాఁ. అలా అంటే కాదు. చూడండి..."

"చూసేదేవీఁటండీ! మేవేం జెయ్యాం! కొనేముందే బాగా చూసుకోవాలి."

"అది నిజవేఁ అనుకోండి. కాని..."

"కానీలేదు, పైసాలేదు. ఏవండోయ్ ఇలా అమ్మినవన్నీ తిరిగొస్తే మేం యాపారం చేసినట్టే. వెళ్ళిరండి మా బేరాలకడ్డు" అంటూ గుడ్లెర్రజేశాడు కొట్టువాడు.

కోపం గొంతునిండా వచ్చింది నాకు. బడబడా అరిచాను. అయినా కొట్టువాడు లక్ష్యపెట్టలేదు. చాలాసేపు కొట్టుకున్నంతపనిచేశాం. చుట్టూ వినోదంగా సినిమా చూస్తున్నట్టు జనం పోగయ్యారు. ఇంక అసహ్యంగా ఉంటుందని నన్ను నేను తమాయించుకున్నాను. చీర వాడి మొహాన్నే కొడదావనుకున్నాను. కాని అంతడబ్బూ పోసి కొన్నచీర వాడికే దానం చెయ్యడానికి మనసొప్పలేదు. విసవిసా ఇవతలికి వచ్చాను. పొడుగాటి గతుకురోడ్డు వెర్రిగా చేతులు సాచింది.

ఛ వెధవ జీవితం. ఆశల్ని ఎప్పటికప్పుడు మింగుతున్న నాగుబాము. చీరను తల్చుకుంటే ఏడుపొస్తూంది. నేను చేసిన వాగ్దానం బ్రద్దలయింది. ఇప్పుడు శాంతకి ఎలా మొహం చూపించను?...

కాళ్లు నీరసంగా నడుస్తున్నాయి!... వీధులన్నీ తిరిగి తిరిగి ఇంటికి చేరుకున్నాను.

శాంత నాకోసం ఎదురుచూస్తూ గుమ్మంలో నించుంది నన్ను చూడగానే

''ఏం అలా వున్నారు?'' అని అడిగింది.

బరువుగా నిట్టూర్చాను. జరిగినదంతా చెప్పాను.

శాంత మౌనంగా ఎటో చూస్తూంది.

''శాంతా! ఈ చీర కట్టుకోడానికి పనికిరాకపోయినా, నీకో అరడజను జాకెట్లు, పిల్లలకి నాలుగేసి లాగులు, నాకో లుంగీ...'' దుఃఖంతో గొంతు బొంగురుపోయింది. నవ్వాను-నవ్వాలని కాదు-నవ్వు రానూలేదు.

శాంత మాట్లాడలేదు.

''నీకు చేసిన వాగ్దానం నిలబెట్టుకోలేకపోయాను శాంతా. నా కోరిక ఇలా రూపాంతరం చెంది అణువులుగా మారిపోతుందని అనుకోలేదు. నిన్ను ఆశపెట్టి అంతలోనే నిప్పులతో కొట్టాను. క్షమించు'' అన్నాను. నా గుండెలో నీళ్ళు మరుగుతున్నాయి. ఈ నెలలో మరో ముప్ఫై రూపాయలు చీరకోసం ఖర్చుపెట్టి, కుటుంబసమేతంగా పదిరోజుల పాటు పస్తులు పడుకోలేని నిస్సహాయత, నాకళ్ళని తడితడిగా చేస్తూంది.

ఆఖరికి—''ఈ వేళ కూర మాడిపోయిందండి'' అని మాత్రం అంది శాంత—ఒణికే గొంతుతో.

ఇప్పుడు కూరగొడవ ఎందుకో నాకు అర్థంకాలేదు. అర్థమయ్యేసరికి శాంత అక్కడలేదు.

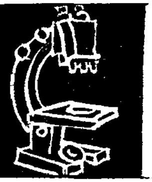
కిటికీలోంచి గదిలోకి ఉరుకుతున్న సాయం సూర్యుడు చాలా వేడిగా ఉన్నాడు. లావాలా కెరటాలు వేస్తున్నాడు.

★

పొంగితే....

—సుభాష్ చంద్ర

చివికి చిల్లులుపడ్డ జీవితాలకు
మాయమాట్ల-మాట్లు వేయకండి-
భగ్గుమనే హృదయాలపై
నీవు కప్పే శాంతివచనాల రగ్గు ఆగుతుందా-
గట్లు వొరుసుకు ప్రవహించే మనుష్య నదులకు;
కాంక్రీటు లేని కాంట్రాక్టరు అధికారం గట్లు
ఎన్నాళ్లు నిలుస్తాయి-
మానవాళి జలపాతం
దూకి దూకి
ఏరులై
నదులై
సముద్రాలై
ఉప్పొంగి, పొంగి, పొరలి. ...

విజ్ఞాన వీధుల్లో...

సాగర గర్భంలో రహస్య ప్రవాహాలు

సముద్రంలో దూసుకుపోసాగింది ఓడ. ఆ ఓడ పైభాగంనుండి చుట్టూ పరిశీలనగా పరికించసాగాడు ప్రముఖ నావికుడు. అతని ముఖంచూస్తే అతనేవో ఆలోచనల్లో మునిగివున్నట్లు అరమవుతుంది. ఉన్నట్లుండి ఉలిక్కిపడ్డాడు అతను. తన ప్రమేయం లేకుండానే ఓడ వేగం హెచ్చినట్లనిపించింది. కాని అతను ఇదమిత్థమని ఏమీ తేల్చుకోలేకపోయాడు.

అతనూహించినట్లే ఓడనడక తనకుతానుగా పెరిగింది. తీరాన్ని చేరుకున్నాక గానీ ఆ సత్యం స్పష్టమయింది. అతని ఆశ్చర్యానికి హద్దుల్లేవు. తను నడిపిన దాని కన్నా ఎక్కువ వేగంతో ఓడ నడిచిందన్న నమ్మలేని నిజం అతని మనసులో కుతూహలాన్ని సృష్టించింది.

కథకాదు, ఇది జరిగిన కథ. ఈ కథలోని నావికుడు ఎవరో కాదు_బెంజిమన్ ఫ్రాంక్లిన్. 18వ శతాబ్దంలో అట్లాంటిక్ సముద్రంలో పయనించినప్పటి సంగతియిది. అమెరికా దేశపు ఓడలు ఇంగ్లండు ఓడలుకన్నా రెండువారాలు తక్కువ వ్యవధిలో అట్లాంటిక్ సముద్రాన్ని దాటగలిగాయి మరి ఈవింతకు కారణం ఆ సముద్రంలోని రహస్య జలప్రవాహాలే!

జలధి అంతులేని వింతలకు నిలయం. కాని రహస్య జలప్రవాహాల విషయం వింతలలో వింత. సముద్రాలలో ఎవ్వరికంటా పడకుండా మౌనంగా సంచారం కావిస్తుంటాయి ఈ రహస్య ప్రవాహాలు. దాదాపు 965 కి. మీ. వెడల్పు వరకు ప్రవహించే యీ శక్తివంతమయిన ప్రవాహాలముందు హైడ్రోజను బాంబు సైతం చిన్నపిల్లల ఆటతుపాకిలా వుంటుందంటే అతిశయోక్తికాదు.

ఎంతోమంది సముద్రాలపై పయనించారు. కాని, క్రీ. శ. 1513 వరకుఎవరూ వీటిని గుర్తించలేదు. పోన్సు_డి_లోన్ అనే స్పానిష్ దేశస్థుడు ఫ్లోరిడా తీరంలో పయనిస్తూ వాటిని గుర్తించాడు. షుమారు 250 సం॥ తరువాత అమెరికా దేశస్థుడైన బెంజిమన్ ఫ్రాంక్లిన్ ఈ విషయంలో చాలా శ్రద్ధ తీసుకున్నాడు. మరుశతాబ్దంలో లెఫ్టినెంట్ మాథ్యూ ఫాంటైన్‌మారీ (అ. సం. రా) ఈ దిశలో కృషిచేశాడు ఫలితంగా నార్త్ అట్లాంటిక్, నార్త్ పసిఫిక్ సముద్రాలలోని ప్రవాహాల్లు బయటపడ్డాయి. ఈ రహస్య ప్రవాహాల్లో గల్ఫ్ స్ట్రీమ్, సర్గాసూఫీ, క్రాంవెల్

అట్లాంటిక్, పసిఫిక్, హిందూమహాసముద్రాలలోని రహస్య ప్రవాహాలు ప్రముఖమయినవికాని, అన్నింటిలోనూ గల్ఫ్‌స్ట్రీమ్ పెద్దదని చెప్పుకోవాలి.

ఈ ప్రవాహాలు ఏర్పడడానికి సూర్యుని వేడిమి, భూభ్రమణం, ద్రవించే ఖండాలు, ఋతుపవనాలు దోహదం చేస్తాయి. సూర్యుని వేడిమివల్ల సముద్రజలం ఆవిరయి, దాని ఉప్పదనం పెరుగుతుంది. చల్లబడ్డప్పుడు దాని సాంద్రత పెరిగి, అది సముద్రంలోనికి లోతుగా ప్రవహిస్తుంది. భూభ్రమణంవల్లకూడా జల సమూచయాల భ్రమణదిశ మారుతుంది. కరిగే మంచుకు రెండు ప్రతిక్రియలుంటాయి. మొదటిది—మంచుకరిగి సముద్రానికి స్వచ్ఛ జలాన్ని అందిస్తుంది. దాంతో ఉపరితల ప్రవాహాలు ఏర్పడతాయి. రెండవది—మంచు కరగడంతో నీరు చల్లబడి, అది నీటిలోకి లోతుగా పోతుంది. వెచ్చటినీరు ధృవాలవద్దనున్న మంచుప్రదేశాలకేసి పయనిస్తుంది; చల్లటి నీరు లోతునవున్న భూమధ్యరేఖను చేరుకోజూస్తుంది. పవనాలవల్లకూడా ప్రవాహాలదిశ మారుతుంది. ఒక్కొక్కప్పుడు పవనాలు వీచే దిశలోనే ప్రవాహాలూ వుంటాయి. అట్లాంటిక్‌లోని ఉత్తర-పూర్వప్రవాహం అలాంటిదే.

ఈ రహస్య ప్రవాహాలవల్ల ప్రయోజనాలు కోకొల్లలు. వీటివల్ల శాన్‌ఫ్రాన్సిస్కోకు పొగమంచు, నార్వేదేశానికి మంచులేని నౌకాశ్రయాలు లభిస్తున్నాయి. పెరూ, పశ్చిమాఫ్రికాలు వీటి కనికరంతోనే కమ్మని మందమారుతాలు పొందగలుగుతున్నాయి. ఈ ప్రవాహాలే లేకుంటే బ్రిటనుదేశం చలికాలంలో మంచునిండిన మరుభూమిగా తయారయ్యేది. ఇవి సాగరగర్భాన్ని మథించి ఎన్నో విలువయిన ఖనిజాలను వెలికి తీస్తాయి. ముఖ్యంగా నార్వే, పోర్చుగల్ లాంటి మత్స్య పరిశ్రమకు ప్రాధాన్యాన్నిచ్చే దేశాలు ఈ ప్రవాహాలకు ఎంతైనా ఋణపడివుంటాయి. ఆహారానికి పనికివచ్చే చేపలు 80% వీటివల్లనే లభిస్తున్నాయి. బీజవ్యాప్తికూడా ఇవి సహకరిస్తాయి. వీటి కారణంగానే సౌత్ పసిఫిక్ అంతటా కొబ్బరిచెట్ల బీజవ్యాప్తి జరిగింది. ప్రపంచమంతటా జీవితాన్ని పంచడంలోనూ, శీతోష్ణస్థితిగతుల్ని మితపర్చడంలోనూ వీటి పాత్ర ప్రముఖం. మొత్తంమీద, ఒకటీ అరా నష్టాలున్నా, వీటివల్ల లాభాలే ఎక్కువ.

ఈ ప్రవాహాలనుగూర్చి సమగ్రంగా తెలుసుకునేందుకు ఆధునిక పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి. వాటివల్ల అనేక ప్రయోజనాలు ఆశించవచ్చు. షిప్పింగ్ కంపెనీలకు వీటివల్ల ఎంతోలాభం. వీటిని తెలివిగా ఉపయోగించుకోగలిగితే ఇంధనాల ఖర్చును తగ్గించుకోవచ్చు. అలాగే మిలిటరీ ప్రయోజనాలకుకూడా వీటి సమగ్ర పరిచయం ఎంతైనా అవసరం.

నిజంగా ఇవి అంతులేని ప్రయోజనంతో కూడుకున్న వింతప్రవాహాలు. గల్ఫ్‌స్ట్రీమ్‌ను గురించి పరిశోధిస్తున్న లెఫ్టినెంట్ జాన్ ఇలియట్ పిల్స్‌బరే అన్నమాటలు యదార్థమే—"ప్రపంచంలోని వింతలన్నీ కలిసినా సముద్రంలోని ఈ ఒక్క రహస్య ప్రవాహానికి సరితూగలేవు."

★

రేపటి బొమ్మలు

ఇచ్ఛాపురపు రామచంద్రం

నేను మీకు కమ్మని కథ చెప్పబోవడం లేదు. కథ తాలూకు లక్షణాలను కొంతవరకు ఆకళింపు చేసుకోగలిగిన నేను దీన్ని కథ అని అనడానికి సాహసించలేక పోతున్నాను. ఇది ఒక యిజమ్ (దీనికి తెలుగు పదం వాడి మిమ్మల్ని యిరుకులో పెట్టదలుచుకోలేదు. మనం కొన్ని ఆంగ్ల పదాలనే అతి త్వరగా అర్థం చేసుకోగలమని నా

విశ్వాసం). వాస్తవికత, అధివాస్తవికతల పోకడల గురించి తెలిసినా— దీన్ని ఆ కోవలోకి చేర్చడానికి ధైర్యం చాలడంలేదు. దీన్ని ఒక ప్రత్యేక రచనా ప్రక్రియ అనడమే సబువేమో!''

కథ అనగానే - జీవితంలాగే ప్రారంభం అంటూ ఉండాలి. అది మిట్టపల్లాలవెంట పరుగెత్తాలి. చివరకు ముగింపు చేరు కోవాలి. ఈ కథనంలోని విషయానికి ఆదీ అంతమూ కూడా కనుచూపు మేరలో కని పించవు. అందుకే దీన్ని కథ అనక పోవడం.

* * *

ఒక్కొక్క క్షణం అతివిచిత్రంగా తటస్థపడుతుంది.

మనస్సునికలచి వేస్తుంది.

మెదడుని నిలబెట్టి ప్రశ్నలు వేస్తుంది.

వాటికి సమాధానాలు లభించవు.

ఇక ఆ అవస్థ పరమాత్ముడికే ఎరుక.

సరిగ్గా అటువంటి క్షణమే....అటు వంటి అనుభవమే ఎదురు కావడం నా దుర దృష్టం.

రోడ్డుమీద నడుస్తున్నాను.

అట్టే జనసంచారం ఉండే రోడ్డుకాదు.

అది మా వీధి తాలూకు రోడ్డే.

ఉలిక్కిపడ్డాను.

నా మెడకి బాణంలా గుచ్చుకుంది.

మరుక్షణం నేల వాలింది.

అది పక్షికాదు. పత్రం!

అది బాణంకాదు. బాణం ఆకారంలో చేయబడిన కాగితం.

ఒకరి సరసాలకు నోచుకునే వయసు కాదు నాది.

మరి - యిదేమిటి?

పరిసరాలు కలయజూశాను.

మేడమీద....బాల్కనీలో రెండు కళ్లు.

వికసించీ వికసించని నేత్రాల జంట!

ఆ నయన ద్వయంలో నేరం చేసి నట్లు - పశ్చాత్తాపం.

భయపడుతున్న భావన.

క్షమను కోరుతూ చూపులు.

నేలవాలిన కాగితపు బాణాన్ని అందు కున్నాను.

ఆ బాలికను గమనించనట్లే ముందుకు కదిలాను.

బాణం నా చేతిలోనే ఉంది.

పార్కుకి చేరుకున్నాను.

ఆ పాపమీద జాలివేస్తోంది.

ఆ వయసుకి ఆ చిలిపితనం సహజమే. అర్థం చేసుకోగలను. ఆ పాప అంత భయ పడటం అనవసరం.

అలవాటుగా బెంచిమీద కూర్చున్నాను.

సత్యం యింకా రాలేదు.

ఏదో వెలితిగా ఉంది.

మనిషి స్వభావంలో అలవాటు పడి పోవడం అనేది ముఖ్యమైనది. సాధారణ మానవులలో యీ అలవాటు పడిపోడం అనే గుణం కొంచం ఎక్కువగానే ఉంటుంది. ఆ సూత్రాని కతీతుణ్ని కాను నేను.

సాయంత్రం పార్కుకి రావడం అల వాటు. మరెక్కడా తోచదు. పనులు వాయిదావేసి అయినా సరే పార్కుకివచ్చి తీరాలి. వచ్చాక - ఆ సిమెంటు బెంచి మీదే కూర్చోవాలి; కూర్చుందుకు ఏ బెంచి అయితేనేం? అలా వీల్లేదు. అలవాటుగా కూర్చునే సిమెంట్ బెంచియే కావాలి. మరోదాని మీద కూర్చుంటే తృప్తి ఉండదు. నా పక్కన, ఆబెంచీమీద సత్యం ఉండాలి. ఇద్దరమూ కబుర్లు చెప్పుకోవాలి, దీనిలో మళ్ళీ ప్రత్యేకత; ఆకబుర్లు సత్యం తోనే సాగాలి. లేకపోతే అసంతృప్తి. కారణం అలవాటు; చెప్పవచ్చేదేమిటంటే మనుషులు కొంత వయసు వచ్చాక యీ అలవాటు పడిపోవడం అనే గుణానికి ఎక్కువగా లొంగిపోతూంటారు. ఇది మంచిదో కాదో తెలియదు.

సత్యం రాకపోవటంతో ఒంటరి తనంలో ఉండిపోయాను.

చాలాప్రమాదాలకి కారణం ఏకాంతం.

మనిషి నలుగురిలో ప్రవర్తించే తీరుకీ; ఏకాంతంలో ప్రవర్తించే తీరుకీ వ్యత్యాసం ఉంటుంది. ఈవ్యత్యాసాన్నుంచి ఉద్భ వించినదే ఏమో సభ్యత? ప్రవర్తనలో నేకాకుండా ఆలోచనా వైఖరిలోకూడా మార్పు కలగజేస్తుంది ఏకాంతం.

చేతిలోని కాగితం చూడాలనిపించింది.

అదేదో ఉత్తరంలా ఉంది.

కుతూహలం!

మనిషి ఔన్నత్యానికి, పతనానికీకూడా హేతువు కుతూహలం.

ఉత్తరం తెరిచాను. ఎందుకో నావేళ్లు వణుకుతున్నాయి.

"ప్రియమైన మాధవరావుకి,

నమస్కరించి నీ ప్రేయసి విమల వ్రాయునది. నేను క్షేమముగా ఉన్నాను. నీవు క్షేమముగా ఉన్నావని తలుస్తాను. నీ దగ్గరనుంచి ఉత్తరము వచ్చి చాలారోజు లైనది. ఈమధ్య నువ్వు మా ఇంటికి కూడా రావడములేదు. నాకు విచారముగా ఉన్నది. నిన్ను చూడాలని ఎంతగానో ఆశపడుతున్నాను. నీ దర్శనము దొరుకుట లేదు. నాకు దుఃఖము వచ్చుచున్నది. నీ కొరకు కన్నులు కాయలు కాసేలా చూస్తు న్నాను.

అసలు నువ్వెందుకు రావడము లేదు? నేనంటే కోపమా? ఎందుకూ?

నీకోసం చంద్రునికొరకు కలువలా ఎదురు చూస్తున్నాను.

నా హృదయం నీకర్పించాను. అందుకు ప్రతిఫలం యిదా? నన్నెందుకిలా వేధిస్తు న్నావు? మనసు విప్పి నాతో ఒకసారి మాటలాడవా!

నీకౌగిలిలో కరిగిపోవాలని ఉవ్విళ్ళూరు తున్నాను. నన్ను చూడటానికి రావడమే లేదు నువ్వు. మనసిచ్చిన దానికి ఫలమా ఇది? నేనుచేసిన నేరమేమిటి? ఇలా మూగవేదన అనుభవించ వలసిందేనా? ప్రేమించినం దుకు శిక్షయిది?

నేను నిన్నెంతగా ప్రేమిస్తున్నానో మాటలలో చెప్పలేను. నా హృదయం అర్థం చేసుకోగలవనే ఆశతో జీవిస్తు న్నాను. నన్ను నువ్వు ప్రేమించకపోతే ఆత్మహత్య చేసుకుంటాను. అంతకంటె

మరొక తోవ కనిపించడము లేదు.

ఈ ఉత్తరమునకు వెంటనే సమాధానము వ్రాస్తావని ఎదురు చూస్తూంటాను.

ప్రేమతో .... విమల."

త్రుళ్లి పడ్డాను.

ప్రపంచమంతా అంధకార బంధురమై పోయినట్లనిపించింది.

నన్నూ, నా కళ్ళనీ నేనే నమ్మలేక పోతున్నాను.

కళ్లు చీకట్లు క్రమ్మసాగాయి.

కొన్ని నిముషాలు పట్టింది తేరుకునే సరికి.

ఇక సత్యం రాదని నిర్ధారణ చేసుకుని పార్కు బయటకు వచ్చాను.

ఏం చేయాలా అని ఆలోచిస్తూనే అడుగులు వేయసాగాను.

సాయంసమయాలు ఒంటరిగా గడపడం అతి కష్టం.

అప్రయత్నంగానే సారంగపాణి యింట్లో అడుగుపెట్టాను.

2

నేను వెళ్లేసరికి సారంగపాణి యింటి వాతావరణం బాగులేదు.

ఒక అబ్బాయి ఏడుస్తున్నాడు. తల్లీ తండ్రే కాబోలు గొంతు చించుకుంటున్నారు. వరండాలో నా కోసమే అన్నట్లు వాలుకుర్చీ ఎదురుచూస్తూంది. దాన్ని ఆక్రమించుకుని సారంగపాణిని పిలిచే అవకాశం కోసం ఎదురుచూడసాగాను.

లోపల జరుగుతున్న కల్లోలం స్పష్టంగా తెలిసి రావడంలేదు.

ఏడ్పులు, కేకలు తారస్థాయినంటాయి.

కిరణ్ ప్రొడక్షన్స్ చిత్రంలో
కొత్త హీరోయిన్ రాధిక

ఏమైతే ఐందని లోపలికి నడిచాను.

అక్కడి దృశ్యం నన్ను నిశ్చేష్టుడిని గావించింది.

ఆరేళ్ళ కుర్రాడు. ముక్కుపచ్చలారని ముద్దుల అబ్బాయి గది మధ్యలో నిలబడి ఏడుస్తున్నాడు. ఆ బాలుడి కటు తల్లీ, ఇటు తండ్రి. ఇద్దరి ముఖాలూ ఎర్రబడి ఉన్నాయి. వారి కళ్లల్లో ఆవేదనా, ఆరాటమూ.

పసివాడి చెంపలు తట్లు తేరిఉన్నాయి.

అది చూసేసరికి—నేనా తల్లితండ్రులని ఎంతమాత్రమూ క్షమించలేక పోయాను.

కుర్రవాడు తెలియక ఏదో తప్పుచేసి ఉండవచ్చు. వాడిని క్రమశిక్షణలో పెట్టడం తల్లి తండ్రుల బాధ్యతే. కాదనను. కాని-

శిక్షణకీ శిక్షకీ చాలా అంతరం ఉంది. పిల్లల పట్ల శిక్ష అనేది చాలా ప్రమాదకరంగా పరిణమిస్తుంది. శిక్షణతో సరిదిద్దవచ్చు కాని శిక్షతో ఎంతమాత్రమూ బాగు చెయ్యలేము. కొట్టడం మొదలుపెడితే పిల్లలు ఒట్టి మొండి వాళ్లయిపోతారు తప్ప ప్రయోజనం ఉండదు. పసిపిల్లల మనస్సు అతి సున్నితంగా ఉంటుంది. శిక్షణ దానిని మంచివైపు వంచుతుంది. శిక్ష - లేత మనసుని విరిచివేస్తుంది. ఇది నా ఉద్దేశం. అందుకే 'స్పేర్ ద రాడ్, స్పాయిల్ ద ఛైల్డ్' అన్న ఆంగ్లవ్యాసకర్తతో నేను పూర్తిగా వ్యతిరేకిస్తాను. అంతేకాదు, బిడ్డలను కొట్టే తల్లితండ్రులు నా కంటికి రాక్షసుల్లా కనుపిస్తారు. పిల్లల పెంపకం అనేది మధురమైన బాధ్యత. ఈ బాధ్యతని సక్రమంగా సహనంతో నిర్వర్తించలేని వారికి పిల్లలని కనే అధికారం లేదు.

నన్ను చూసి - సారంగపాణి తమ్ముడు భోరుమన్నాడు.

అతని భుజంమీద చెయ్యివేసి యివతలికి తీసుకువచ్చాను.

"ఏం జరిగింది?" అడిగాను.

"... ... ..."

"పిల్లవాడు ఏం చేశాడు? నువ్వు విజ్ఞుడి వనుకుంటూ వచ్చా విన్నాళ్లూ. కాని .. నువ్వూ అందరిలా నేరానికి ముందు శిక్ష అని నమ్మి ఆచరించే వాడివని భావించలేదు. ఇంతకీ - చెంపలు పగులగొట్టించుకునే అంత శిక్షకు నోచుకునే నేరం ఏం చేశాడా పసివాడు?"

"వాడు....వాడు.... వాడిమీద ఎన్ని ఆశలు పెట్టుకున్నామో! అవన్నీ ఏం కావాలి? వాడు దొంగ ఐపోయాడు! —"

విపరీతమైన బాధతో ఎలాగో అన్నాడా చివరిమాటలు.

కన్నుల ముందు ముళ్ళ కొరడా ఝళిపించి నట్లయింది.

గుండె బీటలు వారిందేమో అన్న భావన.

"నేను నమ్మను—" ఖచ్చితంగా చెప్పాను.

"కాని ...నిజం అదే. మొదట నేనూ నమ్మలేదు. కాని ...అనుభవాలు ఒకటా రెండా? చివరకు - ఆ చేదు నిజం నమ్మవలసివచ్చింది."

"వాడి వయసెంత? 'దొంగ' అన్న పదం తప్పులేకుండా స్పష్టంగా వ్రాయనయినా వ్రాయగలడనుకోను"

"అందుకే నా కింతబాధ. ఏమీ తెలియని వయసులోనే వీడు దొంగతనం ప్రారంభించాడు.

ఈ దుర్గుణం వాడిలో వయసుతోపాటు వేళ్లు పెంచుకుని-వాడితోపాటే పెరుగుతూ- చివరకి వాడినొక గజదొంగనో, బందిపోటునో చేసి విడచిపెడుతుందేమో!"

అతని బాధ నా కర్థమైంది.

బిడ్డకి బంగారు భవిష్యత్తుకోసం సోపానాలు నిర్మించడంలో అతను శాయశక్తులా కృషిచేసే మనిషే! కాని ఇలాగ అయ్యాక ఆ సోపానాలెవరికోసం? ఇదీ ఆ తండ్రి ఆవేదన. ఆ తండ్రిపాత్ర నిజంగా కష్టమైనదీ, క్లిష్టమైదీను.

"ఒక దొంగతనమే కాదు. మొండి

త్తుతరవా తిసిన డబ్బు లెలా ఖర్చు
పెట్టాడో వాడిచేత చెప్పించలేకపోయాం!''

కన్నీరు ఆపుకున్నాను.

ఇంకా లోపలినుంచి ఆ కుర్రవాడి
ఏడుపు వినపడుతూనే ఉంది.

అక్కడ ఉండలేకపోయాను

రోడ్డుమీదకు వచ్చాను.

3

సంగమయ్యా నేనూ ఒక వయస్సు
వాళ్లమే. చిన్నప్పటినుంచీ స్నేహం.
అతన్ని చూసి చాలా కాలమైంది. ఎలాగు
మరొక పనిలేదు కదా అని వాళ్ళగడప
ఎక్కాను.

సంగమయ్యా అతని భార్యా ఎవరి
గురించో జాలిగా మాట్లాడుకుంటున్నారు.

''రావయ్యా! కూర్చో! బహుకాల
దర్శనం. ఏమిటి విశేషాలు?''

''ఏమున్నయ్! ఏమయినా ఉంటే మీరే
చెప్పాలి....

''సరే! విశేషం ఉంది. చెప్తాను
కూర్చో! ఈ వీధిలో....అతని పేరేమిటో
గుర్తులేదు....ఎర్రమోటారు సైకిలుమీద
సంగేళీ రాజులా తిరుగుతూంటాడు. ఆఁ..
ఆరణి....తెలుసుగా?''

''కొంచెం తెలుసు.''

''అతనేం చేశాడో తెలుసా?''

''తెలియదు. ఏం చేశాడేం?''

''అతని వయసు నలభైపైనే. ఆవిడ
ఉత్తమా యిల్లాలు. భూదేవి అంతటి
ఓర్పు. ఈ వయసులో అతనేం చేశాడో
తెలుసా? కాలేజి అమ్మాయిని పెళ్లిచేసు
ఇరవై ...

భగవాన్! ఏమిటిది? ఇవాళ ఉదయం
లేస్తూ ఎవరి ముఖం చూశాను? ఒకదాని
వెంట ఒకటిగా అన్నీ విపరీత వార్తలే
వినిపిస్తున్నా యేం?

''మరి ఆ యిల్లాలు....''

''ఏం చెయ్యగలదు? ఉందిగా మతం
మార్చుకోడం అనే తారకమంత్రం? ఆ
దౌర్భాగ్యుడు మతం మార్చుకుని రెండో
పెళ్ళి చేసుకున్నాడు. చట్టం ఏమీ చేయ
దతన్ని.''

''అదిసరే! తనకంటె రెట్టింపు వయ
సున్న మగవాడిని ...పెళ్లయి పిల్లలు కల
వాడిని....అతని పెళ్లాం ఉండగానే....ఆ
కాలేజి అమ్మాయి ఎలా వరించింది
మూర్ఖంగా?''

''నాగరికత వేసే నాసిరకపు చిగుళ్లు.
వ్యవస్థ తాలూకు కుక్కమూతి పిందెలు.
స్వేచ్ఛా ప్రపంచం అనే పొలంలోని
కలుపు మొక్కలు....అసలు మనం ఆలో
చించవలసింది ఆ అమ్మాయి గురించీ
కాదు, అతని గురించీ కాదు.''

''మరి?''

''అతనేమీ పెద్ద ధనవంతుడు కాడు.
మొదటి భార్యకు ముగ్గురాడపిల్లలూ ఒక
మగపిల్లవాడూ. ఆ సంసారాన్ని పోషించ
గలగడమే అంతంత మాత్రం. పెద్దమ్మా
యికి పన్నెండో పదమూడో ఉంటుంది
వయస్సు. ఆ పిల్లపెళ్లీ ....కట్నాలూ....
కానుకలూ....''

సంగమయ్య మాట పూర్తికానే లేదు.

సుడి గాలిలా వచ్చిందొక అమ్మాయి. సంపెంగ మొగ్గలా చక్కగా ఉందా అమ్మాయి.

"నా పెళ్ళి విషయం ఎవరూ ఆలోచించ నక్కరలేదు. కట్నాలిచ్చి పెళ్లి చేసుకునే కర్మ నాకేమిటి? కోరి, వేడి నన్ను ఏ ఆఫీసరో ఎగరేసుకుపోతాడు. నే నందమైనదాన్ని ..."

సంగమయ్యా నేనూ విభ్రాంతులమై పోయాం.

నెత్తిమీద పిడుగు పడినట్లు,

ఊహించని - ఆశించని - చర్య!

అమ్మాయి మెరుపుతీగెలా పక్క పోర్షనులోకి దూసుకుపోయింది.

సంగమయ్య భార్య మెల్లగా అంది. "ఆ అమ్మాయి అందమైనదే, చక్కని కంఠం కూడాను. కాస్త గర్వం అంతే! చిన్నతనం కదా? మంచీ చెడూ తెలియదు. పుల్ల విరిచి పొయ్యిలో పెట్టినట్లు మాట్లాడుతుంది. తల్లి అందమైతే పుణికి పుచ్చుకుంది కాని - ఆ వినయమూ అణకువా అబ్బలేదు...."

సంగమయ్య దగ్గరనుంచి శెలవు తీసుకున్నాను.

నా గుండెలు మండుతున్నాయి నెగడులా.

మనిషిమీద వయసుకి చాలా ప్రభావం వుంటుంది. పాతికేళ్ళవరకూ మగవాడు తన వయస్సు గురించి అబద్ధం చెప్పడు. నలభై యా ఏభయ్యేల మధ్య తన వయసుని పెంచిచెప్తాడు. అనంతరం తన వయస్సుని తలచుకుని గర్వపడటం ప్రారంభిస్తాడు. నలభై పొలిమేరలు ప్రమాదకరమైన వంటారు శాస్త్రజ్ఞులు. రెండవ యౌవనదశగా ఉదహరిస్తారు. ఆ సమయంలో మగవాళ్లు చిత్రంగా ప్రవర్తిస్తారట. ఆరణీ-రెండవ పెళ్ళి చేసుకోవడం యీకోవకే చెందుతుందేమో! భుజాలమీది బాధ్యతలు మరచి బంగారులేడి వ్యామోహంలో పరుగులెత్తడం భావ్యమా/నలభయ్యేళ్ళ వ్యక్తిత్వమూ, వివేకమూ, అనుభవమూ, జ్ఞానమూ-అన్నీ ఏగంగలో కలిశాయి? సరే. వయసు ఆరణిని అంధుణ్ని చేసి వదిలింది,

ఆ పాప?

వికసించని కుసుమం. కోరక దశలోనే ఉంది.

ప్రపంచం గురించి ఏమీ తెలియదే! జీవితపు బాటలోని రాళ్లూ రప్పలూ ముళ్లూ, ముళ్ళపొదలూ ఏమీ తెలియవే! స్త్రీ జీవితం ఎన్ని వైరుధ్యాల సమన్వయమో ఆకళింపు చేసుకునే వయసు కాదు. ఆకులచాటున అణిగిమణిగి వుండవలసిన కుసుమకోరకం అకాలంలోనే పుష్పించడమా! ఈపాప మిడిమిడి జ్ఞానం ఎక్కడికి దారితీస్తుంది?

4

లాభంలేదు.

మెదడు నిప్పులగుండం ఐపోయింది.

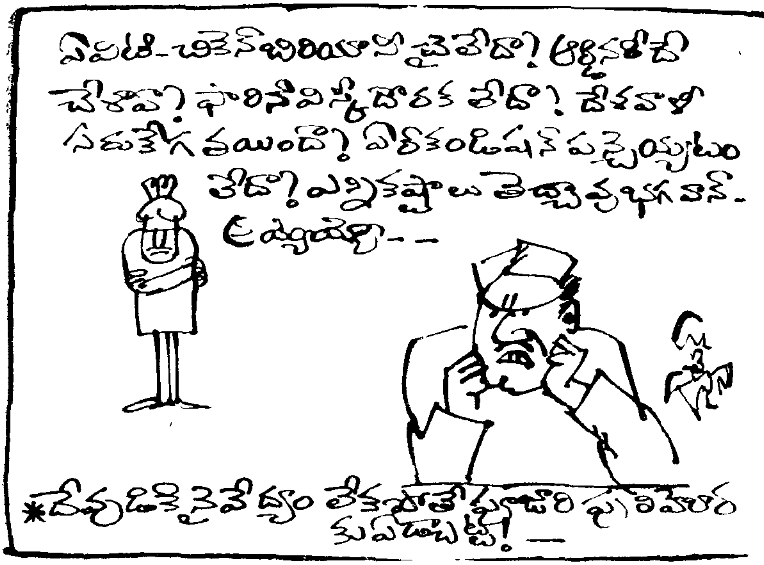
ఎవరితోనయినా చెప్పుకోవాలి.

నా వేదనను చల్లార్చుకోవాలి,

అంతవరకూ శాంతి వుండదు. స్తిమితం చిక్కదు.

నడుస్తున్నాను.

గమ్యమనేది లేదు.

ఆలోచనలతో పరిపరివిధాల పోతోంది మెదడు.

హటాత్తుగా ఎవరో నాచెయ్యి పట్టుకు ఆపారు.

చూశాను-ఆలోచనలనుంచి తేరుకుని.

సత్యం!

భగవంతుడే సాక్షాత్కరించినట్లనిపించింది.

గుండెల బరువు తగ్గించి మనసుని చల్లబరిచే స్నేహితుడు భగవంతుడితో సమానమే కదా?

''సమయానికి కనిపించావు. సాయంత్రం పార్కుకి రాలేదేం?''

''చిన్నపని తగిలింది. ఇంతకీ విశేషమేమిటీ?'' అడిగాడు సత్యం.

సత్యం నాకంటే ఐదేళ్లో ఆరేళ్లో చిన్నవాడు. అయితేనేం, నాకంటె జ్ఞాని. లౌకికం తెలిసినవాడు, నావంటి అమాయకుడి కళ్లు తెరిపించ గలిగేవాడు. నాసందేహాలను తీర్చగలిగినవాడు. సంశయాలను నివృత్తి చేయగలిగేవాడు. అందుకే సత్యం అంటే నాకు అభిమానమూ, గౌరవమూ.

''ఈప్రేమలేఖ చదువు.''

''పద. అలా పార్కులోకి పోయి కూర్చుందాం. అక్కడయితే దీపాలుంటాయి''

అలవాటుగా కూర్చునే బెంచీమీద కూర్చున్నాం.

అతను ఐదు నిముషాలలో ఆ లేఖ చదివేశాడు.

''బాగానే రాసింది కొంచెం భాషా, భావమూ యింప్రూవ్ చేస్తే రచయిత్రీ, కవయిత్రీ కాగల సూచనలు కనిపిస్తున్నాయి.''

"ఆ అమ్మాయి కెన్నేళ్ళుంటాయనుకున్నావు?" అడిగాను.

"ఎనిమిదినుంచీ ఏభయ్యేవరకూ ఎంతయినా వుండవచ్చు."

"ఎనిమిది కాదుకాని తొమ్మిదో పదో ఏళ్ళుంటాయి. అపాప వుండేది మావీధిలోనే."

"ఇంతకీ ఆ ప్రేమలేఖ నీకెలా వచ్చింది?"

"రోడ్డుమీద నడుస్తూంటే భుజంమీద వాలింది. మేడమీదనుంచి ఆ అమ్మాయి విసిరింది."

"నీముందుకానీ వెనకకానీ ఎవరయినా అబ్బాయి పదినుంచి పాతికలోపు నడుస్తూ ..."

"వెళ్ళి వుండవచ్చు. నేను గమనించలేదు."

"గురితప్పిన శరం అన్నమాట!" నవ్వాడు సత్యం.

"నా గుండెల్లో శూలంలా గుచ్చుకుంది."

"దేనికి?"

"తొమ్మిదోయేట ప్రేమలేఖ వ్రాసి- అంత ధైర్యంగా అబ్బాయి కందజేయడానికి ప్రయత్నించిన ఆ అమ్మాయి భవిష్యత్తుని తలుచుకుంటే భయంవేస్తూంది."

"చాలా అనవసరం."

ప్రశ్నార్థకంగా చూశాను. నా ఆవేదనని అతను గ్రహించలేదేమో అని అనుమానం కలిగింది. మళ్ళీ అన్నాడతను. "నీ భయం నిరాధారం. ఒకవేళ దానికి ఆధారమంటూవున్నా మనం చెయ్యగలిగిందేమీ వుందనుకోను. కొన్ని విషయాలు చెబుతాను, విను. నీవంటి ఛాందసుడికి నేను చెప్పబోయేది వింతగా ధ్వనించవచ్చు అంత మాత్రాన నామాటలు సత్యదూరాలేమో అని సంశయించ నవసరంలేదు.

ఈ నాటి ప్రేమ నీటిబుడగ వంటిదైపోయింది. ఇట్టే పుట్టి అట్టే చితికిపోతుంది. కనుక సీరియస్‌గా తీసుకో నవసరం లేదు. ప్రేమకోసం జీవితాలనీ భవిష్యత్తునీ వాడిదుడుకుల పాలు చేసుకునే పూర్వపు రోజులు కావివి. రొంప, దగ్గు వంటి సీజనల్ డిసీజ్‌లా యీ ప్రేమ ప్రతి వాళ్ళనీ వరిస్తుంది. లవ్ రెసిస్టెన్స్ పవరున్న వాళ్లు చాలా తక్కువ ఐపోయారు లవ్ వీక్‌నెస్‌కి కారణం ఎక్కువ సినిమాలూ, తరువాత మన సాహిత్యమూ. ఈ ప్రేమ ఒట్టి ఉల్బణం. దీని గురించి భయపడ నవసరం లేదు. ప్రేమ ఒక ఫ్యాషన్ లాగే దీని వయస్సు అత్యల్పం."

"అంతే అంటావా?"

"నిశ్చయంగా."

పాముల పుట్టలాటి నా మెదడు ఒకింత తేలిక పడింది.

మరొక పాముని బయటకు లాగాను. సత్యం నాగస్వరం ఊది దాన్ని వశపరచుకుని కోరల లోని విషం తీసి బయటకు పారేస్తాడని నా ఆశ.

"మరి- ఆరేళ్లయినా లేని కుర్రాడు దొంగతనం చేశాడు" చెప్పాను.

"అది-మరీ అరుదైన విషయం కాదు. భయపడ వలసినదీ కాదు."

"ఎలా?"

''కాలం మనిషిని మార్చుతుంది. వయస్సూ స్నేహాలూ వీటి ప్రభావంలో పిల్లలు తమకి ఇష్టం లేని పనులు కూడా చేస్తూంటారు. నిజంగా అది వారి స్వభావం కాకపోవచ్చు. నువ్వు చెప్పిన పిల్లవాడికి కాస్త ఎదిగిన స్నేహితులుండి వుంటారు. వాళ్ల గురించి ఇంట్లో తెలిసిపోయి-పెద్దలు జాగ్రత్త పడి వుంటారు. అందుచేత యీ పిల్లవాడిని దొంగతనం చెయ్యమని ఆ స్నేహితులు ప్రోత్సహిస్తూ వుండవచ్చు. స్నేహితులు మారితే పిల్లవాడు బాగు పడ తాడు. ఆ కట్టుదిట్టాలు అమలు పరచడమే దానికి మందు. క్రమ శిక్షణ తెలిసిన కుటుంబమే అన్నావుగా? ఆ పిల్లవాడు సన్మార్గంలో పడి తీరుతాడులే.''

రెండు క్షణాల పాటు మౌనంగా ఉండి పోయాను.

''ఆరణి నీకు తెలుసా?''

''మొన్ననే అతని గురించి విన్నాను. ఘనకార్యం చేశాడు. ఆ సందర్భంలో అతను చాలా (అన్) పాప్యులర్ ఐపో యాడు.''

''ఆ! అతనే. అతనికి ఆడపిల్లలున్నారు. పెద్దమ్మాయి వయసు పదకొండో పన్నెండో వుంటుంది. ఆ పిల్ల గురించి నూ సంగమయ్యా సానుభూతిగా మాట్లాడు కుంటూంటే హటాత్తుగా వచ్చి అందో తెలుసా?''

''ఏమంది?''

''వయసుకి మించిన పలుకు పలికింది. నా అందం చూసి ఏ ఆఫీసరో ఎగరేసుకు పోతాడట.''

''ఆత్మ విశ్వాసం మంచిదే కదా?''

''దాన్ని ఆత్మ విశ్వాసం అనడం సమంజసమేనా అని? అడియాస కాదూ?''.

''ఏమో? ఆశాభావం మంచిదయినా కావచ్చు, చెడ్డదయినా కావచ్చు. తేల్చవల సింది కాలమే. మనం కేవలం ఊహిం చడం తప్ప ఏమీ చేయలేం. ఊహలు నిజమౌతాయో కావో?''

''మరి-ఆరణి గురించి ఏం చెప్తావు?''

''చెప్పేందు కేముంది? చాపల్యం అనే బలహీనతకి బలి అయిన వ్యక్తి. నేర మంతా అతనిదే కాదులే. ఆ అమ్మాయిది కొంత. అతని వయసుది కొంత.''

''అర్థం కావడం లేదు.''

''నలభై ప్రాంతాలు మగాడికి ప్రమాద కరమయిన వయస్సు. మనిషి ఆ వయస్సులో మార్పు చెందుతూ వుంటాడు. ఆ మలుపు మంచి వైపయినా కావచ్చు, చెడువైపైనా కావచ్చు. యూత్ రిపీట్స్ ఎట్ ఫార్టీస్.''

''ఇంతకీ ఆ అమ్మాయి ఆరణిని మన స్ఫూర్తిగా అంగీకరించిందా? లేక, ఇదంతా ఆరణి ప్రోద్బలమేనా?''

''చెప్పలేం. ఇదొక కాంప్లెక్స్. చాలా విషయాలలో మనం పాశ్చాత్యుల ననుక రించడాని కలవాటు పడిపోయాం కదా?''

''ఊఁ.''

''అమెరికాలో ఇటువంటి ఆడ పిల్లలు వుంటారుట. ఇదొక మనస్తత్వం. ఫ్రాయిడ్ థీరీ ప్రకారం ఆడ పిల్లకి తండ్రంటే ఆపేక్ష. దీన్నేదో కాంప్లె క్సంటాడు. ఆ ప్రకారం అమ్మాయికి తండ్రి ఆదర్శపురుషుడిలా కనిపిస్తాడు.

కం(డిలాటి మగవాడినే పెళ్లి చేసుకోవాలను సంటారటువంటి అమ్మాయిలు. చాలా మంది యీ కాంప్లెక్స్ నుంచి బాల్యంలోనే దూరం ఔతారు. మిగిలిన వాళ్ళ మనసులో కండ్రి విపరీతమైన ప్రభావం కలిగిస్తూ వుండిపోతాడు. అటువంటి అమ్మాయిలు- వయో, రూప, గుణ గణాలలో తండ్రిని పోలిన మగవాడిని పెళ్లి చేసుకుందుకు ప్రయత్నిస్తారు. అటువంటి వారి ప్రయత్నాలు సఫలం అయితే యిలాటి విడ్డూరాలు జరుగుతాయి. అరుణిని పెళ్ళి చేసుకున్న అమ్మాయి యీ కోవకి చెందినదై వుండవచ్చు. అందుచేత-తప్పెవరిదన్న విషయం తేల్చుకోవాలంటే చాలా లోతుకి వెళ్ళాలి అది మన కసాధ్యం.''

చీకటిపడి చాలాసేపు అయింది.

కాలాతీతమైందంటూ యిల్లు చేరుకున్నాను

సత్యం సాంత్వనవచనాలు నాలో అట్టేసేపు మిగలలేదు.

భోజనంచేసి ఆరుబయట మంచంవేసుకుని మేనువాల్చే సరికల్లా ఆ సంఘటనలు పునశ్చరణకావడం ప్రారంభించాయి.

వ్యవస్థా వృక్షం అంతరించిపోతూ అంత్యకాలంలో పెట్టే కుక్క మూతి పిందెలు కావు కద!

రేపటి పౌరులు యివాళ ఎంత అన్యాయంగా ప్రవర్తిస్తున్నారు! బాల్యం దాటకుండానే సంఘచ్యుతులూ, ధర్మచ్యుతులూ ఐపోతున్నారు! వీరి నెవరు రక్షిస్తారు? ఏ వ్యవస్థ వీరికి ఆశ్రయమూ రక్షణా యివ్వగలదు? ఎటువంటి సంఘం వీరి నాదరించి చేరదీయ సమకట్టగలదు?

ఆలోచిస్తూంటే అంతా అయోమయంగా ఉంది.

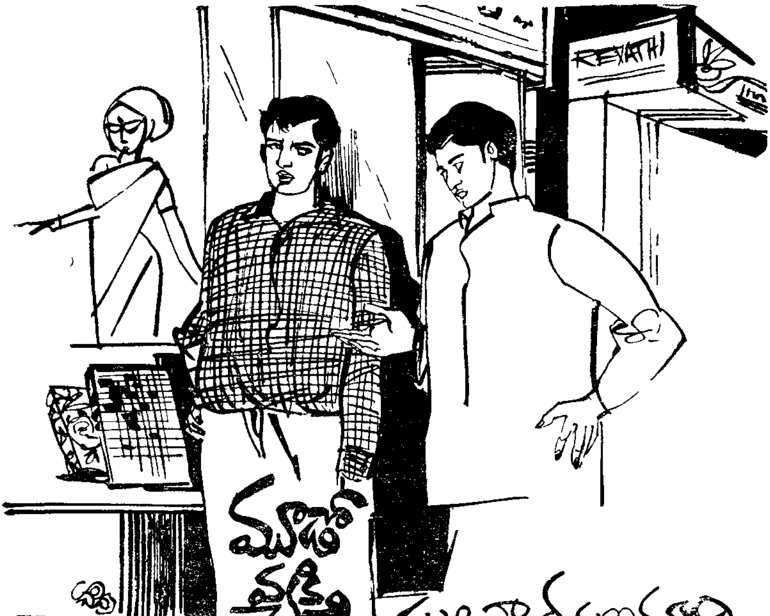
ఈ ఆవేదనకి అంతూ దరీ ఉన్నట్లు తోచడం లేదు.

సత్యం చెప్పిన చివరి మాటలు నా హృదయంలో ప్రతి ధ్వనించాయి.

''తరం మారుతూంటే మనిషి ఆలోచనా దృక్పథమూ, ప్రవర్తనా మారుతూంటాయి. మనిషికి మార్పు అనివార్యం. మనిషి ననుసరించి సంఘం తాలూకు స్వరూపం క్రమక్రమంగా మార్పు తెచ్చుకుంటుంది. నైతిక సూత్రాలు సడలించబడతాయి. ఈ తరం మనుషులు రాబోయే తరం గురించి ఆలోచిస్తే అంతా అయోమయంగనూ భయంకరంగానూ కన్పించడం సహజమే. కాని ఆ భయాలు సత్యం కావు. ఏ తరాని కాతరం తనకి తగిన సంఘాన్ని సూత్రాలనీ ఏర్పరచుకోగలదు. మంచికీ చెడుకీ మధ్యనుండే గీత మనుషులు గీసుకున్నది. అది స్థిరమూ కాదు. సత్యమూ కాదు. దృక్పథాన్నిబట్టి ఆ గీత అటూ యిటూ జరుగుతూ ఉంటుంది. జీవితం ఎప్పుడూ నిర్వచనాని కతీతమే. జీవితం ఒకే గాడిలో నడవాలనుకోడం వివేకం కాదు. అందుచేత ..మన భయాలన్నీ కేవలం ఊహా జనితాలు నిరాధారాలు.''

అలా అనుకోవడం ఆత్మ వంచనే కావొచ్చు. కాని-ఆ భావనలో సుఖమూ, శాంతీ ఉన్నాయి. అందుకే ఆ రాత్రి నిద్రపోగలిగాను.

★

మాజీ వ్యక్తి

సుస్మితా రమణమూర్తి

రాజమూర్తి గదిలో పచార్లు చేస్తున్నాడు. అంతులేని ఆనందంతో గంతులు వేస్తుందతని మనస్సు.

గదిలో నిశ్శబ్దం.

అతని అంతరంగంలో శాంతన కుదరని భావాల గజిబిజి, టేబుల్ మీద క్రొత్త మనీపర్స్.

పేపర్ వెయిట్ క్రింద గాలికి రెపరెపలాడుతున్న కొన్ని క్రొత్త పది రూపాయల నోట్లు, ఎనిమిది పదులు— అంటే ఎనభై రూపాయలు. మనీపర్స్‌లో వున్న దాంతో కలసి వెరసి నూట ఇరవై. అలా ఒకసారికాదు. రెండుసార్లు కాదు. అది నూట పదకొండోసారి రాజమూర్తి ఆనందంతో ఉక్కిరి బిక్కిరైన వైనం. బి. సీ. నాటి అతని చేతివాచీ 'అయిదూ నలభై' అంటోంది.

కాదన్నట్లు ప్రక్కింటి ప్లీడరుగారి గోడగడియారం ఆరుసార్లు తన గుండెను బాదుకుంది.

గబగబా గదిలోంచి రోడ్ మీదకి వచ్చిపడ్డాడు రాజమూర్తి. రోడ్డుమీద పడ్డ మేఁవిటని ఆశ్చర్యపోకండి. అతనిలోని ఆలోచన్లు అతణ్ణి రోడ్డుమీద పడేసి ముందుకు నడిపిస్తున్నయ్.

మెయిన్ రోడ్!

మహా పట్నంగా వెలిగిపోతోన్న

విశాఖపట్నంలోని ఒకే ఒక్క ఇరుకు సందుల్లాంటి మెయిన్ రోడ్!! రోడ్డు కిరువైపులా వున్న జీవంగల భవనాలు రోజురోజుకి ముందుకి వచ్చేస్తుంటే— పాపం! ఆ మెయిన్ రోడ్ గతి ఇరుకు సందు వైనంగాక మరేమౌతుది?— అని మీరంటే నేనుకూడా ఎంచక్కా మీ పక్షంలో చేరిపోతాను.

వచ్చే పోయే బస్సులు—

ఇటు పాదచారులు—

అటు వాహనాల రణగొణ ధ్వనులు—

అమ్మాయిల్ని చూస్తూ ఆనందిస్తున్న రోమియోలు—

ఫుట్‌పాత్‌లమీద మద్రాస్ మూర్ మార్కెట్‌లోలా రకరకాల దుకాణాలు వివిధ వింత జీవనోపాధులు!!!

ఆ రోజే తెరవబడ్డ ఓ హోటల్ మొదటిరోజు రిలీజైన 'డిష్యుం! డిష్యుం!!' తెలుగు సినిమాలా జనంతో కిటకిటలాడి పోతోంది.

రోడ్డుమీద నడుస్తున్న రాజమూర్తి అప్రయత్నంగా ఆ హోటల్ ముందు ఆగిపోయాడు— 'హోటల్‌కెళ్ళి కాస్త టిఫిన్ జేస్తే?' అనుకున్నాడు.

'గురూ! ధరలు మండిపోతున్నాయ్! నీకు ప్రియమైన మసాలదోశ అరవై పైసలైపోయింది. ఆపైన 'బ్రూ' మరో యాభై పైసలు. ఎలాగూ ఓ గంటలో భోజనం చేస్తావుగా? ఎందుకు పోనిద్దూ, అనవసరపు ఖర్చు!' రాజమూర్తిలోని రాజమూర్తి ఓ ఉచిత సలహా పారేశాడు.

అంతే ఆ హోటల్ వేపు మరి చూడకుండా ముందుకి నడిచాడు రాజమూర్తి.

తనవేపే వస్తున్న తన రూమ్మేట్ రాజుని చూసీ చూడనట్లుగా ప్రక్కనున్న బట్టల దుకాణం తాలూకు 'షోకేస్' వేపు చూస్తూండిపోయాడు రాజమూర్తి.

రాజు సరాసరి రాజమూర్తి దగ్గర కొచ్చి— "ఒరే, మూర్తీ! రేపేరా పరీక్ష ఫీజు కట్టడానికి ఆఖర్రోజు, ప్రతినెలా వచ్చినట్లే ఈ నెలకూడా ఇంటిదగ్గర్నుంచి డబ్బొచ్చింది కాని ఎవరో నా డబ్బుని కొట్టేశార్రా! ఎలాగైనా పరీక్ష ఫీజుకి ఓ నలభై సర్దరా, వచ్చే నెల్లో ఇచ్చేస్తాను" ఆత్రంగా అడిగాడు.

రాజమూర్తి ఇబ్బందిగా ముఖంపెట్టి "రాజూ! నీ వింతగా బ్రతిమాలాలా నన్ను? ఉంటే ఈపాటికి ఇచ్చేవాణ్ణి కాదట్రా? అయినా నా సంగతి నీకు తెలియదా, ఏఁవిటి? నీ బాధని ఆ మాత్రం గుర్తించలేనూ? అందులోనూ పరీక్ష ఫీజుకోసం అడుగుతున్నావ్..." అన్నాడు.

"సర్లేరా! నీ దగ్గర డబ్బుందేమోనని అడిగాను. మరేం పర్లేదులే! మన రమణమూర్తిని అడిగిచూస్తాను." అంటూ రాజు వెళ్ళిపోయాడు.

అంతవరకు 'షోకేస్' దగ్గర నిల్చున్న రాజమూర్తి ఆషాపు యజమాని దృష్టిలో పడ్డాడు.

"రండిసార్, రండి!" అని అతను ఆహ్వానించేసరికి దర్జాగాలోపలికి వెళ్లాడు రాజమూర్తి.

అప్పుడే వేయబడ్డ ట్యూబ్‌లైట్ల కాంతిలో ప్రతిబట్టా వింత అందాన్ని సంతరించుకుంటోంది.

"ఈ షర్టింగ్, చూడండిసార్! న్యూ వెరైటీ! జస్ట్ అన్ ప్యాక్ట్!" రకరకాల షర్టింగ్ పీసుల మీద రాజమూర్తి చూపులు పరుగులు తీస్తున్నయ్.

"ఈ స్ట్రెచ్ ఫేఁటింగ్ చూడండి సార్! ఫారిన్ ఇంపోర్ట్! నిన్ననే వచ్చింది. మీ కలర్ కి క్వైట్ సూటబుల్ సార్!"

"అవును. ఈ ఫేంటింగ్ చాలా బావుంది. చాలాకాలం మన్నుతుంది కూడా. ఎలాగైనా కొనేయాలి. ఏ షర్టైనా దీనిమీదకి సూటవుతుంది. రాజాలా తిరగొచ్చు. ఇంతకీ దీని రేటెంతో?" స్వగతంలా అనుకున్నా చివరి వాక్యం మాత్రం స్పష్టంగా వినిపించడంతో బట్టల్ని చూపించే అతను అన్నాడు "తీసుకోండి సార్! వోన్లీ హండ్రడ్ ఎండ్ ట్వెంటీ రుపీస్!"

"వాట్! హండ్రడ్ ఎండ్ ట్వెంటీ రుపీస్!!!" ఆశ్చర్యపోయాడు రాజమూర్తి.

రాజమూర్తిని చూపుల్తో ఎగాదిగా చూసిన షాపు యజమాని ఏదో అర్థం చేసుకున్న వాడిలా 'కేష్'లోకి వెళ్ళిపోయాడు. అంతే! అంతవరకు గిరగిర తిరుగుతున్న ఫేన్లు విశ్రాంతి తీసుకున్నాయ్. కొన్ని ట్యూబ్ లైట్లు ముఖాన్ని ముడుచుకున్నాయ్. "క్రిందటి నెల్లో ఇలాంటిదే మా ఫ్రెండొకడు యూజైకి తీసుకున్నాడు_" రాజమూర్తి వేపు అదోలా చూశారు_ షాపులో పని వాళ్ళు కూడా. ఇక అక్కడుండలేక షాపులోంచి బయటకొచ్చేశాడు రాజమూర్తి.

నెమ్మదిగా అడుగులో అడుగువేస్తూ నడుస్తున్నాడు.

అతని ఆలోచనలు మాత్రం గిరగిర తిరుగుతున్నయ్.

తాత్కాలికంగా అతని ఆలోచనల్లో సుజాత మహారాణీలా పీఠం వేసుకుని కూర్చుంది. 'సినిమాకు వెళ్దాం డార్లింగ్!' అంది ముసిముసిగా నవ్వుతూ _ ఏదోలా చూస్తూ.

"ఏంవయ్యా! బ్రతకాలని లేదా, ఏంవిటి? ఇదేంవైనా నీ ఇల్లనుకున్నావా? నీ ఇష్టమొచ్చినట్లు నడవడానికీను?___ పగటికలలు కనడానికీను??" కార్లోంచి ఆ పెద్దమనిషి ఎవర్ని చెప్మా అలా చీవాట్లేస్తున్నాడు? అనుకుంటున్న రాజమూర్తికేసి కోపంగాచూస్తూ ఆ పెద్దమనిషి___

"ప్రతి వెధవకి ఇదో నాటకమైపోయింది, కారుకింద పడితే పదో పరకో రాలుతుందని వెధవ్వేషం!" అంటూ కారుని స్టార్ట్ చేశాడు. తను రోడ్ మధ్యలో కారుకెదురుగా వుండం_చుట్టూ కొంతమంది చేరటం గమనించిన రాజమూర్తి పక్కకి తప్పుకుని ఫుత్ పేత్ మీదికి నడిచాడు. మళ్ళీ ఆలోచనల్లోకి జారుకున్నాడు. అవును. సుజాతని సినిమాకి తీసుకువెళ్ళాలి, చాలా రోజుల్నుంచి వెళ్ళాలనేవుంది. కానీ వెధవది సమయానికి చేతిలో డబ్బుండి చావడంలేదు. ఈరోజు తప్పకుండా సినిమాకి వెళ్ళాలి. ఎయిర్ కండిషన్డ్ థియేటర్! సెవన్టీ యమ్మెమ్ పిక్చర్! స్పెషల్ సర్కిల్! తను_తన ప్రక్క సుజాత! ఓహ్!.........

సుజాత ఆలోచనల్తో ఉబ్బితబ్బిబ్బవుతూ_మధురోహాల్తో గుండెల్ని స్పందించుకుంటూన్న రాజమూర్తి తన కెదురుగుండా వస్తున్న పాలమనిషికి 'డేష్' ఇచ్చేడు.

"ఓరి గో......" గట్టు తెగిన మహా ప్రవాహంలా ఆవిడ నోటినుంచి తిట్ల ప్రవాహం విజృంభించింది. ఆ దెబ్బతో ఆలోచన్లు, గీలోచన్లు కట్టిబెట్టి, ఆవిడకు క్షమాపణ చెప్పుకుని తన రూంవేపు నడక సాగించేడు రాజమూర్తి.

మళ్ళీ మామూలే. అతని ఆలోచనల నిండా సుజాత, 'సినిమాకి తీసుకుని వెళ్తే బాగానేవుంటుంది,' అనుకున్నాడు. 'ఎందుకు బావుండదు? బాగానేవుంటుంది కానీ ఖర్చంతా నీవే భరించాలోయ్! అధమం ఓ పదైనా అవుతుంది. ఎందుకులెద్దూ?_ఆవిడేమైనా సినిమాకి తీస్కెళ్ళమని నిన్ను అడిగిందా యేంవిటి? అడిగినప్పుడెప్పుడో చూడొచ్చులెద్దూ!' మరోసారి రాజమూర్తిలోని రాజమూర్తి ఇకిలించాడు. దాంతో బుద్ధిగా రాజమూర్తి తన రూంకి వెళ్ళిపోయాడు. ఒక్కపైసా కూడా ఖర్చవనందుకు తృప్తిగా గాలి పీల్చుకుంటూ ఎంతో అపురూపంగా_ఆప్యాయంగా పర్సుకోసం జేబుల్ని తడిమి చూసుకున్నాడు.

షాక్ తిన్నట్లు ఫీలయ్యాడు.

జేబులు ఖాళీ!

"పర్సేమైంది? వీధిలోకి వెళ్లేముందు జేబులోనేవుందే! అరెః! ఏమైపోయింది!? నూటా ఇరవై రూపాయలు!!!..."

రాజమూర్తి గాభరా పడుతుంటే; ప్రక్కనున్న మంచంపై పడుకున్న రాజు_"ఏంవిటి మూర్తీ! అలా కంగారు పడుతున్నావ్?" అడిగాడు.

"అబ్బే! ఏంవీలేదు. పెన్ను కన్పించకపోతేను!......"

"ఎక్కడికి పోతుంది?_ఆ పుస్తకాల్లోనే ఎక్కడో వుంటుంది. సరిగ్గా చూడు."

అంతా వెదికి లేదని నిర్ధారణ చేసుకున్న రాజమూర్తి తనలో తను అనుకున్నాడు___'పరీక్ష ఫీజుకోసం ఓ నలభై సర్దరా!' అని రాజు ప్రాధేయపడి అడిగినప్పుడు వాడికి నలభై ఇచ్చినా బావుండేది! ప్చ్! వ్రతం చెడినా ఫలితం మాత్రం ఎవడో మూఢోవ్యక్తికి దక్కింది. కాకుల్ని కొట్టి గద్దలకి వేసినట్లైంది. ఆ ఎనభైకి నా నలభై కడ్డీకూడాను!...

రాజమూర్తి అలా సతమతమవుతూంటే రాజు అన్నాడు· "ఒరే మూర్తీ! ఇందాక డబ్బుపోయిందని అనవసరంగా గాభరా పడ్డాన్రా! కాని నిజంగా డబ్బుపోలేదురా! మన గదిలోనే టేబుల్ మీద మరచిపోయాన్రా! రేపు పరీక్షఫీజుకట్టేస్తే మిగతా నలభైతో ఎలాగోలా ఈ నెలంతా సర్దుకోవాలి. నిన్ను అనవసరంగా డబ్బు సర్దమని బాధపెట్టాను కదరా!"

రాజమూర్తి రాజు చెప్పింది విని ఆశ్చర్యపోయాడు.

* * *

కానీ___

రాజుకి___రాజమూర్తే తన జేబులోని ఎనభై రూపాయలు దొంగిలించి, బయటికి వెళ్ళినపుడు టేబుల్ మీద మరచిపోయాడనిగాని___రాజమూర్తి మనీపర్స్ ఎవరో 'మూఢోవ్యక్తి' హస్తలాఘవానికి ఆహుతైందనిగాని తెలియదు. ★

మరదలుపిల్లలు

జ్యోతి విశ్వనాథ్

పాపం చంద్రశేఖరానికి బ్యాంక్‌లో ఉద్యోగం దొరికింది. మొదటి జీతం తెచ్చి చేతులో పోసేదాకా తల్లి జయమ్మగారికే నమ్మకం కలగలేదు. "ఈ రోజుల్లో మహామహా వాళ్ళకీ దొరకని బ్యాంక్ ఉద్యోగం ఈ గుంటవెధవకి దొరికిందీ. కబుర్ల కేం... రెండేళ్ళవాడై నప్పట్నుంచీ వాడలాగే వాగుతున్నాడు బిగినీ" అనేశారు బామ్మగారు అప్పడాలు వత్తేస్తూ...కోడలు అలివేణితో. కానీ అలివేలి కాస్త అనుమానం వచ్చింది. "నిజం కాదుకదా కొంపతీసి" అని.

ఆ అనుమానం రావటం...వెనువెంటనే భర్త వెంకటేశంగారిని ఆడపడుచింటికి తరమటం...ఆయనా విషయం ఆ మూలాగ్రం పరిశీలించి రూఢిగా నిజమేనని తేల్చడం క్షణాల్లో జరిగిపోయాయి.

అలివేణమ్మ గుండెల్లో రైళ్లు పరిగెత్తాయి. బుర్రలో ఆలోచన్లు రంగుల రాట్నంలా తిరిగాయి, అందుక్కారణం... ఆవిడ....స్వీట్ సెవెన్‌టీన్ అండ్ సిక్స్టీన్ డాటర్స్....రాధ... రమ. ఇద్దరు వయసొచ్చిన పిల్లలు ఇంట్లోఉన్నా....అమాయకంగా, మెత్తని స్వభావంతో వొట్టి పిచ్చివాడిలా కనిపించే మేనల్లుణ్ణావిడ ఏమాత్రం దృష్టిలో పెట్టుకోలేదు. ఆస్థిపాస్తులా .. పెద్దగా ఏంలేవు, పిల్లవాడు ఈ కాలానికి తగిన వాడుకాడు....అందుకే కనిపించినప్పుడల్లా రమ అతన్ని తెగఏడిపించి, చెవులకి తాటాకులు కడుతూంటే ఎప్పుడూ వారించలేదు సరికదా ...నవ్వుతూ ప్రోత్సహిస్తూన్నట్టే ప్రవర్తించేది. అలాటి దీనాడు హఠాత్తుగా....చంద్రశేఖరం.... ప్రయోజకుడై, అంచెలంచెలమీద ఆఫీసరయిపోయే అలాటి ఉద్యోగం సంపాదించి కూర్చున్నాడు. ఈ సంగతి తెలిస్తే ఊళ్లోనేఉన్న తోటికోడలు, బావగారు మాత్రం ఊరుకుంటారా. వాళ్లకీ బి. య్యేస్సీ చదువుతున్న పద్మ ఉండనే ఉంది. పైగా వాళ్ళకీ, ఆడపడుచుకీ స్నేహమూ కాస్త ఎక్కువాయె. జయమ్మ మనసు మంచిది. అన్నదమ్ములందు ప్రేమాభిమానాలున్నయ్ ఆవిడకి. రాధనో, రమనో .... చంద్రానికి చేసుకుంటే....ఆ పిల్లగురించి ఇక చింత పడనక్కర్లేదు. కానీ....ఎలా....ఆ పిల్లాడు ఒప్పుకోవాలి కదా. అలివేణి పొలిటీషియన్ బుర్ర చకచకా పనిచేసింది. అమ్మాయిలిద్దర్నీ పిలిచి వార్నింగిచ్చింది గట్టిగా.

"బావని ఎగతాళిపట్టించకండి. మీకంటే పెద్దవాడు. పైగా ఉద్యోగస్థుడయాడు. మంచిగా మర్యాదగా చూడాలి, తెలిసిందా" అని.

ఈ కాలం పిల్లలకి తెలివితేటలు మరీ ఎక్కువ. వాళ్ళు తల్లిభావం నూటికి నూరుపాళ్ళూ గ్రహించారు. వాళ్ళకీ రెండు రోజుల క్రితం 'బావ'ని చూసినప్పట్నుంచీ అదోలా ఉంది. అదివరకులా "ఖరం బావా...." అన బుద్ధి కాలేదు. బిగుసుకుపోయినట్టుండే అతగాడు పూర్వం అడవి మనిషిలా కనిపిస్తే ...ఇప్పుడు "అమితాబ్ బచన్"లా కనిపించాడు. కొత్తగా కొనుక్కున్న బూట్లు తళతళ మెరిసిపోతున్నాయ్. మల్లెపువ్వులాటి తెల్ల షర్ట్‌లో ఛాతీ మగతనంతో మిడిసిపడుతోంది. అంతేగాదు ...ఇంకా ఇంకా.... ఏవో అనిపించాయి. "పద్మేదో అందని" శేఖరం చెపుతూంటే జెలసీ తన్నుకొచ్చింది అక్కచెల్లెళ్ళిద్దరికీ. "ఒరేయ్ చంద్రుడూ మీ అమ్మ దోసావకాయ కావాలంది. పట్టికెడుమూ ఇదిగో జాడీలో పెట్టాను" అంటూ బామ్మ తెచ్చిస్తే ఒళ్లు మండింది రాధకి. చంద్రుడూ ఏవిటి ఛా....ఛా.... శేఖర్ అంటే బావుంటుంది ముచ్చటగా అనుకుంది. జాడీ ఎలా పట్టి

కెడతాడు ప్పాపం....అనుకుంటూ అందమైన ప్లాస్టిక్ బాగ్‌లో చుట్టి అందించింది రమ - బావ కంగారుపడుతూ తాంక్స్ చెప్తూంటే అతితియ్యగా అచ్చు ''బాబీ''లా నవ్వేసింది.

''రేపు దీపావళికి మావయ్యలిద్దరూ పిలిచార్రా. పొద్దున్న వెంకటేశు ఇంటికీ, సాయంత్రం సుబ్బారావింటికీ వస్తానని చెప్పాను.'' అని తల్లి అంటూంటే శేఖర్ గుండెల్లో రాయిపడ్డది. అతనికి సంతోషం లేకపోలేదు. కానీ....అదేమో. భయంలాటి దావహిస్తోంది మావయ్యాలింటి కెళ్ళాలంటే. మునుపు. అమ్మ ఏదైనా పనిచెప్తే వాళ్ళిళ్ళకి వెళ్ళినవాడు అదేదో మూడు నిమిషాల్లో ముగించుకుని మరదళ్ళు చేసే హాస్యాలు ఆ చెవిని విని ఈ చెవిని వదిలేసి పరిగెత్తుకొచ్చేవాడు. కానీ ఇప్పుడు పరిస్థితివేరు .... వెడితే రానివ్వరు. దండిగా ఫలహారాలు, అత్తలు ఆప్యాయంగా చెప్పే కబుర్లు, అమ్మాయిలు చిందించే అందాల చిరునవ్వులూ....ఎంత సేపైనా కూర్చోవాలనే అనిపిస్తుంది. ముఖ్యంగా రాధ ఎదురుగా....తనకి రాధంటే బోలెడిష్టం....ఆ పిల్ల నల్లటి కళ్లు....ఇంకా నల్లటి బారెడు నొక్కుల జుత్తు, అతి ఎర్రటి పెదాలు....అబ్బ.... ఎంతబావుంటుంది రాధ. నెమ్మదిగా మాట్లాడుతుంది. మృదువుగా నవ్వుతుంది. కానీ, ఆవిడగారి పక్కనే రమ ఉంటుందే రమ కూడా బానే ఉంటుంది. జుత్తు భుజాల దాకా కత్తిరించుకుంది....ఎప్పుడు జార్జెట్ చీరలు కట్టుకుని .లోనెక్ బ్లౌజులూ

'మాయింటి దేవుడు' లో విజయలలిత

శేఖర్‌కి ఫాషన్స్ అంత నచ్చవు కానీ రమకి నప్పుతాయి అవన్నీ అనిపిస్తుంది. కానీ పిసింద్రీ....సీమటపాకాయ ... నోరు మెదిపితే ఏదో అంటుంది, కొంటెపిల్ల. ఈ మధ్య బాగానే ఉంటోందెందుకో, పెద్ద దవుతోంది కదా.... తెలుసుకుంటుంది. మరి. పద్మ అదేటైప్ సినిమాలపిచ్చి! అతి నాజూగ్గా. గాలేస్తే పడిపోయేలా ఉన్నా తీరైన ముక్కూ అదీ. అసలు ''అమ్మాయిలంతా బావుంటారా'' అనిపిస్తుంది శేఖర్‌కి.

అమ్మ పెళ్ళి చేసుకోమని పోరుపెడుతోంది. వీళ్ళలో ఎవర్నైనా చేసుకుంటే.... ఎవర్ని .రాధనా మరి రమ, పద్మవాళ్లు

....వాళ్ళ గురించి మరిచిపోవచ్చా....ఏమో ....అయినా మావయ్య అడగాలి కదా. తనెలా అడుగుతాడూ.... పోనీ అమ్మకి చెప్తే .... ఊహూం .... అమ్మ నవ్వదూ. అయినా మగపెళ్ళివారు వెళ్ళి అడగట మేమిటో .. ఛా .. వెంకటేశు మావయ్యడి గితే బాగుండును.

పదిదాకా దుప్పటీ కదల్చని కొడుకుని అతి ప్రయాసమీద లేపి, తలంటి పోసింది జయమ్మ. కొత్తగా కొన్న స్కిన్ ఫిటింగ్ షర్ట్ తొడుక్కున్నాడు శేఖర్. కర్చీఫ్‌లో కొస్త సెంటు నింపుకున్నాడు.

"ఏవిటమ్మా ఇంతాలస్యం .... అంతా కనిపెట్టుక్కూర్చున్నాం రండి" వాకిట్లోనే ఎదురై ఆహ్వానించాడు చెల్లెల్ని వేంకటేశం.

"నీ మేనల్లుడు తెవిలేసరికీ వేళయిం యిందిరా" నవ్వుతూ వంటింట్లోకి తల్లి దగ్గర కెళ్ళింది జయమ్మ.

లోపలికి అడుగుపెట్టిన శేఖర్ కళ్ళు జిగేల్ మన్నాయ్. ఎర్రటి రంగుమీద తెల్ల పువ్వులున్న నైలాన్‌చీర కట్టుకుని రాధ మందారాలు, మల్లెలు కుప్పపోసి నట్టుంది. జడనిండా జాజిపూలు దండిగా పెట్టుకుంది. రమ లేత నీలిరంగు డ్రెస్‌లో రోజా కంటే చాలా బాగుంది.

"రా బావా! గదిలో కూర్చుందుగాని" డ్రాయింగ్ రూమ్‌లోకి తీసికెళ్ళింది రమ. ఫాన్ వేసింది. రాధ చల్లటినీళ్ళు తెచ్చింది గ్లాసుతో.

"థాంక్సు ..." గడగడా గ్లాసెడు నీళ్ల ఖాళీచేశాడు.

"ఫిలింఫేర్ చూశావా ఈసారిది....మీ జయభాదురీది మంచిఫోటో పడింది" రమ చిలిపిగా నవ్వుతూ పుస్తకం అందించింది. తనకి బాగా దగ్గిరగా నిలబడి అలమారు లోంచి రాధ ఏదో తీసుకుంటూంటే శేఖరంకి ఉక్కిరిబిక్కిరయినట్టుంది. పుస్తకం పేజీలు తిరగేస్తూ ఓరగా ఆమెకేసి చూస్తున్నాడు. సన్నటి నడుం .... గుండ్రటి బుజాలు....నో . నో. తనకేవిటో ఆలోచన్లు ..

"మీ అత్తయ్య వడ్డించేసింది లేవరా" మావయ్య పిలుపులాటి గర్జనకి చటుక్కున లేచి నిలబడ్డాడు.

ఇష్టమయిన చక్కెర పొంగిలిలో రాధ వేసిన మరింత నెయ్యి కలుపుకుని తింటున్న శేఖర్ అమ్మమ్మ మాటలకి ఉలిక్కిపడ్డాడు.

"పద్మని చేసుకుంటా నన్నావటగా చంద్రుడూ ...దాన్ని కాకపోతే రాధనో, రమనో చేసుకోగూడదూ. చిన్నప్పట్నుంచీ చూపిన ఈ మావయ్య చేదైనాడ్రా" అని పిడుగులు రాల్చింది అమ్మమ్మ.

"ఎవరమ్మా అన్నదీ.వాడలా అనందే. ఆ మాటే రాలేదసలు" జయమ్మ అన్నది.

"అనలామరి సుబ్బడలా అంటాడేం. అయినా జయా! వాడికేమే - ఒక్కర్తే కూతురు. ఈ పిల్లలిద్దరికీ ఏం తక్కువయిందీ! ఎవర్నో ఒకర్ని చేసుకుని మీరొకటైతే నాప్రాణం హాయిగ ఉంటుందే" కూతుర్ని అనునయించిం దావిడ. ఇన్నాళ్లు రాని ఇలాటి ప్రసక్తి లెందుకొస్తున్నాయో తెలుసుకోలేని అమాయకురాలు కాదు జయమ్మ. కానీ ఆవిడ మనుషుల్ని తేలిక చెయ్యలేదు.

"వాడి కిష్టమయితే నాదేవిటమ్మా" అందావిడ.

"వాడు నీమాట వినడుటే" బామ్మ గారు సాగదీసింది.

"నెమ్మదిగా మాట్లాడుకుందాం నువ్వూరుకో అమ్మా" వెంకటేశం తెలివిగా ఆపాడా ప్రసంగం. ఆ టాపిక్ రాగానే ముగ్గల్లా అయిపోయి తలలు వొంచేసుకున్న అమ్మాయిలు నిరుత్సాహపడ్డారు. శేఖర్ ఎటు చూడకుండా శ్రద్ధగా భోంచేస్తూ, రమా... రాధా... ఎవరు... ఎవర్నని చెప్పాలి అని ఆ క్షణం తేల్చేసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

భోజనా లయాక .... పెద్దలు నడుం వాలిస్తే .... బావా మరదళ్ళు పేకాడారు. మావయ్య దరిదాపుల్లో లేడని తేల్చుకుని సిగరెట్ ముట్టించాడు శేఖర్. మంచం మీద దిండు కానుకుని వాలికూర్చుని సిగరెట్ కాలుస్తూ, పేకముక్కలు పట్టుకున్న బావ హీరో లందర్లో హీరోలా కనిపించాడు రమకి. పేకాడటం అయ్యాక ఎన్నో కబుర్లు చెప్పుకున్నారు. పువ్వులవాడు పిలుస్తూంటే రాధ వెళ్ళింది కొనటానికి.

"నేను అప్పుడు నిన్ను టీజ్ చేసానని నామీద కోపం లేదుకదు బావా" జాలిగా చూస్తూ అడుగుతున్న రమని తదేకంగా చూశాడు; నవ్వాడు.

"ఛా అదేంలేదు రమా!" అనేశాడు.

"నిజంగా...." సంతోషం పట్టలేనట్టు అడిగింది.

"నిజం."

"ఏమో బావా నాకు నమ్మకం లేదు" అంతలోనే బుంగమూతి పెట్టింది.

మళ్ళీ నవ్వాడు శేఖర్.

"మరేంచేస్తే నమ్ముతావు" అన్నాడు.

"ఏదైనా చెయ్యకూడదూ నమ్మించ డానికి"

క్షణం ఆశ్చర్యంగా చూసి, మరిక లాభంలేదన్నట్టు మంచానికటు చివర కూర్చున్న రమకేసి జరిగి బుగ్గమీద ముద్దు పెట్టుకున్నాడు. గమ్మున దూరమయ్యాడు. అప్పుడే రాధ లోపలికొచ్చింది

రమ మనసు గంతులేస్తోంది. బావ ఇక తనవాడే అనుకుంది నిశ్చితంగా. శేఖర్ అంతకుముందు జరిగిన ఆచిన్ని సంఘటన నిజమేనా అని ఆశ్చర్యపోయాడు. రాధకి ద్రోహం చేశానా అన్నట్టు ఆమెకేసి చూసి బోలెడుసార్లు నవ్వాడు.

ఆమె మొహం కడుక్కోవటాని కెళ్ళి నప్పుడు రాధ పళ్ళెంనిండా వేడివేడి పకోడీలు తెచ్చింది. కాఫీగ్లాసిస్తూ.

"వేడిబావా, పైన పట్టుకో" అంది.

టేబిల్‌మీద పెట్టమందా మనుకున్న శేఖర్ అంతలో రాధ చిన్నబుచ్చుకుంటుం దేమో అనుకుంటూ ఆమె వేళ్లుతాకుతూ గ్లాసు అందుకున్నాడు. మనోహరంగా సిగ్గుపడుతూ నవ్వింది.

సాయంత్రం సుబ్బారావు మామయ్య ఇంట్లో వాళ్ళుచేసిన హడావిడి అంతాఇంతా కాదు. జయమ్మకి విసుగే అనిపించింది. శేఖర్ పద్మతో కులాసాగా కాలం గడిపాడు.

"అబ్బ టపాకాయలంటే నాకు భయం బావా" అంది పద్మ అతిగారంగా. పెద్ద పిడుడిలా నవ్వేస్తూ శేఖర్ ఆటంబాంబులు కూడా కాల్చాడు. కాకరపువ్వొత్తులు వెలిగించి అతని చేతిదగ్గర పెట్టింది చురుక్కుమనేలా. ఆమెచెయ్యి గట్టిగా పట్టుకొని ఆపాడు.

"ఏయ్‌బావా. వొదులు. మా నాన్నతో చెప్తా."

"చెప్పు నాకేం భయం" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"ఏమిట్రా అప్పుడే దానిచెయ్యి పట్టుకున్నావు" హాల్లోంచి చూస్తూన్న మావయ్యని చూసి చటుక్కున వదిలేశాడు.

"ఇకచాలు అన్నాలకి రండి" అన్నాడాయన నవ్వుతూ.

భోజనాలయి తాంబూలాలు వేసుకుని అంతా కూర్చున్నప్పుడు సుబ్బారావు పద్మని శేఖరానికి చేసుకోమని జయమ్మ నడిగాడు.

"పోనాన్నా .. నాకేంపెళ్లొద్దు" అంటూ గదిలోకి తుర్రుమంది పద్మ.

"వాణ్ణే అడగరా" అంది జయమ్మ ముభావంగా.

"వాడి సంగతి నాకు తెలియదుటే నువ్వెంత చెప్తే అంత"

అలా అనకు. మధ్యాహ్నం వెంకటేశన్నయ్యకూడా అడిగాడు వాళ్ళ పిల్లల్ని ఎవర్నో ఒకర్ని చేసుకోమని. నాకు మాత్రం మనవాళ్ళని కాదని పైకి వెళ్ళాలని ఉందా! వాడికే పిల్లనచ్చితే దాన్నే చేసుకోవచ్చు" నెమ్మదిగా చెప్పింది.

"ఏమోయ్ స్వయంవరం ఏర్పాటు చెయ్యమంటావా" తెచ్చిపెట్టుకున్న నవ్వుతో అన్నాడు సుబ్బారావు.

"అబ్బే! లేదు మామయ్య" నసిగాడు శేఖర్.

"వాణ్ణి నేను కనుక్కొని చెప్తాలే" జయమ్మ అన్నది.

"అమ్మాయి బావంటే ఇష్టం పెంచుకుంది. అందుకే వదినా మాతాపత్రయం"

పద్మతల్లి వరలక్ష్మి అంది.

మీ తాపత్రయందేనికో నాకు తెలుసు అనుకుంటూ పైకి నవ్వింది జయమ్మ.

శేఖరానికి ఇరవై నాలుగ్గంటలూ ఒకే ఆలోచన. ముగ్గురి మరదళ్లలో ఎవర్ని చేసుకోవాలీ అని. అతని మనస్సెక్కువ రమ వైపు మొగ్గుతోందిప్పుడు. ఆ రోజు పండగనాడు, తన కెలా వచ్చిందంత ధైర్యం అని టోలెడు ఆశ్చర్య పడిపోతాడు. కానీ రాధ. పద్మ గుర్తొస్తే మళ్లీ ఆలోచన ప్రారంభం. పాపం మామయ్యలిద్దరూ తన మీద ఆశ పెట్టుకున్నారు. ఎవర్ని నొప్పించాలన్నా బాధే.

జయమ్మ ఓ రోజు కొడుకుతో మాట్లాడుతూ—

''రాధయితే నీకన్నివిధాల తగినదిరా'' అని తన అభిప్రాయం చెప్పింది. దాంతో సమస్య మరింతయింది.

కానీ అన్ని సమస్యలు మరో నెల తిరిగే సరికి సమసి పోయాయి. అమెరికాలోనే సెటిలయి పోతారనుకున్న జయమ్మ చెల్లెలు—లలితమ్మగారి ఫేమిలీ ఇండియా వచ్చేశారు. ఆవిడకీ ఒక్కడే కొడుకు కిరణ్. బిజినెస్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ చదివి పెద్ద కంపెనీలో ఉద్యోగంతో వచ్చాడతను.

తమ కళ్ళముందే అన్నలిద్దరూ కిరణ్ని ఎలాగైనా తమ అల్లుణ్ణి చేసుకోవాలని ప్రయత్నాలు జోరుగా సాగించటంతో—జయమ్మ మనసు విరిగి పోయింది. శేఖరం ఆశ్చర్యపోయి అలాగే వుండి పోయాడు. పరిస్థితుల్లో ఒచ్చిన మార్పులు అతని అమాయకపు హృదయానికి అవగాహన కాలేదు.

పురోహితుడుగారు చెప్పిన సంబంధం చూసి, తల్లి అంగీకరించి నప్పుడు శేఖర్-లక్ష్మి మెడలో తాళి కట్టాడు. మరో నెల తిరక్కుండా కిరణ్ పంజాబీ అమ్మాయిని లవ్ మేరేజ్ చేసుకున్నాడు.

మరదలు పిల్లలు .... ఆశపడేందుకు మరిక బావల్లేరు. ★

బ్రతుకు—

రోడ్డులా సాగిపోతున్న కళ్ళు
ఎక్కడికక్కడ గమ్యం వెతుక్కుంటున్న కాళ్ళు
కళ్ళు-ధ్యేయం
కాళ్ళు-జీవితం.

—దేవరాజు మహారాజు

ప్రిన్సిపాల్ దిగ్రేట్

పాలెపు నరసింహం
పి.వి. రమణారావు

సెలవలయిన తరువాత ఆ వూరి కాలేజీ తెరిచారు. కాలేజీకి వచ్చిన కొత్త ప్రిన్సిపాల్ శేషగిరి, హిట్లర్‌వలె చండ శాసనుడని తెలియగానే, విద్యార్థులలో ఒక సంచలనం రేగింది. తమ ఇష్టానుసారంగా ప్రవర్తించిన విద్యార్థులు, రోడ్ రోమియోలు, లెక్చరర్లు కూడా శేషగిరి ప్రవర్తనని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తున్నారు. ఒడుపుచూసి దెబ్బ తియ్యాలని, అనుభవం కల విద్యార్థులు పథకాలు వేస్తున్నారు.

వారం రోజులపాటు, ఏ విధమైన గొడవా లేకపోవడంతో, అధ్యాపకులందరూ ఓ విధమైన సంతృప్తిని పొందారు.

రెండవ సంవత్సరం బి. ఏ. చదువుతున్న జగన్నాథానికీ, అతని అనుచరులకీ పౌరుషం వచ్చి ఒక చిన్న గొడవ లేవదీశారు. ఆడపిల్లల వెయిటింగ్ రూమ్ దగ్గిర మూకగా చేరి, ప్రతి అమ్మాయినీ పేరుపెట్టి (అసలు పేరు కాదు నిక్ నేమ్‌లు) పిలవసాగారు. శేషగిరి మేడ దిగివచ్చి గోలచేస్తున్న విద్యార్థుల్ని నిశితంగా పరిశీలించి మళ్ళీ తన ఆఫీసు గదికి వెళ్ళిపోయాడు. తమనేమీ మందలించక పోవడంతో జగన్నాథానికీ, అతని అనుచరులకీ ఎక్కడలేని ధైర్యం వచ్చింది. ఏకాంతంగా విజృంభించి "కొత్త ప్రిన్సిపాల్‌కి దమ్ముల్లేవు." అనుకుంటూ, సినిమా పాటలు పాడుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు.

ఆడపిల్లల తరఫున, ధైర్యం కలసగోజ శేషగిరిని సమీపించి విద్యార్థులపై ఫిర్యాదు చేసింది. "నిక్ నేమ్‌లతో ఎవరన్నా మిమ్మల్ని పిలిస్తే సంతోషం మీకు! ఎందుకు వూరుకొంటారు మీరు? నేనేం చెయ్యగలను? మీరూ మీకు తోచిన పేర్లుపెట్టి విద్యార్థుల్ని కలత పరచండి." అన్నాడు శేషగిరి. ఆ మాటలతో విద్యార్థినులంతా నీరుకారిపోయారు.

అదే రోజు మొదటి గంట పూర్తి

కాక మునుపే శేషగిరి పంపిన సర్క్యులర్ అన్ని క్లాసుల్లోనూ చదవబడింది. ఆ సర్క్యులర్‌లో రెండే వాక్యాలున్నాయి. "ఈ రోజు వెయిటింగ్ రూం దగ్గిర జరిగిన గొడవ మరోసారి జరగడానికి వీలులేదు. నాకు ఒక్కసారే వార్నింగ్ యివ్వడం అలవాటు."

హీరోలందరికీ నమ్మకం కుదరలేదు. ఒక సర్క్యులర్ వచ్చినంత మాత్రాన, ఋషులవలె పూరుకొంటామా? అనుకొన్నారు.

ఈలోగా మొదటి సంవత్సరం బి. ఎస్. సిలో చేరిన శేషగిరి కొడుకు రామారావు ఒక పెద్ద అలజడి రేపాడు.

తెలుగు లెక్చరరు సుదర్శనశాస్త్రికి అరసున్నలు వాడటం తెలిసినవాడే తెలుగు వచ్చినవాడు అని నమ్మకం. కంపోజిషన్ పుస్తకాలు ఇస్తూ "ఏమోయ్ రామారావు! దేవతా చెట్టు, దేవతా గుర్రం— ఇవేం పదాలు! ఇలాంటి దుష్ట సమాసాలు వ్రాసి భాషను ఖూనీచేసే బదులు, శుభ్రంగా చదువు మానేసి, ఇంట్లో కూర్చోకూడదూ?" అనడంతో క్లాసంతా గొల్లుమంది. ఎప్పుడూ కుర్రవాళ్ళచేత మాటలుపడి, ఎలాగో పాఠాలు చెపుతోవస్తున్న శాస్త్రి విజృంభించడం ఆశ్చర్యమే! రామారావు మొహం ఎర్రబడింది.

"హేమాహేమీల్లాంటి కవులు రక్తకన్నీరు, జగత్ జంత్రీలు, పాల మనసులు వంటి పేర్లు వుపయోగిస్తూ వుంటే, నేను వ్రాసిన పదాలలో తప్పేముంది?" అన్నాడు.

"ఆ సినిమాల వాళ్ళు కవులేనా?" అన్నాడు శాస్త్రి హేళనగా.

"లేకపోతే నెత్తిమీద పిలకున్న మీలాంటి తెలుగు పండితులే కవులని మీ వుద్దేశ్యమా?"

కుర్రవాళ్ళందరూ వుత్సాహంతో బల్లలు బాదేశారు.

"అధిక ప్రసంగం యిది. మరీ అంత పొగరుకూడదు." అన్నాడు శాస్త్రి.

"నేను రాసిన పదాలు తప్పయితే, మార్కులివ్వకండీ! మిగిలిన వాళ్ళందరికీ నా తెలుగు పాండిత్యాన్ని తెలియబరచడం దేనికి? నన్ను అవమానపరిచే హక్కు మీకులేదు. అందుకే జోక్ చేశాను నేను." అన్నాడు రామారావు.

"ఒకడు చేసిన తప్పులు అందరికీ తెలియబరచకపోతే మిగిలిన వాళ్ళు ఇలాంటి తప్పులే చెయ్యవచ్చు. ఇందులో అవమానమేముంది?" అన్నాడు శాస్త్రి.

"సరే ఒప్పుకున్నాను. చదువుమానేసి ఇంట్లో కూర్చోమని మీరు సలహా ఇవ్వనక్కర్లేదు." అన్నాడు రామారావు.

"పెద్దల్ని ఎదిరించడంతప్పుకాదూ?"

"క్షమించాలి! మీ నెత్తిమీద పిలకున్న సంగతి మరిచాను."

కుర్రవాళ్ళు మళ్ళీ బల్లలు బాదేశారు. "ప్రిన్సిపాల్ కొడుకునని అహంభావమా?" అని సణుగుతో క్లాసు రూంలోంచి వాకౌట్ చేసాడు తెలుగు లెక్చరర్.

ఇప్పుడు కాలేజీలో రామారావు హీరో.

మర్నాడు ఉదయం రామారావుని కాలేజీనుంచి డిస్మిస్ చేస్తున్నట్టుగా, ఒక నోటీస్ రావడంతో, విద్యార్థులే కాక, ఆ వూరి పుర, సుర ప్రముఖు లందరూ ఆశ్చర్యపోయారు. స్వంత కొడుకుని శిక్షించిన శేషగిరి నిజంగా చండశాసనుడే అనుకొన్నారు.

శేషగిరి ప్రిన్సిపాల్‌గా వున్న ఆ నాలుగేళ్ళూ ఒక్క గొడవా, జరుగ లేదు.

అయితే, మొదటి సంవత్సరం బి. ఎస్. సిలో చేరిన నాటికే, రామారావుకి మణిపూర్‌లో యింజినీరింగ్ కోర్సులో సీటు వచ్చిందనీ, ఆ రోజు జరిగిన గొడవ శేషగిరి, శాస్త్రి, రామారావు కలిసి ఆడిన నాటకమని ఆ వూరి ప్రముఖుల కెవరికీ తెలీదు_ ఒక్క ఆఫీసు సూపరింటెండెంట్ కోదండరామయ్యకీ, ఎక్కడో వున్న ఈశ్వరుడికీ తప్ప. ★

పత్రికల ప్రపంచం!

అతి పెద్ద దినపత్రిక ఏది? అతి చిన్న సైజు పత్రిక ఏది? మరీ ఘనమైన పత్రిక ఏది?

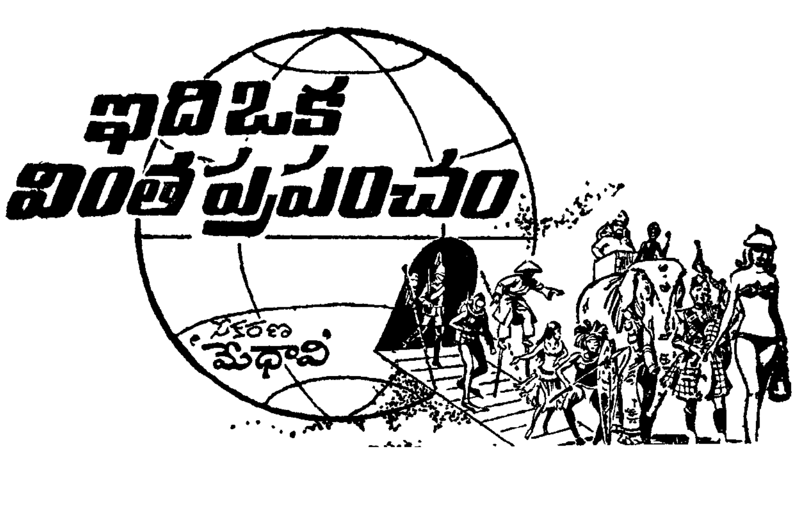
వీటన్నింటినిగురించి తెలుసుకోవాలనీ, వాటిని చూడాలనీ వుందా? అయితే బయలుదేరండి! ఎక్కడికి?...పశ్చిమ జర్మనీలోని ఆసేన్ నగరంలోవున్న పేపర్స్ మ్యూజియం చూడ్డానికి.

యావత్ప్రపంచానికీ వున్న ఒకే ఒక 'పత్రిక ప్రదర్శనశాల' ఈ నగరంలో వుంది. పన్నెండు అంతస్థులు వున్న ఈ మ్యూజియం భవనంలో 130 భాషలలో వెలువడిన రెండులక్షల ఇరవైవేల వివిధ, రకాల దిన, వార, మాసపత్రికలు మనకు దర్శనమిస్తాయి.

అతి సామాన్యమైన పత్రికలకీ, కొన్ని విదేశీయ మేలురకపు పత్రికలకీ అలవాటు పడ్డ మనకు ఆ మ్యూజియం ఒక పెద్ద షాక్. క్కడ మనకు కనిపించేవన్నీ వింతలూ, విచిత్రాలే!

"పీకిన్సిన్ పో" అన్నది చైనీస్ భాషలో చైనానుండి వెలువడిన ఒక దినపత్రిక. అయితే అది కాగితాలమీద ముద్రింపబడినదికాదు. పేపర్ కి మారుగా అతి విలువైన మేలురకపు సిల్కు వస్త్రపు పొరలమీద నీలంరంగులో అందంగా ముద్రించబడివుంది. రోజువారీగా ఆరు సిల్కు పేజీలమీద 23 సంవత్సరాలు వెలువడిందట అది!

కమ్యూనిజానికి శ్రీకారంచుట్టి కమ్యూనిస్టు వ్యవస్థకి నాంది పలికిన మహా మనీషి కార్ల్ మార్క్స్. ఆయనకూడా ఒకప్పుడు 'కమూనిస్' అన్న పత్రికకు సంపాదకత్వం వహించాడట. ఆ పత్రిక మొత్తం ఎరుపురంగులోనే ముద్రించబడేదట. దాని కాపీ ఒకటి ఆ మ్యూజియంలోవుంది. దాని తొలి పేజీలో కార్ల్ మార్క్స్ని కాల్చిచంపిన ఉదంతం వుంది. 1849 మే 19న వెలువడిన పత్రిక అది!

''మ్యావ్ (" అన్నది ఒక పత్రిక పేరు. తన పెంపుడుపిల్లి అకాలమరణం వాతపడటంతో_ఆ పిల్లిని సాకుకొన్న ఒక లక్షాధికారి పెద్దమనిషి_ఆ పిల్లి సంస్మరణ కొరకై ఈ పత్రికను స్థాపించాడట. లోపల అన్నీ పిల్లుల బొమ్మలు... దాని జీవిత విశేషాలు...దాని గొప్పతనం వగైరా వివరాలు ఇవ్వబడ్డాయి, ఈ పత్రిక 1866లో మ్యూనిచ్ నగరంలో వెలువడేదట!

1843 మార్చి 6న ఒక పత్రిక 'ది బ్రిస్టన్ టైమ్స్'_పేరుమీద వెలువరించబడింది. దాని ఖరీదు ఎంతోకాదు: నాలుగు బంగళా దుంపలు లేదా మూడు సిగరెట్లు! ఆ విషయం దాని మొదటిపేజీ మీదే స్పష్టంగా ముద్రించబడివుంది! అయితే ఇలా డబ్బుకు బదులుగా బంగళా దుంపలు, సిగరెట్లు కోరుకోవడంలోని మర్మం ఏమిటో ఎవరికీ అర్థంకాలేదు. బహుశా ఆ రోజుల్లో ఆ వస్తువులకి కరువైనా ఉండాలి; లేనట్లయితే పుష్కలంగానైనా దొరుకుతూ వుండాలి.

లిఖిత పత్రికలు_అంటే ముద్రణకు బదులుగా పత్రిక మొత్తాన్ని చేత్తోవ్రాసి అందంగా తీర్చిదిద్దడం_మనకు గ్రంథాలయాల్లో అక్కడక్కడ కనిపిస్తాయి. అయితే అవన్నీ సాధారణంగా మాస పత్రికలో లేక సంచికలగానో వుంటూంటాయి. అయితే డచ్ దేశంలో కొందరు బుద్ధిమంతులు కలసి 'విద్యార్థి' అనే 12 పేజీల లిఖిత దినపత్రికను ఆరేళ్ళపాటు వెలువరించారట! పత్రిక నడపడంలో వాళ్లు చూపించిన శ్రద్ధ, చేసిన కృషి ఎలాంటిదో మనం ఇప్పుడు ఊహించగలమా?

అక్కడ ఇలాంటి వివిధ లిఖిత పత్రికలు_సంపుటాలు మరో వందదాకా ఉన్నాయి.

1771లో ఆక్స్ఫర్డ్ నగరంనుండి వెలువడిన ఒక దినపత్రికలో వార్తలు, విశేషాలు మొత్తం కవితారూపంలో, గేయాలరూపంలోనే ప్రచురింపబడేవట!

అతి చిన్న పత్రిక

'డయోరియో డిరోమా' అనే పత్రిక ప్రపంచం మొత్తంలో వెలువడిన దినపత్రికల్లో అతి చిన్నది. ఇది రోమ్ నగరంనుండి 1829 ఫిబ్రవరిలో తొలిసారిగా వెలువడింది. ఈ పత్రిక కొలత_వెడల్పు 2.7 అంగుళాలు, పొడవు 4.3 అంగుళాలు మాత్రమే! 'పోప్ పాల్ గారి అనుమతిలో ఇది వెలువరించబడుతోంది' అని పత్రిక మొదటి పేజీమీద ప్రతిరోజూ ముద్రించేవారట! దీనిలో సింగిల్ కాలంలో విశేషాలు వుండేవి.

అతి పెద్ద పత్రిక

'ది కాన్స్టిలేషన్' అనే పేరుతో 1859లో న్యూయార్క్ నగరంలోనుండి వెలువడిన పత్రిక అతి పెద్ద పత్రికగా పేరుపొందింది. ఈ పత్రిక కొలతలు_వెడల్పు 45 అంగుళాలు, పొడవు 61 అంగుళాలు. ఒక్కొక్క పేజీలోనూ 18 కాలమ్‌లు వున్నాయి. జార్జ్ రాబర్ట్ అన్న వ్యక్తి దీనిని వెలువరించారు.

అయితే 'అతి పెద్ద పత్రిక' అనే బిరుదుకోసం పోటీపడి 1860లో 'ది

సెం మారియన్' అనే పత్రిక ఒకటి లాస్ ఏంజెలెస్ నగరంనుండి వెలువడింది. దాని కొలతలు అంగుళాల్లో చెప్పడం కన్నా– మన పట్టణాల్లో యావరేజ్ సినిమా థియేటర్లో కనిపించే వెండితెర సైజులో వుండేదంటే సులభంగా అర్ధమవుతుందేమో! ఈ పత్రికలో ఎనిమిది పేజీలున్నాయి. 'ఈ పత్రిక నూరేళ్ళకొకసారి మాత్రమే వెలువడుతుంది' అని తాటికాయంత అక్షరాల్తో మొదటి పేజీలో ప్రకటించబడి వుంది. అయితే ఈ పత్రిక మళ్ళీ 1960లో వెలువడలేదు.

అతి లావుపాటి పత్రిక

1957 లో రియోడిజనిరో నుండి 'మెరీడియన్ టైమ్స్' అనే దినపత్రిక వెలువడింది. ఇదే ఎక్కువ పేజీలు కల ఘనమైన పత్రిక. ఇంగులో 160 పేజీలు వున్నాయి. అయితే తమాషా ఏమిటంటే ఇతర దినపత్రికలతో పోల్చి చూస్తే సైజులో ఇది చాలా చిన్నది. మీ చేతుల్లో వున్న 'జ్యోతి' పత్రిక సైజు– అంటే 1/8 డెమ్మీ సైజులో ఇది వెలువడేదట!

ఇలాంటి విచిత్రాలు ఆ పుస్తక ప్రదర్శన శాలలో కోకొల్లలు. ఆసేన్ నగరంలో నివసిస్తూ వచ్చిన ఆస్కార్ వాన్ పోర్గన్ పెక్ అనే కోటీశ్వరుడు ఈ మ్యూజియం స్థాపించాడు.

ఆయన ఒక 'పుస్తకం పురుగు, రకరకాల పత్రికలని సేకరించడం ఆయనకు హాబీ. 1881 లో ఆయన ఇలాంటి ఒక మ్యూజియం స్థాపించదలచి– అంతవరకు వెలువడిన పత్రికల తొలిసంచికలని, చివరి సంచికలని, ఆయా పత్రికల విశేష సంచికల్ని సేకరించడం ప్రారంభించాడు. ఒక్కో పత్రికకోసం ఆయన కొన్ని వేల మైళ్ళ దూరం, ఎన్నో ఇతర దేశాలకి ప్రయాణంచేసిన సందర్భాలు అనేకం వున్నాయి. ఈ పత్రికలన్నీ ఆయన 31 ఏళ్ళు పాటుపడి సేకరించారు. చివరకు ఆయన తన అవసాన కాలంలో తన మ్యూజియాన్ని ఆసేన్ నగర పౌర సభకి అప్పగించాడు.

అప్పటినుండి ఈ 'పేపర్స్ మ్యూజియం' ప్రభుత్వం అధ్వర్యంక్రింద సంరక్షింపబడుతోంది. ★

సరాగమాల పోటీ 24

రూ. 630-00 బహుమతులు

నిబంధనలు తు. చ. తప్పక వ్రాయాలి

సురేష్‌మూవీస్ వారి **చక్రవాకం**

ఒక నగదు బహుమతి రూ 102-00 లు, పదునొకండు తదుపరి బహుమతులు.

అందరూ అతి స్వల్ప వ్యయ ప్రయాసలతో పాల్గొనదగిన అతి సులభమయిన నిబంధనలు.

1. పోస్టు కార్డుపై మీకు ఆ సినిమాలో నచ్చిన పాట ఒకటి, నచ్చని పాట ఒకటి వ్రాసి, వాటి ప్రక్కనే దానికి కారణం (రచన, వరస, వాద్యగోష్ఠి, పాడటం సన్నివేశం, చిత్రీకరణ, నృత్యదర్శకత్వం. సెట్ లేక ఔట్‌డోర్—ఇవే, వీటిలో ఒకటే వ్రాయాలి.)
2. దాని క్రిందుగా ఆ సినిమా గురించి ఒకే వాక్యం స్లోగన్ లాంటిది వ్రాయాలి.
3. అడ్రసు వ్రాసే చోట దిగువ అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయటమేగాక దానిపైన ఫలానా సినిమా పోటీ అని వ్రాయాలి. దానికి యెడమ ప్రక్క ఖాళీ జాగాలో పిన్‌కోడ్ నెంబరుతో సహా మీ పూర్తి అడ్రసు, ఇంతకు ముందు గెలుపొందిన పోటీల వివరాలు వ్రాయాలి.
4. ఒక కార్డులో ఒక సినిమా గురించే వ్రాయాలి.

ముగింపు తేదీ డిశంబర్ పదిహేను. ఆ నెల 25 వ తేదీకంతా బహుమతులు (రూ. 48-00 విలువ చేయు రికార్డులు, పుస్తకాలు) రిజిస్టర్ పోస్టుద్వారా, నగదు మనియార్డరు ద్వారా విజేతల కందగలవు. జనవరి 1975 సంచికలో విజేతల జాబితా చూడనగును.

V. A. K. Ranga Rao
'Ram Mahal'
Pycrofts Gardens

ఈ నెల విడుదలలు

గత ఆయిదారు వారాల్లో పాలిడర్ విడుదలలు కొల్లలు. వాటిలో ఆలిచిప్పలు పెక్కులు సర్వ మౌక్తికా గర్భితములని వేరే చెప్పాలా!

మొదట ఎల్. పి. లు అన్నిటికీ తల మానికం "దో షికారి". ఉన్నవి ఆరు పాటలే కాని యెటువంటి పాటలు! 'పాగల్ హవా' (ఆశా) 'సజనా ధరతీహై' (లతా) వింటుంటే యెటువంటి చిలిపి ఊహలు చెలరేగుతవో అన్న భయమూ, దీవార్ సింగ్ పరదేశీ పాడిన 'జిదంగీ యే జిదంగీ' 'బహార్ చీత్ నేవాలీ' వింటుంటే మరొక కొత్త గాయకునికి మనసిచ్చి వేయాలి కాబోలు అన్న భయమూ, నటుడు బిశ్వజిత్ పాడిన 'ఏ దిల్' వింటుంటే ఆదోమాదిరి ఆరాటమూ, కిశోర్ పాడిన 'ఆజాగోరీ' వింటుంటే పాత మాదిరి సరదా కలుగక మానవు. సంగీతం అత్యంత ఆధునికంగా సరళంగా సరసంగా చేసిన వాడు పాత కాలపు వాడు చిత్రగుప్త.

హరీంద్రనాధ్ చట్టోపాధ్యాయ్ ఒక ఎల్. పి. 6405 605 'మి యెండ్ మోనా' ఇంగ్లీషు అర్థం చేసుకోగలిగిన చిన్న పిల్లలకు పెద్ద పిల్లలకు భలే నవ్వులాటగా వుంటుంది. రెండవది 'సెలెక్షన్ ఫ్రమ్ షేక్స్‌పియర్' 6405 604 ఇదీ కొంత అలాగానూ కొంత సీరియస్‌గా వుంటుంది.

ఇక పాశ్చాత్య సంగీతానికి ప్రజాదరణ పొందిన ప్రతీకలు. 'గోల్డెన్‌గిటార్స్-హైఫై స్టీరియో ఫెస్టివల్' 2371 415 మంచి లాటినమెరికన్ పాటలూ, 'లవ్ స్టోరీ' లాంటివీ వున్నవి. 'ఫిల్మ్ థీమ్స్' 2371 307 లో పన్నెండు ప్రసిద్ధ చిత్రాలలోని నేపథ్య సంగీతం పొందు పరచబడింది. "షాఫ్ట్" 'డా॥ జివాగో' యిత్యాదులు. 'జేమ్స్‌లాస్ట్ నాన్‌స్టాప్ డాన్సింగ్' అతని అభిమానులకు దివినుండి భువికి తేబడిన సంగీత పారిజాతం. మొత్తం 27 పాటలు గీతమాల (మెండ్లీ) రూపంలో వున్నవి.

అకార్డియన్ ప్రేమికులకు '28 హిట్స్-రాజర్ థీన్' 6305 116 ఒక హనీమూన్ వంటిది. మరొక 28 పాటల గీతమాల. 'డాన్స్ 74-మాక్స్ గ్రెగర్' 2371 434 యువ భావాలు గల శ్రోతలను ఉవ్విళ్లూరించే మరొక సంగీత చక్రం. 'బీచ్ పార్టీ 4-జేమ్స్‌లాస్ట్' ఆయన ట్రేడ్ మార్కు గల మరో సుదర్శనం. దాని కద్దే లేదు.

టోనీ అర్లాండో ప్రధాన గాయకుడుగా గల డాన్స్ న్యూ రాగ్ టైమ్ ఫోలీస్' 2308 077 ముప్పై నలభై యేళ్ళ క్రితం అత్యంత ప్రజాదరణ పొందిన పాశ్చాత్య గీతాలు. భేషన దగ్గ రీతిలో పొందు పరచబడ్డాయి.

మహమ్మదీయులకే కాక ప్రశాంతి గూర్చు విలక్షణమైన శ్రావ్యత కలిగిన సంగీతం యిష్టపడేవారికీ, తిరణాలకేం పేరుపెట్టినా వెనుక జ్యోతి ఒకటేనని ఎరిగిన వారికి 'ఖురాను పఠనం - కారి మహమ్మద్ యూసుఫ్‌పటేల్' 392 819 బాగా నచ్చుతుంది.

ఇక ఇ. పి. లు.

'అజిత్‌సింగ్-టేక్ మైహేండ్' 2221

828 'లవ్‌స్టోరీ' వంటి నాలుగు పాపులర్ ప్రేమగీతాలు (ఆంగ్లం) ''అమ్మాయెన్న స్త్రీ'' లో ఏ. ఎం. రాజా చేసిన నాలుగు మెత్తటి పాటలు 2221 124 (మలయాళము) ''విష్ణువిజయం'' 2221 123 లో మూడు అద్భుతమైన వయలార్ రామవర్మ రచనలు. (ఉదాహరణ 'నీ యవ్వనం నన్నుబానిసగా చేసినది) (మలయాళం) ఉస్తాద్ గులాం హుసేన్‌ఖాన్ లలితంగా కొంత జానపదంగా వాయించిన సితార్ 2221 850

''పుట్టింటి గౌరవం'' లో నాలుగు పాటలు 2221 118 సత్య సంగీతాలంకృతులై వున్నవి. బాలశీల పాడిన 'అన్నయ నను కన్నయ్య' బెస్టు. నటి భారతి 'వాణీ నా రాణీ' పాటలో బాలతో గొంతు కలపటం ఒక విశేషం.

హెచ్. ఎం. వి.

కొలంబియా విడుదలలు

''చట్టక్కారి'' మలయాళం సూపర్ సెవెన్ SLOE 18005 దేవరాజన్ సంగీతము బాగానూ, వయలార్ రచనలు అద్భుత శృంగారానికి అమరరూపంగానూ అమరిన నాలుగు పాట లిందులో వున్నవి.

ఒకపాట యిలా సాగింది ''శిలలు తామే శిల్పాలగు సౌకుమార్యము నీవు, జనవరి నెల చలి వెన్నెలలో మ్రోగు జలతరంగానివి నీవు, మదన నర్తనశాలలో అమరు మృదు మృదంగానివి, ప్రణయభృంగం పెదవిని ముద్దాడు మధుపాత్రవు!''

''చక్రవాకం'' ఇ. పి. SEDE 13048 నాకు సంగీతపరంగా నచ్చిన చక్రవాక రాగగీతం 'వీణలోన' సాహిత్యపరంగా నచ్చిన 'వీణలేని తీగను' ఇందులో వున్నవి.

భూమికోసం ఇ. పి. లు SEDE 13061 - 13042

కొత్తకోసం కృషిచేసే దర్శక,సంగీత దర్శకులు తిలక్, పెండ్యాల కృషి ఫలితం యీ రికార్డులలో వుంది. అందులో కొత్త గాయకుడు విల్సన్ కంఠం కొంతభాగమే. కొత్త రచయితలు రింజిం, శ్రీకాంత్ రచనలు, పాతదనంలో కూడా కొత్త మలుపుతిప్పి కొత్తరుచులుచూపే పెండ్యాల సంగీతం మిగతా భాగం.

—రి. బం. రి. కం. వై. రి. క్రో. స.

తాజావార్త ''దేవుడు చేసిన పెళ్ళి'' ఇ. పి. వచ్చిందట. విని అభిప్రాయం కార్డుపై వ్రాసిన ప్రతి ఒక్కరికి ఒక చిన్న బహుకృతి! కేరాఫ్ జ్యోతే! (అడ్రసు మార్పు గమనించండి: 'జ్యోతి' 40/1. మూసా సెయిట్ స్ట్రీట్, టి. నగర్, మద్రాసు-600 017.

సరాగమాల (22) ఇంటింటి కథ పోటీ విజేతలు

స్లోగన్లు సంతృప్తికరంగా లేనందున నగదు బహుమతి రెండు తదుపరి బహుమతులుగా మార్చబడినది.

1. ఎ. ధాన్యంరాజు, పెద్దాపురం. 2. ఎస్. రంగారావు, విజయవాడ. 3. హెచ్. అన్నపూర్ణ, హైద్రాబాదు. 4. కె. రామారావు, ధవళేశ్వరం. 5. కె. ఉమామహేశ్వర రావు, తెనాలి. 6 పి. పరమేశ్వర్, జడచర్ల. 7. టి. సూర్యనారాయణమూర్తి, పాలకొల్లు. 8. సి. కృష్ణశాస్త్రి, ద్వారపూడి. 9. పి వాణి, అనకాపల్లి. 10. కె. భానుప్రసాద్, అమలాపురం. 11. టి. తులసీదాస్, శ్రీకాకుళం. 12 ఆర్. డి. లక్ష్మణాచారి,

సినిమా

"ఊర్వశి" గా "ఊర్వశి"

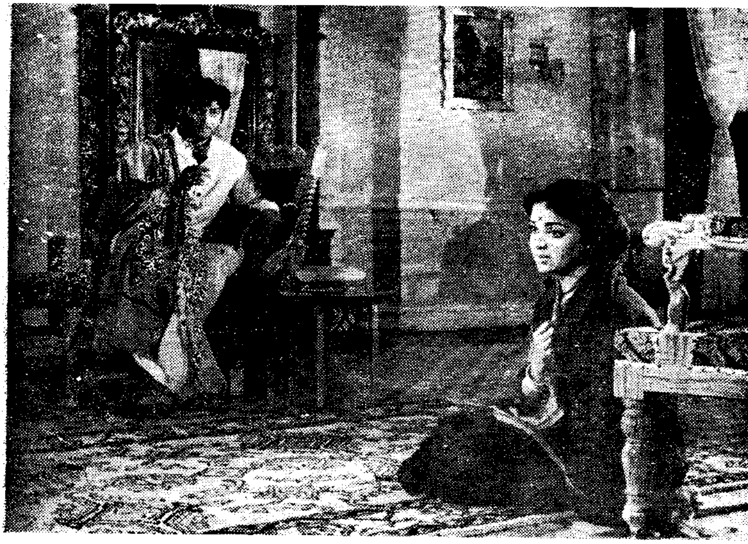
స్త్రీ జీవితాన్ని రకరకాలుగా చిత్రీకరిస్తూ ఎన్నో కథలల్లబడ్డాయి. స్త్రీజీవితం వర్షపునీటి బిందువులాటిదనీ, మంచి అంద దొరికినప్పుడు ముత్యంలా ప్రకాశించగలదనీ, అలాకాక చెడువ్యక్తి నీద లభ్యమయినప్పుడు నేలమీదపడిన నీటిచుక్కలా వ్యర్థమైపోతుందనీ చెపుతుంది 'ఊర్వశి' చిత్రం. చిత్రం ఈస్ట్మన్‌కలర్లో ఉన్నా యీచిత్రంలో ఊర్వశి శారద నిర్వహించిన రెండు పాత్రలలో (కవలపిల్లలు) ఒకపాత్ర 'నల్లరంగు' లో ఉంది, నిజజీవితానికి దగ్గరగావున్న సంఘటనలూ, పాత్రలూ తీసుకొని యీచిత్రానికి కథగా మలచినవారు క్రాంతికుమార్ కాగా,ఆకథకు మాటలు కూర్చినది పి సత్యానంద్. భరత్ అవార్డువిజేత సంజీవ్‌కుమార్, గిరిబాబు, సత్యనారాయణ, రాజబాబు, అల్లిరామలింగయ్య, రావుగోపాలరావు, రాజశ్రీ, పుష్పలత మొదలగువారు నటిస్తున్న యీ చిత్రం త్వరలోనే విడుదల కాబోతూంది. కె బాపయ్య దర్శకత్వంలో, చక్రవర్తి సంగీత దర్శకత్వంలో యీ చిత్రాన్ని నిర్మించినవారు పి. రాఘవరావు.

నూతన తారల సంగమం!

కిరణ్ ప్రొడక్షన్స్ అధిపతులు వై. క్రిష్టఫర్, హనుమంతరావుగారలు ప్రధాన భూమికలలో నూతన తారలను పరిచయం చేస్తూ నిర్మిస్తున్న ఈస్ట్మన్‌కలర్ చిత్రం పదిరీళ్ళకుపైగా పూర్తయింది. 'సూపర్ హిట్' చిత్రం మీనా నిర్మించిన పి.వి. రమణయ్య ఆధ్వర్యంలో నిర్మితమౌతున్న

'ఊర్వశి' లో శారద

దేవదాసు, పార్వతి

ఈచిత్రానికి దర్శకుడు పి. చంద్రశేఖర రెడ్డి. తిరుపతికి చెందిన ఆనంద్ కథా నాయకుడిగా నటిస్తున్నాడు. హీరోయిన్‌గా నటించే రాధిక హైదరాబాదు వాస్తవ్యురాలు. ఇంకా సుధీర్ (హైదరాబాద్) సుబ్బారావు (ఈడ్పుగల్లు) సత్యప్రియ (విజయనగరం) సుధ (నెల్లూరు) వీరు కూడా నటిస్తున్న ఈచిత్రంలో పాత తారలు అల్లురామలింగయ్య, కె.వి. చలం, సూర్యకాంతం, రమాప్రభ కూడా నటిస్తున్నారు. సంగీతం కె.వి. మహదేవన్.

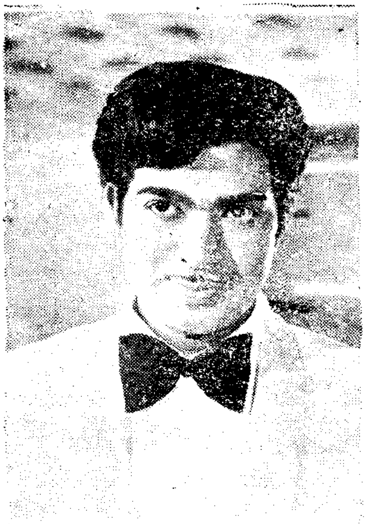
జయసుధ పార్టీ!

వర్ధమానతార జయసుధ ఇటీవల పత్రికా విలేఖరులకు విందుచేసింది. వార్తల విందేదైనా దొరుకుతుందేమోనని ఆశ పడిన పత్రికావిలేఖరులకు భోజనం విందు మాత్రమే దొరికింది. పార్టీకొచ్చే ఆహ్వానితులకు, లేత గులాబీరంగు చీర ధరించి 'అందంగా' నమస్కారాలందిస్తూ ఆహ్వానం పలికిన జయసుధ - సినిమాల్లోలా 'మేకప్'లో మునిగిపోక-సహజ సౌందర్యంతో మెరుస్తూ కన్పించింది. ఈతార తల్లిదండ్రులు కూడా ఆనాటి విందుకు హాజరై జర్నలిష్టులకు చక్కని మర్యాదలు జరిపారు. తనకోర్కె మన్నించి 'గెట్ టుగెదర్'కు విచ్చేసిన తమిళ, తెలుగు పత్రికాప్రతినిధులకు వినయంగా కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ, అతిధులందరికీ పెన్నొకటి, తనఫోటో ఒకటీగల కవర్లను బహుమతిగా ఇచ్చింది- మంచి నటిగా పేరు తెచ్చుకొంటూ ఉజ్వల భవిష్యత్‌లోకి పయనిస్తున్న తార జయసుధ.

అసెంబ్లీలో సినిమాతార!

తెలుగు సినిమాతారల అసోసియేషన్

రంగనాథ్ 'చదువు సంస్కారం' లో సునందభార్గవి

ఎన్నికచేసిన సభ్యునికి వచ్చేసంవత్సరం నుంచీ ఆంధ్రరాష్ట్ర విధానపరిషత్తులో ఒక సీటు కేటాయించడానికి ముఖ్యమంత్రి జలగం వెంగళరావు అంగీకరించారు. విధానపరిషత్తుకు చెందిన ఇతర సభ్యులు తమ అభిమాన తారలను వెండితెరపై చూస్తూ, సినిమామైక్‌ల ద్వారా వినడమే గాక ఇకనుంచీ తమమధ్యనే చూస్తూ, వారి డైలాగులను ప్రత్యక్షంగానే వినగలుగుతారు. రాజకీయాలు కూడా నటనేనని సినిమానటనకంటే కష్టమనీ విజ్ఞులంటారు. మరి యీసినిమాల్లో నటించే నటుని (లేక నటిని) రాజకీయ నటులుగా కూడా చూడొచ్చుమనం.

అవార్డు లొచ్చాయి!

తెలుగు చిత్రాలకు కేంద్ర ప్రభుత్వం అవార్డులు రాకపోవడం విషయంలో 'గందరగోళం' జరిగింది ఈ సంవత్సరం. తెలుగు చిత్రరంగంలోని పలువురి విమర్శలకు గురిఅయింది బహుమతులు నిర్ణయించిన కమిటీ. అసలు తెలుగు చిత్రాల సంగతెలా వున్నా తెలుగువారి చిత్రాలు బహుమతులు పొందుతూనే వున్నాయి. తెలుగువాడు కన్నడంలో నిర్మించిన 'సంస్కార' చిత్రం బహుమతీ, బహుళ ప్రశంశా పొందింది ఇదివరలో. తెలుగువారు నిర్మించి, తెలుగువాడు దర్శకత్వం నెరపిన తమిళ చిత్రం 'దిక్కట్రపార్వతి' బహుమతి పొందిందీ సంవత్సరం. ఈ చిత్ర దర్శకుడు శింగీతం శ్రీనివాసరావు. ఈ అవార్డు విజేత దర్శకత్వంలో నవతచిత్ర సంస్థ 'జమీందారుగారి అమ్మాయి' చిత్రం

నిర్మిస్తూంది. కృష్ణంరాజు (హీరోకాదు!) నిర్మించే యీ చిత్రంలో శారద, గుమ్మడి, రంగనాథ్, అల్లు రామలింగయ్య, రావి కొండలరావు, సారధి, కాకరాల, కృష్ణ కుమారి, మమత నటిస్తున్నారు ముఖ్య సాంకేతిక తారాగణం డి వి నరసరాజు (మాటలు), సుఖదేవ్ (డైరక్టర్ ఆఫ్ ఫోటోగ్రఫీ), జి. కె. వెంకటేష్ (సంగీతము), వాసు (ఎడిటింగ్), జి వి కె. శంభుప్రసాద్ (అసోసియట్ డైరక్టర్). ఈ చిత్రానికి డి శ్రీరంగరాజు, ఆర్. విజయ రామరాజు సహనిర్మాతలు

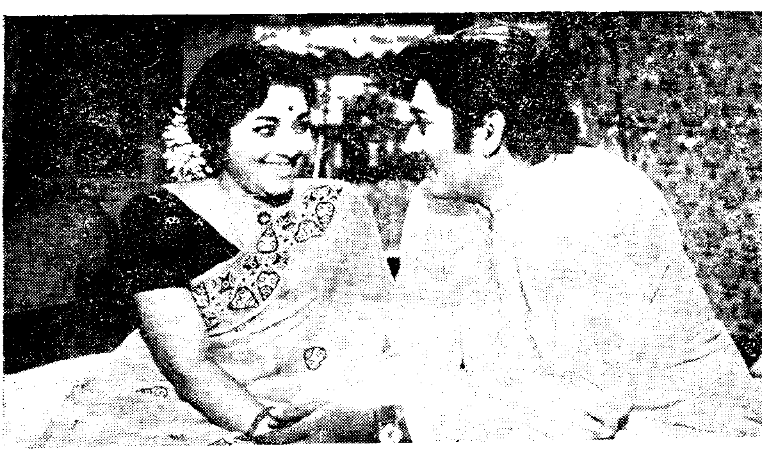
నిర్మాణాత్మకమైన నిర్మాణాలు

యువకుడు, ఉత్సాహవంతుడూ అయిన ఎన్ వి. సుబ్బరాజు సినిమా నిర్మాణానికి ముందు ఒక పత్రిక నడిపారట. ఆ అనుభవం కారణంగానే కావచ్చు ఆయన నిర్మించే చిత్రాలు ఒక పద్ధతి ప్రకారం అనుకొన్న గడువులోపల నిర్మించబడుతున్నాయి. సినిమా నిర్మాణ వ్యవహారాలు కూలంకషంగా తెలుసుకొన్న యీ నిర్మాత ఒక చిత్రం నిర్మించి విడుదల చేయక ముందే మరో చిత్రనిర్మాణం చేపట్టేంత ఉత్సాహంతో ఉంటారు. స్నేహబంధం. నిర్మించి విడుదలచేసి వెంటనే 'గౌరి'ని చేపట్టి ప్రజల కందించేలోపలే 'పుట్టింటి గౌరవాన్ని' తెలుగు ప్రేక్షకులకు చూపే ప్రయత్నం మొదలు పెట్టేశారు. ఆ చిత్ర నిర్మాణంకూడా పూర్తి అయింది ఆయన నిర్మిస్తున్న చిత్రా లన్నిటికీ కథలు ఆయనే సమకూర్చుకోవడం విశేషం కృష్ణంరాజు, భారతి శుభలు, ప్రధాన పాత్రలలో నటించే 'పుట్టింటి గౌరవం' మీ ముందు కొచ్చేందుకు ఎదురు చూస్తోంది దర్శకత్వం పి. చంద్రశేఖరరెడ్డి.

నిర్మాత చిత్రం!

ప్రేక్షకులలో 'సినిమాతారల' పై అభిమానం సినిమా వ్యాపారాన్ని నడిపిస్తుంది. నాగేశ్వరరావు సినిమా వచ్చిందనో,

'పరివర్తన'లో జమున, శ్రీధర్

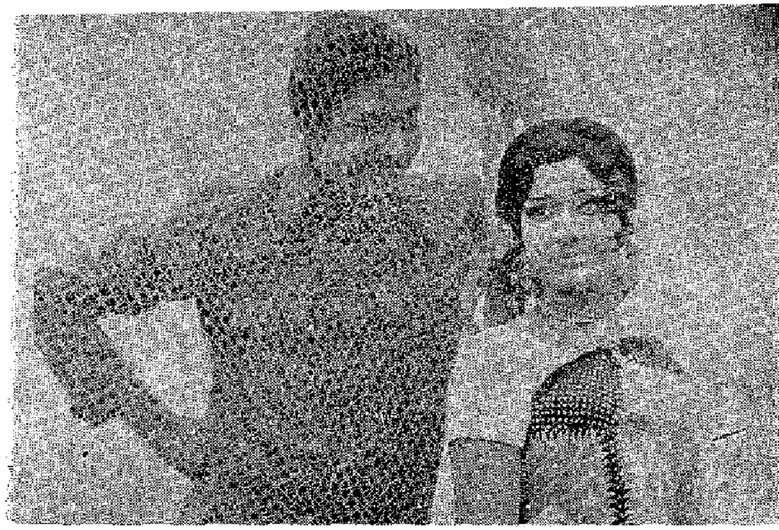
'దేవుడు చేసిన పెళ్ళి'లో చంద్రమోహన్, లక్ష్మి, నాగభూషణం

రేక రామారావు సినిమా వచ్చిందనో చెప్పుకుంటుంటారే తప్ప నిర్మాత పేరు అంతగా పట్టించుకోని ప్రేక్షకులే ఎక్కువగా ఉంటారేమో అనిపిస్తుంది. నిర్మాతగా ప్రజలలో 'నిలిచిన' చాలా తక్కువ మంది వ్యక్తుల్లో 'మల్లెమాల'గా కవితలల్లే యం. యస్. రెడ్డి ఒకరు. తను చేపట్టిన చిత్రాన్ని శ్రద్ధగా లోపరహితంగా నిర్మించాలన్న తపన, క్వాలిటీ విషయమై అమితమైన జాగ్రత్త గల యీ నిర్మాత మధురమైన కవి. కోడెనాగు చిత్రంలో ప్రేక్షకులకు మధురానుభూతి నందించిన 'సంగమం. సంగమం' పాట యీయన రాసిందే. యం.యస్. రెడ్డి నూతన చిత్రం 'రామయ తండ్రి' చిత్రంలో గల తొమ్మిది పాటలూ ఆయనే రాశారు. తారాపథంలోకి వేగంగా పయనిస్తున్న రంగనాథ్, ప్రభలు ప్రధాన పాత్రలలో నటించే యీ చిత్రానికి బి. వి. ప్రసాద్ దర్శకుడు.

స్టేజి ఆర్టిస్టులకు వాసిరాజు ప్రకాశం చేయూత!

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎకౌంటెంట్ జనరల్ కార్యాలయోద్యోగుల తెలుగు నాటక సమితి నెల నెలా 'యీ మాసపు కార్యక్రమం క్రింద సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలను నిర్వహిస్తోంది. ఆ కార్యక్రమానికి నాందిగా ఏర్పాటైన సభలో పాల్గొన్న జర్నలిష్టు నిర్మాత వాసిరాజు ప్రకాశం తను నిర్మించే ప్రతి చిత్రంలోనూ 'ఒక నాటక కళాకారుడికైనా, అవకాశం ఇస్తానని ప్రకటించారు తెలుగు నాటక సమితి కార్యదర్శి డి. ప్రభాకర్ "సినిమా రంగమనే రైలులో చోటు కోసం, నాటక రంగమనే ప్లాట్‌ఫారం మీద ఔత్సాహికులు, అర్హతలున్నవారు ఎందరో ఎదురు చూస్తుంటారనీ వారిని చిత్ర నిర్మాతలు ఆదరించాలని." విజ్ఞప్తి చేశారు

జ్యోతి

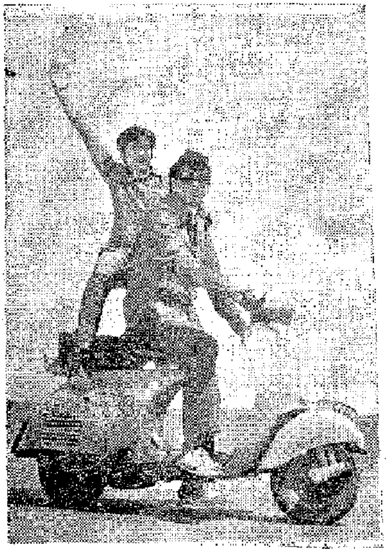
రామయ తండ్రి లో రంగనాథ్ ప్రభ

మది నిండి మూగ నిండు ది!
మనసిచ్చి పుచ్చుకొన్న యువతీ యువకులు మాట్లాడుకోవడానికి కూడా కష్టమే అవుతుంది మధురానురాగపు అనుభూ గుండె నిండా నిండాలి మనసు నిండా నిలుపుకొన్న వ్యక్తి ఏ మాట్లాడ గలడు।

అన్నదమ్ముల కథ లో రోజారమణి రావికొండలరావు చంద్రమోహన్

'వరికివారే యమునాతీరే' చిత్రంలో
విడ్డికుమార్ (నిర్మాత), రాజబాబు

ఎలా మాట్లాడ గలడు? అందుకే ధృవచిత్ర
వారి, చిన్ననాటి కలలు, చిత్రంలో 'మది
నిండా నీవే వుంటే ఒక మాటైనా రాకుంటే
ఎలా తెలపనూ, ఇంకెలా తెలపనూ' అంటూ
జయంతి, కృష్ణంరాజులు పాడుకొన్నారు
పాటగా. వీరిద్దరికీ తోడు, అల్లు రామ
లింగయ్య, గుమ్మడి, రావు గోపాలరావు,
ా. వి. చలం, ప్రమీల, రమాప్రభ,
ఝాన్సీ, జూనియర్ కాంచన మొదలైన
వారు నటిస్తున్నారు. టి. లెనిన్‌బాబు దర్శ
కత్వంలో తమ్మారెడ్డి కృష్ణమూర్తి సమ
ర్పిస్తున్న యీ చిత్రానికి నిర్మాతలు టి.
భరద్వాజ, బి. ఇ. డాక్టర్ ఇ. యస్. రెడ్డి.
యం. బి. బి. ఎస్.

దొరబాబొచ్చేస్తున్నాడు!

ఫణిమాధవీ కంబైన్స్ ఈస్ట్మన్
కలర్లో నిర్మించిన 'దొరబాబు' చిత్రంలో
అక్కినేని నాగేశ్వరరావును 'టఫ్‌గై' గా
చూడబోతున్నాము. దొరబాబు దొంగతనాలు
చేసినా దొరతనంగానే చేస్తాడు. దొంగల
ముఠాలు పథకం వేసుకొని దోచుకోవాలను
కొన్న చోట్ల ముందుగానే దొరబాబొచ్చి
వాళ్ళకు శ్రమ తప్పించేస్తున్నాడు. తనే
దోచేసి. ప్రభుత్వానికీ చిక్కకుండా యీ
దొంగల ముఠాలకూ దొరకకుండా, మరొ
కరి సాయం లేకుండా తను చేసే సాహస
కృత్యాలన్నీ 'డేర్ డెవిల్' లా చేసుకు
పోయే దొరబాబు పాత్రలో అక్కినేని
తన అభిమానులకు ఉత్సాహాన్నిస్తాడు.

దొరబాబుకు తోడుగా యీ చిత్రంలో
మంజుల, చంద్రకళ, రాజ్ బాబు,
విజయశ్రీ, గిరిబాబు. సత్యనారాయణ,
రావు గోపాలరావు, సాక్షి రంగారావు
వున్నారు. ఖరీదైన సెట్లూ, కలర్‌ఫుల్

చిన్ననాటి కలలు లో జయంతి

త్రిమూర్తి ప్రొడక్షన్స్‌వారి చిత్రంలో వాణిశ్రీ, యస్. వరలక్ష్మి

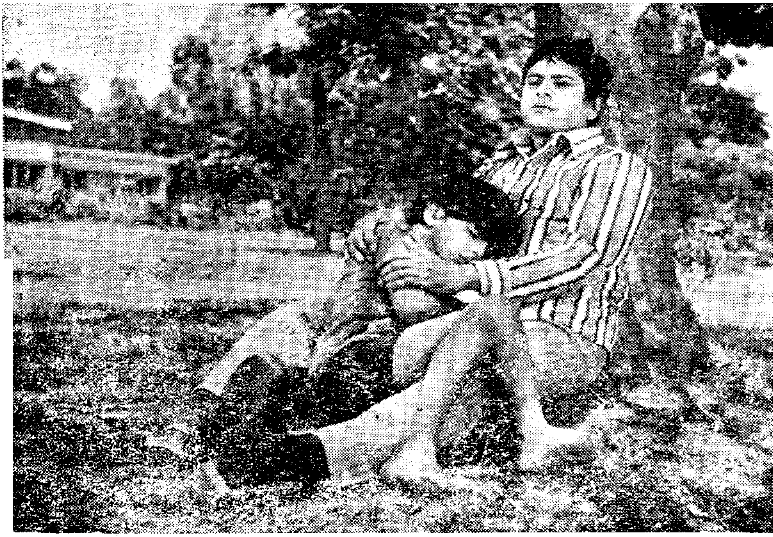
శాస్త్ర్యమ్మూగల యీ చిత్రాన్ని తాతినేని రామారావు దర్శకత్వంలో జి. రాజేంద్రప్రసాద్, జె. సుబ్బారావులు నిర్మించారు.

కళాసాగర్ కార్యక్రమాలు

వివిధ సాంస్కృతిక ప్రదర్శనల విందులతో మద్రాసు తెలుగు వారిని సత్కరిస్తున్న కళాసాగర్ సంస్థ ఇటీవల నిర్వహించిన కార్యక్రమాలలో, ప్రపంచ ప్రసిద్ధి గాంచిన 'ఇంద్రజాలరి' సంపత్కుమార్ నృత్యప్రదర్శనాలు ప్రేక్షకులను విపరీతంగా ఆకట్టుకొన్నాయి. నాట్యానికి ఆలోచనను జోడించి సంపత్‌కుమార్ పౌరాణికఘట్టాలు. సాంఘిక జీవితచిత్రాలూ, పేరొందిన కవితలకు నృత్యరూపకల్పనా చేసి ప్రదర్శించిన నేర్పు ప్రశంసనీయం. 'టెక్నికల్'గా కూడా ఎంతో క్వాలిటీ చూపించి ప్రదర్శనలను రక్తి కట్టించారు. అక్టోబరు 9న మద్రాసు విచ్చేసిన ఆంధ్రప్రదేష్ ముఖ్యమంత్రి శ్రీజలగం వెంగళరావుకి ఘనసన్మానం జరిపి గౌరవించింది కళాసాగర్.

నవలకోసం సినిమా!

సినిమా కోసం నవలలు రాయడమూ, చదవడమూ కూడా జరుగుతోంది. కాని రవిశంకర్ ఆర్ట్ పిక్చర్స్ నిర్మాత సునీల్ చౌదరి విషయంలో అందుకు భిన్నంగా జరిగింది. చిత్ర నిర్మాణంలోకి ప్రవేశించక మునుపే 'బలిపీఠం' (రంగనాయకమ్మ రచన) నవల ఆయనను అమితంగా ఆకట్టుకొంది. ఆయనను కదిలించింది. యీ నిర్మాత ఆ నవల తన కిచ్చిన అనుభూతిని నలుగురికీ తెరమీద చూపించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఈ చిత్రంలోని ప్రధాన పాత్రలలో కన్పించే శోభన్‌బాబు, శారద, రాజబాబు, రోజారమణి బలిపీఠం నవలద్వారా ప్రజలకు సుపరి

'అమ్మమనసు'లో చలం, బబ్లూ

చితములైన పాత్రలకు రూపకల్పన చేస్తు న్నారు రంగుల్లో నిర్మించబడుతున్న యీ చిత్రానికి దాసరి నారాయణరావు దర్శకుడు నిర్మాణ నిర్వహణ కొసరాజు సుబ్బారావు.

సంక్షిప్త సమాచారమ్

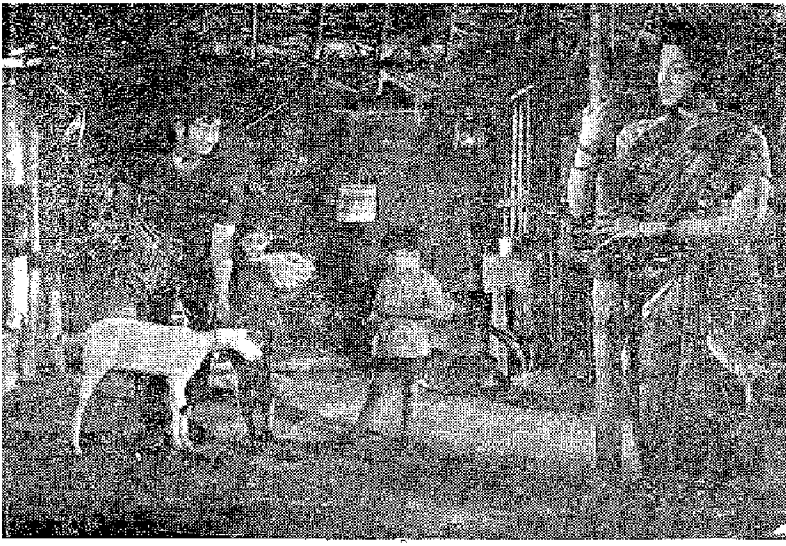
★ బాబీ మూవీస్ సంస్థ 'వెలుగుబాటలు' చిత్రం నిర్మిస్తోంది. దర్శకత్వం బి. యస్. ప్రకాశరావు, సంగీతం: చక్ర వర్తి నిర్మాతలు: పి. యస్. అవ ధాని వరదా వెంకటేశ్వరరావు.

★ చలం రామకృష్ణ, సుమ. మమత. గిరిజ గౌరిప్రియ, చిట్టిబాబు మిక్కిలి నేని మొదలైనవారు నటించే విఠల్ ప్రొడక్షన్స్ అండ్ కో., వారి 'ఆడ దాని అదృష్టం' చిత్రంలో జ్యోతి లక్ష్మి చెల్లెలు జయమాల నాట్య తారగా పరిచయం చేయబడుతోంది.

జి. వి. ఆర్. శేషగిరిరావు దర్శకు డుగా యీ చిత్రాన్ని నిర్మిస్తూంది ప్రముఖ నిర్మాత విఠలాచార్య.

★ శివాజీ ఆర్ట్స్ నిర్మించే 'పూర్ణమ్మకథ చిత్రాన్ని ఆ చిత్రదర్శకుడు కె. వి. నందనరావు సమర్పిస్తున్నారు. రామ కృష్ణ, నాగేష్, రోజారమణి ప్రధాన పాత్రలలో కన్పించే యీ చిత్రానికి మాటలు ఆదివిష్ణువి. దర్శకత్వంతో బాటు కథ, స్క్రిన్ ప్లేలు కూడా నందనరావే చేపట్టారు.

★ శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ ఫిలింస్, బాపు దర్శకత్వంలో నిర్మించే "శ్రీరా మాంజనేయ యుద్ధం' (ఈస్ట్‌మన్ కలర్) పధ్నాలుగు రీళ్లు పూర్తి

'సత్యానికి సంకెళ్ళు'లో కృష్ణ, వాణిశ్రీ

అయింది. పద్మశ్రీ ఎన్. టి. రామా రావ్ నటిస్తున్న పౌరాణిక చిత్ర మిది:

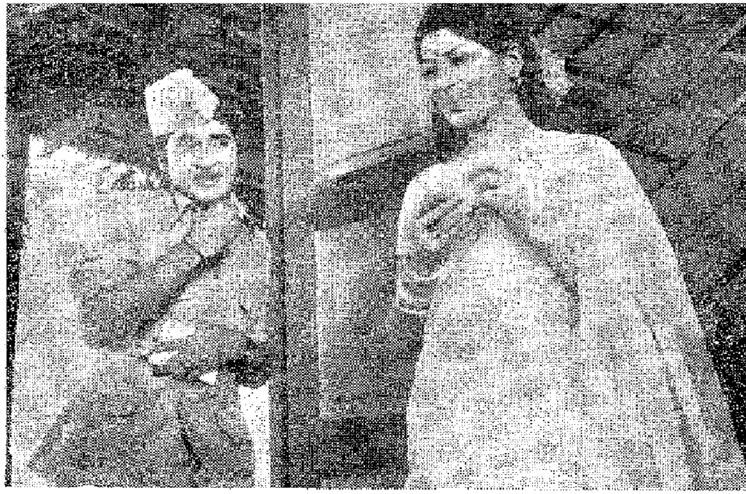
జగపతి పిక్చర్స్ రంగుల చిత్రం 'మంచిమనుషులు' విడుదలై విజయ వంతంగా ప్రదర్శించబడుతోంది. దర్శక నిర్మాత వి. బి. రాజేంద్ర ప్రసాద్.

ప్రముఖ రచయిత్రి కె. రామలక్ష్మి రచనచేసిన త్రిమూర్తి ప్రొడక్షన్స్ వారి చిత్రం కృష్ణ ద్విపాత్రాభినయ ముతో, డూండీ దర్శకత్వంలో శర వేగంగా తయారవుతోంది. వాణిశ్రీ' ప్రమీలలు కూడా ప్రధాన పాత్ర లలో కన్పిస్తారు. నిర్మాతలు: పి. సాంబశివరావు. పి. బాబ్జి

★ నటరత్న ఎన్. టి రామారావు కథా నాయకుడిగా నటించే చిత్రాన్ని అనిల్

దేవదాసు

'దేవుడు చేసిన పెళ్ళి' చిత్రంలో శోభన్ బాబు, శారద

ప్రొడక్షన్స్ నిర్మిస్తోంది. కథ, స్క్రీన్ ప్లే, దర్శకత్వం టి. ప్రకాశ రావు; జమున, సత్యనారాయణ,

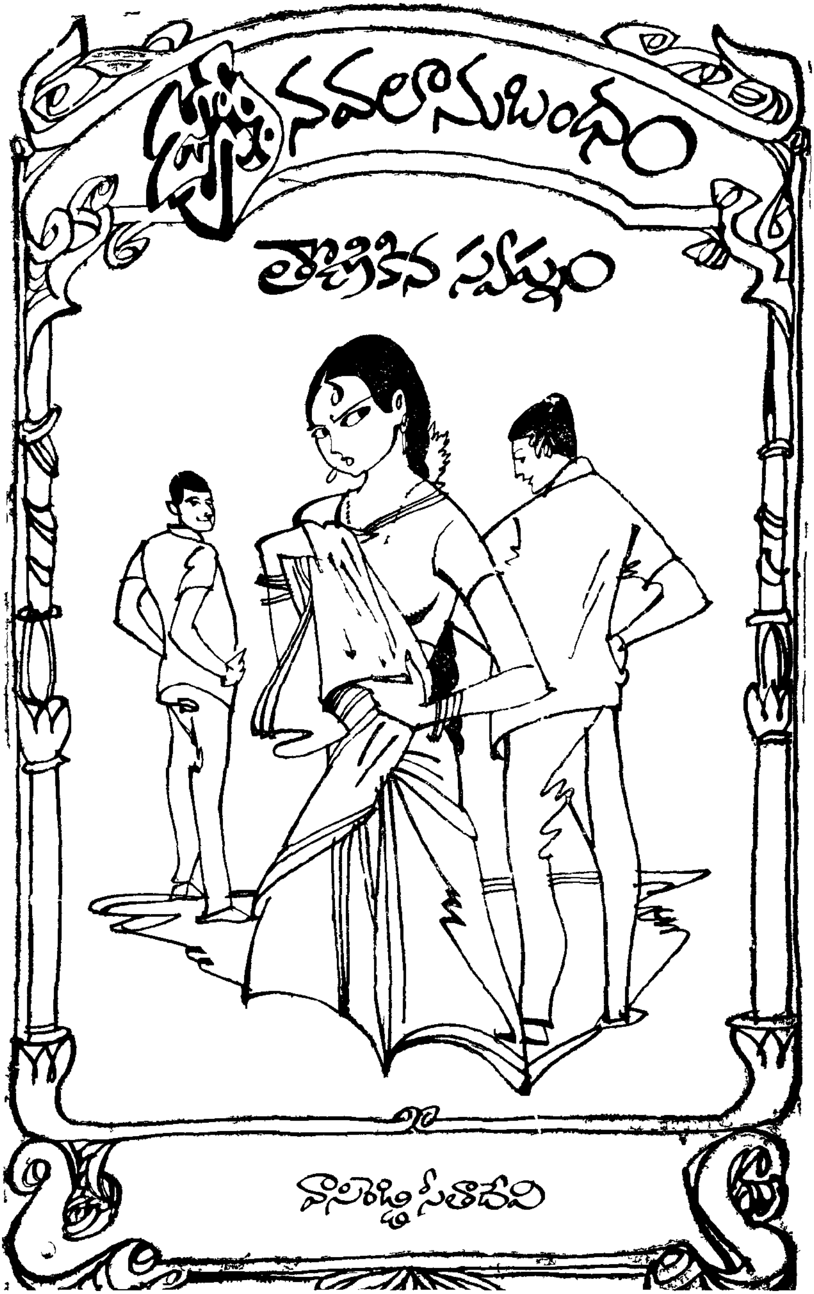

1975 సంవత్సరానికి 'మిస్ అమెరికా'గా ఎన్నికైన షిర్లేకాత్‌కాన్.

అల్లు, ప్రభాకరరెడ్డి, చిట్టిబాబు, రోజారమణి, జయసుధ, రత్న మొదలైనవారు నటిస్తున్నారింకా; సహనిర్మాత; టి. ఎల్. వి. ప్రసాద్.

★ వై జయంతీ మూవీస్ పతాకం క్రింద యువనిర్మాత అశ్వినీదత్ నిర్మించే చిత్రంలో పద్మశ్రీ ఎన్. టి. రామారావు హీరోగా నటిస్తున్నారు. కె. బాపయ్య దర్శకత్వంలో నిర్మితమవుతున్న యీ చిత్రాన్ని లక్ష్మీ ఫిలింస్ వారు పంపిణీ చేస్తున్నారు.

★ ప్రఖ్యాత రచయిత్రి వాసిరెడ్డి సీతాదేవి నవల 'ప్రతీకారం'కు చిత్రరూప కల్పనగా తయారవుతున్న చిత్రానికి 'నిర్ణయం' పేరును మార్చి, 'మన స్సాక్షి' అని పెట్టారు. సీతారామాంజనేయమూవీస్ నిర్మించే యీ చిత్ర నిర్మాత అమరా రామసుబ్బారావు. ★

స్వాతి నవలానుబంధం
తొణికిన స్వప్నం
వాసిరెడ్డి సీతాదేవి

మూడవ భాగము

"సిస్టర్!"

"ఏం రాధా!"

"అలసటగా వుంది. ఓ పదినిముషాలు కళ్లుమూసుకొని పడుకుంటాను."

"అలాగే పడుకో రాధా!"

"మళ్లీ మెలుకువ రాదేమోనని భయంగా వుంది. నిద్ర పట్టేసి ...మళ్లీ మెలుకువ రాకపోతే....నా కథ అసంపూర్తిగానే మిగిలిపోతుందేమో....!" ఆ పైై మాట్లాడ లేకపోయింది రాధ. కళ్లు మూసుకుని పడుకుంది.

గ్రేస్ రాధ ముఖంలోకి చూస్తూ కూర్చుంది. ఆమె కళ్లలో గిర్రున నీరు తిరిగింది.

*　　　*　　　*

"సిస్టర్!"

"చెప్పమ్మా!"

రాధ ఏదో అడగబోయి విరిగిన పాలలాంటి నవ్వు నవ్వింది. ఆ నవ్వు గ్రేస్ గుండెల్ని పిండింది.

"ఎందుకమ్మా అంత విరక్తిగా నవ్వుతున్నావు?"

"విరక్తి కాదు మేడం. జీవితంవచ్చి నా కళ్ళముందు నిల్చొని ఏదో చెబుతోంది" అన్నది కళ్లు మూసుకుంటూ రాధ.

రాధ డెలీరియంలో పడిపోతున్నట్టు భావించింది గ్రేస్. నిట్టూర్చింది.

రెండు క్షణాలు రాధ కళ్లుమూసుకొని మౌనంగా పడుకొంది. చిన్నగా కళ్ళు తెరిచి గ్రేస్ ముఖంలోకి చూసింది. రాధ కళ్ళల్లో పిచ్చిచూపులు లేవు.

"కుతూహలంగా లేదా సిస్టర్?"

"ఏమిటి?" ఆలోచనలో వుండే యాంత్రికంగా అడిగింది గ్రేస్.

"అదే జీవితం నాకేమి చెప్పిందని?"

"చెప్పు!"

"ఇప్పుడిప్పుడే నా కళ్ళముందు కన్పించి నన్ను వెళ్ళిపొమ్మని హెచ్చరించింది. ఏమన్నదో తెలుసా? జీవితాన్నిచూపి ఎవరు నువ్వు? అని ప్రశ్నించాను. పి...."

"జీవితాన్ని!" అని చెప్పింది.

"ఎందుకొచ్చావు."

"చాలాసార్లు నీ దగ్గరకు వచ్చాను. కాని ఒక్కసారీ నువ్వు నన్ను గుర్తించలేదు. పైగా చులకనగా చూశావు."

"మళ్ళీ ఎందుకొచ్చావు?"

"ఒక విషయం చెప్పి పోదామని వచ్చాను."

"ఏమిటది?"

"ఇంతవరకూ నువ్వు నావెనక పరిగెత్తడానికి బదులు నా నీడవెనక పరుగులు తీశావు. ఇప్పుడు నువ్వు పూర్తిగా అలసిపోయావు. నేను నీమార్గంనుంచి పూర్తిగా తప్పుకుంటున్నాను. నీ వాకిలి ముందు ఏదో శాపం గిరులు గీచింది. ఆ గిరులను నేను దాటలేకపోయాను. అందుకే తిరిగి వెళ్ళిపోతున్నాను. ఇక నువ్వుకూడా వెళ్ళిపో?"

"ఎక్కడికెళ్ళను."

"ఎక్కడనుంచి వచ్చావో అక్కడికే! వెళ్ళిపో! వెళ్లిపో! అంటుంది సిస్టర్!" అన్నది రాధ మళ్ళీ కళ్ళుమూసుకుంటూ.

గ్రేస్ కళ్లు చెమ్మగిల్లాయి.

"దాహమేస్తుంది సిస్టర్! ఎందుకో ఇంత దాహం?"

గ్రేస్ స్పూన్‌తో నీళ్లు నోట్లో పోసింది. అతి కష్టంమీద గుటక వేసింది రాధ.

"ఎండలో మెరిసే ఇసుక నీరుకాదనీ, అది దాహం తీర్చలేదనీ అందరికీ తెలుసు. అయినా మనిషి అందరూకాదు కలల్లో బ్రతికే మనిషి ఆ భ్రమ వెనకే కాళ్ళ లోని సత్తువ హరించుకు పోయేంతవరకూ పరుగులు తీస్తాడు. అటువంటి వ్యక్తిని ఏదో తెలియని .. అర్ధంకాని ఆర్తి ప్రతి నిముషం దహిస్తుంది. ఆ ఆర్తి అతన్ని ఒక చోట నిలవనివ్వదు. వాస్తవం ఎదుట నిల్చిపోవాలనికూడా అనిపించదు. అందుకే భ్రమ వెనక పరుగులు తీస్తాడు. పరుగు ఆగిపోయిన క్షణంలోనే అతని జీవితంకూడా ఆగిపోతుందని అతనికి తెలుసు. అందుకే పరుగులు తీస్తాడు. "పరిగెత్తి పాలుతాగడం కంటే, నిలబడి నీళ్ళుతాగడం మంచిది" అనే సూక్తిలో అతనికి నమ్మకంలేదు."

"రాధా!" గ్రేస్ కంఠం బాధగా పలికింది.

"ఏదేదో వాగుతున్నాను సిస్టర్. అసలు కధ వినండి."

*   *   *   *   *

రాధకు ఆ స్కూలు వాతావరణం,హాస్టలు వాతావరణం కొత్తగా వుంది. తనతో పాటు ట్రయినింగ్ అవుతున్న యువతులు చాలామంది లోయర్ మిడిల్ క్లాసుకు సంబంధించినవాళ్లే. అయినా పట్నాన్లో పెరిగిన వాళ్ళు. వాళ్ళంతా చాలా ఉత్సాహంగా ప్రతి చిన్న విషయానికీ గలగల నవ్వుతూ వుంటే రాధకు ఖాళీడబ్బాలో రాళ్ళుపోసి మ్రోగిస్తున్నట్టనిపించేది. అంతమంది మధ్య, ఆ కిలకిల నవ్వులమధ్య, ఆ కోలాహలంమధ్య, రాధ వంటరిగానే మిగిలిపోయింది. అందరితో మాట్లాడుతూనే వుంది. వాళ్ళమధ్య వుంటూకూడా రాధ వంటరిగానే మిగిలిపోయింది.

రాధ అంతమందిలో సరోజకుమాత్రం కొంత సన్నిహితంగా వుండేది. ఎప్పుడూ దిగులుగా కన్పించే సరోజను చూస్తుంటే రాధకు జాలిగా వుండేది. సరోజ దిగులుకు కారణాలు క్రమంగా రాధకు తెలిశాయి.

సరోజ తండ్రి స్కూలు మాష్టరుగా పనిచేస్తూ అకస్మాత్తుగా గుండె ఆగిపోయి చనిపోయాడు. అప్పుడు సరోజ స్కూలు ఫైనల్ చదువుతూ వుంది. సరోజ తల్లి ఆ ఇంట్లో ఈ ఇంట్లో చాకిరీచేస్తూ, ఊళ్లో వాళ్ళకు మంచికీ చెడుకు సాయంగా వుంటూ, పిల్లలకి కడుపు నిండా తిండి పెట్టలేకపోయినా, చావకుండా బతికిస్తూ వుంది, సరోజ తండ్రి ఆ స్కూలు హెడ్‌మాస్టరు తల్లో నాలికలా వుండేవాడు. ఆ హెడ్‌మాస్టరుకు చాలా మంచివాడనే పేరువుంది. సరోజకు అతనే ఆర్థికంగా సహాయపడి ట్రైనింగ్‌కు పంపించాడు. సరోజ ట్రైనింగ్ పాసయి, తల్లినీ, ఇద్దరు చెల్లెళ్ళనూ, ఒక తమ్ముణ్ని పోషించాలి. వాళ్ళను చదివించాలి. సరోజకు కూడా ఆ ఈడు ఆడపిల్లలకు సహజంగా వుండే కోర్కెలే వున్నాయి. తనను ప్రేమించే భర్త లభించాలనీ, చిన్న కుటుంబంతో ఇంటిని స్వర్గంగా దిద్దుకోవాలనీ కోరుకునేది. కాని తన భుజాలమీద వున్న బాధ్యతల్ని తల్చుకొని రాధ దగ్గిర బాధపడేది.

చాలామంది హాస్టల్లోని యువతులు సాయంకాలం అయేప్పటికి టిప్‌టాప్‌గా తయారై గ్రూపులు గ్రూపులుగా బయటికి వెళ్ళేవారు. చాలా ప్రొద్దు పోయేంతవరకూ వాళ్లు ఎక్కడెక్కడ తిరుగుతారో. రోజూ ఎక్కడికి వెళ్తారో రాధకు అర్థం అయేది.

కొందరు, బాయ్ ఫ్రెండ్స్‌తో కలిసి బయటికి వెళ్తూవుంటే రాధ చిత్రంగా చూస్తూ వుండేది. రాధ రూం మేట్ లలితకు కూడా బాయ్ ఫ్రెండ్ వున్నాడు. సాయంకాలం అతను రావడం కొంచెం ఆలస్యం అయితే అశాంతిగా లోపలకూ బయటకూ తిరిగేది. అందరిమీదా చిరాకుపడేది. ఆ కళ్లలోని అశాంతి చూసి రాధకు ఆశ్చర్యం వేసేది. లలిత ఒకోరోజు చాలా ప్రొద్దుపోయివచ్చి మేట్రెన్‌చేత తిట్లు తినేది. రాధ వంటరిగా కూర్చుని గంటల కొలదీ ఆలోచించేది.

ఆ రోజు సాయంత్రం రాధకు ఏమీ తోచక సరోజ గదిలోకి వెళ్ళింది. సరోజ రూం మేట్సు ఇద్దరూ సాయంత్రం అయితే చాలు బయటికి వెళ్ళిపోతారు. సరోజ మాత్రం పనివుంటే కాని బయటకి వెళ్ళదు. సాధారణంగా రాధా, సరోజా కలిసే బజారుకు వెళ్తారు.

సరోజ ముస్తాబవుతూ వుంటే రాధ "బయటికె వెళ్తున్నావా?" అని అడిగింది.

"అవును! మా హెడ్‌మాస్టరుగారు వచ్చారు. వాళ్ళ ఆడపిల్లలకు బట్టలు కొనాలట! నన్ను రమ్మంటున్నారు. మాస్టరుగారు చాలా మంచివారు రాధా! ఆయనే కరుణించకపోతే మా కుటుంబం ఏమైపోయేదో! నేనుకూడా చదువు మధ్యలోనే ఆపేయాల్సి వచ్చేది." అన్నది సరోజ.

రాధ మనసులో మాస్టరుగారంటే ఎనలేని గౌరవం ఏర్పడింది. "మీ మాస్టరుగార్ని చూపిస్తావా?" అన్నది రాధ.

"రా! పరిచయం చేస్తాను" అంటూ సరోజ బయలు దేరింది. సరోజ వెనకే రాధ మెట్లు దిగింది.

పంచా, లాల్చీ, పైపంచలో నిండుగా హుందాగా వున్న మాస్టరుగారికి గౌరవ పూర్వకంగా నమస్కరించింది రాధ. ఆయనకు ఏభై ఏళ్లకు పైగానే వుంటాయి. పెద్ద మనిషి తరహాగా వున్నాడు.

రాధను సరోజ పరిచయం చేసింది. ఆయన రాధను కుశల ప్రశ్నలు వేశాడు. ఆయన పక్కనే బొద్దుగా తెల్లగా మరొక యువకుడు కూర్చుని వున్నాడు. అతను రాధను మింగేసేలా చూడటం రాధకు కంపరంగా వుంది.

'ఏమిటల్లా చూస్తాడు? ఎప్పుడూ ఆడవాళ్ళనే చూడనట్టు?' అనుకుంది మనసు లోనే రాధ.

సరోజ వాళ్లతో వెళ్ళి పోయింది. రాధ గదిలోకి వచ్చి నోట్స్ ఆఫ్ లెసెన్స్ రాసుకుంటూ కూర్చుంది.

భోజనం బెల్ వినిపించింది. కొంతసేపు సరోజ కొరకు ఎదురు చూసి రాధ భోజనానికి వెళ్ళింది. భోజనం చేసి వస్తున్న రాధకు సరోజ గబగబా మెట్లెక్కి పరుగు లాంటి నడకతో గదిలోకి వెళ్లడం కన్పించింది. రాధ వెనక నుంచి పిల్చింది. కాని సరోజ వినిపించుకోలేదు. రాధ ఆశ్చర్యంగా సరోజ వెనకే గదిలోకి వెళ్ళింది. రాధ వెళ్లేప్పటికి సరోజ దిండులో ముఖం దూర్చి వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూంది. రాధ వెళ్ళి పక్కన కూర్చుంది. వీపు మీద చెయ్యి వేసింది.

ఏమయి వుంటుంది? వాళ్లు ఆ అమ్మాయిని బయటికి తీసుకెళ్ళి ఏం చెప్పి వుంటారు? తల్లి ఎలా వుందో?

"ఏమయింది సరోజా?" ఆలోచిస్తూనే అడిగింది రాధ.

సరోజ దుఃఖం పెల్లుబికింది. పెద్ద వెక్కిళ్లు వస్తున్నాయి.

"సరోజా? ఏం జరిగింది? అమ్మా, చెల్లాయిలూ, తమ్ముడూ కులాసాగా వున్నారా?" ఆదుర్దాగా అడిగిందిరాధ.

సరోజ మాట్లాడే పరిస్థితిలోలేదు. రాధ సరోజ తలమీద చెయ్యివేసి కూర్చుంది.

ఏడ్చిఏడ్చి సేద తీరినట్టు పడుకున్న సరోజను "ఏం జరిగింది సరోజా! లేచి కూర్చో! నాకు చెప్పవూ?" ఆర్ద్రంగా ప్రశ్నించింది రాధ.

సరోజ కళ్ళుతుడుచుకొని లేచి కూర్చుంది.

"అమ్మావాళ్ళు కులాసాగా వున్నారా?"

"అందరూ బాగానే వున్నారు" బరువుగా జవాబిచ్చింది సరోజ.

"మరి ఎందుకు ఇంతగా ఏడుస్తున్నావు!" రాధ విస్మయంగా ప్రశ్నించింది.

"ఆడదాన్నిగా పుట్టినందుకు."

రాధ అదిరిపడింది. సరోజ ముఖంలోకి గుచ్చిగుచ్చి చూసింది.

"రాధా! ప్రపంచంలో ఇంతకుళ్ళు వుందని మొదటిసారిగా తెలుసుకున్నాను. సమాజంలో పెద్దమనుషుల్లా, మంచి మనుషుల్లా చెలామణి అయేవాళ్ళుకూడా ఆడదాని

విషయంలో ఎంత నీచంగా ప్రవర్తిస్తారో తల్చుకుంటుంటే పెట్రోలుపోసి ప్రపంచాన్నే తగలపెట్టాలనిపిస్తోంది" సరోజ కోపంగా అన్నది. ఆ మాటలు అంటున్నప్పుడు సరోజ కళ్ళలో ద్వేషం, పెదవులమీద విరక్తి కన్పించాయి.

రాధకు ఏమీ అర్థంకాలేదు. అయోమయంగా చూస్తూ "ఏమిటి సరోజా! ఏం జరిగింది? మీ మాస్టరుగారు ..." ఆయన రూపం కళ్ళముందు కదులుతూవుంటే మరేమీ అడగలేకపోయింది రాధ.

సరోజ కోపంతో వణికిపోతూంది. మాటలు గొంతులో గరగరలాడుతున్నాయి. రాధ సరోజ ముఖంలోకి చూస్తూకూర్చుంది.

కొద్దిక్షణాలు ఆగి, తనను సంబాళించుకొని, సరోజ చెప్పసాగింది.

"బజారుకు బయలుదేరాం గదా? మాస్టరుగారు రెండు రిక్షాలు పిల్చారు. ఒక రిక్షాలో తనెక్కి, రెండో రిక్షాలో రఘుని ఎక్కమన్నారు. నేను తెల్లబోయి చూస్తూ కూర్చున్నాను.

"ఎక్కమ్మా! ఆ రిక్షాలో ఎక్కు! అన్నారు మాస్టరుగారు. నేను ఆశ్చర్యంగా ఆయన ముఖంలోకి చూశాను. ఏమనాలో అర్థంకాలేదు. నేను అలాగే నిలబడి పోయాను. ఏమనుకున్నాడో ఏమో రఘు దిగి మాస్టరుగారి రిక్షాలో కూర్చున్నాడు. నేను రిక్షా ఎక్కాను. కాని మనసు మనసులో లేదు. మాస్టరుగారు అలా ఎందుకు ప్రవర్తించారో అర్థం కాలేదు. షాపింగ్ కూడా అన్యమనస్కంగానే చేశాను. తర్వాత రఘు ఎక్కడ కెళ్లాడో తెలియదు. మాస్టరుగారు యాబిడ్స్‌నుంచి రిక్షా పబ్లిక్ గార్డెన్‌కు మాట్లాడుతూవుంటే నా ఆశ్చర్యానికి అంతులేదు. తను ఎక్కి, ఎక్కమ్మా! అన్నారు. పెద్దవారు. తండ్రిలాంటివారు. ఎక్కనంటే అవమానించినట్టు అవుతుందని ఆ రిక్షాలోనే ఎక్కాను."

"నీతో ఒక విషయం మాట్లాడాలమ్మా! అందుకే పబ్లిక్ గార్డెన్‌కు వెళ్తున్నాం:" అన్నారు మాస్టరుగారు.

"తండ్రిలాంటివారు! ఏం మాట్లాడతారు? రఘుతో తనను రిక్షా ఎక్కించడానికి ఎందుకు ప్రయత్నించారు? బహుశా రఘు. విషయమే అయివుంటుంది అనుకున్నాను. గుండెలు దడదడ లాడాయి. ఏ వేవో ఆలోచనలువచ్చి మనస్సు మధురభావనలో నిండి పోయింది. మాస్టరుగారూ నేనూ పబ్లిక్ గార్డెన్‌లో ఒక బెంచీమీద కూర్చున్నాం!" సరోజ ఓ క్షణం మౌనం వహించింది. ఆమె పెదవులూ, ముక్కుపుటాలూ అదరడం రాధ చూసింది.

"తర్వాత ఏం జరిగింది? మాస్టరుగారు ఏమైనా చెడ్డగా ప్రవర్తించారా?" ఆత్రంగా ప్రశ్నించింది రాధ.

"జరిగింది చెబుతాను. మాస్టరుగారు చెడుగా ప్రవర్తించారో, మంచిగా ప్రవర్తించారో నువ్వే తేల్చుకో!" అని ఆగింది సరోజ.

రాధకు చిన్నప్పుడు తనను ముద్దుపెట్టుకున్న మాస్టరు గుర్తొచ్చాడు. మనసంతా చీదర చీదరగా అనిపించింది.

సరోజ చెప్పసాగింది:

''మాస్టరుగారు ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నారు. నేను ఆయన ముఖంలోకి కుతూహలంగా చూస్తూ కూర్చున్నాను. కొంతసేపు ఆలోచించి, ఒకసారి దగ్గి ఆయన ప్రారంభించారు.''

''రఘును గురించి నీ అభిప్రాయం ఏమిటమ్మా?'' అడిగారు మాస్టరుగారు.

నాకు ఏం చెప్పాలో వెంటనే తోచలేదు. చూస్తూ వుండిపోయాను.

''చాలా మంచి వాడమ్మా! తెలివైన వాడు. గజిటెడ్ ఆఫీసరు. ఏడువందలకు పైగా జీతం వస్తుంది. అతని భాగం ఆస్తి ఏభై వేలదాకా వుంటుంది. లక్షరూపాయలు కట్నం ఇచ్చి పిల్లను ఇవ్వడానికి ఎంతో మంది సిద్ధంగా వున్నారు'' అని ఆగి నా ముఖంలోకి చూశారు మాస్టరుగారు.

నా గుండెలు దడదడలాడాయి. నాకు అంత అదృష్టమా అనుకున్నాను. నేనూ అందరి ఆడపిల్లల్లాగే, ఆదరించే భర్త కావాలని కోరుకుంటాను. రఘులాంటి భర్త నాలాంటి బీదపిల్లకు దొరకడం ఏజన్మలో చేసిన పుణ్యఫలమోనని భావించాను. కాని అదృష్టంమీద నాకు పూర్తిగా నమ్మకం కుదర్లేదు. మాస్టరుగారు చెబుతూంది వాస్తవమా? లేక నేను భ్రమపడుతూన్నానా? అనుకుంటూ కూర్చున్నాను.

రాధకు సరోజ దుఃఖానికి కారణం అర్థంకావడం లేదు. పెళ్ళి చేసుకోవడం సరోజకు ఇష్టమే! రఘులాంటివాడు భర్తగా లభించడం తన అదృష్టంగా భావిస్తుంది. తనకూ వివాహం చేసుకోవాలనే వుంది. మరి ఇంతగా ఎందుకు ఏడుస్తుంది? రాధకు కొంచెం చిరాకుకూడా కలిగింది.

సరోజ మళ్ళీ చెప్పసాగింది.

''నువ్వంటే రఘుకు చాలా ఇష్టం! నిన్ను మా ఇంట్లో చాలా కాలంగా చూస్తున్నాడుగా?'' అన్నారు మాస్టరుగారు.

''మాస్టరుగారి మాటకు నా గుండె దాదాపు లయతప్పిందనే చెప్పాలి. శృతిచేసి పెట్టిన వీణమీద ఎవరిదో చెయ్యి పడినట్టు నా హృదయం మధుర కంపనతో నిండిపోయింది. నా బుగ్గల్లోకి వెచ్చటి ఆవిరి చిమ్మింది. మాస్టరుగారి ముఖంలోకి చూడలేక సిగ్గుతో తల వంచుకొని కూర్చున్నాను.

''నీకు అభ్యంతరం లేకపోతే?'' సందేహిస్తూ అన్నారు మాస్టరుగారు.

తనకు అభ్యంతరమా? రఘుకు ఏం తక్కువ? అందం వుంది. హోదా వుంది. డబ్బుంది. రఘులాంటి భర్త లభించడం తను పూర్వజన్మలో చేసిన పుణ్య ఫలమే! ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను. కాని సమాధానం ఎలా చెప్పాలో బోధపడలేదు.

"చెప్పమ్మా!" మాస్టరుగారి కంఠంలోని ఆప్యాయతకు కదిలిపోయాను. మా నాన్నగారు వున్నా 'అచ్చం!' అలాగే అడిగివుండేవారనిపించింది.

"లక్ష రూపాయలు కట్నం వస్తుంటే ఆయన నాకోసం అంతత్యాగం చేస్తారా? వాళ్ళ నాన్నగారు అంగీకరిస్తారా?" చిన్నగా సంకోచిస్తూనే సందేహాన్ని వెలిబుచ్చాను. మాస్టరుగారినుంచి ఎంతసేపటికీ సమాధానం రాకపోవడంతో తలెత్తి చూశాను. ఆయన ఏదో సందేహంలో పడినట్టు కన్పించింది. నేను ఆయన ముఖంలోకి సమాధానంకొరకు చూస్తూ వుండిపోయాను.

"అహా! నేను చెప్పింది నీకు సరిగా అర్థం అయినట్టు లేదు. నేను మాట్లాడేది పెళ్లిగురించి కాదు" అంటూ ఓ క్షణం ఆగిపోయారు.

ఆయన మాటలు నాకు అర్థం కాలేదు. అయోమయంగా ఆయన ముఖంలోకి చూస్తూ వుండిపోయాను.

"రఘు నిన్ను పెళ్ళి చేసుకోవా లనుకోవడం లేదమ్మా! అతనికి లక్షల కట్నం ఇచ్చి, డాక్టరు చదివిన అమ్మాయిల్ని ఇవ్వడానికి ఎంతోమంది సిద్ధంగా వున్నారు. నీకు అభ్యంతరం లేకపోతే నీతో స్నేహం చేస్తాడట! నీ మంచిచెడ్డలు చూసుకుంటాడు. ఆధారంలేని మీ కుటుంబాన్ని ఆదుకుంటాడు. ఈ వ్యవహారం పదిమందికి తెలియాల్సిన అవసరంకూడా లేదు." అంటూ మాస్టరుగారు నా ముఖంలోకి చూశారు.

నా కళ్ళముందు కన్పిస్తున్న ప్రతివస్తువూ ఓక్షణం గిర్రున తిరిగింది. నేను కూర్చున్న బెంచీ భూమిలోకి దిగబడిపోయింది. నా తలలో ఏదో నాదు గుండెల్లో ఏదో బాధ. మాష్టరుగారికేసి చూశాను. ఆయన అప్పుడే ఊరిబయట ఊడమర్రి మీదనుంచి దిగివచ్చిన పిశాచంలా కన్పించాడు. వొళ్ళు జలదరించింది. దిగ్గునలేచి నిల్చున్నాను. ఆయన పిలుస్తున్నా వినిపించుకోకుండా ఒక్క క్షణంలో గేటు దాటుకొని బయటపడ్డాను. విన్నావా రాధా! ఆ పెద్దమనిషి నన్ను కన్నబిడ్డలాగ చూస్తున్నాడను కొన్న వ్యక్తి. భావితరం పౌరులను సభ్యతా సంస్కారాలతో తీర్చి దిద్దవలసిన బాధ్యత గల ఒక మాస్టరు; పరాయి ఆడపిల్లను తన బావమరిదికి, డబ్బుకోసం ఉంపుడుగత్తెగా వుండమని సలహాఇచ్చాడు." నిండుకుండ బద్దలయినట్టు మళ్లీ భోరున ఏడ్వసాగింది సరోజ.

రాధ ఈసారి సరోజను ఓదార్చలేదు. రాధ మనసు భగభగ మండిపోతూంది. హృదయం జుగుప్సతో నిండిపోయింది. మనిషిలోని మనిషి ఇంత భయంకరంగా వుంటాడా? క్రూరమృగాలకు దూరంగా వుంటాం. విషపురుగులు కన్పిస్తే చంపేస్తాం! అసహ్యం కలిగించే పురుగుల్నుంచి మనం పారిపోతాం! కాని పైకి అందంగా, సభ్యతా సంస్కారాలకు ప్రతిరూపంగా కన్పించే మనుషుల్లో క్రూరమృగాలూ, విషపురుగులూ కూడా వున్నాయ్! కాని వాటినుంచి మనం పారిపోలేం? ఏ మనిషిలో ఏ జంతువుందో, ఏ మనిషిలో ఏ పురుగుందో తెలుసుకోలేం! అలా తెలుసుకో గలిగిననాడు, మనిషిలో

మనిషిని ఎదురుగా వున్న మనిషి తెలుసుకొనే యంత్రాన్ని ఎవరైనా కనిపెడితే ఈ ప్రపంచమంతా యుద్ధభూమిగా మారిపోతుంది. మనిషిని మనిషి అసహ్యించుకుంటాడు. ఈ ప్రేమలకూ, అనురాగాలకూ తావే వుండదు.

"అదే మాస్టరుగారు తన కూతుర్నిగానీ, చెల్లెల్నిగానీ ఇలా అడగ్గలడా?" అన్నది సరోజ. రాధ ఆలోచనలనుంచి బయటపడింది.

"అవును సరోజా! మగవాడి దృష్టిలో తన తల్లీ, పెళ్లాం, కూతురూ, చెల్లెలూ వీళ్ళే శీలవతులు, వాళ్ళకేసి పరాయి మగవాడు చూడటంకూడా సహించడు. కాని అతనికి మాత్రం తన కిష్టమైన ప్రతి ఆడదీ తనకు అందుబాటులో వుండాలి. పరాయి ఆడవాళ్ళ గురించి ఎంత అసహ్యంగా మాట్లాట్టానికికూడా వెనకాడడు" రాధ కసిగా అన్నది.

"ఇంత అవమానం భరించి ఎట్లా బ్రతకడం? మళ్ళీ ఆ మాస్టరు మొహంకూడ నేను చూడలేను" అన్నది సరోజ కంఠంలో దుఃఖం. విరక్తీ ఒకదాన్నొకటి వరుసుకుంటూ వుండగా.

"ఊర్కో సరోజా! ఇటువంటి విషయాలకు ఏడ్చి ప్రయోజనంలేదు. ఎదుర్కోవాలి ప్రపంచాన్ని. ఇటువంటివాళ్ళకు కుక్కకాటుకు చెప్పు దెబ్బలాంటి ప్రాయశ్చిత్తం చెయ్యాలి?" అన్నది రాధ.

"ఏంచేస్తాం రాధా! ఆ మాస్టరు చిన్నప్పట్నుంచీ నన్ను తండ్రిలా ఆదరించాడు. పైగా ఆయన దయాధర్మాలమీద మా కుటుంబం ఆధారపడి వుంది. ప్రపంచం తీరే అంత అని సమాధానపర్చుకొని ఊరుకోవాల్సిందే!" అన్నది సరోజ.

"ఛ! ఆడదంటే ఎంత తేలిగ్గా చూస్తారు? ఎంతసేపూ...ఆడా....మగా.... సంబంధం... ఇదేనా ప్రపంచం. ఏ ఇద్దరు ఆడవాళ్ళ లాగో, లేక మగవాళ్ళ లాగో, ఒక ఆడదీ మగవాడూ ఒకర్నొకరు గౌరవించుకుంటూ నిర్వికారంగా ఎందుకుండరో?" రాధ తనకుతనే చెప్పుకుంటూన్నట్టు గొణిగింది.

సరోజ మౌనంగా కూర్చుంది.

"ఇక పద! భోజనం చేద్దువు గాని" అన్నది రాధ.

"వద్దు రాధా! ఇవాళ నేను భోజనం చెయ్యలేను. బాగా అలసటగా వుంది. పడుకుంటాను" అన్నది సరోజ.

రాధ సరోజను బలవంత పెట్టలేదు. లేచి తన గదిలోకి వచ్చింది. పడుకుంది. కాని నిద్ర పట్టలేదు. రాత్రంతా కలత నిద్రలోనే గడిపింది. సరోజకు జరిగిన అవమానం తనకే జరిగినట్టు బాధ పడింది.

ఒక రోజు రాధను సరోజ హడావిడిగా నిద్ర లేపింది.

"రాధా! ఎంత ఘోరం జరిగిందో చూడు!" అన్నది సరోజ.

"ఏం జరిగింది?" పడుకొనే రాధ బద్ధకంగా అడిగింది.

"లలిత చచ్చిపోయింది!"

"ఆఁ!" అంటూ దిగ్గున లేచి కూర్చుంది రాధ. సరోజ ముఖంలోకి చూసింది.

"లలిత ఆత్మహత్య చేసుకుంది."

"ఎందుకు? ఎట్లా?"

"బావిలో పడి చచ్చిపోయింది. ఎందుకో తెలియదు. పద!" అన్నది సరోజ.

లలిత శవాన్ని సాయంకాలానికి తల్లిదండ్రులకు అప్పగించారు. పోస్టుమార్టంలో లలిత గర్భవతి అని తేలింది.

"ఎంత సిగ్గుచేటు?"

"ఆడవాళ్లు అందుకే హద్దుల్లో వుండాలంటారు."

"ఆ పిల్ల ఎప్పుడో ఇలాంటి చావే చస్తుందనుకున్నాం!"

"ఎప్పుడూ రాత్రి సమయానికి హాస్టల్‌కు వచ్చేది కాదు."

"కొన్ని సార్లు గేటు దూకి కూడా వచ్చేది."

తలొక రకంగా ఆడవాళ్లే అనడం వింటూంటే రాధకు బాధ కలిగింది. చచ్చిన లలిత మీద సానుభూతి ఎవరూ చూపించడం లేదు.

లలిత నెల రోజులుగా బయటికి వెళ్ళక పోవడం, ఏదో పోగొట్టుకున్నట్టు దిగులుగా వుండటం, లలిత కోసం రోజూ వచ్చే కుర్రవాడు రాకపోవడం చాలా మందికి లలిత విషయంలో అనేక అనుమానాలు వచ్చాయి. కొందరు లలితను చూసి గుస గుస లాడుతూ నవ్వుకుంటూ వుండేవారు. రాధకు మాత్రం లలితను చూస్తుంటే జాలిగా వుండేది. లలిత గర్భవతి అని తెలుసుకొని ఆ కుర్రవాడు ముఖం చాటు చేశాడు. అతనికి పెళ్ళి కుదిరిందని తెలిసిన లలిత ఈ అఘాయిత్యానికి పాలు పడింది. లలిత చని పోతూ "తన ఆత్మహత్యకు ఎవరూ కారణం కాదని రాసి పెట్టి చచ్చిపోయింది."

అది తెలిసిన రాధకు వళ్లు మండింది.

ఇందువల్లనే ఆడవాళ్ల బ్రతుకులు ఇలా తగల పడ్తున్నాయ్! ఎందుకో అంత త్యాగం? తనైతేనా? చస్తూ తన చావుకు కారకుడైన వ్యక్తి పేరు రాసి మరీ చచ్చేది. అసలు తను ఎందుకు చావాలి? లలిత మాత్రం ఎందుకు చావాలి?

ఇద్దరు కలిసి చేసిన పాపానికి ఆడది చావడం, మగవాడు ఏమీ ఎరగనట్టు పెళ్ళి చేసుకొని సంఘంలో పెద్ద మనిషిలా చెలామణి కావడమా? ఎందుకు ఇలా జరుగుతోంది? లోపం ఎక్కడ వుంది? ఆడదాని జన్మలోనా? లేక సంఘాన్ని శాసించేవాడు మగవాడు కావడం వల్లనా?

కాదు. దీనికంతా కారణం ఆడదాని బలహీనతే. తనను తను మగవాడి కంటే హీనురాలిగా భావించడమే! శతాబ్దాలగా ఆడది దగా పడుతున్నట్టు పుస్తకాల్లో చదువుతోంది. ప్రత్యక్షంగా చూస్తోంది. అయినా ఎందుకు ఎదురు తిరగదు? లలితలాంటి వాళ్లు

ఎందుకు చావాలి? ఆడది మాతృత్వం ధరించడం ఆమె తప్పా? సృష్టి సహజం! ఆ వంటప్పుడు తన బిడ్డను ధైర్యంగా ఎందుకు పెంచుకో కూడదు. ఇటువంటి ఆడవా సంఘం మీద తిరగబడి పిల్లల్ని పెంచుకుంటూ, తమ కాళ్లమీద తాము నిలబడ సంఘం దచ్చినట్టు తన పద్ధతుల్ని మార్చుకోదూ?

ఈ సాంఘిక వ్యవస్థ మారాలి. అప్పుడే మనుషులు మార్తారు. ఆడదాని చుట్ట గీచిన ఈ గిరుల్ని తుడిచి వెయ్యాలి. ఆడదాన్ని ప్రత్యేకంగా ఎత్తి చూపించే సంస్కారంలో మార్పు రావాలి.

రాధ ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తూ వుండేది.

రాధ ట్రయినింగుకు వచ్చి ఆరునెలలు పూర్తయింది. ఒకరోజు రాధకు రం బావునుంచి ఉత్తరం వచ్చింది. ఆ దస్తూరి చూడగానే అది ఎక్కడ్నుంచి వచ్చిం అర్ధమయింది.

కవరు బరువుగానే వుంది. ఏం రాశాడో? మళ్లీ కవిత్వం రాశాడేమో? లే ప్రేమలేఖ ఏడ్చాడో! రాధకు అసహ్యం వేసింది. కవరు విప్పకుండానే అడ్డంగా చింప అనిపించింది. కాని చింపలేకపోయింది. ఏం రాశాడో ఒక్కసారి చదవాలనే కుతూహలం కలిగింది.

ఉత్తరం విప్పి చదవసాగింది. రాధముఖం కోపంతో కందగడ్డలా అయింది.

బుద్ధిలేని గాడిద. పెళ్ళిచేసుకున్నాడట. తను అపార్ధం చేసుకోవద్దట. ఆ పెళ్ళి కేవలం ప్రపంచంకోసమే చేసుకున్నాడట. కాని జీవితమంతా తననే ఆరాధిస్తాడట. ఈ సంజాయిషీ ఎందుకో! తను అడిగిందా? అతను పెళ్ళిచేసుకుంటే తనకేం చేసుకోక పోతే తనకేం? జీవితమంతా ఆరాధిస్తాడట. పెళ్లాం....పిల్లలూ....లోకధర్మం కొరకేనట ఆరాధిస్తాడు....ఏడ్వలేకపోయాడు?

పెళ్ళిచేసుకున్నాక పిల్లల్ని కనక ఏం చేస్తాడట? దానికికూడా సంజాయిషీయా పెళ్లీ....పిల్లలు ...ప్రేమా....ఆరాధనా ...ఎంతసేపూ ఇవే ఆలోచనలు. మనిషికి ఏ జంతువుకూలేని బుద్ధివుంది. ఎందుకు? కేవలం పెళ్ళిచేసుకోవడానికీ, పిల్లల్ని కనడాని కేనా? పశువులూ కంటున్నాయి పిల్లల్ని. ఇంతకంటే మనిషి మరేం చెయ్యలేడా?

రాధమనసు భగభగ మండిపోయింది. రంగారావు రూపం ముళ్ళపందిలా గున్న ఏనుగులా కన్పించింది. వళ్లు జలదరించింది. ఉత్తరాన్ని పరపర చింపిపారేసింది. చేతులు కడుక్కుంది.

రాధ ట్రయినింగ్ పూర్తి చేసి తిరిగి వచ్చింది.

"ఏవమ్మా వదినా పిల్లకు పెళ్ళిచెయ్యరా ఏమిటి?"

"వెన్ను ముదిరితే తర్వాత సంబంధాలు కుదరటం కష్టం!"

"నీ కూతురు పెళ్ళి చేసుకోనంటుందటగా? ఈ విడ్డూరం ఎక్కడైనా వుందా?"

"పట్నంలో చదివి వచ్చిందిగా? ఎవరినైనా ప్రేమించిందేమో కనుక్కో"

చుట్టూ కాకిగోల. రాధతల పగిలిపోతూంది. అయినా పైకి ఏమీ మాట్లాడకుండా ధీరంగా వుండడం నేర్చుకొంది.

రాధవచ్చిన రెండోరోజు రంగారావు వచ్చాడు.

"బాగున్నావా రాధా!" ఆ కంఠంలోని మార్దవానికి రాధకు వళ్ళు మండిపోయింది. జవాబివ్వలేదు.

"నా ఉత్తరం అందిందా?" ఏదో పెద్ద తప్పుచేసినవాడిలా తల వంచుకొని అడిగాడు.

రాధ రంగారావు ముఖంలోకి ఏవగింపుగా చూసింది.

"నీకు బుద్ధివుందా లేదా?"

రంగారావు చివ్వున తలెత్తి చూశాడు.

"క్షమించు! అమ్మా నాన్న పోరుపడలేక ఈ పెళ్ళి...."

"నువ్వు పెళ్ళిచేసుకుంటే నాకేం, పెటాకులు చేసుకుంటే నాకేం? అసలు నిన్ను ఎక్స్‌ప్లెనేషన్ జాయిషీ ఎవరడిగారు? మళ్లీ నాతో మాట్లాడకు. పిచ్చిపిచ్చి ఉత్తరాలు రాస్తే మర్యాద దక్కదు" అంటూ గిర్రున తిరిగి విసురుగా లోపలకెళ్ళింది రాధ.

రంగారావు ఓక్షణం రాధ వెళ్ళినవైపే చూస్తూ నిల్చున్నాడు. దిగాలుపడి భారంగా వెళ్ళిపోయాడు.

తల్లి వారిస్తున్నా వినకుండా ఒకరోజు రాధ స్కూలు లైబ్రేరీకి పుస్తకాలకోసం వెళ్ళింది. తిరిగి వస్తుంటే రామం కన్పించాడు. తనతోకలిపి ఆడుకున్న రామం చూడగానే రాధకు పలకరించాలనిపించింది.

"బాగున్నారా రామం?" పలకరించింది రాధ.

రామం బిత్తరపోతూ రాధ ముఖంలోకి చూశాడు. రాధ ఏదో చెయ్యరాని పని చేసినట్టు మొఖంపెట్టాడు. జవాబివ్వడానికి ఓక్షణం తడబాటు చెందాడు. ఏదో అనబోతూ గబగబా ముందుకు వెళ్ళిపోయాడు. ఎదురుగా రాధ మేనమామ వస్తూ కన్పించాడు.

ఇందుకా రామం జవాబుకూడా ఇవ్వకుండా గాబరాగా వెళ్లిపోయాడు? ఈపల్లెటూళ్ళలో ఆడపిల్ల మగవాడ్ని పలకరించడంకూడా తప్పే! కనీసం ఈవిషయంలోనన్నా పట్నాలు మెరుగు.

"ఏమిటే నడిరోడ్డుమీద మగ పిల్లల్తో మాట్లాడుతూ నిలబడ్డావ్?" రాధ మేనమామ గట్టిగా అడిగాడు.

ఒక సంవత్సరంపాటు కొత్త వాతావరణంలో వుండివచ్చిన రాధకు ఇక్కడి వాతావరణం మరీ బాధగా వుంది. మేనమామకు సమాధానం ఇవ్వకుండానే గబగబా వెళ్లిపోయింది.

రాధకు హైదరాబాద్‌లో గవర్నమెంటు హైస్కూల్లో టీచరు ఉద్యోగం వచ్చింది. రాధ సంతోషానికి అంతులేదు.

తల్లిని తీసుకొని పట్నం బయలు దేరింది.

* *

"సిస్టర్?"

"ఏమ్మా దాహం వేస్తుందా?"

"అవును?" అన్నట్టు తల ఊపింది రాధ.

గ్రేస్ స్పూన్‌తో నీళ్ళు తాగించింది.

11

"సిస్టర్!"

"ఏం రాధా!"

"టైం ఎంతయింది?"

"నాలుగుం బావు!"

"మరో గంటా గంటన్నర టయిమ్ వుందా?"

"దేనికమ్మా?"

"అదే నేను నీ దగ్గర సెలవు తీసుకోవడానికి."

గ్రేస్ మనసు కలుక్కుమంది. రాధ చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకొని చిన్న నొక్కింది.

"వయసులో వున్న చాలామంది ఆడపిల్లలు మగవాళ్లను చూసి ఎందుకు మెలికలు తిరిగిపోతారు సిస్టర్?"

"ఇదేం ప్రశ్న?" అన్నట్టు చూసింది గ్రేస్.

"చెప్పండి సిస్టర్!" కళ్లు మూసుకొని అలసటగా అన్నది రాధ.

"వయసులో వున్న ఆడపిల్లలు మగవాళ్ల ముందు సిగ్గుపడటం సహజం కదమ్మా?" అన్నది గ్రేస్.

"అది సహజం కాదు సిస్టర్!"

గ్రేస్ రాధ ముఖంలోకి చూసింది.

"సిగ్గు అనేది స్త్రీలోని బలహీనతను ఎత్తి చూపించే బాహ్యక్రియ మాత్రమే. ఒక స్త్రీ, తను ఇష్టపడే పురుషుడి ముందు సిగ్గుపడటం సహజం కావచ్చు. కాని ఆరోగకరమైన ఆలోచనలూ, మనస్సూ గల స్త్రీ ప్రతి మగవాడి ముందూ సిగ్గుపడదు. ముడుచుకుపోదు. మెలికలు తిరిగిపోదు."

సిస్టర్ ఆలోచనలో పడింది.

"ఒక చిన్నకథ చెప్పనా సిస్టర్?"

"చెప్పమ్మా!"

"ఒకసారి మీరాబాయి తులసీదాసును చూడటానికి వెళ్లింది. తను వచ్చినట్

రుచేపింది. తులసీదాసు తను ఆడవాళ్ళను చూడనని సమాధానం పంపించాడు.
ప్పుడు మీరాబాయి ఏం చేసిందో తెలుసా? ఆమె కవయిత్రి గదా?

"ఇంతకాలం శ్రీకృష్ణుడు ఒక్కడే మగవాడు అనుకున్నాను. ఇవ్వాళే ప్రపం లో మరో మగవాడు కూడా వున్నాడని తెలుసుకున్నాను."

అని రాసి పంపించింది. అది చదువుకొని తులసీదాసు పరిగెత్తుకుంటూవచ్చి అమ్మా క్షమించు!" అంటూ మీరాబాయి కాళ్ళమీద పడిపోయాడట." రాధ ఆగింది.

గ్రేస్‌కు రాధ చెప్పిన కథలోని లోతు అందలేదు.

"అర్థం కాలేదా సిస్టర్?"

"లేదు."

"అంటే మీరాబాయి దృష్టిలో శ్రీకృష్ణుడొక్కడే మగవాడు. ఆమె కృష్ణుణ్ణే మించింది. అతని ముందే ఆమె సిగ్గుపడుతుంది. అలుగుతుంది. ప్రాధేయపడు ంది. ఆమె కలల్లో, తలపుల్లో, ఆశల్లో, కోరికల్లో, ఊపిరిలో కృష్ణరూపమే నిండి యివుంది. మిగతా మగవాళ్ళంతా ఆమె దృష్టిలో తోటి మానవులు మాత్రమే. మరో పషుడి ముందు ఆమెకు ఎలాంటి వికారం కలగదు."

ఓ క్షణం ఆగి, మళ్ళీ రాధ ప్రారంభించింది:

"స్త్రీ పురుషుడి ముందు సిగ్గుపడటం సహజం కావచ్చు. ఎవరి ముందు? తను ఠి ముందు బలహీనురాలు అవుతుందో వారి ముందే సిగ్గు పడుతుంది. చూసిన ప్రతి గవాడి ముందు సిగ్గు పడటం అంటే తన బలహీనతను వ్యక్తం చేసుకోవడమే! ందుకే సిగ్గుతో మెలికలు తిరిగిపోయే ఆడపిల్లల్ని చూస్తే నాకు వళ్ళు మంట! వాళ్ళు ఆడతనాన్నీ ప్రత్యేకతనూ ఎత్తి చూపిస్తూ మగవాళ్లను ఆకర్షించడానికి ప్రయ స్తారు. అదో సరదా! క్రమంగా అదే అలవాటుగా మారిపోతుంది. కొందరు మగ ళ్లు కూడా ఆడవాళ్ళ ముందు మెలికలు తిరిగిపోతారు. అటువంటి వాళ్ళను చూసి మగ ళ్ళతోపాటు ఆడవాళ్ళు కూడా అసహ్యించుకుంటారు." అన్నది రాధ.

పకపక నవ్వింది గ్రేస్.

"ఎందుకు సిస్టర్ నవ్వుతున్నారు?"

గ్రేస్ గతుక్కుమంది. అది నవ్వాల్సిన సమయం కాదు. "ఒక డాక్టరుగారు ర్తొచ్చారు రాధా! ఆయన తమాషాగా నడుస్తారు. ఆడవాళ్ళు మాట్లాడనక్కర్లేదు. న్పిస్తే చాలు మెలికలు తిరిగిపోతారు. ఆయన భార్య అతన్ని ఎలా భరిస్తుందో పాపం నిపిస్తుంది." అన్నది గ్రేస్.

రాధ మౌనంగా ఆలోచిస్తూ వుండిపోయింది.

"ఉద్యోగానికి వెళ్లావ్! ఆ తర్వాత కథ చెప్పమ్మా!"

"వేమ చెబుతుంది కథలావుందా సిస్టర్?"

''లేదమ్మా! జీవితం! ప్రత్యేకమైన జీవితం అనిపిస్తోంది.'' అన్నది గ్రేస్ కొంచెం నొచ్చుకుంటూ.

''వినండి సిస్టర్....''

*   *   *

ఆమె ఉద్యోగంలో చేరింది. కొత్త ప్రపంచంలో, విశాలమైన ప్రపంచంలో అడుగుపెట్టింది. తన వంటరితనాన్ని భరించలేక అనేకమందితో పరిచయం పెంచుకుంది. మగవాళ్ళతో మాట్లాడేప్పుడు ఆమెకు ఎలాంటి సంకోచం వుండేదికాదు. ఆడవాళ్ళతో మాట్లాడినట్టే నిర్వికారంగా మాట్లాడేది. ఆమె నడకలో హుందాతనం, ముఖంలో గాంభీర్యం చూసి చాలామంది గౌరవించినట్టే కన్పించే వారు.

బయట కాలుపెట్టిన స్త్రీ ప్రతిక్షణం ఎలాంటి చిన్న చిన్న అవమానాలకూ, ఇబ్బందులకు గురి అవుతుందో తెలుసుకుంది. ఇంటినుంచి బయలుదేరిన దగ్గిర్నుంచి మళ్లీ ఇంటికి వచ్చేలోగా, బస్‌స్టాండుల్లో, బస్సుల్లో కూడా స్త్రీ ఎదుర్కొనే అవమానాలు రాధ అనుభవంలోకి కూడా వచ్చాయి.

ఒక రోజు రాధ బస్ ఎక్కింది. కూర్చోవడానికి సీటులేక నిలబడివుంది. వెనకనుంచి పూర్తి శరీరం తగిలేలా ఆనుకున్న వ్యక్తిని వెనక్కు తిరిగిచూసింది, బస్ పెద్ద ఇరుకుగా లేదు. అతను ముందుకు పోవచ్చును. రష్‌గావున్నప్పుడు జనంలో నిల్చోవడానికి రాధకు ఏమీ అనిపించదు. కాని కావాలని తాకడం, మీద మీదకు నిల్చోవడం రాధ భరించలేదు.

''ముందుకు వెళ్ళరాదూ?'' అన్నది అతిమొరటుగా విద్యాగంధం ఏ మాత్రం అంటనట్లువున్న ఆ మగవాడితో.

''ఏం? మగవాడు తగిలితేనే పాతివ్రత్యం పోతుందనుకుంటే టాక్సీలో వెళ్ళక పోయావ్?'' వాడు కసిగా అన్నాడు.

రాధకు వళ్లు మండిపోయింది.

దరిదాపుల్లో కూర్చున్న మగవాళ్లు వెకిలిగా నవ్వారు అతని మాటలకు.

రాధకు దుఃఖం వచ్చింది. ఆడవాళ్ళు అదేమీ పట్టనట్టే కూర్చున్నారు. మరో మాట అంటే అతను ఇంకా మొరటుగా ఏమంటాడో అనేభయంతో అవమానాన్ని దిగమింగుకుంటూ నిల్చుంది.

మరో రోజు బస్‌లో నిల్చున్న రాధను కండక్టర్ భుజం తట్టి టికెట్ అడిగాడు.

''ఏయ్! భుజం తట్టి టికెట్ అడుగుతావేం'' కోపంగా అన్నది రాధ.

''మరి నీ పేరు నాకు తెలియదుగా!'' పొగరుగా జవాబిచ్చాడు కండక్టర్.

''టికెట్ అడగటానికి పేరు తెలియాలా?'' అన్నది రాధ పక్కగా నిల్చొన్న ఒక కాలేజీ అమ్మాయి.

మగవాళ్ళంతా వెనక్కు తిరిగి ఆ వింత చూస్తున్నారు.

"పేరు తెలియకుండా ఏం పేరుతో పిలవమంటావ్?" కొంటెగా అన్నాడు కండక్టర్.

"వళ్లుదగ్గర పెట్టుకొని మాట్లాడు" రాధ గట్టిగా అన్నది.

"ఏం? ఏం చేస్తావేం? అంత నామోషీకలదానివి టాక్సీలో వెళ్ళలేకపోయావా?"

"చూడండి ఆ మగవాళ్లంతా యెలా పళ్లికిలిస్తున్నారో!" అన్నది కాలేజీ అమ్మాయ్.

"పాపం! పిచ్చివాళ్ళు. నిన్నూ, నన్నూ అవమానించిన ఈ కండక్టరు రేపు వాళ్ల పెళ్లాల్నీ, చెల్లెళ్లనూకూడా అవమానిస్తాడనే ఆలోచన తట్టని వాళ్లు"రాధ కసిగా అన్నది.

ఆ మాటతో మగవాళ్ళు బిగుసుకుపోయి కూర్చున్నారు. కండక్టర్ గబగబా ముందుకెళ్లి పోయాడు.

"అదేమిటమ్మాయ్! మగవాళ్ళను అంత మాటంటావ్?" చెయ్యరాని తప్పు ఏదో రాధచేసినట్టు, వెనకసీట్లో పసివాణ్ణి ఒళ్లో కూర్చోపెట్టుకొని కూర్చున్న ఓ నడి వయసు స్త్రీ అన్నది.

రాధకు ఆమెను చూస్తుంటే లాగి చెంపదెబ్బ కొట్టాలనిపించింది.

"ఏం పిన్నిగారూ! పాపం! బాబాయిగారు కూడా ఈ బస్‌లోనే వున్నారా?" వ్యంగ్యంగా అడిగింది రాధ.

కాలేజీ అమ్మాయిలు కిసుక్కున నవ్వారు.

"లేకపోతే ఏమిటమ్మా? ఆడపిల్లల్ని అవమానిస్తుంటే పెద్దవారు మీరు ఆదుకోవాల్సింది పోయింది. సరదా చూస్తూ కూర్చున్నారు ఇంతసేపూ! ఇప్పుడేమో నీతులు చెబుతున్నారా?" అన్నది రాధ.

"ఆడవాళ్లకు అంతనోరు పనికిరాదు" ఆమె పక్కనే కూర్చునివున్న ఓబామ్మ గారు అన్నది. ఆమె అత్తగారై ఉంటారు అనుకొంది రాధ.

"ఆడ....ఆడ....ఈఆడవాళ్లే దీనికంతా కారణం" మనసులో అనుకొని "బామ్మగారూ! తాతయ్యగారు మిమ్మల్ని నోరుతెరిస్తే తన్నేవారా?" అన్నది రాధ.

మళ్లీ కాలేజీ అమ్మాయిలు నవ్వారు.

రాధ బస్ దిగిపోయింది. మనసంతా కసికసిగా వుంది.

బస్‌దిగి చకచకా నడుస్తున్న రాధకు "అభీనజావో ఛోడ్‌కర్. అభీతో కుచ్ కహానహీం! అభీతో కుచ్ సునానహీం!" పాట వినిపించింది. రాధ నిలబడి వెనక్కు చూసింది. పాడుతూ వెనకే నడుస్తున్న కుర్రవాడు ఆగిపోయాడు. బొమ్మల షర్టు. జుట్టు మెడలమీదా ముఖంమీదా పడుతుంది. మెళ్లో పూసలమాల. వాణ్ణిచూస్తే రాధకు నవ్వొచ్చింది.

"ఏం నిలబడిపోయావేం? రా! ఏం చెప్పకుండానే వెళ్తున్నానని ఏడుస్తున్నావుగా చెబుతా రా!" అన్నది రాధ.

ఆ కుర్రవాడు బిత్తరపోయాడు. ఇంతవరకూ చాలామంది ఆడపిల్లల్ని ఏడిపించాడు, భయపడిన వాళ్లనూ, సిగ్గుపడుతూ వంకర నడకలు నడిచిన వాళ్లనూ చూశాడు. కాని ఇలా నిలబడి దగ్గరకు పిల్చిన ఆడపిల్లలను చూడలేదు. ఆ కుర్రాడికి చెమట్లు పట్టాయ్!

"ఏం చిట్టీ అట్లా నిలబడిపోయావేం! ఇలారా!" అన్నది రాధ ఋసలుకొడ్తూ.

ఆ కుర్రాడు జవాబివ్వకుండా పక్కసందులోకి గబగబా వెళ్లిపోయాడు. రాధకు నవ్వొచ్చింది.

ఆడపిల్లలు భయపడతారు. అందుకే మగవాళ్ళు వెంటబడతారు. అల్లరిచేస్తారు. ఆడది తిరగబడిన రోజున మగవాడు ఆడదాన్ని 'అబల'గాకుండా తోటివ్యక్తిగా మనిషిగా గుర్తిస్తాడు.

రోజూ రాధ ఎక్కే బస్‌లో మరోఇద్దరు యువతులు ఎక్కుతారు. రాధకు వాళ్లతో పరిచయం అయింది. ఇద్దరూ అక్కచెల్లెళ్లు. ఇద్దరూ రాధకంటే ఎక్కువే చదివారు, పట్నంలో పెరిగారు. అక్క ఎం. ఏ. పాసయింది. చెల్లెలు ఎం.ఏ. తప్పింది.

అదే బస్‌లో నలుగురు యువకులుకూడా రోజూ వస్తుంటారు. ఏదేదో వెకిలిగా మాట్లాడుతూ వుంటారు. వాళ్ళు ఎక్కగానే ఇద్దరు అక్కచెల్లెళ్ళు బిగుసుకొని కూర్చుంటారు. అందులో ఒకడికి మెడతిరగదు. పక్కకు చూడాలంటే మనిషంతా సగం పక్కకు తిరిగి చూడాలి. ఒకడు పొట్టిగా, లావుగా అప్పుడే 'జూ' లోనుంచి తప్పించుకొని వచ్చినట్టుంటాడు. ఒకడు బక్కగా, నల్లగా, పళ్లెత్తుగా, ఎవర్నో ఎప్పుడూ వెక్కిరిస్తున్నట్టుంటాడు. మరొకతను తెల్లగా, ఎత్తుగా అందంగా వాళ్లమధ్య హీరోలా పోజుపెడ్తూ కూర్చుంటాడు. వాళ్ళంతా స్కూల్‌ఫైనల్ పాసయి గుమాస్తా ఉద్యోగాలు చేస్తున్నవాళ్లే. అయినా వాళ్ళ వెకిలిమాటలకూ, చూపులకూ అంత చదువుకొన్న ఆ ఇద్దరు యువతులూ బిక్కమొహాలు వేసుకొని కూర్చుంటారు.

ఆ రోజు ఆ యువతులిద్దరూ దిగిపోగానే, అల్లరిచేసే ఆ గ్రూపుకి తెలిసిన ఒక యువకుడు బస్సెక్కి ఆ యువతులు ఖాళీచేసిన సీట్లో కూర్చోబోయాడు.

"అరే! అక్కడ కూర్చోకు!" మెడ తిరగనివాడు గావుకేక పెట్టాడు.

కూర్చోబోయిన యువకుడు దిగ్గునలేచి నిల్చున్నాడు. వాళ్ళు నల్గురూ గొల్లున నవ్వారు. బస్‌లో కూర్చున్నవాళ్ళకు అర్థంకాలేదు. తెల్లముఖాలు వేసుకొని చూశారు.

"ఇప్పుడే ట్రావెన్‌కూర్ సిస్టర్స్ దిగారు. ఆ సీట్లోనే కూర్చున్నారు. చూసి కూర్చో!" అన్నాడు పళ్లెత్తు అతను.

ఈసారి కండకరుతో సహా దాదాపు అందరూ గొల్లున నవ్వారు.

రాధకు ఏదోగా అన్పించిండి. అందర్నీ నిలబెట్టి నాలుగు దులపాలనిపించింది. ఏమీ చెయ్యలేక రోజూ ఎక్కే మరో యువకునివైపు చూసింది. అతను నిండుగా హుందాగా, ఆడపిల్లల్ని దొంగ చూపులు చూడకుండా కూర్చుంటాడు. అతనంటే రాధకు తెలియకుండానే ప్రత్యేకభావం ఏర్పడింది. ఒకరోజు అతను బస్ ఎక్కకపోతే రాధకు ఆ బస్‌లో ఏదో వెలితి కన్పించేది.

రాధ అతనికేసి చూసింది. అతను నవ్వలేదు. ఆ మాటలన్న యువకుడిని ఏవ గింపుగా ఓక్షణం చూసి, ముఖం తిప్పుకున్నాడు.

మరో పెద్దమనిషి విసుగ్గా ఏదో గొణుక్కున్నాడు.

ఎందుకు చాలామంది ఇలా ప్రవర్తిస్తారు? వీళ్ళకు ఏవేవో తీరని కోర్కెలు వుంటాయి. ఇట్లా వెకిలిగా మాట్లాడి ఏదో సంతృప్తిచెందుతారు!

ఆలోచిస్తూ రాధ తను దిగవలసిన స్టాప్ మర్చిపోయింది.

"ఏమోయ్! ఇంకా కూర్చున్నావ్ దిగకుండా? నాతో వస్తావా?" అన్నాడు మెడ తిరగనివాడు పొట్టివాడితో.

రాధ ఉలిక్కిపడింది. అది ఇన్‌డైరెక్టుగా తనను గురించి అన్న మాటేనని అర్థం చేసుకుంది పక్కస్టాపులో దిగిపోతున్న రాధకు మళ్ళీ నవ్వులు విన్పించాయి. తనమీద ఎవడో వెకిలిజోక్ విసిరివుంటాడని అర్థంచేసుకుంది. మనసంతా చీదరచీదరగా కసికసిగా వుంది.

ఇలా రోజూ ఏదో సంఘటన, ఆడదాని ఆడతనాన్ని ఎత్తిచూపుతూ చిన్నతనం చేసే సంఘటన రాధకు ఎదురౌతూనే వుంది.

మూడు సంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి. రాధకు జీవితం రొటీన్‌గా అనిపిస్తోంది. భూగోళమంత వంటరితనం ఆమెలో ఏర్పడింది. ఏదో అశాంతి వెన్నాడసాగింది. ఆ అశాంతినుంచి తనను తాను కాపాడుకోవడానికి స్నేహితుల సంఖ్య పెంచుకుంది. అయినా ఆమె వంటరితనం నుంచి బయటపడలేకపోతుంది.

వంటరిగా కూర్చుని గంటలకొద్దీ ఆలోచించేది. అందరిలా తను బతకకూడదు. తను ఏదో చెయ్యాలి. ఏమో కావాలి. కాని ఏం చెయ్యాలి? ఏం కావాలి? తను ప్రైవేటుగానైనా ఎం. ఏ. పాసుకావాలి. ఆ తర్వాత...ఇంతకంటె కొంచెం పెద్ద ఉద్యోగం వస్తుంది. జీతం ఎక్కువ అవుతుంది. ఇంతకంటే కొంచెం సుఖంగా బ్రతకవచ్చు. ఆ తర్వాత? ఇదేనా తను కోరుకొనే ప్రత్యేకత? కాదు....కాదు...

*   *   *   *

"సిస్టర్!"

"దాహం వేస్తుందా రాధా!"

"అవును!" అన్నట్టు తల ఊపింది రాధ.

సిస్టర్ రాధ గొంతులో నీళ్లు పోసింది.

12

"రాధా!"

"ఏం సిస్టర్?"

"ఏమిటమ్మా అలా కప్పుకేసి కన్నార్పకుండా చూస్తున్నావ్?" అన్నది గ్రేస్.

"ఆ బల్లిని చూస్తున్నాను సిస్టర్. పురుగుల్ని మింగి మింగి పొట్ట బాగా ఉబ్బింది. అయినా కన్పించిన ప్రతి పురుగు మీదకూ దూకుతుంది. ఆ పురుగును చూడండి సిస్టర్. బల్లి దగ్గరకే పోతుంది. పాపం! దాన్ని మృత్యువు ఆహ్వానిస్తోంది. అదగో బల్లి పట్టేసింది సిస్టర్. మరి కొద్ది గంటల్లో మృత్యువు నన్ను కూడా అలాగే కబళిస్తుంది గదూ సిస్టర్? ఆ తర్వాత! కొంత కాలం... చాలా కొద్ది కాలం మీ మనసులో, మరికొందరి మనసుల్లో మిగిలి వుంటాను. ఆ తర్వాత... ?"

"రాధా!" గ్రేస్ కంఠం బరువుగా వుంది.

"మనసు మిఠాయా చెప్పండి సిస్టర్!" రాధ ఆలోచనల్లో పడిపోతూ తనను తనే ప్రశ్న వేసుకున్నట్టు అన్నది.

"నాకు తెలియదమ్మా! నువ్వే చెప్పు!"

"మనసు మిఠాయి కాదు సిస్టర్ అడిగిన వాళ్ళందరికీ పంచి పెట్టటానికి. నాలుగు రోజులు నవ్వుతూ మాట్లాడేప్పటికి రామారావు పెళ్లి చేసుకోమన్నాడు. నేను అంగీకరించక పోతే ఆత్మహత్య చేసుకుంటానన్నాడు. అయినా నేను లక్ష్య పెట్టలేదు. ఆరు నెలలు తిరక్కుండానే తల్లిదండ్రులు చూసిన పిల్లను చేసుకున్నాడు. సుబ్బారావు ప్రేమిస్తున్నానన్నాడు. అతను వివాహితుడు. అయినా నన్ను ప్రేమిస్తున్నాడట. ప్లెటానిక్ లౌ అట. నాలుగు దులిపేసేప్పటికి, ఆ తర్వాత నా మీద దుష్ప్రచారం ప్రారంభించాడు, మరో సుబ్బారావు జీవితమంతా బ్రహ్మచారిగానే వుంటానన్నాడు. అలాగే వుండమన్నాను. కొందరు బ్రహ్మచారులుగా వుండడం దేశానికి చాలా మంచిదన్నాను. కొద్ది రోజులు ఓపిక బట్టి నేను మారతానేమోనని చూశాడు. ఇంకొక సుబ్బారావు ప్రేమ లేఖలు రాయసాగాడు...." అంటూ ఓ క్షణం ఆగింది రాధ.

"అదేమిటి రాధా! అందరి పేర్లూ సుబ్బారావులేనా?" ఆశ్చర్యంగా అడిగింది ".

రాధ నీరసంగా నవ్వింది.

"కాదు సిస్టర్. ఏ పేర్లయితేనేం? అందుకే అందర్నీ సుబ్బారావులనే చెబుతున్నాను."

"తమాషాగా మాట్లాడుతున్నావ్ రాధా!" అన్నది గ్రేస్.

రాధ మాట్లాడలేదు. పేలవంగా నవ్వింది.

"ఒంటరితనం వెంటాడు తున్నప్పుడు అంతమంది నీ జీవితంలోకి వచ్చారు గదా? వాళ్లందర్నీ ఎలా తిరస్కరించావ్? అందులో ఒక్కరూ నీకు నచ్చలేదా! ఎవరూ నీకు కావాల్సిన వ్యక్తి అనిపించలేదా?" అడిగింది గ్రేస్.

"నాకు అతి సన్నిహితుడైన వ్యక్తికి దూరం అయినట్టు అన్పించేది. నా ఈ అశాంతికి కారణం ఆ వ్యక్తేననీ, నాలో ఏర్పడిన ఆ ఖాళీ అతని వల్లనే నిండుతుందనీ కూడా అన్పించేది. అప్పటి నుంచీ నాకు తెలియకుండా నేను ఆ వ్యక్తి కొరకు అన్వేషించ సాగాను. నా జీవితంలో ఎదురైన సుబ్బారావుల్లో కొందర్ని దూరంగా చూపి భ్రమ పడ్డాను. కాని వాళ్లు తీరా దగ్గరకు వచ్చేసరికి "నువ్వు కావు ...నువ్వు కాదు ... నీ కోసం కాదు నా ఈ అన్వేషణ." అంటూ అంతరాత్మ తిరగబడేది. నేను దూరంగా పారిపోయే దాన్ని" అంటూ కళ్ళు మూసుకుంది రాధ.

గ్రేస్ రాధ ముఖంలోకి చూస్తూ కూర్చుంది.

"మగవాళ్ళతో హాయిగా మాట్లాడ గలను. నాకు ఎలాంటి కాంప్లెక్సూ లేదు. కాని అవతలి వ్యక్తి అవసరమైన దానికంటే నా మీద ఎక్కువ శ్రద్ధ తీసుకున్నా లేక ఆరాధిస్తున్నట్టు కన్పించినా, ప్రేమిస్తున్నట్టు వ్యక్తం చేసినా, నేను భరించలేను. నాలోనే నేను ముడుచుకు పోతాను. అటువంటి వ్యక్తి నుంచి పారిపోవడానికి ప్రయత్నిస్తాను."

"నీ భావాలు చాలా చిత్రంగా వున్నాయి?" గ్రేస్ అన్నది.

"ఇవి భావాలుకాదు సిస్టర్! నా స్వభావం అటువంటిది. ఎవరైనా నన్ను అతిగా ప్రేమించడాన్ని భరించలేనేమో అనిపిస్తుంది. సోమర్‌సెట్‌మామ్ కూడా అతని "సమ్మింగ్ అప్"లో తన స్వభావం గురించి చెబుతూ సరిగ్గా ఇలాంటి భావాన్నే వ్యక్తం చేశాడు. ఎవరైనా తనను ప్రేమిస్తున్నారని తెలిసినప్పుడు మామ్ వాళ్ళనుంచి పారిపోయేవాడట. బహుశా దీనికి కారణం, నాలాగే మామ్‌కు కూడా చిన్నతనంలో అవసరమైన ప్రేమా, ఆదరణా, ఆప్యాయతా లభించి వుండలేదేమో!" రాధ నిట్టూర్చింది.

"రాధా! నీకు ఎదురైన సుబ్బారావుల్లో కొందర్ని గురించి వినాలని వుంది." అన్నది గ్రేస్ కుతూహలంతో.

రాధ ఓక్షణం గ్రేస్ ముఖంలోకిచూసి వేదాంతిలా నవ్వింది.

"టయిమ్ ఎంతయింది సిస్టర్?"

"నాలుగున్నర దాటింది."

"అయితే క్లుప్తంగా చెబుతాను. కథ ముగించకుండా వెళ్లిపోతానేమో భయంగా వుంది" అన్నది రాధ.

"లేదమ్మా! నువ్వు బ్రతుకుతావు. నువ్వెందుకు అలా అనుకొంటున్నావో నాకు అర్థం కావడంలేదు."

రాధ పేలవంగా నవ్వింది. "వినండి సిస్టర్ ...."

రాధకు జీవితం ఎదుగూ బొదుగూ లేనట్లు, గానుగెద్దు జీవితంలా అన్పించ సాగింది. రాధ పిచ్చిగా పుస్తకాలు చదివేది. వంటరితనంనుంచి పారిపోయే ప్రయత్నంలో స్నేహితురాండ్ర సంఖ్యను పెంచుకొంది.

తనకు సన్నిహితులుగా వుండే యువతులందరికీ ఏదో ఒక ప్రేమకథ వుంది. కొందరు సంతోషంగా తమ ప్రియులగురించి చెబుతూ వుండేవారు. కొందరు మోసపోయి అంతులేని దుఃఖాన్ని వెలిబుచ్చేవారు. రాధకు అతి సన్నిహితురాలైన సుశీల కథ భిన్నమైంది. సుశీల ప్రేమిస్తున్న అతనికి వివాహం అయింది. ఇద్దరు పిల్లలు కూడా ఉన్నారు. సుశీల అతన్ని గాఢంగా ప్రేమిస్తుంది. ఒకరోజు దిగులుగావున్న సుశీలదగ్గరకు రాధ వచ్చింది.

''ఏమిటి సుశీలా అంత దిగులుగా ఉన్నావేం?'' అడిగింది రాధ.

''నా బ్రతుక్కి దిగులుకాక మరేమిటి?''

''అందుకే ఆ పిచ్చి వదిలెయ్ మంటున్నాను.''

సుశీల అదోలా నవ్వింది. ''పిచ్చి ఎక్కకుండానే వుండాలిగాని. ఎక్కిన తర్వాత దాన్ని వదిలించుకోవడం మనచేతుల్లో వుంటుందా?'' పుట్టెడు దిగులుగా అన్నది.

''బుద్ధిలేకపోతే సరి!'' చనువుగా మందలించింది రాధ.

''ఎవరికి?''

''నీకూ అతనికీకూడా! పెళ్లయిన వాణ్ణి నువ్వు ప్రేమించటం ఏమిటి? పెళ్లాం బిడ్డలున్నవాడు నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాననటం ఏమిటి?''

''ప్రేమించటం ప్రేమించకపోవటం మన చేతుల్లోలేదు రాధా! నువ్వు అదృష్టవంతురాలివి. ఇంకా ఈ రొచ్చులో పడలేదు.''

''పడలేదు. పడనుకూడా!'' గర్వంగా అన్నది రాధ.

''మరీ అంత ఖచ్చితంగా చెప్పకు. నేనూ నీలా ప్రేమలగురించి ఎగతాళిచేసిన దాన్నే. జీవితమార్గంలో ఎంతోమంది ఎదురుపడ్తారు. కాని అందర్నీ గమనించంకూడా. కొందర్ని ఒకసారి ముఖంలోకి చూసి తప్పుకుపోతాం. కొందర్ని చూసి ''ఎక్కడో!'' చూసినట్లుందే అని ఓక్షణం ఆలోచిస్తాం. కొందరు దాటిపోయాక ఒకటి రెండుసార్లు నడుస్తూనే వెనక్కుతిరిగి చూస్తాం! వాళ్ళూ వెనక్కితిరిగి చూస్తారు. కాని ఆగిపోవడం జరగదు. ఎవరిదారిన వాళ్ళం వెళ్లిపోతాం. కాని వాళ్లను తర్వాతకూడా కొన్నిక్షణాలు జ్ఞాపకం చేసుకుంటాం. అంతవరకే అయితే జీవితం సుఖంగానే ఉంటుంది. కాని, ఒక రోజు అనుకోకుండా ఎదురుపడిన వ్యక్తినిచూసి ఉలిక్కిపడతాం. ఎదురుగా నిలబడి తాం! శాశ్వతంగా నిలబడిపోవాలనే బలమైన కాంక్ష మనల్ని ముందుకు కదలనివ్వదు. అంతే జీవితం అక్కడే ఆగిపోతుంది'' దీర్ఘంగా నిట్టూర్పు విడిచింది సుశీల.

రాధ ఆశ్చర్యంగా సుశీల మాటలు వింటూ కూర్చుంది.

''అటువంటి జీవితం నాకు అక్కర్లేదు. నా జీవితం చివరి ఊపిరివరకూ అశాంతిగా అన్వేషిస్తూనే వుండాలి. ఆగిపోయిన రోజు నేను వుండను. నేను వున్నంత

కాలం ఎక్కడా ఆగను.'' రాధ తనకు తనే చెప్పుకుంటున్నట్టు అన్నది.

సుశీల మౌనంగా కూర్చుంది.

''సుశీలా అసలు విషయం వదిలేసి ఏదేదో మాట్లాడుతున్నాం! ఇప్పుడు ఏం చెయ్యాలని?''

''ఏం చేస్తానా? జీవితమంతా ఏడుస్తూ కూర్చుంటాను.'' అన్నది సుశీల బాధగా.

''అతనేమంటాడు? ఇద్దరూ ఒకొర్నొకరు అంత గాఢంగా ప్రేమించుకుంటున్నారు గదా మరి ఈ దుఃఖం దేనికి?''

''ఈ దొంగ బ్రతుకు నా కిష్టంలేదు. నేను అతని భార్యగా లోకం గుర్తించాలనే ఆర్తి నన్ను ప్రతి నిముషం దహించి వేస్తూంది.''

రాధ ఆలోచనలో పడింది. ''నీ అభిప్రాయాన్ని అతనికి చెప్పావా?''

''లేదు. నేను అతని వాకిలి ముందుకు ఆలస్యంగా వచ్చిన అతిథిని. అప్పటికే ఆ ఇల్లు నిండుగా వుంది.''

''పోనీయ్ ఆ ఇంట్లోనే ఓ మూల కొంతస్థానం ఇస్తే అందులో ఇరుక్కుని బ్రతుకుతో రాజీపడగలవా?''

''నాకు అంత అదృష్టం లేదు రాధా!''

''ఏం?''

''నేను అతని స్నేహితురాల్నని ప్రపంచానికి తెలియడమే ఇష్టం లేదు. అతని ఇంట్లో స్థానంకోసం ఆశించడం, నీటికొరకు మృగతృష్ణ వెంట పరిగెత్తడమే!''

రాధ విస్మయంగా సుశీల ముఖంలోకి చూసింది.

''ఏమిటి రాధా అలా చూస్తున్నావ్?''

''అంటే అతనికి నీతో రహస్యంగా ప్రణయం సాగించడానికి మాత్రం ఏ అభ్యంతరమూ లేదన్నమాట!'' రాధ కంఠం తీవ్రంగా పలికింది.

సుశీల తలవంచుకొన్నది.

''అయినా అతను నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాడనే నమ్ముతున్నావు గదూ?''

సుశీల మాట్లాడలేదు.

''చెప్పు సుశీలా!'' రాధ మళ్ళీ అడిగింది.

''కొంతకాలం నన్ను అతను నిజంగా ప్రేమిస్తున్నాడా అనే అనుమానం బాధించేది. తర్వాత తర్వాత ఆ విషయం గురించి ఆలోచించడమే మానేశాను. అతని నిజాయితీ గురించి ఆలోచించటం మానేశాను. ఒకటి మాత్రం తెలుసుకున్నాను, నేం అతన్ని దూరం చేసుకోలేను అని.''

''అంటే అతనికి ఉంపుడుగత్తెగా వుంటావా?'' తీవ్రంగా పలికింది రాధ కంఠం.

సుశీల చివ్వున తలెత్తి చూసింది. ఆ కళ్ళల్లో శ్రావణమేఘాలు కమ్ముకున్నాయ్. రాధ ముఖం మసక మసగ్గా కన్పించింది.

సుశీలను బాధ పెట్టినందుకు రాధ నొచ్చుకుంది. తను ఆ మాట రాధను నొప్పిం

చాలని అనలేదు. అలా అంటే నయినా సుశీలకు రోషం వస్తుందనుకొన్నది. సుశీల పిచ్చిది. ఆ మాటకొస్తే ఈ విషయంలో ఆడవాళ్ళంతా సెంటిమెంటల్ ఫూల్సే. అతనికి నష్టం ఏముంది? అతని సంసారం అతనికి వుంది. బోలెడంత పలుకుబడివుంది. సంఘంలో ఒక ప్రత్యేకమైన అంతస్థువుంది. సుశీలను అతను పోషించవలసిన అవసరం లేదు. అప్పుడప్పుడు. రొటీన్‌నుంచి విసుగు కలిగినప్పుడు కొంత మార్పుకోసం సుశీల దగ్గరకువస్తాడు. అదీ రహస్యంగా. ఆ విషయం ఎవరికీ తెలియకూడదు. అతని రెపుటిషన్‌కు మచ్చ రాకూడదు ఛ! ఎంత స్వార్థం! రాధకు సుశీలమీద....ఆడవాళ్ళ మీద... బోలెడంత కోపం వచ్చేసింది. మగవాళ్ళమీద....మగవాళ్ళుచేసిన శాసనాల మీద....మగవాడు ఏర్పరచిన సాంఘిక కట్టుబాట్లమీద కసి....కసి ..గా వుంది.

రాధ సుశీలకుచెప్పి ఇంటికి వచ్చేసరికి రాజారావు పడక కుర్చీలో కూర్చుని వున్నాడు. రాధకు కుర్చీ నిండుగా పిటపిటలాడుతూ కూర్చునివున్న అతనిమీద అసహ్యం వేసింది. రాధను చూడగానే అతని గుండ్రటివేళ్ళు గాజు గోళీల్లా భావరహితంగావుండే అతనికళ్లు తళుక్కుమన్నాయి. ముఖం చేటంత చేసుకొని నవ్వాడు. రాధ భ్రుకుటి ముడిచింది. అది చూసిన రాజారావు ముఖం చిన్నబోయింది.

రాజారావు పొట్టిగా లావుగా వుంటాడు. అతనిమాటల్లో, కళ్ళలో, బుర్రలో అంతా బోలుతనమే కన్పిస్తుంది రాధకు. రాజారావు రాధ స్నేహితురాలు కల్యాణి అన్నయ్య. ఆ విధంగానే పరిచయం అయింది. రాధ కల్యాణితో వచ్చే రాజారావుతో కూడా చనువుగా వుండేది. వయసులో పెద్దవాడే అయినా రాధకు అతనికంటే తనే చాలా పెద్దది అనే భావం కలిగేది. రాజారావు తరచు చెల్లెలు లేకుండా రాధ దగ్గరకు వస్తున్నాడు. పడక కుర్చీలో గంటల కొద్దీ కూర్చుంటాడు. ఏదేదో మాట్లాడతాడు. అతని భావాలూ, అతని ఆలోచనలూ, అతని జ్ఞానం అన్నీ కలిపి రాధ దృష్టిలో అతన్ని టీన్ఏజ్‌బాయ్‌గా నిలబెట్టాయి. అతను రాధ ముందు ముడుచుకుపోతాడు. రాధ కొంచెం నవ్వుతూ పలకరిస్తే, చాలు అతని కళ్ళూ, ముఖం వెలిగిపోతాయి. మహా ఉత్సాహంగా కబుర్లు చెప్పడం ప్రారంభిస్తాడు. ఖాళీ డబ్బాలో గులకరాళ్లు మ్రోగినట్టు వుంటుంది రాధకు అతని కబుర్లు వింటుంటే. ఎక్కువసేపు ఆ కబుర్లను భరించలేక సీరియస్‌గా ముఖం పెట్టేస్తుంది. ఆ ముఖం చూడగానే లేచి వెళ్ళిపోతాడు రాజారావు నీరసంగా.

"ఎక్కడికి కెళ్ళారు?" ఏదో పరికరించాలన్నట్టు అడిగాడు రాజారావు.

"ఎక్కడికైతే మీ కెందుకు?" కస్సున లేచింది రాధ.

బిక్కమొహం వేశాడు రాజారావు. ఆ ముఖం చూస్తుంటే రాధకు నవ్వు వచ్చింది, కాని నవ్వలేదు.

రాజారావు పడక కుర్చీలో కదిలాడు. కుర్చీ కిరకిర లాడింది. రాధకు వళ్ళు మండిపోయింది.

"ఆ కుర్చీలోంచి లేవండి!"

రాజారావు ముందు బిత్తరపోయి రాధ ముఖంలోకి చూశాడు. ఆ తర్వాత లేచి

పిల్చున్నాడు. రాధ పడక కుర్చీని మడిచి లోపల గదిలో ఒక మూల గోడకు ఆనించి పెట్టింది. రాజారావు వెళ్ళిపోయి వుంటాడనుకుంది. కాని రాధ వచ్చి చూసే టప్పటికి అక్కడ వున్న గాడ్రేజ్ కుర్చీమీద కూర్చుని వున్నాడు.

"పెరగని మనిషి!" అనుకుంది రాధ. మనసులో ఏవగింపూ, జాలీ ఒకదా న్నొకటి వొాలుచుకున్నాయ్.

"నాకు తల నొప్పిగా వుంది. ఇప్పుడు మీతో మాట్లాడే తీరిక నాకు లేదు." రాధ విసుగ్గా అన్నది.

"మీతో ఇవాళ ఒక ముఖ్య విషయం మాట్లాడాలని వచ్చాను." నీళ్ల నము లుతూ అన్నాడు రాజారావు.

"ఏం బాబూ! పెళ్ళి చేసుకోమనీ అడుగుతావా? నన్ను చూస్తేనే నంగి నంగిగా మాట్లాడే నువ్వు "నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను రాధా!" అంటూ ప్రేమ డైలాగ్ ఏడుస్తావా ఏమిటి?" రాధ అనాలను కొన్నది. కాని అనలేక పోయింది అప్పటికే సగం నీళ్ల కారి పోతున్న ముఖంలోకి చూస్తూ.

"ఇప్పుడు నేనేం మాట్లాడ లేను. దయచేసి వెళ్లండి." అన్నది రాధ సాధ్య మైనంత సాత్వికంగా.

"రేపొస్తాను." అంటూ రెండడుగులు వేసిన రాజారావు "రానక్కర లేదు." అన్న రాధ మాటలు విని ఠక్కున ఆగిపోయాడు. విస్మయంగా రాధ ముఖంలోకి చూశాడు.

"ఏం నేను చెప్పింది అర్థం కాలేదా? తెలుగే మాట్లాడాను." అన్నది రాధ కటువుగా.

"రాధా!" బాధగా అన్నాడు రాజారావు.

అతను తనపేరు ఉచ్చరించిన తీరుకు రాధ చిరాకు పడింది.

"ఏమిటా పిలుపు? మర్యాదగా పిలవండి!" అంత గట్టిగా మాట్లాడపోతే "రాధా నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను." అంటూ చాలా పెద్ద బరువు డైలాగే వేసేస్తాడని రాధ భయం.

రాజారావు తడబాటు చెందాడు.

"వెళ్ళండి! నాకు వంట్లో బాగా లేదు. మీతో వాగుతూ నిల్చోలేను." అంటూ రాధ విసురుగా లోపలకు వెళ్ళి పోయింది.

ఐదు నిమిషాల తర్వాత వచ్చి చూస్తే రాజారావు లేదు. రాధ హాయిగా గాలి పీల్చుకుంది గుండెల నిండుగా. (సశేషం)

* * * *

Edited and Published by V. Leelavathy Raghavaiah, 7-A, Sivaji Street, Madras-600 017 and Printed by D. Hanumantha Rao, at Kranti Press,

Regd No M. 8669
అన్నపూర్ణ సినీ ఎంటర్‌ప్రైసెస్